

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ראשון

היכל
שמיני

ספר המאמרים ה'תש"ז

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י היום תשס"ט

מכבוד קדושת

אדמו"ר יוסף יצחק

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושש לבריאה

מ פ ת ח

ת ש"ו

125	תקעו
135	עלה אלקים
143	שיר המעלות ממעמקים
149	יחיינו מיומים
153	יהי הוי' אלקינו עמנו
159	ולקחתם לכם
168	ביום השמע"צ
174	ביום השמע"צ
181	צהר תעשה
188	כי ידעתיו
196	ואברהם זקן
201	פדה בשלום
208	אנכי הוי' אלקיך
214	מים רבים
225	אריב"ל כו' נמוכי הרוח
235	מצה זו
245	אז ישיר
256	אתם נצבים

תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו, וארז"ל איזהו חג שהחדש מתכסה בו הוי אומר זה ר"ה, דבכסה הוא כס ה' דה' קאי על ספי' המל' וכס ענינו כיסוי ור"ה נק' כסה לפי שבר"ה ספי' המלכות מתכסית ומתעלמת בהעלם העצמי דאוא"ס ב"ה, ולכן הנה עיקר עבודת ר"ה הוא בנין ספי' המל' כמאמר רז"ל אמרו לפני מלכות כדי שתמליכוני עליכם להמשיך בחי' המלוכה, וביאור הענין דהנהגה בחי' מל' דאצי' שהיא בבחי' מלך על עם, להוות ולהחיות נבראים דבי"ע, הנהגה בליל א' דר"ה עם חשיכה מתעלם העונג והחיות פנימי, דזהו עיקר ענין בחי' המל', וכמו במלכותא דארעא. דעיקר המלוכה הוא עונג וחיות, ועולה ומסתלק למעלה מעלה בהעלם אחר העלם ומתעלה בבחי' מלכות דא"ס כמו"ש קודם הצמצום וכמו"ש כלולה בהעצמות דזהו מלך יחיד, דמלך בחי' מל', כמו שעולה ומסתלק בעצמותו, בחי' יחיד ומיוחד, ובכדי להמשיך בחי' המל' הוא ע"י תק"ש וכמ"ש תקעו כו' בכסה דפי' כסה ל' זמן ומועה, דישנו זמן ומועד המוגבל ליה, להמשיך בחי' המל', והוא ע"י העבודה דתק"ש, ואמירת הפסוקים שלפני תק"ש, הנה עי"ז ממשיכים בחי' המל', דזהו שאנו אומרים יבחר לנו את נחלתנו, ועי"ז ממשיכים ומעוררים בחי' המל' להיות בבנין שלם, שזה בא ע"י עבודת נש"י בתק"ש, דהכל מחוייבים בתק"ש, וכאור"א לפי שרש נשמתו, וכפי השגתו, וידיעתו, וצוּעק מפנימי' נקודת לבבו ונפשו, הנה אז ממשיכים את המלוכה מחדש. וביאור הענין הוא, דהנהגה צ"ל ענין ופי' תיבת אוא"ס, דהנהגה ידוע דאין הכוונה אור של הא"ס, כ"א אור שהוא בבחי' א"ס, דאם נא' אשר פי' אוא"ס הוא אור של א"ס, אז יהי' נושא הכוונה בכינוי א"ס על העצמות, והנה מלבד מה שהעצמות נעלה ונשגב ומרומם מכל תואר איזה שיהי', הנה עוד זאת גם בתוארי וכינוי המעלה והבחי' אין לתאר את העצמות אך ורק בתואר אין סוף כ"א בתואר מעלת אין לו תחלה, דבחילוקי מע' ומדריגות (כלו' בסדר המע' והבחינו') יהי' מעלת אין לו תחלה נעלית יותר מכמו אין לו סוף, דא"ס הוא תואר מוגבל משא"כ אין לו תחלה מעלתו יותר בשנים, הא' מה שאין לו תחלה, והב' דמה שאין לו תחלה ה"ה א"ס בדרך ממילא, וא"כ מה שהוא א"ס (הבא בסיבת שאין תחלה) הוא למעלה יותר מכמו התואר א"ס, דמה שאין לו סוף הוא תואר מוגבל, והוא שאין לו סוף, משא"כ מה שאין לו סוף לפי שאין לו תחלה, הנה אז גם התואר א"ס הוא אינו תואר מוגבל, לפי שהוא בא בדרך ממילא, ועצמותו ומהותו ית' שמציאותו מעצמותו הוא שאין לו תחלה, הנה הוא א"ס בדרך ממילא, דהנהגה עצם ענין מע' תואר א"ס, אינו מחייב שיהי' בדבר שאין לו תחלה, דיכול

להיות שיהי' לו תחלה, ובכ"ז יהי' בבחי' א"ס, והוא בשני הפנים, הא' בגילוי מן העצם, דגילוי מן העצם, ה"ה כמו העצם, דכשם שהעצם אין לו תכלה, כך גילוי מן העצם הוא כמו העצם שאין לו תכלה, ומ"מ הרי יש לו תחלה, והוא העצם, והב' הוא בדבר שאינו בבחי' גילוי מן העצם, ומ"מ הוא בבחי' א"ס ברצון הבורא, דכאשר רצון הבורא שיהי' בבחי' א"ס, הוא כן גם כשיש לו תחלה, וכמא' הרמ"ע מפאנו כל קדמון נצחי ולא כל נצחי קדמון, שרבים מן הנמצאים יהי' נצחים ברצון הבורא, ואין שום א' מהם קדמון, שהכוונה בו, דכל קדמון, והיינו שאין לו תחלה, הוא נצחי דאין לו תכלה וסוף בדרך ממילא, אבל לא כל שהוא נצחי, והיינו דמי שהוא במעלת אין סוף, יהי' מוכרח ומחוייב שיהי' קדמון, והיינו שיהי' דוקא כזה שאין לו תחלה, ויכו"ל שיהי' לו תחלה, ומ"מ יהי' במדרי' א"ס ברצון הבורא ית', וכמו צבא מעלה שהן קיימין באיש, וצבא מטה שהן קיימין במין, והמובן הוא דלולי חטא עה"ד היו גם צבא מטה קיימין באיש כמו קיום צבא מעלה ורק ע"י החטא הוא שצבא מטה קיימין הוא רק במין ולא באיש, ומ"ש ועתה פן ישלח ידו ולקח גם מעה"ח ותי לעולם, דזהו אחר חטא אדה"ר בעה"ד, דאז לא רצה הקב"ה שיחי' האדם לעולם, דבחטא אדה"ר בעה"ד נעשה תערובות טו"ר בכל המדרי' דסדר השתל', דרע הוא בריאה, אמנם קודם החטא היתה מקומה מתחת לכל העולמות כנודע, היתה מובדלת מן הטוב לגמרי, וע"י חטא עה"ד נעשה תערובות טו"ר, ולזאת לא רצה הקב"ה שיחי' האדם לעולם, שלא יהי' קיום להרע ח"ו, ושיוכל להתברר, אבל לולי זאת היו צבא מטה קיימין באיש כצבא מעלה, והנה אופן הקיום דצבא מעלה שהן קיימין באיש, הנה קיומן הוא כקיום דבר נצחי, דהנה ידוע דיש הפרש גדול בין קיום דבר הנצחי וקיום דבר הנפסד, דדבר הנפסד הנה גם בשעת קיומו, הוא נפסד, כלומר, שההפסדות בו הוא תמידי, וכמא' הבחיי בפ"י הפסוק ויום המות מיום הולדו, דתינוק משעה שנולד מתחיל להתייבש דיובש זה זהו ההפסדות שבו, והדבר הנצחי הרי אין בו הפסידות כלל, ואשר כן הוא קיום צבא מעלה, דבשעת קיומן אין בהם שום הפסידות וחולשה כלל, וכמ"ש אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, ואי' בירושלמי שהם חזקים כיום הבראם, דמיום הראשון שנתלו המאורות עד היום הזה, השמש והירח וכל כוכבי לכת, ה"ה בתקפם כגבורתם כמאז כן עתה, וכדאי' בפ"י הראב"ע ע"פ ישיש כגבור, דהשמש גק' גבור, לפי שלא ייעף ולא יגע, דכ"ז הוא ברצון הבורא ית', ומה שארז"ל שית אלפי שנין הוי עלמא, וחד חרוב, דקאי על כללות העולמות וסדר השתל', וכמ"ש כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה, הרי שהעולמות יופסדו, הנה זהו כאשר יהי' רצון הבורא שיפסדו, הרי יופסדו, אבל כ"ז שיהי' רצון הבורא ית' שיהי' קיימין ה"ה קיימין, וקיומם הוא בלי הפסידות כלל, כמו קיום הדבר הנצחי, שאין בו הפסידות, וא"כ הרי אנ"ר במוחש, דגם אשר יש לו תחלה שהם נבראים והווים, ומ"מ אין להם סוף ברצון הבורא ית', אבל מה שאין לו תחלה הרי מה שהוא א"ס

ואין תכלה בדרך ממילא כנ"ל (וכנ"ל דבמעלת מדרי' הא"ס ואין תכלה יש מעלה בהסיבה לפי שהוא אין לו תחלה כו') ואם הי' הכוונה בפי' תיבת אוא"ס, אור של א"ס, והי' הכוונה א"ס על העצמות, הנה בתואר המעלה הי' לו לאמר אין לו תחלה, ועוד זאת דלא יתכן לאמר על העצמות תואר מעלת הא"ס, דא"ס פירושו מה שא"ס להתפשטותו, ועל העצמות הרי לא יתכן לאמר התפשטות, דכל עצמי בלתי מתפשט, אלא הפירוש אור א"ס הכוונה על האור, דאור הנה מעלתו הוא שאין לו סוף, דעל אור א"ל אין לו תחלה, דהרי יש לו תחלה והוא העצמי, ורק שאין לו סוף, להיותו גילוי מן העצם, וגילוי מן העצם הי' כמו העצם, וכמו שהעצם הרי אין לו סוף, לכן גם הגילוי ממנו שהוא האור, הוא ג"כ בבחי' א"ס, ועוד זאת דאור שהוא הארה, וכל הארה ענינה התפשטות, ולכן יתכן לאמר על אור תואר א"ס, דא"ס להתפשטותו, שהוא מתפשט בהתפשטות ביותר להתלבש בהכלי ולהתאחד עמה ולשכללה ולהעלותה ולהרבות אורו והתפשטותו דכ"ז הוא בכלל התפשטות האור, וזהו פירוש אוא"ס, האור שהוא בבחי' אין סוף.

קיצור. יבאר אשר העבודה דר"ה היא המשכת ובנין המל' ע"י תק"ש, יפרש הלי' אוא"ס דהכוונה אור שהוא אין סוף, אין לו תחלה געלה מאין לו סוף.

ב) ולהבין ביאור ענין זה, ילהק"ת בביאור הלשונות אור ושפע, דהמקובלים משתמשים ע"פ רוב בלי' אור והחוקרים בלי' שפע, וההפרש ביניהם הוא, דהנה שפע מורה דההשפעה הוא איזה מהות דבר שנשפע מן המשפיע אל המקבל, וכמו המוכר וקונה, הרי הדבר הנמכר הוא מהות דבר מה, שהקונה קונה אותו במשיכה מהמוכר, שהוא בדוגמת הצדקה שהוא ההשפעה הבאה מעשיר לעני, שמהות דבר מה הוא שנמשך ונשפע בהשפעה זו בדומה להמשכת המים ממקום למקום שנא' ע"ז לי' שפע, וכמו שפע ימים, שפעת מים, ופי' במצודות הרבה מים, הרי עצם מהות המים נמשכים ממקום למקום כו', דשפע מורה על זה דמהות דבר מה הוא מה שנשפע ונמשך בזה, ויובן בדקות יותר מכוחות הנפש כמו שהם באים בהתלבשות באיברי הגוף, וכמו בכח התנועה הרי נבדל ונפרש מהות כח ממש מכח התנועה ומתלבש בהנפעל, שבזה נעשה הפעולה ההיא, וכמו בכח הזריקה כשזורק אבן למעלה הרי נבדל ונפרש ממהות כח היד המתלבש בהאבן ונושאו למעלה, דהרי הזריקה היא לאחר שיוצא האבן מן היד, דבעוד האבן בידו אינו נק' זריקה, ואף גם בעת שמכין א"ע לזרוק הרי לא יחול עליו שם זריקה, כ"א בצאת האבן מידו, דביציאה זו הרי נבדל ונפרש מהות כח ממש ממהות כח התנועה שביד, אשר כח זה הנבדל ונפרש ממהות כח היד מתלבש בהאבן, והיינו שמקיפו, (וואס נעמט עם ארום מכל צד) שע"ז הוא נושאו למעלה, והראי' כשנכלה הכח הזה הי' נופל למטה, ולכן הנה כח זה הוא בבחי' התלבשות הן מצד הזורק, והן מצד דבר הזורק, דהרי הזורק נתפס בהזריקה, בזה שצריך לזרוק, שלא תהי' הזריקה מעצמה, וגם שבשעה שזורק את האבן, אינו יכול לעשות

דבר אחר, וכן הפעולה בהדבר הנזרק הוא בדרך התלבשות בו, שהרי פועל בו התחדשות, והוא שילך האבן למעלה היפך טבעו, דטבע האבן הוא לירד למטה, ובכדי לפעול התחדשות אא"ל בדרך ממילא, כ"א בהתלבשות דוקא, דעד"ז הוא למעלה ההפרש בין עו"ע ליש מאין, דבעו"ע יש אופן שמהתפשטות העילה בא העלול בדרך ממילא, וכמא' הוזהר האי חכמתא אתפשטית ואפיק מינה בינה, הנה זה דאפיק מינה בינה אי"ז בשביל אצי' ספי' הבינה, כ"א כ"ז הוא התפשטות ספי' החכ', וההתפשטות הוא כ"כ עד דאפיק מינה בינה בדרך ממילא. וביאור ענין זה הוא, דהנה עם שהתגלות ספי' הבינה ע"י החכ', הנה זה רק שספי' הבינה הרי התגלותה ע"י החכ', אבל לא שבינה משתלשל מהחכ', וע"ה דחור"ב הם עו"ע, אבל העו"ע שבחור"ב אי"ז כמו העו"ע, שהבינה משתלשל מהחכ', דהנה בעו"ע הרי העילה מחייבת את העלול, והעלול מחוייב מן העילה ולכן בההכרה בהעילה יכולים לדעת מהות העלול שתחייב עילה כזו, וכן בידיעת העלול אפשר להשכיל במדריגת העילה שחייב עלול כזה, וכמו בשכל ומדות שהם בעו"ע, הרי השכל שהוא העילה מחייב להיות עלול, והם המדות, ונראה במוחש דכאשר משיג בשכלו בטוב הדבר, הרי נעשה מזה התרגשות הלב במדה גלויה, ואופן מהות מדריגת המדה תהי' כפי אופן מעלת מדריגת השכל שהוא העילה שמחייב עלול כזה, וכן כאשר אנור' התגלות מדה אנו יודעין ממנה מדריגת השכל שחייב התגלות מדה זו, וכמו שנראה במוחש בעבודה שבלב זו תפלה, דכאשר מתבונן בהתבוננות אלקי, בהאלקות שהוא בבחי' קירוב אל העולמות, וכמו בענין דאיהו ממכ"ע, ומעמיק דעת כנ"ל בביאור הענין היטב, וכמארו"ל מה הנשמה ממלא את הגוף כך הקב"ה ממלא את העולם, הנה נעשה מזה הרגש, (דער דעהער) מהטוב טעם דאלקות, ובא באהבה להאור האלקי המחי' את העולמות, וזה כל רצונו, וכאשר מתבונן בהתבוננות האלקי בהפלאות ורוממות או"ס ב"ה, בענין כי נשגב שמו לבדו, דגם שמו הוא נשגב ומרומם, ואיך דכולא קמי' כל"ה נעשה מזה התעוררות ביראה ונסיגה לאחור, והוא לפי דבעו"ע, הנה הם מוכרחים זמ"ז, וכאשר אין לידת והתגלות המדות, הרי בהכרח שיהי' בזה איזה סיבה צדדי' המונע את הלידה וההתגלות של המדה, כלומר אז מיא פארשטייט יע דעם ענין שכלי, און עס איז דאך ניט פאראן קיין התגלות מדה, איז דאך וייל עס איז פאראן א זאך וואס די זאך דערלאזט ניט דיא התגלות המדה, וכמו שאנור' במוחש בעבודה, דלפעמים הרי באפשר הדבר שמשגיגים בטוב את דבר ההשגה, והיינו שיודע את הענין על בוריו, ויכול גם להרחיב דיבורו בזה, והדיבור הוא אצלו בדיבור מסודר, כאיש שמבין דבר דבר על אופנו, ויכול להשכיל בזה, הן בהסבר הענין, והן בביאורו, ובכ"ז בהנוגע להתעוררות הלב, והיינו בהמדה שהוא העלול המחוייב מהשכל ההוא, אין ניכר שום דבר, ומכ"ש בפ"מ, דיכו"ל שבשכלו מבין בטוב וכפי שהוא באמת, ובמדותיו הוא עומד בתקפו, ואינו פועל כלל, הסיבה הם ג' שרי פרעה, דפרעה אותיו' העורף, ושריו העומדים במיצר הגרון, שהם המונעים ומעכבים שלא יהי' לידת והתגלות המדות, והוא רק דישנו

דבר צדדי וחיצוני המעכב, ולא משו"ז אפשר לשלול ולאמר דשכל ומדות אינם מחוייבים כנ"ל, אשר באמת מצד טוב ההתבוננות בהאור האלקי שנמצא בגילוי בעולם שהוא בבחי' ממכ"ע, נולד מזה מדת החסד, דבעבודתו בתפלה הוא מדת האהבה, ובעבודתו בכל היום היא מדת החסד והקירוב, ומהתבוננות בהפלות אוא"ס כנ"ל נולד מזה מדת הגבורה, שבעבודתו בתפלה היא מדת היראה, ובעבודתו בכל היום הם הדקדוקים דיראת אלקים ויראת שמים שבאים מצד הגבורה, ורק שלפעמים יכול להיות מניעות ועיכובים בזה, מהג' שרי פרעה הנ"ל, שר האופים, שר המשקים, ושר הטבחים, שהם קנה ושט וורידין, שהם מפסיקין ומונעים גילוי המוחין בלידת המדות, אבל בלא סיבה זו, הרי בשכל עצמו נעשה המדה, והוא ההתפעלות שכלי עכ"פ, אלא שבסיבות ההעלמות הנ"ל שבמיצר הגרון, אינו בא בגילוי במדות שבלב, ובמקום שגם ההתפעלות שכלי חסר ח"ו, זהו הוראה על פחיתות מעמדו ומצבו הרוחניות ביותר ר"ל, והו"ע טמטום המוח. שמוחו אטום בסיבת התעלמות גדולה ביותר. דאף גם ההשגה שלו איננה השגה כלל, אבל כאשר השכל והמדות הם כסדרן, אז הרי השכל מחייב את המדה, והמדה מחוייבת מן השכל, משא"כ בחו"ב, אין החכ' מוכרעת את הבינה כלל, והם ב' כחות מובדלים, והראי' דיכול להיות חכ' בלא בינה, וכמו שמצינו דישנו שיכול להשכיל השכלה טובה ואינו בעל הבנה כלל, והיינו דזה ממש שהשכיל אינה מבינה בטוב, ולכן בעו"ע הרי העלול כלול בהעילה, וכמו בשכל ומדות הרי המדות כלולים בהשכל, משא"כ בחו"ב הרי הבינה אינה כלולה בהחכ', ומה שהבינה כלולה בהחכ', הרי אי"ז שהבינה כלולה בהחכ' לצורך הבינה עצמה, והוא מאי דהאי חכמתא אתפשטית ואפיק מינה, והיינו בכדי שתהי' ספי' החכ' פרצוף שלם, הנה לשלימות הפרצוף דחכ' גם הבינה כלולה בחכ', אי"כ התכללות זו הוא לצורך החכ' ולא לצורך הבינה, דחכ' היא בחי' נקודה וכל נקודה הרי אין בה המשכה וגילוי, ולזאת הבינה כלולה בהחכ' להיות המשכת וגילוי אור הנקודה, ואי"ז בדומה כלל להתכללות המדות בשכל, דהתכללות המדות בהשכל הם לצורך המדות עצמן, ולא לצורך השכל, דהרי שכו"מ הם הפכים, דשכל הוא מנוחה והתיישבות, ומדות הם התפעלות והתרגשות, והתכללות הבינה שבהחכ' הוא לצורך החכ' כנ"ל, וזהו שארז"ל אא"כ הי' חכם ומבין מדעתו, דעל חכ' ותבונה פירש"י חכ' ידע מה שלמד, שהוא הידיעה בקיצור, כמו שהיא הידיעה דחכ', כמו שנת' באריכות הענינים בזה במ"א, ובתבונה פירש"י יודע לחדש דבר מפלפולו' בחכ', שהו"ע הבינה, הרי זהו תואר החכ' שכ"ז הוא התפשטות החכ' שלו, עד שמבין מדעתו, שזהו מה שמהתפשטות והתרחבות החכ' מעצמה נמשך בינה בדרך ממילא דלמע' כן הוא בהשתל' הספי' זמ"ז גם בחיצוניותן. אמן למטה באדם יש ג"כ ענין זה, בפנימיות המוחין ופנימיות המדות, והיינו דכאשר המדות הם בערך אל המוחין דאז מן התפשטות והתרחבות השכל בעצמו נמשכו המדות בדרך ממילא, אבל בחיצוניות המוחין וחיצוניות המדות, שהמדות אינם בקירוב אל המוחין, אינו כן, אבל למע' הוא כן גם בחיצוניות הספי',

שמהתפשטות העילה נמשך העלול בדרך ממילא, משא"כ בענין התהוות יש מאין, דיש מאין הם בבחי' התלבשות, שהאין האלקי צריך להתלבש בהיש להוות ולהחיותו, והוא לפי שהיש אינו בערך להאין המהווה אותו, וע"כ הוא בא בבחי' התעלמות, דזהו א' מהפלאים מה שיש בענין התהוות יש מאין, דהרי האין צריך להתלבש תמיד בהיש להוות ולהחיותו, וכמ"ש לעולם ה' דברך נצב בשמים כו', שהדבר ה' עומד תמיד בהשמים להוותו ולהחיותו, ואם יסתלק ח"ו והי' אין ואפס, אבל עם זה מוכרח הוא שהאין יהי' בהתעלמות בהיש, דאם יהי' גילוי החיות, וכענין הושיט הקב"ה אצבעו כו', הרי אז יהי' ביטול הנבראים, וכידוע דביטול יכול להיות בא' משני הפנים בהשוואה גמורה, א' מפני עילוי וסילוק הדבר ה' מהנברא, והב' מפני ההתגלות ביותר מכפי המדה, שזהו הענינים ההפכי' שבהתהוות יש מאין, שאם שהוא נמצא בו תמיד, ומ"מ הוא בו בהתעלמות גמורה, והאין צריך להתלבש בהיש להוותו, שאי"ז מה שנברא בדרך ממילא, וכידוע ההפרש בין ברא לנבראו, דנבראו הוא בדרך ממילא, וכת' יהללו את שם הוי' כי הוא צוה ונבראו, הרי זהו ההתהוות שמשם הוי' דאז הוא בדרך ממילא, שבוה הנברא אינו בבחי' מציאות, אבל כדי שיהי' הנברא בבחי' מציאות צ"ל התלבשות כח הפועל בנפעל, שזהו מ"ש בראשית ברא אלקים, דברא הוא התלבשות כח הפועל בנפעל, רק שההתלבשות אינו בדרך התלבשות פנימי', דהתלבשות הוא פנימי' והיינו גילוי הפועל בנפעל, ואם בהתהוות יש מאין, יהי' ג"כ באופן כזה, הרי הי' הפועל בגילוי בנפעל, והי' אז הנפעל בערך הפועל, והתהוות יש מאין הוא באין ערוך, ולכן הוא בא בהתעלמות, אבל בהתעלמות זו, הוא בבחי' התלבשות, וכן הוא גם בכח הזריקה, שכח התנועה בא בהתלבשות ממש בהאבן, רק שהוא בו בהעלם.

קיצור. יתחיל לבאר חילוקי אור ושפע, ויקדים ההפרש בין עו"ע ויש מאין, עו"ע דח"ב ועו"ע דשכל ומדות (בדרך ממילא או בהתלבשות).

ג) אמנם כח הזריקה, הוא מדריגה היותר אחרונה שבכח התנועה, דבכח התנועה יש ריבוי מיני כחות, כמו זריקה, מלאכה, כתיבה, ציור, ורמוז, ולהיות דכח הזריקה, הוא מדריגה היותר אחרונה מכח התנועה, לכן ה"ה בא בהתעלמות ביותר, ובא בדבר הנבדל לגמרי ממהות האדם, שהאבן הנזרק אין לו יחס ושייכות כלל אל האדם הזורק, אבל במלאכה וכ"ש בכתב וציור, הרי בוה יש התגלות כח התנועה ביותר, והוא מפני קירוב הערך ושייכות הנפעל אל הפועל, דהרי בכל פעולה נשאר רושם מכח הפועל, דזהו הטעם שכלי מה שהמגיד ז"ל הכיר בהכלי מאין הי' אופן עשייתה, והיינו מפני הקירוב ושייכות הנפעל אל הפועל, שבד"כ הוא תלוי, אם הנפעל הוא דבר דק או עב, שבדבר דק ההתלבשות הוא בהתגלות יותר, ולכן גם הפעולה היא בהתגלות ביותר, ובדבר עב הוא בא בהתעלמות, דבמדריגות העליונות הגילוי הוא גילוי אור ממש, ויובן זה ברוחני' הכחות שבנפש, גם בכח התנועה גופא, דהנה גם בכח התנועה יש ג"כ התלבשות

השכל, דהנה נת"ל דבכח התנועה הרי יש בו כמה מדרי' ובכ"א מהם יש ריבוי מיני חילוקים, וכמו במלאכה, יש הרבה מיני מלאכות, כמו מלאכה בזהב, בכסף, בנחשת, ובאבנים, הן באבנים טובות והן באבנים פשוטים, ומכ"ש בכתיבה וציור, שיש בזה ריבוי ביותר, ובכ"א מהם ישנו התלבשות השכל, דכן הוא גם במדרי' היותר אחרון שבכח התנועה, שהיא כח הזריקה, שהוא רק כח הדוחה בלבד, יש בו ג"כ התלבשות השכל, שיהי' הזריקה להמקום המכוון, וכמ"ש קולע באבן אל השערה ולא יחטא, פי' ולא יחסר, שכשם שצריך להיות השמירה שלא יזרק למרחוק יותר מן הנקודה, כמו"כ צ"ל השמירה שלא יזרק בקרוב יותר מן הנקודה, שזהו התלבשות השכל, אבל מ"מ בזריקה הוא בהתעלמות שלכן כשמאמן את ידו ומרגיל א"ע בזה, אז אין צריך להיות התלבשות השכל בזה, שבאמת גם אז יש ג"כ התלבשות השכל, רק שהוא בהתעלמות ביותר, עד שאינו נרגש כלל, רק שבטוב ההרגש נרגש זה ג"כ, ובמלאכה יש בזה התגלות השכל ביותר, דלכן גם אם עשה פעם אותה המלאכה בדמותה ובצלמה, מ"מ כשצריך לעשות אותה עוד הפעם, צריך להיות בזה התלבשות השכל, ומכ"ש בכתי' (עד שבציור הרי השכל משועבד להציור, דידוע דענין הציור יש בנפש, וואס די חושי הנפש פון דעם מצייר, מאכען א חוש ציור כזה, וכפי האופן שמחייב נפש המצייר, לפי אופן כזה נוטה השכל בזה, רק שבציור הוא באו"א) ואינו דומה התלבשות השכל שבזריקה להתלבשות שבכתב וציור, די שנו השכל גם בזריקה, רק שהוא בהתעלמות גמורה, שלמע' זה מה שאי' בס' הבהיר נטל צורות וזרקן ומהן נעשה הארץ, וידוע שהוא כח הגבול שבא"ס, שהכח הגבול יש לו שייכות אל העולמות, ובא להתלבשות בהעולמות, דאי' בגמ' חגיגה בעשרה דברים ברא הקב"ה את עולמו, בחכ' בתבונה ובעת ובערה ובכח וכו', שהעשרה דברים הם באים בהתלבשות בהעולמות, ומפני זה יש חילוקים בהנבראים, שיש נבראים שנמשכים מחב"ד ויש מגערה וכח, שע"ה שכללות העשרה דברים נמשכו בכל הנבראים, מ"מ יש בזה חילוקים יש נבראים שעיקרן הוא מחב"ד ויש שעיקרן ממדות, ויובן זה עד"מ מענין הקול שכל הגילויים הם באים בהתגלות ע"י הקול, ומ"מ הרי יש בזה חילוקים, וכמו אדם המפקד פקודה, הרי אין המפקד נתפס בזה בכוחותיו כ"כ, והוא רק שמצווה ומזהיר, וכן שומע הפקודה הרי אינו נתפס בזה כ"כ, כ"א הוא שומע בכדי שידע איך לקיים, אבל כשמדבר דברי אהבה וריעות, הרי לבד מה שבעת מעשה הוא בהתעוררות האהבה, הנה לבד זה הרי ע"י הדבורי האהבה הוא מתעורר בהתפעלות האה' ביותר, וכן מצד המקבל, הרי לא מבעי כשהמקבל הוא זה גופא שמדברים לו הדברי אהבה והריעות, דאו בודאי הוא מתעורר בהתפעלות והתרגשות הנפש, אלא אפי' כשא' מן הצד שומע שמדברים לא' דברי אה' וריעות, מתעורר ג"כ בהתפעלות והתרגשות הנפש, שבזה לא הדיבור הוא העיקר, ומכ"ש כשמדבר דברי חכ' ושכל, ולכן פקודה הוא בא בקול רם, בדבורי חכ' ושכל אינו מוכרח שיהי' בקול רם, ואדרבא דברי חכמים בנחת נשמעים, שבזה לא העיקר הוא הדבור, ובפקודה שבא בקול רם הוא

מפני שבזה הוא העיקר התגלות הקול שזהו חיצוניות, לכן הוא בא בקול רם, אבל בהשפעת השכל, הרי העיקר הוא הפנימי שהוא השכל, והשכל בא בהתגלות בקול ודיבור, רק שיש חילוק בגוף ועצם הקול, ועד"ו יובן בענין ה' דברים דע"ה דכללות ה' דברים באו בכל הנבראים, מ"מ יש בזה חילוקים, דיש שעיקרן מחב"ד, ויש שעיקרן מגערה וכה, ולפי אופן המדרי' שהוא המקום והחיות של הנבראים, הנה כמו"כ הוא ההתגלות בההתלבשות וגילוי הפעולה בהנפעל.

קיצור, מכח הזריקה נמשך בדרך התלבשות, יפרט אשר כח התנועה כולל כמה כחות ובכ"א מהם התלבשות השכל, כח הזריקה הוא היותר אחרון ולכן גם השכל מתעלם בו ביותר, ויביא דוגמא מענין הקול.

ד) אמנם כח התנועה בכלל הוא כח היותר אחרון שבנפש, ע"ה שהוא כולל מדרי' גבוהות ונעלות גילוי נפשי' כמו הצירור והרמו, ומ"מ הוא כח אחרון ובא בדבר הנבדל, ויובן זה גם בכחות עליונים יותר כמו בהשפעת השכל מן המשפיע אל המקבל, שנמשך בזה מהות שכל מן המשפיע להמקבל, ובא בבחי' התלבשות, וע"ה דכללות ענין השפעת השכל, הוא רק הארה לבד, שזהו ההפרש בין השפעת השכל להשפעת הטפה, שהיא השפעה עצמית, דבהשפעת הטפה הרי געשה מזה מהות שכל ממש אצל הבן, כדאי' במשנה דעדיות האב וזכה לבן בנוי בכח בעושר בחכ' בשנים ובמספר הדורות שלפניו, בנוי דכתי' והדרך על בניהם, בכח דכתי' וזרעו יהי' גבור בארץ, בעושר דכתי' נער הייתי כו' וזרעו מבקש לחם, בחכ' דכתי' ולמדתם אותם את בניכם, ובשנים דכתי' למען ירבו ימיכם, ובמספר הדורות שלפניו, דבזה לא פלוג, והכל מודים שזכות אבות לא יתמו, ואי' בספרים דבנ"א המתנהגים בהנהגה ישרה עפ"י התורה, זוכים שיהי' להם בנים בעלי חכ' בתורה בעלי כח ובעלי עושר ומאריכים ימים, דבכללות זה תלוי לפי אופן קידוש אב ואם, הן בהקידוש בפועל, והן בהכוונה רוחניות שבזה, משא"כ השפעת השכל שהוא הארה לבד, שאינו מהות ועצמות שכלו ממש, ולכן דוקא כאשר התלמיד הוא בעל שכל בעצמו, ה"ה מתלמד עי"ו, אבל כשאין לו שכל מעצמו, לא יועיל לו כלל השפעת הרב, וכמא' הידוע א קאפ קען מען ניט ארויף שטעלין, והיינו לפי שהוא הארה לבד, ובכ"ז הרי נמשך בזה מהות ההארה, שהרי גוף שכלו של הרב הוא שנמשך ונשפע בזה, עד שבמשך זמן יכולים להכיר, באיזה אופן מהחילוקים דחב"ד (דהלא כיון שהוא משפיע בודאי הוא בא' מאלו ביתרון מעלה) ה' שכל הרב והוא לפי שמהות שכלו של המשפיע הוא שנמשך ונשפע בזה, ולכן הרי גם לאחר שנפסקה ההשפעה ואפי' לאחר סילוק והתעלמות המשפיע לגמרי, ומ"מ גשארה ההשפעה אצל המקבל, שהרי יכול לחזור הדברים ששמע, ולהעמיק ולעיין בהם ולמצוא בהם האור והחיות שהי' לו בעת שקיבל את ההשפעה מן המשפיע, ובהו יובן מה שאי' בירושלמי שקלים, אין עושין גפשות לצדיקים מפני שדבריהם הם זכרונן, וזהו ע"ד שאי' כיבמות ע"פ אגורה באהלך עולמים, וכי אפשר

לאדם לגור בב' עולמות כאחת, אלא כך אמר דוד לפני הקב"ה, יה"ר שאזכה שיאמר דבר הלכה בשמי בבתי כנסיות ובבתי מדרשות דכל ת"ח שאוי' שמועה מפיו שפתותיו דובבות בקבר, וכמ"ש וחכך כיון הטוב כו', ומסיים שם בירושלמי דכל האומר דבר בשם אומרו נראה כאלו בעל השמועה עומד כנגדו, והוא מפני שגם לאחר סילוק והתעלמות המשפיע יכול למצוא האור והחיות כמו בעת שמקבל ההשפעה מן המשפיע, והיינו לפי שהוא המשכת מהות דבר מה, דבאור אינו כן, דבסילוק העצם מתבטלת ההארה ג"כ, ולכן הרי ההשפעה עושה בו שינוי, שע"י ההשפעה מיתוסף שכל אצל המשפיע, וכמא' הרבה קבלתי מרבתי והרבה קבלתי מחברי ומתלמידי יותר מכולם, שהו"ע תלמיד המחכים את רבו שענין תלמיד המחכים כו' אי"ז ע"י הקושיות דכאשר מקשין איזה קושי' הרי אי"ז התעלמות האור, שאינו יודע את הענין, רק מפני דכל שכל צריך לידע אותו בכמה אופנים, והידיעה באופן א' אי"ז ידיעה אמיתית, ולכן כאשר יודע את הענין ה"ה שואל איך יהי' הענין לפי אופן זה ולפי אופן זה, שאי"ז ענין התמסרות התלמיד להרב, רק ענין תלמיד המחכים את רבו הוא ע"י תיאובתא והחשק של המקבל לקבל ההשפעה, שזה פועל דחקות אצל המשפיע, ומעורר אצלו התגלות השכל ביותר, וכמו"כ בהעדר ההשפעה נעשה גירעון בהמשפיע, רק שלזה מספיק ההשפעה לעצמו ג"כ, דיודע ההפרש בין מוחין למדות, דמדות כל ענינם הוא בשביל הזולת, דכן הוא גם למע' כבי' דכתי' זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה, דרחמים וחסדים הם שייכים אל העולמות, אבל מוחין כל ענינם הוא לעצמו, אבל בהעדר ההשפעה לעצמו ג"כ נעשה גרעון באור השכל, וכמו שאי' בעירובין בתלמיד א' דר"א שבמשך ג' שנים שכח תלמודו מפני שלמד בלחישא, וכן הי' עצת שמואל לר"י שינא קום פתח פיך וקרי פתח פיך ותני כי היכי דתתקיים ביך ותוריך חיי, כמ"ש חיים הם למוצאייהם א"ת למוצאייהם אלא למוצאייהם בפה, שע"י העדר ההשפעה נעשה גרעון באור השכל, אמנם בכדי שיהי' הוספה בהשכל זהו דוקא ע"י ההשפעה להזולת, ולכן הרי המשפיע מוגדר בההשפעה, שאינו דומה קודם ההשפעה ובעת ההשפעה ולאחר ההשפעה, דבעת שמשפיע לו שכל זה אינו יכול להתעסק בשכל אחר, וכן המשפיע מוטריד בזה שהרי צריך להשפיע את השכל, ומעצמו לא יומשו, וכן צ"ל הטרדא איך להשפיע, ובאופן שיתקבל אצל המקבל, שהרי ענין ההשפעה אי"ז גילוי העצם, שמפני שהוא בעצמו בעל שכל לכן מתגלים ממנו שכלי, רק שכל ענין ההשפעה הוא שיתקבל בהמקבל דוקא, שזוהו"ע הכליות יועצות איך להשפיע באופן שיתקבל אצל המקבל וכמו שיש מלמד שהוא בעל פועל, היינו שהתלמיד מתלמד ע"י השפעתו, ויש מי שאינו בעל פועל, אף שהוא בעל שכל נפלא ביותר מהבעל פועל, ומ"מ זה פועל יותר, ולכאוי' הרי ענין הלימוד תלוי בהשגה דמי שהוא בעל שכל גדול יותר, יכול ללמוד בעצמו יותר ובמילא הוא ראוי ללמד את זולתו ג"כ יותר, והראי' שהרי כשיגדל התלמיד בידיעה או בשנים, צריכים להתליף את המלמד שיהי' בעל שכל גדול יותר, ומי שמלמדו מקרא אינו

יכול ללמדו משנה וגמרא, ומפני מה זה פועל יותר, אך הענין הוא, דזה שהוא בעל פועל היינו שיודע לכלכל דבריו ולסדר הענינים, שעי"ז מתקבל הענין אצל המקבל, וגם לפעמים הוא צריך למצוא ענינים שמלביש בהם את השכל, שעי"ז יכול התלמיד לקרב אל השכל, אבל מי שאינו בעל פועל, היינו שאינו יכול לכלכל דבריו, ולסדרם באופן שיתקבל אצל התלמיד, ולזאת גם שהוא בעל שכל גדול יותר, לא יועיל זה אל התלמיד, מאחר שאינו מקבל, ואינו מבין את השכל, ומובן שההשפעה ג"כ משתנית בזה, שהרי ענין כליות יועצות הוא שמשפיע לא כמו שהוא אצלו, כ"א שהיא ג"כ משתנית מכמו שהיא, דע"ה שאי"ז שינוי המהות שהרי כללות השכל הוא רק היצוניות השכל מה ששייך אל המקבל, דבכל שכל יש הפנימי והיצוני הפנימי הוא רק לעצמו והיצוני מה ששייך להמקבל, מ"מ הרי ההשפעה משתנית בזה, ועוד יותר כי בזה ניכר ההפרש בין הבעל פועל לשאינו בעל פועל, דהבעל פועל שיודע לכלכל דבריו ולסדרם באופן הראוי להתקבל, הנה ע"ה שעי"ז משתנית ההשפעה מכמו שהיא, אבל עי"ז דוקא היא שמתקבלת אצל המקבל, ולא לבד שהוא מקבל שכל זה, אלא שעי"ז יכול גם להשיג שכל נפלא ביותר, אבל מי שאינו בעל פועל, היינו שאינו יודע לכלכל דבריו, ומשפיע לו השכל כמו שהוא לעצמו, הרי אי"ז נתקבל אצל המקבל, ולא לבד שאינו מבין את השכל, אלא שפועל בו בלבול השכל, דכל שכל כשאינם יודעים אותו, ה"ה פועל בלבול השכל, ומכ"ש לפמשנת"ל שיכול להיות שהאינו בעל פועל הוא בעל שכל גדול ביותר, ולכן כשמשפיע לו את השכל כמו"ש לעצמו, הוא פועל בו בלבול השכל ביותר, עד שלא בא עי"ז לעולם, וכי"ז הוא לפי שההשפעה הוא שנמשך מהות הארת השכל בזה, לכן נתפס ומתלבש בזה, ועושה בו שינוי והתפעלות שהוא מוגדר בזה, ומוטרד איך להשפיע באופן שיתקבל, וגם לשנות את השכל באופן שיתקבל, ויוקלט אצל המקבל, דוה"ע השפע שהוא מהות דבר מה, שנמשך בהשפעה זו, ובאה בהתלבשות ממש, ולכן הרי יש בזה התלבשות המשפיע, ולפי שענינו לפעול בהמקבל כנ"ל לכן הוא נתפס בזה, והנה למעלה המדרי' דשפע הוא האור האלקי שבבחי' שייכות אל העולמות שבד"כ הוא גילוי אור הקו שלאחר הצמצום, ומדרי' אור הוא האו"ס שלפ"צ שאין ענינו כ"א לגלות עצמותו, וכמו שהוא בא בהתגלות הו"ע הרצון, דרצון הוא ג"כ גילוי העצם, וזהו מה שאנו מבקשים יבחר לנו את נחלתינו, שהי' המשכת פנימיות ועצמיות או"ס, דשם הרצון רק לנש"י, וזהו יבחר לנו את נחלתינו ע"ד מה שכתוב אני הוא נחלתם, דבעצמות א"ס שם מושרשים רק נש"י, וזהו מ"ש ידבר עימם תחתינו שהוא ע"ד ואתן מצרים כפריך, ויבחר לנו את נחלתינו שהיא האהבה פנימי ומתגלה על ישראל ברחמים.

קיצור. יבאר אשר השפעת הטיפה היא המשכה עצמית, השפעת השכל רק הארה אבל נמשך מהות ההארה ולכן עושה שינוי בהמשפיע והמשפיע מוגדר ומוטרד בההשפעה.

בטיה, יום ב' דר"ה, תשי"ז

עלה אלקים בתרועה הוי' בקול שופר, והנה כתיב שוקיו עמודי שש, ואמרז"ל שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראותו, עמודי שש שנברא לששה ימים, דיום דר"ה הוא ביום ו' למע"ב שהוא תכלית הכוונה בברייה"ע שבו נברא האדם שקבל מלכותו ית' ואמר ה' מלך, ור"ה הוא זה היום כו' זכרון ליום ראשון, הנה ביום זה אומרים עלה אלקים בתרועה הוי' בקול שופר, וצ"ל הלא העיסקר הוא יחוד הוי' ואלקים, ולמה מחלקם בבי' מדריגות, דאלקים עלה בתרועה והוי' בקול שופר, ועוד צ"ל מה שכללות תק"ש נכלל בענין התרועה דוקא, וכמו שאומרים כי אתה שומע קול שופר כו' ברוך כו' תרועת עמו ישראל ברחמים. ולהבין כ"ז ילהק"ת משנת"ל בביאור הל' אור ושפע, דשפע מורה דההשפעה היא איזה מהות דבר שנשפע.

ה) והנה ענין האור הוא הארה לבד שאין בזה ממהות העצם כלל, וכמו באור וזיו השמש שהוא רק הארה לבד, שהרי אי"ז שהשמש עצמו מתפשטת להאיר, כ"א הארה מן השמש בלבד, ואינו דומה לענין השפע, דאפילו בכח הזריקה שהוא מדריגה היותר אחרונה מהכח היותר אחרון שבנפש, מ"מ הוא המשכת מהות דבר מה, משא"כ אור שאינו בכחי' מציאות כלל, רק שהוא הארה מן העצם, שלכן בהסתלק העצם, וכמו בשקיעת החמה, מתבטלת ההארה ג"כ, ולכן הרי אור וזיו השמש אינו פועל שום שינוי בעצם השמש, שאינו נוגע כלל להשמש אם נמשך ומתפשט ממנו אור או שיש עננים המסתירים, שלא יומשך האור בחלל העולם, דמוה שנמשך האור אין שום תוספות וריבוי בהשמש, ומוה שאין נמשך האור אין שום גרעון בהשמש, דאינו בדומה להשפעת השכל, דע"י שהמקבל אין לו שום חפץ ורצון לקבל השכל הוא פועל גרעון אצל המשפיע, דכשם שנת"ל שע"י התיאובתא והחשק של המקבל מתוסף שכל אצל המשפיע, כמו"כ ע"י העדר החשק של המקבל נעשה גרעון בהמשפיע, וכמא' ווי לי למאן דמליל על אודנין דלא שמעין, משא"כ באור שאינו נוגע כלל, והיינו מפני שהוא הארה לבד, שאין בזה ממהות העצם כלל, ולכן הרי האור מהשמש הוא בדרך ממילא, שאין בזה שום טרדא והתעסקות להאיר האור, והאור בא מהשמש בדרך ממילא, ועד"מ כשמכניסין נר לבית הבית מאיר בלי שום טרדא והתעסקות מהגר להאיר את הבית, וכמו שהמתכת מתחמם מהאש, שאי"ז בדרך התעסקות שהאש מתעסק להחם את המתכות, כ"א מפני שהאש הוא חם בעצם, והמתכת עלולה בטבעה לקבל חום, ולכן כשמקרבין המתכת אל האש, מתחמם בדרך ממילא, ומה שהנפחים נופחים במפות, וזו לבי' סיבות, או לקרב האש אל המתכת, או להוציא האש מן ההעלם אל הגילוי כדי להרבות אש, אבל כשמקרבין האש אל המתכת הרי מתחמם בדרך ממילא, ועד"ז הוא התפשטות האור מהשמש, שהוא בדרך

ממילא, בלי שום טרדא והתעסקות, מפני שהיא הארה לבוד, שאין בזה ממהות העצם כלל, אמנם יש יתרון מעלה באור על שפע, שהוא כמו העצם, וכמו באור וזיו השמש, דעצם השמש הוא ספירי ובהירי לכן האור והזיו ממנו הוא התפשטות אור להאיר, ולכן הרי יש חילוקים באורות, אור השמש, אור הלבנה, ואור הנר, דהחילוקים הם בהעצמי, דאינו דומה נר ללבנה, ולבנה לשמש, ולהיות שהאור כמו המאור, לכן יש חילוקים גם בהאורות, משא"כ בשפע, הרי אינו כמו העצם, וכמו בהשפעת השכל שהשפעה משתנית בזה, וכמשנת"ל שזהו מעלת הבעל פועל, במה שמשנה את ההשפעה, שעיי"ז מתקבלת אצל המקבל, אבל באור הוא כמו העצם, וע"ה דבהשפעה הוא ג"כ באופן כזה, דלפי אופן כח חכמתו בעצם לפי אופן כזה מראה כחו בהשפעה, דבעל שכל גדול יותר הוא משפיע שכלים עמוקים ביותר, הנה זהו רק הוראת כח בלבד, שלפי אופן כח חכמתו בעצמו שהוא כח החכ' הנעלמה, לפי אופן כזה מראה כחו, הן בההשכלה לעצמו, והן בההשפעה אל הזולת, והרי גילוי השכל מהחכ' הנעלמה אי"ז בדרך העלם וגילוי, שהרי החכ' הנעלמה הוא היולי שמושלל ממצאות שכל, ובהתגלות הוא בא בשכל גלוי, הרי אי"ז בדרך העלם וגילוי, רק הוראת כח בלבד, שזהו לפי אופן העצם, ולא כמו העצם, ולכן מי שהוא בעל שכל גדול יותר, מגלה שכלים נעלים יותר שהם עמוקים ביותר, והעיקר הוא דבכל ענין שכלי נכנס בו בעומקו ובפנימיותו, וגם ביכולתו להביא כל ענין שכלי בגילוי אל המקבל לפ"ע, ובזה יובן מארז"ל שיחות חולין של ת"ח צריכין תלמוד, ופרש"י לתלמוד בלשונם, שלשונם ל' נקי עושר ומרפא, ובסוכה א' הגירסא, צריכין למוד, ופרש"י לתת לב עליהם, והיינו מפני שיש בהם ג"כ חכ', דשיחות חולין של אנשים פשוטים אין צריכין לימוד מפני שלא יש בהם שכל וחכ', אבל שיחות חולין של ת"ח צריכין לימוד מפני שיש בהם חכ' ושכל, והרי יש בזה חילוקים לפי אופן כח חכמתו בעצם, שהם גדול ביותר יש בהשיחות חולין שלו שכל וחכ' יותר מכמו בהשיחת חולין של חכם אחר, שאינו חכם כמוהו, ומ"מ ה"ה רק שיחות חולין בלבד, שאינו בדומה כלל לההשכלות שמגלה, והר"ז רק הוראת כח בלבד, וכמו"כ יובן בכללות ענין השפעת השכל, שהוא רק הוראת כח בלבד, שלפי אופן כח חכמתו בעצמו לפי אופן כזה מראה כחו בהשפעה, דהרי גם בגילוי שכלים נעלים, הרי אין ההשפעה והגילוי כמו שיודע את הענין בעצמו, דכמו שהוא יודע את הענין אינו מגלה בדבור כלל, (ורק לפעמים בא ברמז כו') וא"כ הוא רק לפי אופן העצם ולא כמו העצם, משא"כ באור שהוא כמו העצם, ומ"ש בתניא שהאור וזיו השמש כמו"ש כלול בעצם השמש הוא ביתר שאת ויתר עז מכמו שמתפשט אח"כ בחלל העולם כו', הנה זהו רק מעלה בענין האור, שההתגלות הוא ירידה ומיעוט האור, דעיקר האור הוא כמו שהוא כלול בהעצם, דשם הוא בבחי' ביטול בתכלית, ובבחי' העדר המציאות, אבל כשהוא בא בהתגלות בבחי' מציאות זהו ירידה ומיעוט לגבי', דבאמת כן הוא גם באור עצמו, אמנם באור השמש זהו כמו שהוא בא ע"י הנרתק, ומ"מ הוא כמו העצם.

קיצור. ימשיך אשר באור אין המשכת המהות, ולכן בא ממילא ואין פועל שינוי, אור הוא כמו העצם, שפע כפי אופן העצם, דוגמא באור וזיו השמש.

ו) והנה כמו שהוא באור וזיו השמש, הנה כן הוא באור וחיות הנפש, זהו בחי' הארה לבד, שהרי עצם הנפש אינו מתלבש להחיות את הגוף ורק הארת הנפש בלבד, ולחיות שהנפש הוא חי בעצם לכן האור וההתפשטות ממנו הוא חיות להחיות, ולכן הרי המשכת האור והחיות להחיות את הגוף, הוא בא בדרך ממילא מהנפש, שהנפש אין צריך שום טרדא והתעסקות להחיות את הגוף, ורק בהתלבשות הנפש בגוף הגוף חי ממנו בדרך ממילא, ומה שצ"ל צמצום בהנפש כדי להחיות את הגוף זהו רק מפני שגוף ונפש הם רחוקים זה מזה, ואפילו הארת הנפש היא גם כן רחוקה, לכן צ"ל צמצום בהנפש כדי שיהי' לו שייכות אל הגוף וזהו ע"ד שנת"ל שהנפחים נופחים במפוח, כדי לקרב האש אל המתכת, וכן עדי"ן צ"ל צמצום בהנפש, כדי שיהי' לו קירוב ושייכות אל הגוף, אבל כשנתצמצם הנה הגוף חי ממנו בדרך ממילא, וכן מה שיש הכנה בגוף לקבל אור צורת הנפש הוא רק הכנה כללית שגוף האדם נברא באופן כזה שיוכל לקבל אור צורת הנפש, ולכן הכנת הגוף לקבל אור צורת הנפש, אינו בדומה להכנה דאיברים פרטים שהם כלים אל האור, ששם צ"ל הכנה פרטית בשביל שיהי' כלי לקבל החיות והכח פרטי, מפני שהכחות המתלבשים בהאיברים ה"ה בהתאחדות זע"ז, לכן צ"ל הכנה פרטית בהאבר כדי שיהי' כלי מוכנה לקבל הכח פרטי, ולפי אופן הכלי כן הוא התגלות האור והחיות, וכמו עד"מ במוח שבראש שצ"ל בו הכנה פרטי' לקבל אור השכל, ולכן יש בזה חילוקים בין מוח גם למוח דק, דמוח דק מקבל יותר גילוי אור השכל, ומוח גם אינו מקבל כ"כ, וכן הוא תלוי בענין ההזדככות, וכמו לאחר האכילה קשה לו להתעסק במושכלות, מפני האידיים והקיטורים שעולים בהמוח, ה"ה מגשם את המוח, עד שאינו כלי לקבל אור השכל, וכן כשלא ישן כמה זמנים הנה גם בהשכל שיודע אותו מכבר, ג"כ אינו יכול לדבר בו, מפני החולשה שהמוח שאינו כלי לאור השכל, שצ"ל הכנה פרטית בהאיברים פרטים, משא"כ בגוף דיש בו רק ההכנה כללית לקבל אור צורת הנפש, דכשם שגוף הבהמה היא כלי מוכנה לקבל צורת אור נפש הבהמה, כמו"כ גוף האדם הוא כלי מוכנה לקבל צורת אור נפש האדם, ולכן הרי לא יש בזה חילוקים בין גוף גם לגוף דק, דכשם שבגוף א' אין חילוק מצד עצם התקשרות הנפש בהגוף בין אבר הראש, שהוא אבר היותר דק שבאברי הגוף, ובין אבר העקב שהוא אבר היותר גס מכולם, דבשניהם ההתקשרות הנפש בהם בשוה, כמו"כ בשני גופים ג"כ אין חילוק בין גוף גס לגוף דק, שזהו רק הכנה כללית שיהי' גוף האדם, והיינו מפני שהוא רק הארה לבד, לכן הוא חי מזה בדרך ממילא, והוא לפי דאור וחיות הנפש המחי' את הגוף הוא בבחי' אור ולא שפע, אמנם באור וחיות הנפש, הרי הנפש מוגדר בהגוף, דאינו יכול

להחיות ב' גופים כא', וכמו שאי' באדרא ששאל רשב"י לאלי', מפני
 מה לא בא להאידרא, והשיב שהי' צריך להציל את רהמ"ס וחביריה,
 והקשה שם בקול ברמה, מדוע הי' צריך דוקא אלי' להציל את רהמ"ס
 ולא מלאך אחר, ותי' מפני שרהמ"ס הי' ניצוץ של משה, ובפרט בזה
 הפועל, לכן הי' צריך דוקא אלי', ומקשה שם בהגהת צמה, עכ"ז מדוע
 לא הי' בב' המקומות כא', שהרי אלי' נמצא בכל ב"מ, ויש הרבה
 ב"מ בזמן א', ואעפ"כ הוא נמצא בכולם, ותי' דזה שהוא נמצא בברית מילה,
 הוא רק ניצוץ בלבד, אבל מפני כבודו של רשב"י הי' צריך להתלבש בהגוף,
 מפני שזהו עיקר ענין הרשב"י להמשיך הגילוי אלקות בעולם, וכדאי'
 שע"י החידושי תו' שאמר ע"פ מה טוב ומה נעים כו' פעל ירידת גשמים
 שזהו עיקר ענינו, אויף צוא אויפטאן אין עולם, וזהו כל עיקר ענין
 פנימי התורה, להמשיך האור והגילוי בעולם, וזהו שהי' צריך להתלבש
 בהגוף, ומפני כבודו של רהמ"ס הי' צריך להתלבש בהגוף וא"א לגשמה
 א' להיות בב' גופים כא', הרי הנפש מוגדר בהגוף, הנה זה יובן מאור
 וזיו השמש שאינו מוגדר שהרי ממגד תבואות שמש כו' שפועל הרבה
 פעולות כא', רק שהאור וזיו השמש, הוא מוכרחי מהשמש, שמאיר שלא
 בטובת ורצון השמש, דויתן אותם אלקים כו' להאיר שהם מוכרחים בהאור,
 ויובן זה מאור וחיות הנפש שהוא ברצון הנפש, והראי' שהרי יכול להעלים
 כח א' לגמרי, וכמו באע"ה בעת העקידה שכבש רחמיו על בנו יחידו,
 שהי' התעלמות מדת הרחמים לגמרי, שאם הי' מדת הרחמים בעולם לא
 הי' העשי' כדבעי למהוי, בלב שלם, שזהו שאנו מבקשים בריה ותראה
 לפניך עקידה כו' וכבש רחמיו לעשות רצונך בלבב שלם, שהי' התעלמות
 הכח לגמרי, וכן יכול להיות התעלמות כל הכחות לגמרי, וכמו בענין
 הגלגולים ר"ל שנפש האדם מתגלגל בגוף הבהמה, הרי אז כל הכחות הם
 בעולם, רק שמגלגולים אין ראי' דשם הוא מפני העדר הכלי, וגם שהוא
 בדרך עונש, אבל מזה שיכול להעלים כח א' לגמרי מובן שהמשכת הכחות
 מהנפש הם ברצון, שע"ה שהוא גילוי רצוני מהנפש, ומ"מ הוא גמשיך
 בדרך ממילא, ועכ"ז יובן למעלה בענין אוא"ס שהוא הארה לבר, אבל
 מ"מ הוא גילוי העצם שכמו העצם, דלמע' הנה ב' המדרי' דאור ושפע, הוא
 האור הבא בהתלבשות בכלים ובעולמות והאור שלמעלה מגדר התלבשות,
 דאור הבא בהתלבשות, הוא בחי' שפע, והוא האור שבא להאיר את העולמות,
 והיינו שאינו רק גילוי מן העצם, ובא באור להאיר, דהיינו שהוא בבחי'
 מציאות אור, וע"י התלבשותו בתוך הכלים געשה בבחי' מהות מציאות
 דבר מה, אבל האור שבבחי' א"ס שאינו בא להאיר את העולמות, והוא רק
 גילוי מן העצמות, והוא כמו העצם, וכשם שהעצמות אינו בגדר התלבשות
 והתפשטות כמו"כ האור הוא כמו העצם, דבכללות הוא דהאור אלקי שבבחי'
 שייכות אל העולמות שבד"כ הוא גילוי אור הקו שלאחיה"צ ה"ה בא
 בהתלבשות בכלים ובעולמות, אבל האוא"ס שלפה"צ ה"ה גילוי העצם כמו
 העצם, שאין ענינו להאיר את העולמות כ"א לגלות עצמותו, ולכן הוא א"ס
 כמו העצם, אשר באמת מצד מעלת האור אין לומר עליו רק שם א"ס, אבל
 כמו שהוא בא בהתגלות הו"ע הרצון, דרצון הוא ג"כ גילוי העצם.

קיצור. יבאר דוגמא שני' מאור וחיות הנפש שגם הוא מחי' בדרך ממילא, דוגמא זו אינה מכוונת כי הנפש מוגדרת בגוף משא"כ השמש, הדוגמא דאור השמש אינה מכוונת כי השמש מוכרח להאיר משא"כ הנפש, אור ושפע למעלה.

ז) והנה הכוונה היא ליחד ב' מדרי' אלו אשר באור, וביאור הענין הוא הדנה כתיב וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד, וצ"ל כיוון שאומר כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל כו' שהוא יחוד הוי' ואלקים, מהו מוסיף עוד במה שאו' אין עוד. הנה בגמרא ר"ה דל"ב ע"ב אי' אין עוד זהו מלכיות, שלפי שיטה זו הנה גם אתה הראית לדעת כו' אין עוד, ושמע ישראל כו' הוי' אחד, הוא ג"כ מלכיות, וצ"ל כללות הענין מה שאין עוד הוא מלכיות, ומהו החילוקי מדרי' בזה, בין אתה הראת כו' ושמע ישראל כו', ושמ"מ בזה כולם משתוים, במה שהם ענין המלכיות. והנה וידעת היום כו' כי הוי' הוא האלקים הוא יחוד הוי' ואלקים, והיינו דשם הוי' מאיר בגילוי בשם אלקים, וזהו כי הוי' הוא המאיר בשם אלקים, דהוי' הוא בחי' גילוי ואלקים הוא בחי' העלם, הנה שם אלקים כלול בשם הוי', דשם אלקים הוא בחי' צמצום, ה"ה כלול בשם הוי', והיינו שהגילוי יהי' באופן כזה, שיהי' גילוי אור אל המקבלים, שזה בא ע"י הצמצום דוקא, וכנ"ל שהמשפיע צ"ל מוגדר בהשפעה, שבעת ההשפעה א"א להשכיל שכל אחר, שהרי נת"ל שהתאיובתא דהמקבל פועל דחקות בהמשפיע שמתגלים אצלו שכלים עמוקים ביותר, וצ"ל ההגדרה בעת ההשפעה שלא ישכיל השכלות לעצמו, רק יהי' מסודר ונתון להשפיע אל המקבל, שזהו המס"נ של המשפיע, וכן בהשם אלקים יהי' בו ההתכללות דשם הוי', שלא יהי' ענינו להלביש ולהסתיר כדי להעלים, כ"א בכדי שיהי' הגילוי אל המקבל, ובשרשם הוא האוא"ס שלפה"צ וגילוי הקו, שבכללות הוא שם הוי' ובפרטיות הוא מ"ש ויקרא הוי', שיש ב' מדריגות בשם הוי', שם הוי' דלעילא ושם הוי' דלתתא, דשמו הגדול הוא האוא"ס שלפה"צ שהוא בבחי' בל"ג, ונק' שם הוי' דלעילא, וגילוי הקו שהוא האור דלהאיר את העולמות, הוא שם הוי' דלתתא בכלל, והשם אלקים הוא צמצום הראשון, שהוא סילוק והעלם האור לגמרי, דזהו ההפרש בין צמצום הראשון להצמצום דס' השתל', דהצמצומים דסדר השתל' הוא רק מיעוט האור בלבד, אבל צמצום הראשון הוא סילוק האור לגמרי, והכוונה דגם האור דא"ס שלפני הצמצום, אם שהוא בבחי' התגלות העצמות, והוא אור הבל"ג ומ"מ יהי' הכוונה בו להאיר בהעולמות, הן בבחי' אור מקיף והן בבחי' א"פ, ומכ"ש גילוי אור הקו שהוא האור שבא להאיר את העולמות שיהי' בבחי' מדה וגבול ויאיר בגילוי ממש בעולמות, ובספי' הו"ע או"כ דאורות הרי ענינם הוא גילוי, ולכן הוא שם הוי', והכלים שמגבילים את האור הוא שם אלקים, ובעולמות הוא אצי' ובי"ע, דבאצי' שהוא איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי כו', שגם הכלים הוא אלקות ממש, והיינו שהם במדרי' האור, והו"ע שם

הוי, ובי"ע ששם הו"ע הכלים הוא כמו הכלים, וצ"ל היחוד דהוי' ואלקים בכל המדרי', והעבודה הוא בשם אלקים, והוא להסיר ההעלם וההסתר דשם אלקים, שלא יעלים ויסתיר רק יאיר האור בגילוי כמו שהוא, וכמאמר רז"ל (סנהדרין לו) כל אחד חייב לומר בשבילי נבה"ע וידוע הפי' בזה דעולם הוא ל' העלם, שהו"ע הצמצום הראשון שהוא בשביל האדם, כדי שהאדם בעבודתו ע"י שמסיר כל ההעלמות וההסתרים המונעים ומעכבים אותו בעבודתו האלקית, שהו"ע הנסיונות שבאמת אין להם שום מציאות, דכשגובר על הנסיון, ה"ה רואה שאין בהם ממש, והוא רק העלם והסתר דבר בלבד, וע"י שמסיר בעצמו ההעלמות וההסתרים, הוא פועל גם למעלה שהצמצום לא יעלים ויסתיר רק יאיר האור בגילוי כמו שהוא, שעיקר העבודה הוא בהרצוא, דהנה רצו"ש הוא ג"כ ענין הוי' ואלקים, דרצוא הוא העלי' בעילוי אחר עילוי ובהעלם אחר העלם שהו"ע אלקים, והשוב שהוא ירידת והמשכת האור הו"ע שם הוי', ועיקר העבודה הוא ברצון, שהרי נת"ל דתיקון והודככות הכלי פועל המשכת האור, שזהו ההפרש בין מוח גם למוח דק, שבמוח דק הוא ההתגלות דאור השכל ביותר, וע"י הרצוא הנה פועל תיקון והודככות הכלי הרבה יותר מכמו זיכוד הכלי מצ"ע, שזהו משארז"ל לעולם ילמוד אדם במקום שלבו חפץ, שאפי' מי שיש לו חושים טובים ביותר, וא' שאין לו חושים כ"כ, רק שיש לו רצון ותשוקה לזה, הנה בעל הרצון והתשוקה, יגיע למע' הרבה יותר בידיעתו והשגתו, מכמו שיגיע בעל החושים טובים, והגם שהכלי הוא כלי, הוא כלי לקבל את אור השכל, ונת"ל דכמו"כ ישנו השערת השכל באיזה אופן יומשך בהכלי, דג"ז תלוי בהכנת הכלי, ואחכ"ז מ"מ ע"י הרצון והתשוקה נעשה תוקף האור הרבה יותר מכמו שע"י תקון וזיכוד הכלי ומן השערת השכל שבזה, ולכן עיקר העבודה הוא ברצוא דוקא, והו' וידעת היום כו' בשמים ממעל ועל הארץ מתחת כו', שהם הב' שמות שם הוי' דלעילא, ושם הוי' דלתתא, דהאופ' בכלל שהוא גילוי אור הקו, האור שבא להאיר את העולמות, הוא שם הוי' דלתתא, ואור הסוכ"ע שהוא האוא"ס שלפה"צ, בחי' אור הסוכ"ע שם הוי' דלעילא, והוא בחי' שמים, ובשם אלקים הרי יש ג"כ ב' מדרי' שהם ב' הענינים שבצמצום, הא' הוא סילוק והעלם האור הראשון לגמרי, והב' הוא אור הקו, שהוא אור הבא במדה וגבול, ומתעלם תוך העלם הצמצום, וצ"ל היחוד בב' המדרי' והיינו שם הוי' דלעילא אם שהוא בבחי' בל"ג, מ"מ יהי' מאיר בעולמות, שהוא היחוד דהוי' ואלקים בשם הוי' דלעילא, ושם הוי' דלתתא שהוא גילוי הקו, שיש לו שייכות אל העולמות, יאיר בגילוי ממש בעולמות ונבראים.

קיצור. יבאר אשר הכוונה היא לייחד ב' המדרי' דאור ושפע למעלה, והוא יחוד הוי' אלקים, יפרט אשר זהו ענין או"כ, אור שלפה"צ והקו, אצי' ובי"ע רצו"ש, העבודה בבחי' אלקים.

(ח) והנה אין עוד זהו מלכיות, והוא שהשם אלקים עצמו יאיר, וכמו שיהי' לע"ל בגמר הברורים, שיהי' גילוי אלקות למטה ממש.

וכמ"ש ונגלה כבוד הוי' כו' שזהו מ"ש ולילה כיום תאיר, שהשם אלקים
 שהוא בחי' העלם בחי' לילה, יאיר בגילוי ממש כמו בחי' יום דשם
 הוי', וכמ"ש והי' אור הלבנה כאור החמה כו', דעכשיו הרי הלבנה מקבלת
 אורה מן השמש, כי הלבנה אין לה אור מעצמה, וכמא' סיהרא לית לה
 מגרמ' כלום, ורק שמקבלת אורה מהשמש, דהדוגמא למע' הוא דבחי'
 מל', שהמל' אין לה אור מעצמה, רק מה שמקבלת משמש הוי' דו"א,
 ולזאת א"א שתהי' הלבנה בדומה אל השמש, דהרי המקבל א"א שישתווה
 אל המשפיע, ואפילו במילוי הלבנה, הרי אינה משתווית אל השמש, דכמו"כ
 הוא למע' בבחי' מל' שמקבלת מהו"א א"א שתשתווית אל הו"א אפילו
 בעלייתה כמו שהיא מתתקנת בבחי' פרצוף שלם, וזהו העבודה דר"ה
 בתק"ש, לבנות את המל' בבחי' בנין שלם, והוא שבמל' יהי' האור
 והגילוי כמו בשמש הוי' דו"א ועוד למע' יותר, שזהו מ"ש ויקח יעקב
 אבן וירימה מצבה, דייעקב בבואו מבית לבן, לאחר שבירר הצאן לבן,
 ועשה מהם עקודים נקודים וברודים, שכ"ז הוא מדרי' בתיקון, הנה לקח את
 האבן וירימה מצבה, דכל עסקו של יעקב הי' בענין האבן דבתחלה בהלכו
 לבית לבן כתי' ג"כ ויקח יעקב אבן כו', ואח"כ וישם אותה מצבה, ויצוק שמן
 על ראשה, והתפלל שם, דאבן הוא בחי' מל', וכמ"ש במאו"א במערכת א' דכל
 אבן מורה על יו"ד, וכן משמע מל' הזהר, אבנא למשקל בה דא אות יו"ד, דיו"ד
 הוא בחי' נקודה, דכל עסקו של יעקב הי' בענין הקמת המל', רק שמתחלה
 וישם אותה מצבה שהוא בעצם ספי' המל', ואח"כ כתי' וירימה מצבה,
 שהוא העלי' והרוממות דבחי' מל', דהנה ענין המל' הוא בחי' אותיות,
 והנה האותי' הם כלים אל האור, ולא זה בלבד שמקבלים את האור
 בתוכם, כמו הכלי שמקבל את האור, אלא עוד זאת שהם מגלים את
 האור, אמנם כ"ז הוא דוקא באותיות מסודרים, אבל באותיות בלתי מסודרים,
 אינם כלים אל האור כלל, ולא לבד שאינם מגלים את האור שבתוכם,
 אלא עוד מעלימים על האור, וכמו אותיות החידה, שהם אותיות בלתי מסודרים,
 הנה הגם שעצם השכל כמו"ש אצל המשפיע נסגר בהם, מ"מ הרי לא לבד
 שאינם מגלים את האור שבתוכם, כ"א שמעלימים על האור ומסתירים עליו,
 עד שכאילו אינם מכילים שום אור כלל, והראי' דהרי באותי' מסודרים, וכמו
 עד"מ קריאה בספר הנה כשא' מי שיודע את השכל מלמד את השכל עם
 מי שאינו יודע אותו, עד שגם הוא יודע את השכל, וכאשר נופלים לו ספיקות
 בהענין הנה ע"י הסתכלות טובה בהאותיות, הנה אותיות מחכימות שע"י הוא
 בא על הענין לתכליתו, משא"כ באותיות דבלתי מסודרים שבהחידה, הרי
 כ"ז שאינו יודע את הענין, כלומר אם לא יגיד לו מי שיודע את החידה, הרי
 מעצמו לא ידע כלל, וגם אם יסתכל בהאותיות בהסתכלות עמוקה ויגיעה רבה,
 לא יעמוד על השכל הסגור בהאותיות, ועוד גדולה מזו ראינו במוחש גם אם
 יגלו את השכל הסגור בהחידה רק שאינו יודע על בירור, הנה ע"י ההסתכלות
 בהאותי' אינו בדומה כלל לאותיות המסודרים, אשר על ידו יודע עכ"פ
 הענין בבירור יותר, וע"י ההסתכלות באותי' הבלתי מסודרים עוד מתבלבל
 יותר, וישכח גם על זה שידע מכבר, והיינו מפני שהאותיות דבלתי מסודרים

מעלימים על האור, וזהו מה שיעקב עשה מצבה, שהם אותיות מסודרים, שהם כלים להאור ומתגלה ע"י, והנה במאו"א מערכת מ"ם אי' דמצבה הוא הקמת המל' מבחי' נקודה לעשותה פרצוף, דמל' הוא בבחי' נקודה, וכידוע דבאצי' הספי' הרי יש בזה חילוקי מדרי', דהכתר נאצל בעל ט"ס, ואו"א בי"ס, וי"א בעל ששה ספי', ומל' בבחי' נקודה, וע"ה דנקודה זו דמל' הוא בחי' כתר מל', מ"מ ה"ה בבחי' נקודה, שאינו בבחי' גילוי אור, והיינו שהוא בבחי' העדר הכלים, וכשנבנית בבחי' פרצוף היינו בבחי' ריבוי כלים להיות בבחי' גילוי אור, והגם שבמל' גופא הנקודה שבה שהוא בחי' כתר מל', הוא למעלה הרבה יותר מכמו שהיא נעשית בבחי' פרצוף, מ"מ יש יתרון מעלה בבחי' הפרצוף דמל', מפני הסיבה הגורמת לזה, דבכדי שיהי' מבחי' נקודה פרצוף, הוא דוקא ע"י המשכת אור עליון, שהוא מדרי' עליונה מכתר, ואפשר לבאר ע"ד דאי' בוהר ויקהל ר"ד ע"ב האי רוחא איהי אתפשטותא דהאי נקודה כו' ומסיים שם ההוא אתפשטותא כד איתוסף קדישין וברכאין מלעילא, על ההיא נקודה, וי"ל דבכדי שיהי' התפשטות המל' מנקודה לפרצוף הוא דוקא כד איתוסף קדישין וברכאין מלעילא, שהוא גילוי אור עליון ביותר, ולכן אי' שם בוהר דאתפשטותא דהאי נקודה זהו בשבת, וידוע דבשבת בחי' מל' מאירה בבי"ע שלא ע"י הפסק והעלם הפרסא, והגם שבכללות גילוי המל' בבי"ע הוא ע"י הפרסא מ"מ יש בזה חילוקים בין מעביר להתלבשות, שבו ימי החול הארת המל' הוא בבחי' התלבשות בהפרסא שבא בהתעלמות בהתלבשות זו, משא"כ בשבת אם שהוא ג"כ ע"י הפרסא, אמנם הוא דרך מעביר הפרסא בלבד, והיינו מפני ששרש ההמשכה היא מדרי' עליונה יותר שהוא בחי' עתיק, והנה תקי"ש הוא להמשיך בחי' המל' בבחי' בנין שלם, דזה בא ע"י העבודה דוקא, וזהו דכללות השופר נק' בשם תרועה, שהו"ע שבירת החומריות והישות שעיי"ז גורמים עליית המל', ולכן יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת אין תוקעין לפי דבשבת אין העבודה באופן כזה דבורר אסור והוא במדרי' געלית יותא, ומי"מ במקדש היו תוקעין גם בשבת, לפי שבמקדש הרי עצם היש הוא כתיקונו, שהוא במקום היותר מובחר, ובכ"ז הוא גשמי, והיינו שעצם הגשמי הוא כדבעי, ולזאת במקדש היו תוקעין גם בשבת, לפי שאיי"ז ענין הבריור, אדרבא העבודה האמיתי דגם היש הגשמי היא בבחי' כלי לאוא"ס, זהו עלה אלקים בתרועה בתקי"ש, ושיעור העלי' הוא שנכלל בשם הוי' דגם שם הוי' עולה בקול שופר שהו"ע יחוד הוי' ואלקים והעלי' הוא בתרועה דוקא, דאי' בכתהאריז"ל (ובסי' כוונת התקיעות) דתרועה הוא בחי' יעקב ודוד, תקיעה אברהם, שברים יצחק, תרועה יעקב ודוד, דענין תקי"ש הוא בנין המל', והקמתה מנקודה לפרצוף שזהו עבודתו של יעקב ולכן עלה אלקים בתרועה דעליית המל' והקמתה הוא ע"י תרועה, מדתו של יעקב, וזהו שמסיים בהברכה כו' שומע קול תרועת עמו ישראל ברחמים, שהיא מדתו של יעקב ולכן ע"י תקי"ש עולה מכסא דין ויושב על כסא רחמים ומרחם עליהם על ישראל דוקא.

קיצור. לע"ל יאיר שם אלקים עצמו. ועד"ז היא העבודה דר"ה, ויפרש אשר זהו מ"ש ויקח יעקב אבן וירימה מצבה, מאותיות בלתי מסודרים אותיות מסודרים, מל', מבחי' נקודה לעשות פרצוף.

בס"ד, ש"ת תש"ז

שיר המעלות ממעמקים קראתיך הוי', וצ"ל מהו ענין הקריאה ממעמקים בעשיית דוקא, (והנה אמירת השיר דממעמקים הוא בעשיית דוקא), ולהבין זה ילקחת משנת"ל דמל' נאצלה בבחי' נקודה שאינה בבחי' גילוי אור, ואח"כ נבנית בבחי' פרצוף בבחי' גילוי האור.

ט) וביאור הענין ע"פ קבלה הוא, דהנה אי' בע"ח שער א"א פ"ב דשרש המל' הוא מרדל"א, וצ"ל כיוון ששרש המל' הוא ממדרי' עליונה כו, א"כ למה היא נאצלה בבחי' נקודה דוקא, הלא כל גילוי אור עליון ביותר הוא בא בהתפשטות והתרחבות ביותר, וא"כ ספי' המל' דשרשה בבחי' רדל"א, מפני מה היא נאצלה בבחי' נקודה, אך הענין הוא, דהיא הנותנת מפני ששרש המל' הוא מרדל"א, ורדל"א היא בחי' נפלאה ביותר שאינה בחי' ידיעה בעצמה, וכדאי' בביאור דספד"צ להאריז"ל ודע דההוא רישא דלאו רישא, אשר שם חביון עוז העצמות הוא עצמו אינו משיג מה שיש בו, וזהו פי' דלא ידע, דלא אתיידע מה דהוה ברישא דא, כמשל האדם שאינו משיג מהות הנשמה שבו, ולהיות דרדל"א היא בחי' נפלאה כזו שאינה בבחינת מהות ידוע בעצמו, לכן גם האצי' מזה באה בבחי' נקודה העלמית שאין בה בחי' התפשטות כלל, ולזאת הנה ספי' המל', אם דשרש אצילותה מרדל"א נאצלה בבחי' נקודה דוקא, ובמילא בכדי שתהי' בבחי' התפשטות והתגלות האור בה, שיהי' בבחי' נקודה לפרצוף הוא ע"י אור עליון יותר, ויש ללמוד זה מהא דמבואר בענין נה"י דז"א, דנה"י דז"א שהוא ההתפשטות וההתגלו' של הז"א, הנה בא דוקא ע"י המשכת אור הכתר, וא"כ כ"ש בבחי' המל', שבסדר עמידת הספי' היא למטה מן הז"א, וגם בכדי שתהי' נעשית בבחי' פרצוף והיינו בנין שלם הוא ע"י המשכת אור עליון, שכמו"ש ביחוד זו"נ הו"ע בעטרה שעטרה לו כו, שבכדי שיהי' היחוד הוא ע"י העטרה דוקא, (דזהו"ע החופה שקודם היחוד), וממוצא דבר יובן בעומק יותר, דהאור העליון הזה שע"י נעשית ספי' המל' מנקודה פרצוף, הוא במדרי' עליונה יותר מכמו ששרש המל' הוא ברדל"א, וביאור דבר זה הוא מ"ש בע"ח בהגהות לשער א"א פ"ב, והנה המלכות דא"א לא היתה ניכרת כי לא הי' באריך רק ט"ס מן הכתר עד היסוד, כי רדל"א הוא בחי' עתיק, (וע' בשער זה פי"א) ונשאר א"א בבחי' ט"ס בלבד, אבל מן האור של התפשטות נה"י דע"י המתלבשין בא"א, משם נעשה בחי' המל'

דא"א וגשלמו בו י"ס, ובה תבין איך לעולם בחי' המל' גדולה מהזכר העליון ממנה, הרי דע"ה שאצ"י ספי' המל' הוא מרדל"א אמנם בכדי שתהי' ניכרת, הוא ע"י התפשטות נה"י דעתיק דוקא, ועוד יש לבאר זה ע"ד שאי' בזהר פקודי דרכ"ט ע"א בענין לבושי שרד בגין דאשתארו מאינן לבושי עילאין בגין דהוו ממה דאשתאר מנהורין דזיוין עילאין, שכמו שהוא בהשגה הו"ע גילוי המל', וביותר הגילוי כמו שהוא ע"י התכללות הספי' שבה, דאי' בע"ח דבכל ספי' הרי יש בה ג' מדרי' נקודה ספי' ופרצוף, נקודה הוא עצם הספי', וספי' הוא הד' עולמות אבי"ע שבהספירה, שהם הד' אותיות דשם הוי', ופרצוף הוא הע"ס שבהספירה שהוא תכלית השלימות שבספי', שבא ע"י גילוי הא"ס שלימותא דכולא, והמשל בזה ממלך שכל ענין המלך הוא להיות ברוממות שלכן צ"ל הוהירות בזה שאין יושבין על כסאו ואין רוכבין על סוסו ואין משתמשין בשרביטו, שכ"ז הו"ע הרוממות, ובכל הומנים הוא סגור בהיכלו ואינו מתגלה רק בזמנים מיוחדים שהוא מתגלה, וגם אז הרי יש בזה חילוקי מדרי', שלשרים רבים ונכבדים, מתגלה אליהם בקירוב יותר ובזמנים קרובים ביותר, ולשרים קטני הערך אינו מתגלה כ"כ, עד דכל העם אם שרואים את המלך, אבל אינם רואים אותו רק מרחוק, אבל בעת שמחתו וכמו בשמחת נשואי בנו שזה מגיע בפנימי' ועצמיות של המלך, מצד הבנין עדי' עד שבוה, אז הוא מתגלה לכל, בלי שום הבדל כלל, בין שרים הגדולים ובין שרים הקטנים ובין כל עם המלך, שאז מתגלה לכולם בשוה, וכשמתגלה לכל העם, ה"ה מדבר עמם דברים פשוטים ביותר, וסיפורי מעשיות, שגם האנשים פשוטים שאין להם מושג כלל בענין הנהגת המלוכה ואינם יודעים כלל מהפלאות ורוממות מעלת המלך, מ"מ מפני שהמלך מתגלה אליהם בדברים פשוטים ביותר, ובצירוף השערתם, באופן התענוגים שבהיכלי המלך, שע"ז מבינים גם הם את הדברים והסיפורי מעשיות, אמנם השרים הנכבדים, וחכמים הגדולים ביותר, הם מוצאים בהסיפורי מעשיות חכמה רבה בענין חוקי ונימוסי המדינה הרבה יותר מכמו החוקים והמשפטים שמגלה המלך בכל ימות השנה, אשר זהו כל ענין המלך במה שמגלה חוקים ומשפטים באופן הנהגת המדינה, והוא נכנס בכל פר"פ, ושופט כאור"א ביחוד ע"פ משפט החכ', ובהסיפורי מעשיות הם מוצאים בזה הרבה יותר מכמו שמגלה בכל ימות השנה, והוא להיות שהמלך בעצם מהותו הוא מרום מהעם, וא"כ הכחות שלו הם ג"כ מרוממים יותר מכמו בכל העם, והעיקר בהתנשאות עצמי שבמלך, הנה בעת שמחתו שמתגלה העצמיות של המלך, הרי ע"ז נעשים התגלות הכחות הנעלים שלו ג"כ הבאים מרוב השמחה, וההתגלות הוא בסיפורי מעשיות, שהחכמים גדולים מוצאים בזה חכ' רבה מאד בענין הנהגת המדינה, ומה שיש ללמוד ממשל זה הוא ב' ענינים הא' דכאשר השמחה היא שמחה גדולה בתוס' מרובה עד אשר כל הכחות באים בהתגלות אז הנה הגילוי הוא יותר מדאי, והב' שהגילוי יותר מדאי הבא מרוב השמחה אינו בא בהתגלות במוחין חב"ד או בגילוי המדות, כ"א דוקא בדבור, דע"ה שהדיבור הוא ג"כ לבוש אל הנפש, אבל הוא לבוש חיצוני שהוא לבוש הנפרד, והעומק שבוה הוא, שבדיבור זה אם שהוא דיבור של סיפור בלבד, הנה בזה דוקא נמצא עומק גדול ביותר, אשר המובן מזה בהנמשל הוא שמתוס'

האור והגילוי בפשיטות העצמות דעצמות א"ס, או הוא הגילוי יותר מדאי, והגילוי יותר מדאי שבא בפשיטות העצמות הוא בא בגילוי בבחי' מל' שהוא עולם הדבור ולא בג"ר דחב"ד כו', והעומק שבוה הוא, דהנה בגילוי זה דוקא הרי יש בו כל הגילוי' דלע"ל, דמה שנגלה כבוד הוי' וראו כל בשר כי פי הוי' דיבר הרי הכל הוא בהעלם בגילוי זה, אשר המובן מכללות הענין בזה הוא, דהמל' הוא בחי' אין דאצי', דאצי' הוא בחי' יש הנאצל, דע"ה דאבא עילאה מקננא באצי', ומ"מ כתי' והחכ' מאין תמצא שהוא רק מה שנמצאת מאין, אבל היא בעצמה היא בחי' יש, שחכ' נקראת אין רק לגבי יש דבינה אבל בעצם היא בחי' יש, שכמו שהוא בהשכלה הוא דהגם דהחכ' היא בבחי' נקודה, שהוא בחי' אות יו"ד שהוא בבחי' שחרות בלי שום לבנונית דבוה חלוק אות יו"ד משארי האותיות, דשארי האותיות הרי יש בהם לבנונית שהוא מורה על הכלי לקבלה כרי להשפיע, אבל היו"ד הוא בחי' שחרות שהוא העלי' וההסתלקות רק לקבל בלבד, ולא להשפיע, וכמו דאידי דטריד למבלע לא פליט, מ"מ ה"ה בחי' נקודה מצויירת שה"ה בא בציור אות יו"ד, שאי"ז אמיתית ענין הנקודה, שהרי יש בה קו ושטח, וכידוע בענין נקודה קו ושטח, דאמיתית ענין הנקודה הוא דוקא נקודת הרעיון, אבל נקודת הכתב אי"ז אמיתית ענין הנקודה שהרי יש בה קו ושטח, שזהו ההפרש שבין נקודה דחכ' לנקודת הכתב, דנקודת הכתב הוא אמיתית ענין הנקודה ע"ד נקודת הרעיון, אשר כמו"כ הוא ג"כ הנקודה דמל', וכמ"ש בהשגה הוא, דהגם שבחי' מ"ה דחכ' הוא האין דכתב שנמצא בין הנאצלים, וכידוע דחכ' הו"ע ראי' שהוא בחי' ביטול, וכמו עדי"מ א' המסתכל באיזה דבר, הרי מתבטל בהסתכלותו זאת בכל עצמותו לגמרי, און ער ווערט צוא געטראגן רק אל הדבר שרואה, מ"מ הרי הביטול דראי' אינו בחי' ביטול אמיתי, שהרי מ"מ יש כאן איזה מציאות מה שמתבטל בראי' זו, אבל בחי' האין דמל' הוא בחי' מהות ביטול בעצם, אשר לזאת בכדי שתהי' בבחי' פרצוף שהוא ההתגלות וההתפשטות הוא דוקא ע"י אור עליון ביותר, שהוא אור פנימי ועצמי דאוא"ס ב"ה, וזהו ויקח יעקב אבן וירימה שהוא הקמת המל' מבחי' נקודה לעשותה פרצוף, שזהו קימה בבחי' מל' וההקמה הוא ע"י יעקב להיותו בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה ה"ה ממשיך מבחי' פנימיות הכתר שהו"ע הברכה מלעילא להיות אתפשטותא דהאי נקודה.

קיצור. יבאר אשר מל' שרשה מרדל"א ולכן נאצלה בבחי' נקודה ונבנית ע"י אור עליון יותר, וימשיל במלך שבעת שמחה עצמי' מתגלה יותר מדאי ובדברים פשוטים, מל' אין דאצי'.

(י) והנה גם ענין נקודת המל' הוא כמו שהיא מתלבשת בבי"ע, דכל פרצופה כמו"ש בבי"ע, הוא בבחי' נקודה לגבי כמו"ש באצי', דהנה במא"א כ' דאבן הוא יו"ד דאדני, וידוע דשם אדני הוא בחי' נקודת המל' היורדת לבריאה, והענין הוא דאין ערוך בי"ע לגבי אצי', ומה שאין ערוך בי"ע לגבי אצי' הרי אינם בערך גם לגבי בחי' מל' דאצי', דספי' המל' כמו"ש באצי' ע"ה בחי' האחרונה במדרי' האלקות, ומ"מ אין ערוך הבריאה לגבי

האצ"י כלל, ע"כ בהכרח שיתעלם אורה להיות רק כנקודה א' לבד, ואז יכול להיות המשכה ושפע מבחי' מל' להתהוות הנבראים בע"ג, וכאמרם ז"ל בענין מיעוט הירח, לכו ומעטי א"ע, כי כדי שתהי' המל' בחי' ראש לשועלים בבי"ע להיות הנבראים בבחי' גבול, הוצרך להיות בחי' מיעוט וצמצום אור בעצמותה לגמרי עד שאינה רק בבחי' נקודה א' לבד, שזוה"ע מולד הלבנה, ואז תהי' מקור וראש לבי"ע, וע"כ גם כמו שנעשית בבחי' פרצוף בבי"ע הר"ז נחשב רק כנקודה לגבי אצ"י, ובזה גופא הרי יש ב' מדריגות, הא' עצם בחי' המל' והיא הנקודה דמל' שבוקעת ושוברת את הפרסא, ויורדת כראש הבריאה, שנעשית בחי' עתיק לבריאה, וגם בחי' זו מסתתרת בכרי' כמ"ש בע"ה, ובחי' הב' הוא התפשטות הארתה מה שיורד בבחי' התלבשות ממש בבי"ע בבחי' התלבשות כח הפועל בנפעל, דבחי' זו באה בבחי' העלם והסתור בלבושים דבי"ע, ובעבודה הוא התלבשות כחות הנה"א בנה"ב לפעול בו הכפי' בפועל, דהיינו לא מה שפועל הודככות בהמדות דנה"ב, דזה לפעול הודככות בנה"ט, הוא ג"כ ע"י התלבשות הנה"א בנה"ב, דכתי' ואהבת כו' בכל לבבך בשני יצריך, שגם הנה"ב יבוא לאהבת הוי' והוא ע"י שמתבונן כי הוא חי"ך, שהאלקות הוא בחי' החיות של כל דבר, והנה"ב מבין זה ג"כ, ע"י השכל הטבעי, שע"ז מתעורר הנה"ב ג"כ באה' לאלקות, אמנם זהו"ע הודככות דנה"ב, אבל בכאן הכוונה הכפי' בפועל, דהיינו בקיום מצות מעשיות בפז"מ, בלי שום כוונה ורצון פנימי, ובלי שום הרגש כלל, רק הקיום בפועל ממש, ומה שנק' בשם נקודה הוא לפי שבא מנקודת הלב בחי' כנס"י כמו שהיא בבחי' קטנות דהיינו בבחי' הקטנות דאמונה לבד, דע"ה דאמונה היא מדרי' רמה ונשאה במאד, שיש בזה תוקף גדול, וכמ"ש ויאמן העם, שלא יש בזה חילוקי מדרי', דבחי' ודעת כתיב ולא שמעו אל משה ות"א ולא קבילו, שלחכ' ודעת לא היו שייכים כלל, שיש בזה חילוקי מדרי', דזה משיג באופן כזה וזה משיג באופן כזה, ובכללות בהשגה יש כמה דרגות, משא"כ באמונה שאין בזה חילוקי מדרי' כלל, וישראל בהיותם במצרים הי' בבחי' קטנות, שהי' בהם רק ענין האמונה, וכאמרם ז"ל בזכות האמונה נגאלו אבותינו ממצרים, שע"ה שבמצרים היו שקועים במ"ט שע"ט, שהיו שטופי זימה, שענין שטופי זמה, אין הכוונה רק זנות לבד, רק כללות הענין לזנות ולהתאוות אחר תאוות תענוגי עוה"ז, זה נק' שטופי זמה, שמצרים היא ערות הארץ ממש, מ"מ הי' בהם האמונה שבוכות זה נגאלו, ה"ה מדריגה רמה ונשאה, מ"מ ה"ה רק בחי' נקודה שאין בזה התגלות אור, והרחבת ההתבוננות והעמקת הדעת בגדולת הבורא ב"ה זהו"ע הגאולה, והנה גם התלבשות הארת המל' בבחי' כח הפועל בנפעל הר"ז בבחי' העלם והסתור, שאין האלקות נראה ונגלה, שזהו לא רק מן ההתעלמות דהאור האלקי כנ"ל בענין מיעוט הירח, כיא מה שמתעלם ע"י הלבושים דבי"ע, וכמו בעולם התחתון שאין האלקות נראה ונגלה כלל, שע"ה שבכל דבר יש אור וחיות אלקי, והאדם יכול להרגיש ג"כ איך שהעיקר הוא החיות האלקי, והדבר הגשמי מצ"ע הוא טפל ובטל, מ"מ הרי היש מעלים ומסתיר ע"ז לגמרי, שזהו מצד התגברות היש בעולם התחתון, דבדוגמא כזאת בנפש הוא כהתלבשות הכחות דנה"א בנה"ב, שהם באים בבחי' הסתר, שהכחות

דנה"ב מתגברים ומעלימים ומסתי' על הנה"א דאז נק' נש"י בשם אסתר, וכידוע דלפעמים נק' נש"י בשם רחל, ולפעמים בשם אסתר, והיינו כשיש התגלות אור הנפש שרצונו להכלל באוא"ס שרשו ומקורו נק' בשם רחל, וכמו כרחל לפני גוזזיה נאלמה, דפי' נאלמה הוא ל' שתיקה שהו"ע הביטול כו', וכ"ה בכאו"א מישראל שיהי' רצונו להבטל ולהכלל באורו ית' למהוי א' בא', וכ"ז שהוא בהתגלות ובהתלהבות נק' בשם רחל כו', אבל בעת שאין הדבר בהתגלות נק' בחי' אסתר, והגם שיש רצון זה בכאו"א מישראל וכמא' חבוקה ודבוקה בך שהיא בחי' יחידה שבנפש, שהיא מקושרת תמיד בעצמות אווא"ס ב"ה עד שיכול להיות מס"ג בפו"מ, שזה המשך הענין חבוקה ודבוקה בך, עד כי יחידה ליחודך, מ"מ ה"ז מוסתר ונעלם, וההסתר הוא מנה"ב, וכמ"ש כשושנה בין החוחים, שהחוחים הם המונעים ומסתירים את השושנה, והם כל עניני עולם בכלל, ותאוות עוה"ז בפרט, דבאמת צ"ל עשיית הדברים הגשמיים בלא לב ולב כלל, שע"ה שהדברים הגשמיים מוכרחים המה, אבל הלב ולב שבוזו אינו מוכרח כלל, שעיקר הידיעה צ"ל שבכל דבר ודבר צ"ל כוונה אלקית, שזהו בין ביושבי אהל בענינם, והן בבעלי עסק בענינם, שביושבי אהל הוא שהתורה שלומד צריך לידע שהיא חכמתו ורצונו ית', דיכול להיות שילמד את התורה וישכח חלילה על נותן התורה, וצריך לידע שהוא חכמתו ורצונו ית', וכן בבעלי עסק בענינם שצ"ל העסק בטהרה, שלא יהי' בו גזל וגניבה, הן כפשוטו, והן בגניבת דעת, דבאמת ענין העשירות הוא מתנה מלמעלה, שניתן להאדם למטה, וכדאי' בספרים שצריך לכבד את המתנה, הוא השפעת העושר שנותנים לו מלמע', דכמו שהוא באמת הרי ברכת הוי' היא תעשיר, וברכך ה"א בכל אשר תעשה, שהעיקר הוא הברכת הוי' והעסק הוא רק כלי בלבד, דבאמת בענין הפרנסה צ"ל יגיעה בזה, וכמארז"ל קשים מזונותיו של אדם, וכן גבי יעקב ארז"ל על הכל השיבו ועל הפרנסה לא השיבו, וי"א אף על הפרנסה שמ"מ הוא בבחי' קשה, שצ"ל עבודה ויגיעה בזה, שזהו כמו שהוא ע"פ סדר השתל' דבזעת אפיך תאכל לחם, שצ"ל יגיעה בזה, אבל כשהוא יודע שהוא רק כלי בלבד, והעיקר הוא הברכת הוי', הרי אז הוא דוקא מצליח בעסקיו וכמא' רז"ל (ברכות ס"ג) כל המשתף ש"ש בצערו כופלין לו פרנסתו ופרש"י כל המשתף ש"ש בצערו, שמבקש רחמים, והיינו דלפעמים יכול להיות צער בזה מזה שאינו כחפצו, אבל כשהוא יודע שהוא רק כלי בלבד והעיקר הוא הברכת הוי', הלא הוא משתף ש"ש בצערו, שמבקש רחמים, כופלין לו פרנסתו, ונמצא שהידיעה בזה שהוא רק כלי בלבד והעיקר הוא הברכת הוי', הרי לבד זה שעיי' הכלי שלו היא כלי טהורה ומתגלה בה הברכת ה' ביותר ועניניו מצליחים (וכמשי"ת אי"ה) הנה יש בזה טובה כפולה ומכופלת במה שלא יטריד אותו מתפלה בזמנה וקביעות עתים לתורה, דהרי מלמע' בודאי לא יטרידו אותו ח"ו, הן בתפלה, והן בתורה, ואף גם מי שהוא בעצמו אינו יכול ללמוד הנה הוא שומע מפי החכם שמלמד, ונחשב לו כאלו למד בעצמו (וכמשי"ת דתורה הוא המשכה עצמיית כו'), אבל כאשר הדברים הגשמיים נעשים בכל לב ונפש, ה"ה רק חוחים ומסתירים בחי' זו מלהתגלות, והנה"ב מטעה ומטריד אותו בכמה מיני טעות כו', והוא כמ"ש באגה"ק סי' ד'

מפני שהלביש בחי' פנימי' נקודת לבכו בזלעויו בלבושים צואים דמילי דעלמא כו', והוא בחי' ערלה המכסה על הברית, ונקודה הפנימי' שבלב, שהביאור בזה הוא כמ"ש בתו"א ד"ה שמאלי תחת לראשי, שענין הברית הוא התקשרות עצמי, וכמו עד"מ ששני אוהבים נאמנים כורתים ברית זל"ו, הרי מתחלה היו ג"כ אוהבים, שה"ה כורתים ברית זל"ו, ורק הברית הוא התקשרות עצמית שלמע' מטו"ד, שגם אם יהי' איזה דבר שיסתיר אהבתם, הנה זהו"ע הברית שהוא ההתקשרות עצמי שלמע' מטו"ד, ששום דבר לא יפריד אהבתם, שכמו"כ הוא הברית דקדושה, שהוא ההתקשרות עצמי דנשמות לאלקות, וישנו גם הברית בלעויו, והוא בהנה"ב בהתקשרות עצמי' שלו לעניני עוה"ז, שהנה"ב הוא ארצי ובהמי בעצם מהותו, שכל אלו הענינים הוא ירידה ושבירה גדולה לגבי מהות הנפש, שהרי הנפש מצ"ע הוא בבחי' אור, וכמשנת"ל דהתפשטות חיות הנפש בגוף הוא בדרך אור, וכמ"ש נר הוי' נשמת אדם, שכמו שאור הנר בטבעו לעלות למעלה דכן הוא גם בנר כמו"ש אחוז בהפתילה, הנה הוא מתנענע אנה ואנה, שהוא העלי' שלו למעלה, מפני דטבע האור לעלות, אשר הדוגמא מזה יובן בהנה"א שהוא עולה תמיד למעלה כשלהבת העולה מאלי' בבחי' רצו"ש לדבקה בו, וגם במשל לנר, שכמו שהנר הוא להאיר את הבית, כמו"כ הנה"א ענינו להאיר את העולם וכמא' נרך בידי ונרי בידך, אם אתה משמר את נרי אני משמר את נרך, שנרך בידי הוא הנשמה, ונרי בידך הוא התורה, שהוא ההתקשרות דנשמה ע"י התורה, וכמא' תלת קישרין מתקשראין דא בדא, ישראל באורייתא ואורייתא בקוב"ה כו', שהוא ההתקשרות עצמי דנשמה לאלקות ע"י התורה שלא יש בזה חילוקי מדריגות דבעלי השגה, שכולם שוים בזה, אלא כ"ז הוא לפי שנפלה וירדה בסתר המדריגות תחת ממשלת הגוף והנה"ב, והיא אצלם במאסר ובגלות כו', וע"ז כתיב סומך ה' לכל הנופלים וזוקף לכל הכפופים, ואי' במדרש לא כמדת בור' מדת הקב"ה מדת בור' אדם כשהוא עשיר יש לו אוהבים שנדבק עמו ונכסף לו, (ע"ד מ"ש רבים אוהבי עשיר) אבל כשהעני ומטה ידו אינו סופנו (כלומר אינו מספיק בתמיכתו) אלא נותנין עליו אבן, אבל הקב"ה אינו כן כשהאדם נכסף ומטה ידו, הקב"ה נותן לו יד וזוקפו, הה"ד זוקף ה' לכל הכפופים, שבכללות הוא ההתעוררות מלמעלה להקים נש"י מנפילתם, והזמן לזה הוא ברי"ה ועשיית שאז הוא ההתעוררות מלמע' להקים את נש"י מנפילתם לשוב אל הוי' להיות בבחי' פנים בפנים, וכדכתיב דרשו הוי' בהמצאו כו', ואמרו"ל שהוא נמצא ליחיד כמו לרבים ונקרא ליחיד כמו לרבים, ובעשיית או' ממעמקים קראתיך ה', ממעמקים מעומק לעומק, דבעשיית ביכולת כאו"א מישראל לעורר ה' עומקים שבנפש, שאז הוא זמן התגלות וקירוב המאור אל הניצוץ שבדרך ממילא נתקרב הניצוץ אל המאור, הכח על זה הוא מן נקודת המל' שיוודת לבי"ע כו'.

קיצור. יבאר דגם פרצוף מלי' שבבי"ע הוא בבחי' נקודה ומסתתרת שם, ענינו בעבודה התלבושת כחות נה"א בכחות נה"ב המסתירים, ויפרש שעניני העולם צ"ל בלא לב ולב ולדעת שהעיקר הוא ברכת הוי' בעשיית הוא זמן ההתעוררות לקום אם נפל ממדרי' זו ולשוב עד הוי' אלתיך.

בס"ד, מוצאי יוהכ"פ, תש"ז

יחיינו מיומים ביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו, יחינו מיומים הם ב' ימים דריה וביום השלישי הוא יוהכ"פ דאו הוא קיום היינו החתימה על ההמשכות שהוקצו בר"ה, ואחר תפילת נעילה אומרים שמע ישראל פעם אחת ובשכמל"ו ג"פ והוי' הוא האלקים ז"פ, להיות כי ביוהכ"פ לפני הוי' תטהרו והאדם נעשה מובשר לכל אופני עבודה, ולזאת אומרים שמע ישראל שהוא העבודה דיח"ו"ע דעיקרו באיחוד החב"ד, והגם דחב"ד הם ג' מוחין פרטים, וכן הוא בעבודה דתחלה צ"ל השכלת הנקודה ואח"כ ההבנה וההשגה ואו דוקא היא ההכרה וההעמקה דמוח הדעת, א"כ הרי צ"ל כל הג' מוחין חב"ד שהם ג' מוחין פרטים, אבל אחר כ"ו הלא העיקר הוא איחוד ג' מוחין חב"ד, ובשכמל"ו שהוא יח"ת אומרים ג"פ דבעיקרו הוא בהמדות והמדות עיקרם חג"ת שהן שרשי המדות אשר מהם מסתעפים הענפים דנו"ה, והוי' הוא האלקים וזוהי העבודה בפועל והיינו שזוהו מה שצ"ל בפועל בכל מדה ומדה ממדות נפשו בכל פרטי עניניו וגם בעניני עולם, לכן אומרים זה ז"פ להורות דענין זה יהי' קבוע בכל מדה ומדה ממש, להיות שבוה היינו בידיעה זו דהוי' הוא אלקים תלוי' כל העבודה בעבודת הבריורים ותכלית ירידת הנשמה למטה. ולהבין זה ילהק"ת משנת"ל דמל' היא בבחי' נקודה, וזוהו מ"ש ויקח יעקב אבן, דאבן הוא בחי' מל' ואבן מורה על י' נקודה.

יא) אמן יעקב הקים בחי' המל', שעשאה מצבה בבחי' פרצוף, והיינו בחי' המל' כמו שהיא באצי' למע' מהתלבשותה בבי"ע, דהנה מה שמתלבש בעולמות בי"ע הוא בחי' הארה בלבד, אבל עצם המל' הוא למע' מהתלבשות בבי"ע, ונק' סובב לגבי בי"ע, וכמ"ש כי נשגב שמו לבדו, דבחי' שמו עצמו הוא נשגב ומרומם, ורק הודו וזיוו על ארץ ושמים, וז"ש אלקים חיים ומלך עולם, פי' מה שהוא אלקים חיים, שנמשך ממנו חיות להיות מתלבש בכל נברא בפנימיותו ממש, ולכן אלקים ל' רבים, ע"ש ריבוי התחלקות החיות לכל נברא כנודע, ה"ז רק בבחי' מלך עולם, היינו בחי' המל' שהארה מבחי' מל' נמשך להיות בבחי' התלבשות אבל שמו עצמו הוא נשגב, וכמשל במלכותא דארעא שאין המלך נתפס באנשי המדינה, וחוקי המלך שזוהו חיות וקיום העם, וכנ"ל, ה"ז רק הארה, אבל יעקב הקים בחי' המל' שעשאה פרצוף כמו"ש באצי', וכמו שהיא באצי' האירה בגילויי בבי"ע ולמטה מטה ממש, וביאור הענין הוא דאי' בפרד"ס ערך מצבה כי המל' בהיותה עם הת"ת נק' מצבה, ולכן שייך זה ליעקב שהוא ת"ת, וכן הוא בזהר פ' נח ע"פ והאבן הזאת אשר שמתי מצבה מאי מצבה דהוה נפילה ואוקים לה, ויצוק שמן על ראשה, דהא ביעקב תליא מילתא יתיר מכל בני עלמא, ומבאר שם שז"ע ושלמה ישב על כסא דוד אביו ותכון מלכותו מאד, והקשה שם בזהר מאי שבחא הוא דא, אלא דאתקין לי' ההוא אבנא ושוי' עלי' קדש הקדשים, ואי' במא"א במערכת א', דאבן שתי' שת י"ה, שהוא או"א שתלה מנקודה

פרצוף דהנה בימי שלמה הוזה קיימא סיהרא באשלמותא. והנה ענין דקיימא סיהרא באשלמותא הוא שמאיר האור בכל המל' גם בה"ס האחרונות ואז מאיר האור בגילוי גם בבי"ע, דהנה הע"ס נחלקים לב' מדרי' בכללות, והן ה"ס עליונות וה"ס תחתונות, והיינו כח"ב דעת הכולל פנימי' חו"ג. ות"ת הכולל חיצוני' חו"ג ונה"י, דהנה הת"ת יש לה שני מציאות הא' מציאות עצמה שלמע' מהתכללות חו"ג, והב' מה שכוללת חו"ג וכמ"ש בפרד"ס שהו"ע משה מלגאו ויעקב מלבר, ובד"פ זהו ב' מיני התכללות שיש בת"ת. הא' התכללות דחו"ג שנותנים מקום זל"ו והיינו רק מה שסובלים זא"ה, והב' התכללות שמקבלים זמ"ז עד מבלי אשר ימצא ראש וסוף, ובבחי' זו הת"ת הוא כמו הדעת, והתכללות הא' הג"ל זהו בחי' חיצוני' הת"ת, ונמצא דה"ס העליונות זהו בד"כ בחי' פנימי' הכתר וה"ס התחתונות זהו חיצוניותן כו', וכש"ם שיש ב' מדרי' אלו בהע"ס בכלל כמו"כ הוא בכל ספי' בפרט, דה"ס העליונות הן בפנימי' שבה וה"ס התחתונות הן החיצוני' שבה, וכמו"כ בחי' המל' נחלקת לה"ס עליונות שזהו בחי' הפנימי', וה"ס התחתונות הן בד"כ בחי' חיצוני' המל', וענין דקיימא סיהרא באשלמותא הוא שיהי' האור בבחי' חיצוני' המל' כמו בהפנימי' ואז יהי' הגילוי בבי"ע בבחי' גילוי אור ממש, והוא עד"מ כמו הלבנה שמתחלקת פעמים מאירה ופעמים אינה מאירה דבסוף החדש חצי הכדור התחתון חשוך מפני ריחוקה מהשמש, ובתחלת החדש אז הוא מולד הלבנה שמתחיל להאיר גם חצי הכדור התחתון והולכת ומאירה יותר עד שבאמצע החדש מאיר כל חצי הכדור התחתון, ונק' מילוי הלבנה, והדוגמא מזה למע' בבחי' מל' דה"ס הראשונות שלה מאירים תמיד מבחי' ז"א, והן למעלה מבחי' התלבשות בבי"ע, אמנם בחי' המל' המתלבשת ומתפשטת בבי"ע הוא בחי' ה"ס האחרונות שבה, וכדוגמת חצי הכדור התחתון שבלבנה שכנגד חלל העולם, וכמו בלבנה דאין החלק הזה מאיר בשלימות רק בחצי החדש, כמו"כ הוא בבחי' מל' בחצי התחתון שמתפשט בבי"ע אין האור מאיר רק בצמצום העולם גדול בבחי' אחוריים וחיצוני' שלו לבד, דגם שמחי' את העולמות הרי תחיות בא רק מבחי' חיצוני' האור שאינו מאיר שם אור הפנימי', וענין שקיימא סיהרא באשלמותא הוא שגם בה"ס התחתונות מאיר האור בבחי' גילוי ממש כמו בה"ס עליונות, לא רק אור מצומצם, וגם ההשפעה שמשפעת המל' בבי"ע בא בבחי' פנימי' לא בבחי' אחוריים וחיצוני' לבד, וזהו דבימי שלמה קיימא סיהרא באשלמותא לפי שהוא דור ט"ו לאברהם, שאברהם התחיל להאיר וכמ"ש מי העיר ממורח כו' א"ת העיר בע' ל' התעוררות אלא האיר בא' ל' אור, דאברהם הי' ראש המאמינים והמשיך האמונה לכל הדורות אחריו, שהאמונה שלו הי' ע"י השגה, וכידוע בענין הציץ עליו בעל הבריה כו' שלכן נק' נשיי מאמינים בני מאמינים, זה אברהם שנא' בו והאמין בהוי', ובענין האמונה שלו הלך בעילוי אחר עילוי שמתחלה בא על הענין בבחי' אמונה ואח"כ הי' בא עליו בהשגה, והאמונה שלו הי' במדרי' עליונה יותר וכן הלך בעילוי אחר עילוי עד שבא לתכלית האמונה, שאברהם התחיל להאיר ובימי שלמה שהי' דור ט"ו לאברהם הי' אז זמן גילוי הלבנה שהי' מאיר האור בכל הי"ס דמל' עד שגם למטה הי' גילוי אוא"ס

ממש, שזהו מה שביהמ"ק נבנה בימי שלמה, שהי' גילוי אוא"ס ממש בביהמ"ק, ועי"ז הי' הגילוי גם בעולם, דכללות העבודה הי' או בבחי' ראי' ושמיעה שהי' האור מאיר בגילוי בפשם, דההכנה לבנין ביהמ"ק הי' בימי דוד וכמ"ש את אשר לזהב זהב ואשר לכסף כסף, רק מפני כמה טעמים לא נבנה בימיו רק בימי שלמה שהי' או גילוי אלקות ממש, שהי' או א' מהג' זמנים דשלימות אדם דוד משיח שהן ר"ת אדם, דאדה"ר קודם החטא הי' גילוי אוא"ס למטה וכדאי' במד"ר ע"פ באתי לגני, לגן אין כתיב כאן אלא לגני לגנוני למקום שהי' עיקרי שם בתחלה, דעיקר שכינה בתחוננים היתה, ואור שנברא ביום ראשון הי' אדה"ר מביט בו מסוף העולם ועד סופו, וידוע דאור שנברא ביום ראשון זהו גילוי בחי' עצמות אוא"ס ב"ה, דביום הראשון בגימט' כתר וכמו לעתיד שיהי' גילוי אוא"ס למטה, וכמ"ש ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר כו', כי עין בעין יראו, ובבחי' גילוי ממש, וכן הי' בבית המקדש שראו ממש גילוי אוא"ס למטה, דכ"ז הוא אינו ע"פ סדר השתל' ע"פ מא' קו המדה דכללות האור שע"פ מאמר קו המדה הוא אור מצומצם ומתצמצם ומתמעט מ'מדרי' למדרי' עד שלמטה אינו מאיר הגילוי ממנו כלל, וזהו דמה שיכול להיות הגילוי בבי"ע הוא רק המציאות דאלקות דכן הוא גם במלאכים דבריאה, שידעיים ומשיגים, דהרי עולם הבריאה הוא יש הראשון שנברא מהאין האלקי שמאיר, לוי האין, ואימא עילאה מקנא בכורסיא שמשגיגים האור, והראי' דהשיר' ו. ה. הוא שאו' קדוש קדוש קדוש ה' צבאות כו' שהקדוש הא' הוא קדושת העצמות, והקדוש הב' הוא קדושת הא"ס שלפה"צ, והקדוש הג' הוא קדושת הקו שוהו"ע הוי' צבאות, וכידוע דבאופן המשכת הקו יש ד' אותיות דשם הוי', וצבאות אות הוא בצבא דילי' שעושה מעומי"ט בעולמות, ומלא כל הארץ כבודו מה שגם מה שסובב ומקיף כל הארץ בהשוואה, הוא ג"כ רק כבודו בלבד שהוא זיו והארה כו', הנה לאחר השגה רחבה הלזו הי' מ"מ רק ידיעת המציאות בלבד לא גילוי המהות וכ"ש למטה שהאור האלקי הוא בבחי' העלם והסתר רק דנש"י יש להם השגה באלקות, והיינו מפני שבעצם מהותם הם אלקות ע"כ גם כמו שגם למטה בתכלית ההעלמות וההסתרים יש להם השגה באלקות, וג"ז הוא בבחי' ידיעת המציאות בלבד אבל מהות אלקות אינו מושג לנבראים, ואפי' בנשמות דאצי' כתיב וראית את אחורי, שהוא רק ידיעת המציאות, ופני שהוא בחי' המהות לא יראו, וכמ"ש באגה"ק בקו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח, ומה שעוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתי' ולא קנאה ולא תחרות רק צדיקים יושבים ועטרותיהן בראשיהן ונהנין מזיו השכינה, שהוא השגת המהות, זהו זיו תורתן ועבודתן, ויותר יובן זה ממה שאי' בזהר בפלגות לילא קוב"ה אתא לאשתעשע בגי'ע עם צדיקיא, ואי' שם בזהר שהוא בחי' נחלא דשקיא, שזהו על ידי התורה שלמדו למטה וע"י עסק המצות וע"י עבודת הצדיקים בבירור הגוף מה שכל אבריהם היו בבחי' מרכבה, שע"ז המשיכו בחי' נחל עדניך תשקם, שהוא בחי' גילוי המהות, שע"י התורה נמשך בחי' מהות אלקות והיא הנתנת כח לצדיקים שיוכלו לקבל את האור וכמ"ש בסש"ב פל"ו, אבל מה שנמשך בעולמות ע"פ סדר ההשתל' הוא בחי' המציאות לבד דאלקות כו' ובביהמ"ק

הרי ראו ממש מהות אלקות למטה, וכמ"ש יראה כל זכורך כו' כשם שבא ליראות כו', וכל ההמשכות והגילויים למטה הכל הוא ע"י בחי' המל', ולהיות שאז הי' קיימא סיהרא באשלמותא שהי' הגילוי גם בה"ס האחרונות דמל' שזוהו ג"כ לא ע"פ ס' השתל' דע"פ ס' השתל' הוא שרק בה"ס העליונות יאיר בחי' פנימי' האור אבל בה"ס האחרונות יהי' רק אור מצומצם, והיינו בחי' מציאות האור לכד שבא בבחי' צמצומים והעלמות בכדי שיהי' בבחי' מציאות יש כו', ורק מבחי' האוא"ס שלמעלה מהשתל' נמשך האור והגילוי באופן כזה שגם חיצוני' המל' הוא כמו הפנימי' ע"כ הי' גם למטה מהות אלקות ממש.

קיצור. יעקב ת"ת, מקים אבן, מל' נקודה לפרצוף. יפרש סיהרא באשלמותא שהאור מאיר בכל הי"ס דמל', עד שגם למטה גילוי אוא"ס, גילוי המהות.

(ב) והנה שרש המשכה זו היא מבחי' פנימי' ועצמות אוא"ס שלמעלה מעלה מבחי' השתל' כו', דבחי' חיצוני' דאוא"ס שיש לזה שייכות לסדר השתל' הרי ההמשכה היא בסדר' ינה, וכנ"ל דבחי' שפע הוא האור שבא בהתחלקות בריבוי מדרי' מעומ"ט, והו מה דשיער בעצמו בכח איך שיהי' הגילוי בעולמות, רק מבחי' ג' אוא"ס שאינו שייך להשתל' כלל משם נמשך שיהי' הגילוי שלא בסדר', ורגה דמאמר קו המדה, וז"ש ישיש כגבור לרוץ אורח, דישיש הוא בגימט' כתר, וישיש הוא ב"פ יש שהן ב' חצאי הכתר דמבחי' מחצה העליון שהו. פנימי' הכתר משם דוקא הוא שרש ההמשכה הזאת להיות גילוי מהות אלקות עד למטה מטה, וז"ש הזוהר דהא ביעקב תליא מילתא, דהנה יעקב הוא בחי' הת"ת שעולה עד הכתר, וידוע דהיינו בחי' פנימי' הכתר דוקא, והו בחי' בריח התיכון המבריה מן הקצה אל הקצה, וידוע דהקו האמצעי חלוק מב' הקוין דימין ושמאל בב' דברים, הא' שמבריה מקצה העליון ביותר למע' מב' הקוין דשרשן ג"כ מכתר, אך רק בבחי' חיצוני' הכתר, אבל קו האמצעי שרש המשכתו מבחי' פנימי' הכתר כו', ומבריה עד קצה התחתון ביותר דהיינו בחי' המל' סוכ"ד דאציל, דהנה חו"ב הרי בינה רק עד הוד אתפשטת, ואפי' יסוד אבא שהוא ארוך אינו נמשך רק עד יסוד ז"א, אבל קו האמצעי מבריה עד בחי' המל' סוכ"ד דאציל' ובבחי' האחרונות שבה, שזוהו ענין א' מה שחלוק הקו האמצעי מהב' קוין, והב' דקו האמצעי חלוק מהב' קוין באופן ההמשכה, והוא דכללות הקו הוא כמהות א' ממש, ולא כמו הב' קוין, כמו חז"ן מימין הרי החסד הוא מהות אחר מבחי' החכ', וכן בגי' משמאל כו' משא"כ דת"י כולם הם מהות א' ממש, והיינו שהדעת ממשיך מבחי' פנימי' הכתר ואותה ההמשכה ממש הוא שנמשך בבחי' ת"ת ויסוד, וב' הדברים הא' בהא תליא, דלפי שההמשכה היא מבחי' פנימי' הכתר דוקא ע"כ אינה משתנית ונמשך בחי' המהות ממש בכל המדרי', והו מ"ש הפרד"ס דמצבה הוא בחי' המל' בהיותה מיוחדת עם הת"ת, דהנה ע"פ סדר ההשתל' המל' מקבלת מבחי' נה"י דז"א, והיינו מבחי' חיצוני' המדות, דנה"י הן לבר מגופא, וכמו הדבור שמקבל רק מחיצוני' המדות, שהרי בתוקף

ההתפעלות אינו יכול לדבר, וכמו כשהוא בתוקף ההתפעלות במדת האהבה או במדת הגבורה והכעס הרי אינו יכול לדבר או אמנם יחוד ת"ת ומל' הוא שנמשך במל' בחי' עצמות המדות כו', והוא כמו שנת"ל ההפרש בין אם מדבר דברי פקודה ואזהרה שבוה הוא העיקר התגלות הקול שהוא חיצוני, שלכן הוא בא בקול רם, לכמו שמדבר דברי חכ' ושכל, שבוה הוא העיקר החכ' ושכל שבוה מה שדברי חכמים בנחת נשמעים, וכמו"כ יובן למע' דע"מ הן פקודות ואזהרות יהי אור יהי רקיע כו' ונק' מילין דהדיוטא, לפי שמאיר בהם רק בחי' נה"י, אבל עה"ד נמשך בהם מבחי' פנימי' חכ' ורצונו ית', שהוא עד"מ כמו שמדבר דברי חכ' ושכל חהו יחוד ת"ת ומל', וכמא' והת"ת זו מ"ת, ובשרש זהו בחי' יחוד פנימי דאו"א, להיות המשכת או"ת, וידוע דבחי' פנימי' דאו"א הוא שנמשך מבחי' פנימי' הכתר דוקא, והו' שנמשך במל' ע"י הת"ת דוקא שעי"ז נמשך הגילוי למטה ממש.

קיצור. יבאר אשר גילוי המהות למטה נמשך מפנימי' או"א, ולכן ביעקב ת"ת תליא, ויבאר שקו האמצעי חלוק בשתיים, (א) מבריח מפנימי' הכתר עד המל', (ב) כולו מהות אחד, ביחד ת"ת ומל' נמשך במל' מעצמות המדות ועוד מלמעלה יותר.

בס"ד, י"ג תשרי, תש"ז

יהי הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו אל יעזבנו ואל יטשנו, וצ"ל תוכן בקשה זו דיהי ה"א עמנו כו', ועוד דלאחר שאומר יהי ה"א עמנו כו' הרי ע"י העבודה דתפלה ממשיכים זאת, א"כ מהו אומרו אל יעזבנו ואל יטשנו, דמשמע מזה דהגם שפועלים דיהי ה"א עמנו יכול להיות עזיבה ונטישה ולזאת היא הבקשה דאל יעזבנו ואל יטשנו, וצ"ל מהו ענינם.

ולהבין כ"ז ילהק"ת משנת"ל דתכלית העבודה הוא יחוד הוי' ואלקים שזהו ענין בנין המל' לעשותה מנקודה פרצוף, דזה היתה עבודת יעקב בהקמת האבן שהיא בחי' מל', ביחוד המל' בת"ת מדתו של יעקב, ואז נק' מצבה שמאיר על ידה הגילוי גם למטה מטה.

(ג) וזוהו ויצוק שמן על ראשה דע"ז הוא שאומר בזהר דהא בגין דביעקב תלוי מילתא יתיר מכל בני עלמא, דיעקב הוא בריח התיכון קו האמצעי כנ"ל ולכן הוא דוקא יצק השמן שהוא בחי' השמן הטוב שזהו בחי' ג' ראשונות דעתיק כו' וכמ"ש במ"א ועי"ז המשיך בחי' גילוי העצמות גם בבחי' מל' להיות הגילוי בבי"ע כו'. והענין הוא דהנה תכלית כוונת יעקב הי' להמשיך שגם למטה בבי"ע יהי' איהו חזיוהי וגרמוהי חד כמו שהוא באצ"י שזהו ג"כ תכלית הכוונה במ"ת שניתנה התורה למטה בהלכות גשמים

להיות מושגים בשכל גשמי, והיינו שכל הטבעי כו' שע"י שלומד ההלכה ומבין אותה בשכל הטבעי נעשה השכל הטבעי כלי לחכמתו ית' ולכן במעשה המצות וכמו במצות צדקה וגמ"ח נעשה היד הגשמי כלי לאו"ס ב"ה כמו חסד דרועא ימינא שהוא כלי לאו"ס כמו"כ הוא היד הגשמי הנותנת צדקה דבאמת גם עכשיו כ"ה רק שזהו בהעלם ולעתיד יהי' בגילוי כו', וכן המדות טבעיים נעשים עי"ז כלים לאלקות, וכמו הנותן צדקה כו' והמפייסו כו' שהעיקר הוא המדה שבלב שיתן בעין יפה דוקא וכמו אל ירע לבבך כו' ועי"ז נעשה המדה טבעי' כלי לאלקות כו' וכל המצות הן בכח המעשה וכן גם המצות שהן חובת הלבבות ג"כ הכוונה בהם שיהי' גם בכחות הטבעיים וכמו ואהבת לרעך כמוך כו' שיאהב את חברו כמו שאהב א"ע ממש דמה שנוגע לעצמו הי"ה מרגיש בלב ובשר הגשמי, דמדבר שהוא נהנה ומתענג בו הרי העדן והעונג הוא בגופו ממש ולהיפך איזה צער חרדה הרי זה פועל כאב לב הבשר ולכן יכאב לו בהרגש ממש, וכן כאשר אוהב את חברו הרי אי"ז רק שמדבר בשפתיו דברי אהבה ומראה שמתענג בטובו או שמצטער בצערו ח"ו (ובאמת יכול להיות שאין הפרש אצלו בין זל"ז אלא שכך אומר כן) כ"א שצריך להרגיש בגופו ובשרו ממש, והראי' היא מאהבת הבורא ית' דכתי' ואהבת בכל לבבך בשני יצריך דעיקר מצות האהבה היא שגם הלב הטבעי יתעורר באהבה וכמו לבי ובשרי ירננו כו' וכן כל המצות נתלבשו בדברים גשמיים דוקא כמו ציצית בצמר גשמי ותפילין בקלף גשמי לולב ומינוי בצמחים גשמיים דוקא דתכלית הכוונה בכ"ז הוא שתהא התלבשות והתאחדות או"ס ב"ה ממש בכח' וחסד שלמטה במעשה המצות שהן בכח המעשה דוקא כנ"ל ובעשייתן בגשמי' בדברים הגשמיים כו', ובוה יש ב' המשכות, יעקב מלבר, דתכלית ועיקר עבודתו היתה דגם למטה בבי"ע יהי' איהו וחיוהי וגרמוהי חד כמו שהוא באצי' והב' משרע"ה מלאגא לפעול בנש"י (ע"י הראי' שלו כו') דגם למטה יהי' היחוד בבחי' איהו וחיוהי וגרמוהי חד ממש כמו למעלה כו', זהו משה ידבר, ידיבר הוא ל' ימשיך ויגלה, ועוד זאת מל' ידבר שהר"ע הפעולה בכח ותוקף דגם למטה יהי' בבחי' איהו וחיוהי וגרמוהי חד כמו שהוא באצי', וזהו כל הכוונה במ"ת בגשמי' דוקא, והנה נודע דהתחלת יח"ע דמ"ת הי' מהאבות, וכמ"ש בלקו"ת מהאריז"ל בפ' לך לך דאברהם התחיל להאיר, והוא התחלת הזמן דשני אלפים תורה, אמנם עיקר התחלת היחוד הי' ע"י יעקב וכדאי' במד"ר פ' בחוקות ע"פ חכרתי את בריתי יעקב הדה"ד לבית יעקב אשר פדה את אברהם משל לא' שהי' נידון לפני המלך כו' וראה שעתידי להוליד בת שתהא גשאת למלך כו' כך אברהם כו' כדאי הוא לינצל בשביל יעקב והיינו דהתחלת האור שהמשיך אברהם בעבו' ובמס"נ שלו דכל ענינו הי' לפי כי ידעתיו אשר יצוה את בניו כו' דיצוה יחבר, הנה בית יעקב דוקא הי"ה מלבישים אורות אלו בעבדתם. וביאור דבר זה הוא דהנה כ"י אומרים קודם כל מצוה לשם יחוד קוב"ה ושכינתי', דשכינתי' הוא בחי' מל' כמו"ש מתלבשת בבי"ע, ולכן נק' שכינה לפי ששוכנת בתחתונים ובכללות הוא האור דממכ"ע, ובשרשו הראשון הוא האור דלהאיר את העולמות, וקוב"ה הוא בחי' ז"א, ובכללות הוא האור הסוכ"ע, ובשרשו הראשון הוא

האור של התגלות עצמותו, ויחוד קוב"ה ושכינתו שיהי' היחוד בכל המדרג' דיחוד זה הוא כמו"ש כי אל דעות הוי', והם הב' דעות ד"ע וד"ת, הייחוד הוא שגם בד"ת שלמטה יש ולמעלה אין, והוא לפי שאינו מושג, אמנם ע"י העבודה בהיחוד הוא דגם בד"ת ה"ה משיג ומרגיש כמו"ש בד"ע איך שכולא קמי' כל"ה כו', ויחוד זה התחיל מיעקב, כדכתי' שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, שאברהם הי' בבחי' ימינו תחבקני ויצחק הי' בבחי' שמאלו תחת לראשי שכ"ז הוא בבחי' מקיף, שזהו הכנת היחוד, אבל בכדי שיומשך למטה בבחי' פנימי' שז"ע היחוד הי' התחלתה מיעקב לפי שיעקב אותיות יבקע כמ"ש אז יבקע כשחר אורך שיעקב התחיל לבקוע את החושך להיות גילוי בחי' ד"ע למטה כו' וזהו היתרון ביעקב לגבי אברהם ויצחק, דאברהם כתי' ויבא עד חרן וישבו שם ונצטווה ללכת משם וכמ"ש לך לך מארצך וממולדתך וכו' וגם ביצחק כתי' אל תרד מצרימה (שהי' עולה תמימה והי' צ"ל בא"י דוקא) ויעקב הלך לחרן בחי' עלמא דפרדא להמשיך שם האור והגילוי כו' וגם ע"י הבירורים שבירר והעלה למע' המשיך עי"ז גילוי אוא"ס למטה כו', דיעקב הוא קו האמצעי, ונת"ל שהוא חלוק מהב' קוין שמגיע למעלה יותר בבחי' פנימי' הכתר, וגם ההמשכה שהיא עד למטה מטה, דכן הי' גם במ"ת שמתחלה הי' שעבד מצרים דויעבדו בפרך בכל עבודה בשדה, שעיי"ז שביררו את תוקף הקלי', ועיי"ז העלו ניצוצות הרבה וכמ"ש וגם ערב רב כו' שהם הרבה ניצוצות שביררו והעלו במצריים (דמצרים היא ערות הארץ כו') הנה ע"י תוקף הבירור שלהם במצרים הי' מ"ת להיות תומ"צ בגשמי' כו' וכמ"ש בתו"א ד"ה לך לך, כמו"כ ביעקב הי' צ"ל היציאה לחרן בחי' נזר גרוני שזהו בחי' גלות ועמ"ש בתו"א ד"ה לכן אמור ובהגהות לשם ובירר שם בירור רב בצאן לכן ועיי"ז המשיך גילוי אוא"ס למטה כו'. קיצור. יבאר אשר כונת יעקב היא הכוונה דמ"ת והמצות שיהי' גילוי למטה, תחלת היחוד מהאבות והעיקר יעקב.

יד) והנה בכדי שתהי' ההמשכה עד למטה מטה צל"ת ההעלאה למעלה מעלה וזהו ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה תחלת יציאתו מבאר שבע היתה למען ללכת לחרן לברר בירורים בעלמא דפרודא וכאשר יצא מבאר שבע ויפגע במקום, שהוא מקום המיוחד לתפלה כמבואר בגמרא סנהדרין דצ"ה ע"ב מקום שהתפללו בו אבותיו, הנה כתיב ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו דאבנים הם אותיות כנודע ואבני המקום הם בחי' דבר הוי' שנעשו מקור לעולמות, דבריבוי השתל', נעשה עלמא דפרודא לגמרי כו' וישם מראשותיו היינו שהעלה אותם לבחי' החכ' שזהו מה שנעשו אבן א' בחי' י"ד דשם הוי' בחי' חכ' כו' והיינו שהעלה אותם מן הפרוד אל היחוד כ"כ להיות בבחי' ביטול אמיתי דחכ' כו' ובוה י"ל משאר"ל חולין דצ"א ע"ב וכולן נבלעו בא', דכל האבנים דאבני המקום הם כאשר שם אותם מראשותיו, דכאשר יעקב העלה אותם מן הפרוד אל תכלית העילוי הנה אז וכולן נבלעו באחד, דלהיות יעקב הרי עיקר ותכלית עבודתו הוא בחי' אחד שהוא הביטול דכולא קמי' כל"ה, ומ"ש וגבלעו באחד הוא לפי שהגילוי דד"ע הוא בדרך

גילוי מלמעלה שלא ע"י הזדככות והכנת הכלי (וכמשי"ת בענין יחוי"ת כו') ואחי"כ ויחלום כו' שהוטח מלמע' בכל המשכות העליונות וכתי' והנה אנכי עמך ושמרתיך בכל אשר תלך, בההילוך למרחוק, דזהו עבודתו של יעקב דיעקב הלך לדרכו בעבודת הבירורים ממדרי' למדרי' למטה מטה עד עלמא דפרודא ממש ג"כ לבררם ולהעלותם וע"ז היתה ההבטחה והנה אנכי עמך שאנכי מי שאנכי עמך לשמור אותו בכל אשר ילך בעבודת הבירורים כו', והשיבותיך אל האדמה הזאת כו' דהיינו בבחי' המשכת האור והגילוי עד למטה מטה ממש כו' וזהו ויקח את האבן אשר שם מראשותי בבחי' העלאה מלמטלמ"ע, וישם אותה מצבה ויצוק שמן על ראשה בבחי' המשכת האור מלמעלמ"ט להיות הגילוי גם למטה כו', ובעבו' הענין דאבנים הם אותיות התפלה ואותיות התורה, דאותיו' התפלה הן בבחי' העלאה מלמטלמ"ע דמט"ט קושר כתרים לקונו מתפלותיהם של ישראל, וכמו הכתר הניתן בראשו של מלך ה"ה נעשה מאב"ט, כמרי"כ הוא בחי' הכתר לקונו מאותיות התפלה המתבררים מכחות טבעים דנה"ב כו' דזהו האותיות דהעלאה, ועי"ז היא המשכה אחי"כ ע"י אותיות התורה כו', דהנה אי' בזהר בהתחלתו ד"ד ע"א תתאין דמיכין סתימין בחוריקון (אותן הישנים והשינה סתום בנחוריקם) אתערו (הקיצו מתרדמתכם, וצריך לומר דתרדמה זו היא תרדמה הד' דחשיב במד"ר בראשית פי"ז שהיא תרדמה של שטות) מאן מנכון דמהפך חשוכא לנהורא וטעמא מרירו למיתקא, והו"ע התפלה והתורה, שע"י התפלה מהפך מרירו למיתקא, כי מרירו הן תאוות עוה"ז ותענוגיו, ונק' מרירו לפי שמושפעים מהיכלות הקלי', שאין לך דבר למטה שאין לו היכל למע' שממנו בא תוצאות הדבר ההוא והשפעתו, וכל תענוגי עוה"ז אפי' דבר קל ואפי' המסולל בשערו דנה החיות ההוא נמשך מהיכלות הטומאה (ועמ"ש באגה"ת פ"ו) ולכן נענש יוסף בשבתו בבית האסורים ב' שנה על שהי' מסולל בשערו כו' וצריך להפך מרירו למתקא שלא ירצה בכל התענוגים האלה, ותמורת זה יהי' כל תענוג נפשו באלקות, וכמו טעמו וראו כי טוב הוי' וכמו אז תתענג על הוי' כו' והוא ע"י ההתבוננות בתפלה מהאור והחיות אלקי שבכל דבר ודבר המהווה ומחי' אותו ואיך שהעיקר הוא האלקות כו', והיינו שמתבונן איך שבכל התענוגים יש בהם אור וחיות אלקי המחי' אותם, דבהתבוננות זאת לא ירצה בהתאוה הגשמי' כיא בהחיות אלקי שבו, והו"ע מוצא פי הוי' שבהמאכל שע"ז יחי' האדם כו' ובפרט כשמתבונן בפרטי אופן החיות האלקי בכל עולם ועולם ובכל גברא ונברא בפרט ואיך שכללות החיות שבעולם הוא חיות מצומצם ונעלם ביותר וכנ"ל בכח הזריקה דמהות כח ממש הרי גבול ונפרש מכח היד ומתלבש בהאבן ונושא היפך טבעו, דטבע האבן לירד למטה ורק שע"י כח היד המתלבש בו היפך טבעו, א"כ הרי יש בו חיות המתלבש, אבל הוא במיעוט וצמצום וג"ז הוא בעולם גדול מאד, וכמרי"כ הוא בעולם התחתון בכלל שהחיות בו הוא מצומצם ביותר אבל החיות האלקי שבעולמות העליונים הוא בבחי' מעלה ומדרי' עליונה יותר ובגילוי יותר כו', דג"ז יובן היטב מהפרש השכל המתלבש בזריקת האבן להתלבשות השכל בכתב ומכ"ש בציור כנ"ל, שע"י ההתבוננות בכ"ז ה"ה מתקרב ומחדבק מאד באלקות שכל חפצו ורצונו הוא באלקות ואינו רוצה בהדברים הגשמים כו'.

קיצור. יבאר ויקח מאבני המקום, אותיות שהן מקוד לעולמות, וישם מראשותיו שהעלם אל היחוד, אותיות התפלה העלאה, ויבאר מהפכין מרירו, תענוגי עוה"ז, למתקא, תענוג אלקי.

(טו) וביותר כשיתבונן במ"ש ראה נתתי לפניך את החיים כו' ומסיים ובחרת בחיים, דידוע הפי' דחיים ומות, דאין הכוונה על חיים ומות גשמיים והיינו דחיים הוא בשעת שהדבר חי ומות הוא בפרוד החיות ממנו דהלא ע"ז אינו שייך הציווי ובחרת בחיים דמי הוא פתי שלא ירצה בחיות רק הכוונה שבכל דבר בעת שהוא בחיותו וקיומו יש בו חיים ומות, והוא שהחומרי והגשמי הוא בבחי' מות שהרי הוא כלה ונפסד שגם בעת חיותו וקיומו ה"ה נפסד, וכמו שהאדם מרגיש בעצמו שגופו וכחותיו הטבעיים נחלשים מזמן לזמן, וחיים הוא החיות הרוחני שהנשמה היא בבחי' קיום עצמי והנפש הוא חי בעצם שאין בה הפסידות אדרבה מתגלה ומתחזק ביותר מזמן לזמן (ע"י זיכוך ותיקון הכלים והסרת החומריי' כו') וכמו ימים ידברו ורוב שנים כו' הרי שזה היפך מהגוף שנחלש ונפסד מזמן לזמן, דנת"ל דגם בימי ההגדלה וכמו התינוק בעת היניקה שמתגדל מזמן לזמן הנה עם זה להיותו יש הרי יש בו הפסידות דכך הוא מדת הגשם להפסד ולהכלות מזמן לזמן, ומצד הנשמה אדרבא ימים ידברו וכמארז"ל (שבת קנ"ב ע"א) ת"ח כ"ז שמוקינים חכמה ניתוספת בהם, וכמא' הזהר סבא דעתוהי סתים כו' שכח שכלו מתחזק ביותר שבא בשכלו על ענינים נעלים ועמוקים שלא בא עליהם מקודם ונת"ל דמעלת החכם הוא דכל ענין שכלי הוא תופס בו בעומק ופנימיותו דנת"ל שבכל ענין שכלי הרי יש בו פנימי' וחיצוני', והחכם תופס בכל ענין בפנימיותו שהתפיסא בפנימיות הדבר הוא תפיסת העצם כמו"כ מה שבא על שכלים נעלים היינו שכליים כאלו שלא שיער עליהם כלל וכ"ז הוא מתוקף אור הנשמה והנפש מה שבמשך הזמן בזמן עבודתו בזיכוך כלי שכלו והסרת החומרי' מתגלה יותר ויותר, וע"כ הרחני' נק' חיים והחומרי' נק' מות כו', ורע עוד גרוע ממות, דמות הוא ההפסידות גם בעת שהחיים בו דבנמשל היינו גסות וישות החומרי' (שהוא הפסולת) גם כשאין בזה רע (והוא בחי' נוגה בעצם כו') ורע הוא דבר איסור ר"ל או תאוות היתר למלאות תאוות נפשו שהן ג"כ רע כנודע, שזה עד"מ כמו הגשמי בהפרד ממנו החיות שנרקב ונפסד ונעשה ממנו דבר מיאוס ושיקוף ממש כו' וכמו המאכל הגשמי בהיותו כתיקונו אם שהוא מות פי' בעל הפסד וכליק, לפי דכן הוא בכל יש ומציאות דבר שיש בו הפסידות, ומ"מ כאשר הוא על מכוננו ה"ה מחזק כח האדם, והיינו התקשרות הנפש בהגוף, אבל כאשר נעשה רע, והיינו כאשר נפסק החיות שבו ונרקב אז הוא עוד מקלקל ומחליש כח האדם, וזהו ראה נתתי לפניך היום את הדעים ואת הטוב את המות ואת הרע, ומסיים ובחרת בחיים שהיא ההסתכלות בכל דבר ודבר שיש בו חיים ומות שהם החומרי' והרחני' שבו והעיקר הוא החיים שבכל דבר, הנה ע"י אריכות ההתבוננות שמוכן הענין אצלו ונקלט בו דאו הוא בדרך ממילא בא ע"ז דחיים הוא טוב ומות הוא רע, כלומר שע"י ההסתכלות והדביקות בהחיים

והרוחני' שבכל דבר מונח אצלו (לייגט זיך באַ אים אָפּ) עצם ענין הטוב (די עצם זאך פון גוט) ובמילא בא עי"ו (קומט ער ארויף) בהשגתו ממש שאלקות הוא טוב אמיתי ואין עוד טוב זולתו כלל, ומות הוא רע, וואָס דורך מות שהוא הגסות והישות של החומרי' גם בדבר של היתר, אם יהי' כוונתו למלאות תאוות נפשו הוא רע ממש, ועי" קליטת הענין בשכלו הי"ז פועל גם בנה"ט שע"ז ניטל מהנה"ט התענוג (דער גישמאַק) מעניני העולם, עד כי במשך הזמן בעבו' באופן כזה געשים הדברים הגשמי' גמאסים אצלה, ויהי' חפצו ורצונו בשאלקות ויתענג רק בזה, וזהו תוכן קוטב הענין דענין הקרבנות שהעיקר הוא הקרבת החלב ודם, דחלב הו"ע התענוג, והיינו שהתענוג הגשמי נהפך לתענוג אלקי כו' ועי"ז נעשה אתהפכא חשוכא לנהורא, והיינו שחושך של גשמי' עוה"ז מעשי שו"א שגראים ליש ודבר גשמי נתהפך לנהורא להיות בו גילוי או"ס להיות היש בטל אליו ית' ונגלה כבוד הוי' למטה כמו שהוא למעלה והיינו שע"י דטעים מרירו למיתקא שהיא מלמטלמ"ע להפוך לבו מתאוות עוה"ז ולדבקה בו ית' בתשוקה וצמאון שיאיר אור הוי' מלמעלמ"ט במקום החושך של עוה"ז להאיר חלקו בעולם שלא יהי' העולם מעלים על אור הוי' וקדושתו ויהי' גילוי אור כו', וזהו ההמשכה דתורה שאחר עבודת התפלה, וכנודע דתורה היא מלמעלמ"ט להיות המשכת האור למטה כמו שהוא למעלה כו' וזהו ויצוק שמן על ראשה להיות גילוי בחי' ח"ע ממש שהוא בחי' תומ"צ שמלובשים למטה בדברים גשמי' המחליף פרה בחמור כשר ופסול ובירורי ההלכה הריבוי טענות הטוענים זה כך וזה כך דאחד מהם משקר, ובכ"ז נתלבשה התורה לברר ולהוציא האמת מתוך השקר ועי"ז יהי' בהם גילוי בחי' ח"ע ממש כמו שהוא למע' וכמאר"ל מה להלן באימה ויראה אף כאן כו' פי' מה להלן בשעת מ"ת על ה"ס שהי' באימה וביראה ברתת ובזיעה והיינו בבחי' ביטול אמיתי שאו הי' בבחי' גילוי בתכלית דכל ישראל שמע מפי עצמות המאציל ב"ה אנכי ה"א וכתוב פנים בפנים דבר הוי' עמכם וידוע הפי' שפנימי' ועצמות או"ס האיר בפנימי' נש"י, אף כאן היינו כמו שהתורה מלובשת למטה בדברים גשמי' יהי' ע"י גילוי ח"ע ממש כמו שהי' או כו', וז"ע פותח את ידיך א"ת ידיך אלא יודיך והן ב' יודיך דהוי' ואד' בחי' חכמה עילאה וחק' תתאה כו', והפתחה ביודיך הוא שיהי' בגילוי בחי' יו"ד דהוי' ביו"ד דאד' דשרש ההמשכה היא מבחי' עצמות או"ס כו' וזהו ומשביע לכל חי רצון דהיינו ההמשכה בבחי' בל"ג.

קיצור. יבאר ההתבוננות דראה נתתי לפניך את הדיים, הרוחני, ואת המות, הגשמי, ויסיים שע"י טעמין מרירו למיתקא מהפכין חשוכא לנהורא, אותיות התורה המשכה.

וזהו יהי ה"א עמנו כאשר הי' עם אבותינו כו' דאבותינו הם חו"ב שבנפש שהם הביטול האמיתי וההשגה בשאלקות, יו"ד ה"א דשם הוי' שבנפש כמשי"ת, שישנו לכל אחד ואחד מישראל, אבל בהתלבשות הנשמה בגוף הרי ההתלבשות מכסה גם על העין דנה"א שאינו רואה מהות אלקות וידיעתו

השגתו היא השגת המציאות בלבד, וכן בעיני העבודה הרי העיקר הוא לפעול ביטול הנה"ב ובירור עיני עולם התחתון, הנה זאת הוא תוכן הבקשה דהיי"א עמנו בעבודתנו בעבודת הבירורים כאשר הי' עם אבותינו חו"ב שבנפש כמו שהם והגם שמצד החו"ב שבנפש הוא גם עתה כן, שהרי הנשמה באה למטה שלא בבחי' שינוי המהות, רק שהוא בהעלם, לזאת מבקשים שאל י'עזבו ואל י'טשנו, ובעבודה עיניו שלא יטעה בעיני עבודתו ללכת בדרכי ההפלאה מאתו, וכן לפעמים להיפך שלא יפול רוחו עליו, זהו יהי הי"א עמנו בעבודת הבירורים כאשר הי' עם אבותינו בחו"ב שבנפש, ואל י'עזבו ואל י'טשנו הוא בנתינת כח על עבודת הבירורים ושלא יהיו עיני טעות בעבודה בפרט, וכ"ז הוא בעבור אבותינו חזכות אבות לא יתמו לעד.

בס"ד, חה"ט, תש"ז

ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל, וצ"ל למה נבחרו צמחים אלו דוקא, ובמ"ח איתא דהכונה בלולב ומינוי הוא המשכת הדעת דנוקבא דז"א העומדת בחוה דז"א וצ"ל מהו"ע ההמשכה ולמה דוקא ע"י צמחים אלו, והנה בגמ' סוכה דמ"א ע"ב איתא ולקחתם שתהי' לקיחה ביד כאו"א, וצ"ל דהלא ביום הראשון היינו מדרי' גבוה מאד, איך אפשר אשר כאו"א יכול להגיע לזה, ויוקשה עוד יותר מהא דאיתא במדר' בזכות ולקחתם לכם ביום הראשון אני מתגלה אליכם ראשון כדכתיב אני ראשון ואני אחרון, דמובן דמה שאני מתגלה אליכם ראשון הוא הגילוי דלעתיד אך זה נמשך בזכות ולקחתם כו' שהוא מצוה הבאה בהתלבשות בצומח גשמי, ולהבין כ"ז ילקח"ת משנת"ל דבתחלה צ"ל העבודה דתפלה דטעמין מרירו למיתקא ועי"ז נמשך מהפכין חשובא לנהורא ע"י התורה.

טז) והנה בכדי שתהי' תפלה מסודרה ערוכה בכל שתפעול ההמשכה פנימי' שע"י התורה דאחר התפלה ידוע דעיקר העבודה הוא להמשיך את האור בהכלי והיינו לזכך ולברר את הכלי שתהי' כלי ראוי' לקבל את האור המאיר ומתגלה בה, ובהזדככותה ותיקונה תהי' בכח להמשיך אור דההו"ע הכלים שהם ממשיכים אור, וכידוע דכלים למעלה ה"ה כמו האברים למטה, דהאברים הם ממשיכים את החיות כמו"כ הוא בהכלים שימשיכו את האור והחיות, והוא בא ע"י הזדככות הכלים דוקא, והזדככות זו היא בתפלה שע"י עבודתו בעבודה האלקית בעבודה תמימה ה"ה מתקן את הכלים מבררם ומזככם שיהי' כלים ראויים, והוא העבודה פנימי', וכידוע דכל אור פנימי בא ע"י עבודה ויגיעה דוקא, והיינו תפלה מסודרה וערוכה בכל, אמנם בכדי שתהי'

התפלה באופן הראוי הוא ע"י הקדמת העבודה וההכנה מבערב, דכך הוא ברייתו של עולם בסדר העבודה דכתי' ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד, דהכוננה הוא בכדי שייעלה ויגיע לבחי' אחד שהוא היחד האמיתי דיחז"ע דהיינו שגם למטה בכי"ע ובעוה"ז הגשמי יהי' איהו וחיוהי וגרמחלי חד כמו שהוא באצ"י ממש, דזהו המשכת יעקב ומשה כנ"ל דזהו גם פי' יום אחד, דבהיום דהיינו בהגילוי שלו יהי' בחי' אחד הוא ע"י הקדמת ויהי ערב בהעבודה דקשעהמ"ט בעבודה נכונה או ויהי בוקר בעבודת קבועמ"ט וההכנה אל התפלה, ואז יהי' יום אחד שבה המשכת התורה שאחר התפלה, שהוא המשכה עצמי' יראה ויתגלה בו בחי' אחד, והיינו שירגיש (ער וועט דערהערינן) דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד כ"א לפי עבודת עבודתו ולפי מעמד ומצב נפשו, ועל זאת כל עבודת האדם לעשות יסוד חזק בעבודת ההכנה בקשעהמ"ט בהכנה טובה לעבודת התפלה, וביאור ענין העבודה בקשעהמ"ט הוא דתחלה הוא ההתבוננות כללית דיעקב הוא חבל נחלתו, וכמו החבל שהיא שזורה מתרי"ג חבלים קטנים, ואם נפסקו איזה חבלים קטנים השזורים בהחבל פועל חלישות הכללית בהחבל, כמו"כ הנה יעקב והיינו כללות גש"י, מבלי הבדל בעלי השגה והיינו בעלי תורה או אנשים פשוטים, ה"ה חבל נחלתו ית' (וידוע דנחלה היא בחי' יחידה כו') והחבל הזה היא שזורה מתרי"ג חבלים שהם תרי"ג מצות אשר בזה כל ישראל שויים, וכאשר ביטל איהו מצוה או שחיו עשה את אשר צוה הוי' שלא לעשותם הרי בזה נפסק ח"ו החבל הדק ההוא, ופועל חלישות בכללות החבל, ונמצא ע"י החבל נפסק מהתקשרותו באלקות ונדחה ממחיצתו של הקב"ה ויורד למקום הקלי' והס"א כו', ועו"נ ואת נפש אויביך כו' דמ"ש והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את הוי' אלקיך זהו ע"י קיום התומ"צ שע"ז הוא מתקשר ומתאחד באלקות ביתר שאת ויתר עז מכפי מדתה בתחלת בריאתה, דזהו תכלית הכוונה בירידת הגשמה למטה, שהיא ירידה לצורך עלי', דעם היות שהגשמה קודם ירידתה ה"ה במדרי' עליונה בהשגה ובעבודה באהוי"ר אמנם כ"ז הוא בבחי' עמידה עדיין, וע"י ירידת הגשמה למטה ומתלבשת בגוף ונה"ט נעשית בבחי' מהלך ועלי' בלי"ג, זהו בא ע"י העבודה בקיום התומ"צ, אבל ואת נפש אויביך שע"י חטא ועון (שע"ז נעשה ח"ו אויב למקום ר"ל ועונשו כו') יקלענו בתוך כף הקלע בבחי' קלי' למרחוק ביותר בעמקי הקלי' ר"ל כו', והנה כאשר ישים האדם לבו ודעתו לכל זה איך ע"י חטא ועון פוגם מאוד מאוד, וע"ז יתבונן בכל העבר עליו ביום הזה במעשיו הלא טובים אשר כל עניניו הוא רק בהרגש מציאותו וישותו, האכילה שתי' והשגת ענינים החיוביים אשר רק בזה הולך כל הזמן שלו אשר נמשל כבהמות ממש לרדוף אחרי חי' בשרי עיניו פתוחות לראות את הכל, וחפץ ומשתוקק לכל דבר תאוה עד כי אין מעצור לרוחו כלל, וכבהמה אשר לא תדע שבעה וכל ענינה לאכול ולשתות, כן הוא או שאוכל או שמחשבתו עסוקה בזה, וכל דיבוריו במשך היום בהילול מהותו ודיבורי שקר וכזב הבאים מהרגש אהבת עצמו, אשר עשה כך ועשה כך, ואשר בזה חפץ למצוא חן וכבוד בין אנשים, ובשביל זה הוא עושה כמה חניפות לאנשים אשר לבו כל עמם ומראה להן פנים צהובות,

אבל הוא בשקר יסודו, והוא רק בשביל הנאת עצמו ועונג בשרו החומרי, ולפעמים קרובים הוא בא לכלל רכילות ולה"ר והדומה מהמדות המגונות, ואיך כי כל מחשבתו הם רק בענינים חומריים וגשמיים לחשוב מחשבות איך להשיג כל דבר תאוה וחמדה (בדברים המותרים) ואיך לעשותם אשר יגדל הנאתו מהם, ואשר ע"י כ"ז פוגם למע' הן בבחי' סילוק האור והן בבחי' ירידת האור בתוך הקל' ובבחי' הרע ביותר שמתגבר על הקדושה ומעלים ומסתיר ביותר עד שהחשך ממש יכסה ארץ בחשך כפול ומכופל כו', וגם קיום וחיווק הרע כו', וגם פוגם נפשו לעקור נשמתו ונפשו האלקית מחיי הדיים ב"ה ולהורידה למקום הטומאה והמות הן היכולות הס"א כו' (וכנ"ל בענין מרירו כו' וכמבואר באגה"ת פ"ו) הנה כאשר ישים האדם לבו לב מרגיש באמת בכ"ז יתעורר בצער גדול ביותר, אז עס וזעט איהם ווערען זייער ביטער ממעמדו ומצבו, הן מעצם הדבר כמו שהוא איך כי האלקים ברא את העולם והכל על מכונו נברא, רק שהוא מקלקל ומחריב העולם בהנהגתו ודרכיו המקולקלים במחדו"מ, וביותר במה שגורם ירידות אורות הקדושים כנ"ל, והוא הוא ברוב ישותו גסותו ופחיתותו האשם בכל אלה, אשר לא לבד כי גורם את סילוק אור האלקי' כ"א גם מורידו ומשפילו בתוך גלות ושבי' ממש, ותמורת זה אשר הכוונה העליונה בירידת נשמתו למטה ממקום שהיתה עומדת באהוי"ר היתה שתרד למטה להתלבש בגוף ולקיים התומ"צ ולעלות עי"ו יותר, הנה הוא בעניניו ודרכיו מורידה בעמקי הקל' ר"ל, דבר אשר בהנשמה קודם ירידתה למטה לא ידעה מזה כלל, אשר ע"כ הוא צער גדול אל הנשמה ויסורים גדולים, הנה בעשותו (אז ער מאכט) חשבון זה, ונרגש בו בשעה ההיא גם הפגם שפועל למטה, הנה או יבא לבחי' היראה האמיתית להיות ירא חטא בפר"מ היינו לירא מעצם החטא ועון ויברח מזה כמו מדבר המוזיק כמו ממות ממש כו' ויזהר בכל הדברים בזהירות גדולה ולא יכשל ח"ו בשום דבר, ויהי' שלם בקיום המצות בסו"מ וע"ט בפר"מ כו'.

קיצור. יבאר אשר צ"ל הקדמת העבודה דקשהמ"ט להעבודה דתפלה, ההתבוננות דקשהמ"ט איך שהוא חבל נחלתו וגודל הפגם על ידי חטאיו.

(ז) והנה באמת לאו דוקא ע"י חטא ועון בפר"מ פוגם כנ"ל אלא גם בהעדר עבדה במוח ולב פוגם הן למע' בהכלים העליונים שהן הספי' וממילא מגיע גם בהאור והן למטה בנפש האלקי', דהנה אנו אומרים בהוידי דקשהמ"ט אם פגמתי באות יו"ד של שמך הגדול בביטול ק"ש, הרי אין הכוונה בביטול ק"ש בפר"מ שלא קרא ק"ש אלא הכוונה על העדר העבודה דק"ש כו', דהנה מצות ק"ש הוא מצות דליחדו, והיינו לייחדו ית' גם מצד העולמות, דגם לאחר שנבראו העולמות אינם בבחי' מציאות יש דבר נפרד כ"א בטלים ומיוחדים בתכלית כו' שהו"ע יחוד הוי' ואלקים דהוי' ואלקים הוא כמו השמש והמגן שלו, דהנרתק שהוא מגן השמש ומכסה עליו שלא

יאיר ויתגלה עצם השמש בכדי שיוכל לקבל את האור כמ"כ הנה בדוגמא כזו הוא בהוי' ואלקים דשם אלקים הוא מעלים ומסתיר על שם הוי', בכדי שיתהוו העולמות בבחי' מציאות, שאם הי' מאיר גילוי שם הוי' בעולמות לא היו העולמות בבחי' מציאות כלל כו' ולזאת השם אלקים אינו מעלים ומסתיר כלל על השם הוי', כי אלקים הוא ג"כ בחי' אלקות ממש כמו הוי', וא"כ אינו שייך כלל שמסתיר כו', וההסתר הוא רק לגבינו שלא יאיר לנו הגילוי דשם הוי' כמו שהוא דהיינו שלא נרגיש בחי' האור והגילוי כמו שהוא, ועיי' נהי' נתפסים בבחי' מציאות כו', אבל לגבי' אינו מעלים ומסתיר כלל וגם לגבינו שהשם אלקים מעלים ומסתיר מ"מ הרי מאיר גילוי שם הוי', שהרי המהווה הוא השם הוי' שמהווה כל הטויות ורק בכדי שיומשך הארה כזאת שיהי' באפשר לעולמות לקבל היינו שיוכל להיות ממנו עולמות כמו שנתהוו זהו ע"י שם אלקים כו', והמשל בזה הוא מנהר גדול דמעלתו הוא כאשר הוא בהתפשטות והתרחבות גדולה אשר מימיו ירעשו ביותר, דזהו ההפרש בין נהר ומעיין, דמעין הוא נובע טיפין טיפין בלי רעש והמולה כלל, ותמיד יזיל אשר לא יפסקו מימיו אבל הנהר ה"ה בתפשטות והתרחבות על כל גדותיו בריבוי מים ובמרוצה גדולה כח גדול, והנה בכדי לקבל מים מהנהר הוא ע"י צנור כי בלא צנור הנה לא לבד שלא יוכלו הכלים לקבל המים, הנה עוד יותר מרוצת המים ישטוף את הכלים ויבטלנו ממהות כלי לגמרי, וגם מהצנור הגדול ג"כ עוד א"א עדיין לקבל כ"א דוקא בהשתל' מצנור לצנור עד שמגיע לכל הכלים גם הקטנים ביותר, ובכ"ו הנה המים הם מי הנהר ממש, ורק להיות כי מהנהר עצמו א"א שיומשכו הכלים קטנים כי הוא שוטף לגמרי וע"י הצנור נמשך מעט מים שבאפשר למשוך תוך הכלי כו', אבל הוא מי הנהר ממש כו', וכמו שמובן מהשפעת השכל מהרב אל התלמיד שהוא לאחר צמצום העולם אור שכל של הרב, ומ"מ ה"ה אור שכלו וחכמתו כנ"ל (וכנ"ל שבמשך הזמן הרי ניכר בהתלמיד אופן חושי הרב כו') ורק, שבא באופן שיוכל להתקבל בחושי המקבל ושיהי' ביכולתו לעמוד מעצמו על הדבר (וכנ"ל בענין מי שהוא בר פועל כו') והוא כמו המשכת השכל ע"י האותיות שהאותיות מלבישים ומעלימים על אור השכל ומחלקים אותו לחלקים כו' כמ"ש במ"א, ומ"מ הרי נמשך אור שכל ע"י האותיות אלא שנמשך באופן כזה שיהי' באפשר לקבל כו', וכמו"כ יובן בשם אלקים שהוא בחי' אותיות הנק' עיר אלקינו שהן כמה צנורות שע"י נמשך הארת שם הוי' ממש להוות עולמות ונבראים מאין ליש ולהיותן כו', והנה ידוע שיש כמה לבושים וכמה העלמות והסתרים בקדושה שבהם מתלבש ומתעלם האור, כי ע"י ההעלם דשם אלקי' עצמו לא הי' אפשר עדיין להיות בחי' מציאות יש ממש כ"א צריכים ע"ו כמה לבושים וכמה העלמות והויע הפרסאות והמסכים המעלימים כו', ושךש כל הפרסאות והמסכים הם ממש אלקים, וכמו שהשם אלקים אינו מעלים ומסתיר כנ"ל כמו"כ כל הפרסאות והמסכים אינם מעלימים ומסתירים על שם הוי' כו', כ"א כל הכוונה בריבוי המסכים הוא רק להביא את הארת שם הוי' שיהי' ממנו התדוות היש כו'.

קיצור. גם העדר העבודה פוגם, יבאר מצות ליחודו, מצד העולמות, יחד הוי' ואלקים, ויבאר במשל דשם אלקים וגם שאר הלבושים אינם מסתירים.

(ח) וז"ע מצות יחד הוי' בק"ש בבחי' יחוע ויחודת איך שהוי' הוא האלקים וכולא חד, דשם אלקים אינו מסתיר כלל דלא מיבעי דלגבי עצמותי אין זה העלם כלל ומרגיש זה בהבנה ממשית, ממשל הרב אם שהוא מצמצם אור שכלו אבל אי"ז הסתר לגבי' כלל, וכמו"כ הרי לגבי עצמותו ית' הסתר דשם אלקים אינו מסתיר כלל, והעולמות בטלים לגמרי ומיוחדים בתכלית באוא"ס לאחר שנתהוו כמו שקודם שנתהוו כו' אלא גם לגבינו שהשם אלקים מסתיר על עצם האור דשם הוי' כנ"ל אשר עי"ז הרי אנו נתפסים במציאות יש כו' מ"מ אי"ז הסתר אמיתי ח"ו כ"א מאיר הארת שם הוי' ע"י שם אלקים והוא הוא המהווה את העולם וכל נברא ונברא בפרט והיינו דכל ההשפעות בעולם הכל מאת הוי' הוא כו' וכמ"ש אי' שוקל ואי' סופר כו', דאי' פירושו כמו אי' מקום כבודו שהוא בחי' העצמות, ואי' בעצמו הוא השוקל הוא הסופר הוא המונה הוא המודד ההשפעה לכל עולם ועולם ולכל נברא ונברא בפרט שהו"ע וההשגחה פרטי' דהשגחה זו זאת היא חיותו בכל פרטי פרטי עניניו ממש, דהכל הוא משם הוי' אלא שבא ע"י הצמצום דשם אלקים והלבושים דמסכים ופרסאות הנ"ל, וזהו"ע היחוד דק"ש וכאור"א מישראל מחוייב לייחודו ית' בק"ש בהוי' אחד ובשכמל"ו כ"א לפום שיעורא דילי' בהשגה גמורה ולפום מה דמשער בליבני' שהוא ההשערה השכלית שבאה אחרי הידיעה וההשגה והעיקר בזה שצריך שיקבע היחוד בנפשו ואז מה שיבא ויגיע מזה בפועל בעבודה הוא שלא יהי' העולם תופס מקום אצלו והעיקר יהי' אצלו האלקות המהווה ומחי' את העולם כו' ומכ"ש שלא יהי' מסור ונתון לחיצוני' וגשמיות העולם לחשוב זה לעיקר ח"ו כ"א האלקות יהי' אצלו לעיקר, ולזה יהי' מסור ונתון בנפשו וחיצוני' העולם יהי' אצלו לדבר הטפל כו' כי הגם שהוא עצמו נתפס ביש (ועי' הוא כללות סדר השתל' דהצמצום דשם אלקים וכל המסכים כו') וכן גם בעבודה הלא העיקר הוא יחודת, והיינו הזדככות הכלי ותיקונה להיות כלי אל האור, דעם היות דר"ע הוא אור עליון הרבה יותר באי"ע מכמו ד"ת, אבל העיקר הוא שיהי' הזדככות הכלי לא מה שבא בדרך אור עליון דידוע דאור עליון גם פעולתו הוא בתוקף (וכידוע בענין הרצון כו') וכאשר הכלי אינו לפי"ע עדין הוא שובר ולא מה שמזכך) והכוונה הוא שיהי' בדרך בירור ולא בדרך דחי' או שבירה, משא"כ בהעבודה דיחודת שזה בדרך בירור חיכוך וכן בקבלת החיות הרי מקבל החיות מגשמיות העולם, והוא מוכרח לזה ועכ"ז אף שהוא נתפס בגשם ומקבל חיות מהגשמיות, אבל כאשר נקבע בנפשו יחוד זה דהוי' ואלקים כולא חד, ושההסתר הוא רק בשביל שיהי' העולמות בבחי' יש ומציאות הנה אז יבין וירגיש היטב אשר גוף הדבר הגשמי אשר ממנו מקבל חיותו הוא ג"כ רק לבוש להאור החיות האלקי ומבין זאת היטב בראי' (אות ומפת) ממש מענין מהות הלבושים והמסכים

העליונים שבהם מתלבש האור האלקי הרי הכוונה בזה הוא רק בכדי שיהיו העולמות בבחי' מציאות וכנ"ל דפעולת הצמצום הוא שיהי' גילוי אור, והיינו שיהי' אור כזה שיהי' בערך להתקבל ולכן הנה ההעלם דשם אלקים אינו מספיק עדיין שיוכל להיות בחי' מציאות יש ממש, ומשו"ז הוא המסכים שהם מלבישים את האור ביותר (וכמשל האותיות שמלבישים לשכל כנ"ל) בכדי שיוכל להיות התהוות היש כו' כנ"ל, כמו"כ בכדי שיהי' בבחי' חיות גשמי לתחיתם בבחי' חיות גשמי בפו"מ הוצרך להתלבש החיות ולהתעלם בהדברים הגשמיים כו' וזהו דכתי' וברכך היא בכל אשר תעשה, דצ"ל עשי' ופועל אמנם עשי' ופועל הוא רק בחי' לבוש בלבד להברכה העליונה, וכאשר הוי' אלקיך דהוי' ואלקים כולא חד, הנה אז הוא כלי להברכה העליונה, א"כ הרי הדבר הגשמי עצמו הוא רק לבוש אבל עצם חיותו הוא מהאור והחיות האלקי המלוּבש בהגשמי, ולזאת הדבר הגשמי אצלו כטפל ממש, ואינו תופס מקום אצלו להיות משוקע בו ולהמשך אחריו כ"א העיקר אצלו האור והחיות אשר זהו חיותו האמיתי כו', וזהו שאנו אומרים אם פגמתי באות יו"ד כו' בביטול ק"ש היינו בהעדר העבודה דק"ש, דיש בזה כמה אופנים שונים והוא כשאינו מתבונן ביחוד הוי' בבחי' יחז"ע ויחז"ת כלל (ער ליגט ניט אין דעם ענין פון התבוננות אין אלקות) או אפי' כשמתבונן בהתבוננות אבל זה אצלו כמו השגה שכלי' לבד שהרי עצם ענין דהוי' ואלקים כ"ח זהו השגה שכלית גדולה במאד, ריבוי הסברים מענינים עמוקים ושכלים נפלאים, והוא רק מתעסק בהשכלי שבוה (וכמשי"ת אי"ה) וממילא הנה אז אינו נקבע בו היחוד בנפשו כלל, וא"כ הבכּן הבא מזה בעבודה שהעולם ועניניו תופס מקום אצלו והוא נתון לחיצוני' וגשמי' העולם ועושה אותם לעיקר מאחר שממנו מקבל חיותו והוא משוקע בו ושוכח על הוי' המהוה והמחי' את העולם וכל הענינים השייכים לאלקות הם אצלו כדבר הטפל, ואם גם אם יתפלל ג' פעמים ביום, מברך קדם כל מאכל ואחריו, והדומה בקיום המצות ואפשר הדבר אשר גם לעת מן העתים קובע עתים לתורה, אבל הוא עושה כ"ז רק בכדי לצאת ידי חובתו לבד להיות כי העיקר אצלו חיצוני' וגשמי' העולם, ובוה יש לו חיות והרגש כו' הן בעניני תאוות העולם שחפץ ומשתוקק להם, והן בעסק מו"מ בחיות גדול בזה באשר זהו אצלו לעיקר כו', ובוה הוא פוגם ביו"ד דשם הוי', דהנה ידוע דחז"ב הן אין ויש וזה ענין היו"ד דשם הוי' שהוא בחי' החכ' דמע"ב האין המהוה את היש, דבראשית ברא בחוכמתא ברא והרי העיקר הוא האין המהוה את היש וכשהוא עושה את היש לעיקר והאין האלקי אצלו כטפל ח"ו הרי פוגם בבחי' היו"ד.

קיצור. ימשיך לבאר אשר גם לגבינו אינו מסתיר, ויפרש אשר העיקר לקבוע היחוד בנפשו ואז אף שנתפס בגשם ומוכרח לו אינו נמשך אחריו, יפרט אופני העדר עבודה זו ושעי"ז פוגם באות י'.

(ט) **והנה** עונש הרוחני על פגם זה הוא סקילה, דסקילה הוא על ענין ע"ו, דע"ז הוא המשתחויה לשמש ולירח ולכו"ם, והענין הוא שמחשב

את הממוצעים ועושה אותם לעיקר שהן מקורי ההשפעה ולכן משתחוה להם ועובד אותם כו', ובאמת הן רק שלוחי השפע לבד וכגרון ביד החוצב בו כו', ויש להם שרש בקדושה, דהנה נת"ל דכל הלבושים והמסכים שרשן משם אלקים והיינו שהן ממוצעים שע"י נמשך השפעת האור להוות ולהחיות העולם, כי ע"י הלבושים עי"ז נעשה האור באופן כזה שיהווה ויחי' את היש כו' וזהו ג"כ ענין ההשפעה ע"י המזלות וכמו ממגד תבואות שמש וממגד גרש ירחים כו' שע"י"ז מתעלם ומתעבה האור יותר עד שנעשה מקור ליש ומחי' את היש כו', ונמצא שהן רק ממוצעים שע"י נמשך השפעת החיות, אבל ההשפעה היא מאת הוי' שהוא המהווה והוא המחי' כו' והממוצעים מצ"ע אינם נחשבים לכולם, ואין בכה עצמן לעשות מאומה כ"א רק שנשפע ע"י כו' והן עצמם אינם נחשבים אפי' כטפל ג"כ ואין בהם ממש כלל כו' אבל המשתחוה לכו"מ הוא שמחשב אותן למציאות דבר שבכוחם לעשות דבר והיינו שהן עושים בכח עצמן והן המה המשפיעים כו' ושרש הענין הוא שמפרידים את השם אלקים מהשם הוי' ואומרים שהוא הסתר גמור ח"ו וממילא מחשבין את הממוצעים שהן מקורי ההשפעה כו' וה"ז היפך לגמרי מהיחוד הנ"ל, וזהו ג"כ ענין הקלי' והסט"א הנק' אלקים אחרים והיינו שמחשבין א"ע למציאות דבר מה ואף דקרו ל' אלקא דאלקי' אלא שגם הם מחשבין עצמם ליש ודבר בפ"ע ובוה מפרידים א"ע מקדושתו של מקום ב"ה מאחר שאין בטלים לו ית' כו' וה"ז ע"ז ממש וכפירה באחדותו ית' כו', ועבודה הוא דאמרו"ל תניא ר' ישמעאל אומר ישראל שבחול' עוע"ז בטהרה הם והיינו מה שנותנים א"ע להדברים הנשפעים מהכו"מ והוא בעסק מו"מ בריבוי יגיעה וטרדה עצומה ובריבוי התחכמות ותחבולות ומשעבדים כל רצונם ומחשבתם ועיון שכלם בהעמקה גדולה בעסק המו"מ שזהו לפי מחשבים את העסק מו"מ שזהו מקור פרנסתם וחיותם וכפי שיעשה את העסק כן יהי' פרנסתו וממילא הוא מתחכם מאד באופן הנהגת העסק והוא טרוד ומטרד כו' אבל באמת אינו כן, וכמשת"ל שכל הדברים הגשמיים שמקבל חיות מהן הן רק ממוצעים ורק לבושים לבד, שע"י נמשך לו החיות בכדי שתתעבה ההשפעה ויהי' בערך להחיותו לפי מהותו ומדריגתו ולכן אינם שווים בכלום דיש מי שהחיות שלו מתלבש בלבושים דקים וזכים יותר שאינם מעלימים ומסתירים על האור האלקי ויש שהחיות הנשפע אליו מתלבש בלבושים גסים מאד, וכמו יושבי קרנות וכדומה, שהשפעתם מלובשת בענינים עבים וגסים המעלימים יותר כו', ויש כאלה שההשפעה להם לא נתלבשה בלבושים גסים כ"כ, וכמו בכללות ההפרש בין לחם מן השמים ללחם מן הארץ, וכמו המן שבא במדה, ומ"מ לא הי' מאכל גשמי, והיינו שלא הי' בו פסולת כלל, וכן לחם הפנים שכולו פנים, ולעיל יהי' ג"כ לחם פני' כו' וכמארו"ל דריש ר"ג עתידה א"י שתוציא גלוסקאות וכו' והיינו שלא יצטרך להיות הבירור דזריעה וחרישה וקצירה ודישה כו' דתנא סידורא דפת נקיט בעבו' הבירורים כו' כמ"ש במ"א, ובלחם דלעתיד לא יצטרך לזה כי לא יהי' בו פסולת כו' ובדוגמא כזאת יש ג"כ בלחם מן הארץ שבכללותו הוא מעורב טו"ר, והטו"ר שע"י חטא עה"ד הוא הטוב מעורב

בהרע והרע בהטוב, מ"מ יש בזה חילוקי מדרי' באופן התערובות והדקות שבהם כו' אבל הצד השווה שבהם שכולם הם לבושים לבד, אבל המשפיע החיית הוא האלקו' שמשפיע ע"י הממוצעים האלה, הברכה מאת הוי' באה דוקא, רק שיהי' לזה כלי לשכון בה הברכה, משום דלית ברכתא שרי' באתר ריקנא, והוא מ"ש וברכך ה"א בכל אשר תעשה אבל רק בבחי' כלי לבד לברכת הוי' כו' ואין צריך לאדם לעשות רק איזה עסק ומעשה שיהי' בו כדי שיעור שימשך בו הברכה וההצלחה האלקי' כו' וידע שזה העיקר, היינו הברכה וההצלחה שמאת הוי' כו' אבל העסק עצמו הוא טפל לבד כו' כנ"ל ואז לא יהי' מוטרד ומשוקע בהעסק ובהתחכמות ותחבולות כ"א יהי' מסודר אל הוי' בענינים השייכים לאלקות והוי' יעזור לו כו', אבל כשעושה את העסק לעיקר ושוכח על הוי' כו' הרי מחשב את הממוצע ליש ודבר ה"ז כענין ע"ז ממש, שמחשבים את הממוצעים למקור ההשפעה כו', וע"א עו"ז בטהרה היינו מה שמחשבים את הדברים הנשפעים מהשמש והירח וכ"מ שזה ע"ז ברוחני', וענין השתחוואה הוא מה שנותן מוחו ומחשבתו בזה בעיון שכלו בהעמקה כנ"ל דהשתחוואה הוא יותר מכריעה, דכריעה הוא שעומד עוד בקומה מעט אבל ענין השתחוואה הוא דהראש שהוא אבר פרטי היותר משובח שבאדם הוא משתחוה להעקב שהוא האבר היותר גס בהאדם וברוחני' הוא מה שכופף כל קומתו בכל הציור קומה שלו מן הרצון עד המעשה שנתונים וטרודים בהעסק מו"מ, שזהו השתחוואה רוחני' כו' וכ"ז הוא ההיפך לגמרי מבחי' היחוד דאחדות הוי' שנת"ל, ועונשו הוא סקילה שהוא באבן וענינו ברוחני' שאינו יכול לפתוח לבו בהתבוננות שיתפעל בנפשו מפני שמתטמם מוחו ולבו ואינו כלי כלל לאלקות, ואף בעת מן העתים כשרוצה להתקרב להוי' וכמו בשבתות ויו"ט שרוצה להתפלל בכוונה בהתבוננות והתעוררות הלב אינו יכול כו' והיינו מפני ריבוי השקיעה בימות החול בעסק משא ומתן שמחשב זה לעיקר מתטמם מוחו ולבו עד שאינו כלי שישגי ענין אלקי וכ"ש שיוקלט אצלו הענין ומכש"כ שאינו שייך לשום התעוררות והתפעלות הלב והוא כאבן דומם שאינו מרגיש ואינו מתפעל משום דבר כו', וכן כל הכועס כאלו עובד ע"ז, דהגם דהכעס מסתעף מן החום ואש ברתחת הדמים שהוא שייך לרציחה כו' אבל מצד שהכעס בא מחמת רוממות גאותו שכל גיא וגסה"ר מתכעס על עוברי רצונו או כשפוגמים בכבודו להיותו יש ודבר גדול בעצמו שהוא כמו ע"ז בעצמו וכמארז"ל שקולה גסה"ר כע"ז, דהנה נת"ל דענין ע"ז הוא שמחשב א"ע ליש ודבר ה"ה ע"ז ממש כו', וכמ"ש בס"ש"ב ס"פ כ"ב וזאת היא סיבת הכעס שלו בהעושה נגד רצונו או הפוגע בכבודו וגם מפני שאינו חפץ רק בטובת עצמו לבד ומתאוה מאד לכל דבר הטוב לו ולכן הפוגע ברצונו שנוגע אליו יכעוס ויקצוף ביותר כו', משא"כ אם הי' שפל בעיניו ולא הי' חפץ בתאות עצמו לא הי' כועס לעולם, ונמצא דהכעס הוא ענף הגיאות וענף התאוה שאינו מרגיש רק את עצמו כו', וידוע דבחי' התנשאות וגסה"ר הוא היפך דבחי' הביטול במציאות דיו"ד דחכ' שהוא דוקא בחי' העדר הרגשת עצמו לגמרי כידוע, ולכן הפגם בזה מגיע לבחי'

י"ד דשם הוי' כו', ועונשו סקילה שנעשה כאבן דומם ממש בלתי יתפעל כלל מגילוי אלקות ובוה ימות מיתה רוחני' ר"ל וזהו כפי חטאיו להיות בבחי' יש היפך הביטול לאלקות.

קיצור. יקדים ביאור ענין ע"ז שהוא שמחשב הממוצעים לעיקר, ויבאר מארז"ל עוע"ז בטהרה, (דרגות בהלבושים) כל הכועס כאלו עובד ע"ז. העונש ע"ז סקילה ברוחניות טמטום המוח זהלב.

ועפ"י יובן מ"ש ולקחתם לכם ביום הראשון, דהמצוות נתלבשו בדברים גשמיים שהגשם יהי' כלי לאלקות, ובד"פ במצות לולב ומיניו שהם מורים על היחוד, דאתרוג הוא ר"ת אל תבואני רגל גאווה, וזהינו להיות בחי' ביטול היפך גסה"ר כנ"ל וכמו האתרוג הגשמי שסובל כמה הפכים ונק' פרי עץ הדר שדר באילנו משנה לשנה, ויש בשנה ד' תקופות קיץ וחורף כו', והוא סובל כל הפכים, וזהו מורה על הביטול דמי שהוא בטל יכול לסבול היפוכו כו', וכן כל הד' מינים שבלולב יש בהם בחי' האחדות וכמו הלולב שהוא כפות שעליו מתאחדים זע"ז וכן הדס תלתא בחד קינא, וערבה נק' אחוינא שגדילים באחזה כו' וכ"ז הוא לפי שמאיר בהם בחי' אין האלקי' יותר מבשאר צמחים, לכן הם בבחי' ביטול ואחדות כו', וזהו"ע כוונת נטילת הלולב ומיניו והנענועים שהו"ע המשכת הדעת כנ"ל בשם המ"ח, דענין הדעת הו"ע ההכרה וההרגשה שירגיש את האור האלקי ולא ישכח על האלקות המהוהו ומהוה את עולם כו' וכמו שנת"ל דסיבת הישות והפירוד הוא מפני ששוכח על הוי' ועי"ז העולם תופס מקום אצלו ונמשך אחריו כו', וזהו סיבת הגסות והכעס להיותו בבחי' ישות כו' כנ"ל, אבל ענין המשכת הדעת שירגיש את האור האלקי שהוא הוא המהוהו ומחי' את העולם והוא העיקר כו' כנ"ל, ובפרט בבחי' היחוד דהוי' אחד שזהו בחי' ד"ע, והוא ההכרה וההרגשה איך שעצמות הוי' ממש מאיר בעולמות וממילא הם בבחי' ביטול במציאות ממש כו' וזהו"ע מצות נטילת הלולב ומיניו והנענועים שהוא שיוקבע יחוד הנ"ל בנפשו ובחר ה' בהד' מינים אלו דוקא לפי שבהם נמצא בחי' הביטול וההתכללות שמאיר בהם בחי' האין כו', ולקחתם לכם כו' פרי עץ הדר וכפות תמרים כו' ד' מינים אלו דוקא שע"י יוקבע בנפשו בחי' היחוד דיחוד"ע גם בהעבודה דיחוד"ת, וזהו ולקחתם לכם ביום הראשון, שע"י העבודה כדבעי דגם היש הגשמי יהי' כלי לאלקות ממש הנה עי"ז ולקחתם לכם שתהא לקיחה ביד כאו"א דכל אחד מישראל יכול להגיע לזה לפי שמצות הרי אין בהם חילוקים כלל, דבוה כל ישראל שווים ועי"ז משיכים גם בחי' ביום הראשון שהוא בחי' הפנימי' והעצמות למטה ממש.

בס"ד, שמע"צ תש"ז

ביום השמיני עצרת תהי' לכם, ואי' בפרד"ס שעה"כ במערכת ע' דעצרת היא בחי' מל' ונק' כן ע"ש היופי ונעימותי' לפי בעלה (בחי' ז"א) וישפע עלי' שפע רב בלי דקדוק והיא מעכבת אותו (השפע שקבלה) מפני רוע מעללי אדם כי אינם ראויים אל הטוב ההוא וכאשר יתעכב השפע שם אז נק' עצרת פי' שהיא עוצרת השפע בידה ואינה משלחת אותה למטה, א"כ המובן מביאורו הוא דעצרת היא בחי' מל' כמו"ש יורדת לבי"ע והיינו הארת המל' דאצי' שנעשית בבחי' עתיק לברי', ושמיני ידוע שזהו בחי' בינה דבמספר הספי' הרי בינה הוא ספי' הח' מלמטלמ"ע וא"כ מובן דשמע"צ היינו שבחי' שמיני נמשך בעצרת שהיא בחי' מל', וצ"ל הלא ספי' המל' היא סופא דכ"ד ומה שספי' המל' היא סודכ"ד הוא גם בבחי' מל' כמו"ש באצי' ומכ"ש בירידת המל' בבי"ע שהיא רק הארה בלבד, א"כ איך המל' מקבלת מהבינה, ובתרגום פי' ביומא תמינאה כנישין תהא לכוון, דפי' כנישין התאספות והתקבצות למקום א' והיינו דכל ישראל יתאספו ויתקבצו למקום אחד להכלל בשרשם ומקורם, דהנה בעצרת יש ג' פירושים הא' שהיא מל' העכבה וכמ"ש נעצרה גא אותך, דהעכבה היא ענין הקליטה, דבכדי שיוקלט הוא ע"י העכבה וכידוע בענין מן הענינים שע"י העכבה נקלט, ונראה דבר זה במוחש בהשכלה שע"י ההתעכבות הרי יקלט ההשכלה ועושה פרי טוב בהשגתו להיות בהשגה גדולה ורחבה דענין ההתעכבות אי"ז שמשכיל בהענין או שמשגיג כ"א שמתעכב בהדבר והיינו ער ליגט אין דעם גישמאק פון דעם ענין ניט מער ניט וואס דאס איז העכער ווי די השכלה און ווי די השגה נאָר דער גישמאָק פון דער זאָך בעצמו וואָס בשעה ההיא הוא מופשט מכל ציור כלל וזוהו בא הקליטה דהקליטה הוא ההתעצמות בעצם הדבר והדבר נמצא בו דבהשכלה הוא מה שמתעצם עם המושכל והמושכל מתעצם בו, והמשל בזה כמו היין והשמן המובלע ומתעכב בדופני הכלי הרי אי"ז יין ושמן ממש וגם א"א לומר כי איננו דהרי ישנו במציאות ומה היא המציאות שהכלי עצמה הוא יין או שמן מבלי שאפשר להבדיל בין הכלי והשמן כלל וזהו"ע עצרת העכבה וקליטה, והב' עצרת מל' מלוכה וממשלה וכמ"ש זה יעצור בעמי ופרש"י ימשול דהמושל הוא שעוצר בעד העם שלא יתפשט זמ"ז וגם עוצר בעד כל אחד שלא יעשה רעה לוולתו, והמצודת פי' דהממשלה לעצור בעד העם שעשו ברשות וכן אנ"ר במוחש שענין המלוכה הוא דגם דברים הרגילים והראויים באים בפקודה וצווי ומבלי נטילת רשות אין לעשות שום דבר וכן כאשר בא הפקודה צריכים לקיים אותה בכל אופן, והג' עצרת חג ויו"ט וכמו חג העצרת ופירש"י עצרת עצרו בעדי והוא ל' חיבה כבנים המפתרים מאביהם שאומר להם קשה עלי פרידתכם התעכבו בעדי עוד יום אחד, א"כ המובן מזה הוא דההעכבה גופא זהו החג, דאחר ז' ימי החג הוא יום אחד שההתעכבות והעצרת הוא מצותו וכמארו"ל מלמד שטעון לינה, אשר כללות הענין היוצא מג' הפירושים אלו דעצרת שהיא בחי' מל' היא עצרת

ל' עכבה וקליטה וזמנה בעצרת (פי' הג') היינו בחג העצרת. וצ"ל הלא המל' היא סופא דכ"ד למה בה דוקא מתגלים אורות היותר געלים שזהו היופי מנעימות'.

ולהבין כ"ז ילהק"ת משנת"ל דמ"ש אם פגמתי באות יו"ד בביטול ק"ש
 היינו בהעדר העבודה דק"ש הוא שיוקבע בנפשו היחוד דהוי' אחד ובשכמליו איך שיש הארת הוי' בעולם המהווה ומחי' את העולם שהיא העיקר וממילא לא יהי' העולם תופס מקום אצלו ולא יהי' נחשב אצלו לעיקר כלל ובפרט ביחוד דהוי' אחד שהעולם בטל במציאות לגמרי כו' ובהעדר העבודה אז העולם תופס מקום אצלו ונחשב לעיקר וזהו סיבת ריבוי הטרדא והקבעי' בעניני העולם כו' בזה פוגם באות יו"ד שהוא בחי' האין דחכ' דמע"ב ובחי' הביטול כו' והעונש ע"ז הוא סקילה שנעשה לבו כאבן ואינו כלי כלל לאלקות כו'.

כ) והנה עד"ז יובן בפגם הב' בה"א ראשונה דשם הוי' וכמו שאנו אומרים
 בהווידי דקשהמ"ט אם פגמתי באות ה' של שמך הגדול בביטול תפילין, והענין הוא דהנה ידוע דה"א ראשונה הוא בחי' בינה והו"ע ההשגה וההתבוננות בגדולת הוי' באורך ורוחב עד שמשגיג הענין היטב וייתפס ויוקלט אצלו האור האלקי כו' וע"י אריכות ההתבוננות והשגה טובה בגדולת הוי' ה"ה בא באהבה כרשפי אש בתוקף ההתלהבות לאלקות שזהו בחי' בינה דוקא דהנה יש יתרון בהבינה על ההשכלה וכמ"ש ומבני יששכר יודעי בינה לעתים ואמרז"ל נבונים גם בימי משה לא אשתכח דהבינה אם שבסדר עמידתן היא מתגלית ע"י החכ', אבל שרשה בבחי' עתיק והתגלות עתיק היא בבינה דוקא ומשו"ז הבינה הוא בהתרחבות דוקא לפי ששרשה הוא מהתענוג והתענוג עושה התרחבות בכל דבר ולכן בינה הוא בחי' אה"ר והיינו בחי' אהבה כרשפי אש כו' דחכ' הוא בחי' ביטול דוקא בלי שום התפעלות ובלי שום מורגש כלל כ"א בבחי' דבקות והיינו לפי שהוא למעלה מהשגה ממש והוא בבחי' אין עדיין ומאיר שם גילוי האור אלקי ממש כו' ובינה להיותה בבחי' השגה וכל השגה היא בריחוק מן העצם לכן הוא בבחי' אהבה ברשפי אש במורגש כו' וכמו ההפרש בין עבודת הכהנים לעבודת הלויים דכהנים. ברעותא ובחשאי דוקא, אבל הלויים עבודתם לארמא קלא בשיר וזמרא דשיר בפה וזמרא בכלי בהתפעלות והתלהבות גדולה כו', וכת"י ועבד הלוי הוא דלוי הוא בחי' בינה הנה עבודתו הוא בבחי' הוא דהוא דא עתיקא, והנה במצות אות ה"א ראשונה דשם הוי' הו"ע מצות תפילין וכידוע דתפילין הוא המשכת המוחין ועיקרן הן המשכת מוחין דאימא דהרי עיקר מה שמחוייב על כל אדם הן תפילין דרש"י שהן באימא כמ"ש בפע"ח שער התפילין פ"ט, והגם דמוחין דאבא הם גבוהים במעלה מכמו מוחין דאימא מ"מ הנה התפילין עיקרם במוחין דאימא דהנה עצמות אוא"ס לאו מכל אינון מדות כלל והוא למע' מעלה מכל המדרי' אלא דלאו מח' תפיסא, והכוונה שהעבודה תהי' בבחי' עבודה פנימי' דוקא ולכן צ"ל העבודה לפ"ע דוקא ולהיות דענין התפילין הו"ע ההתרחבות לזאת הוא בחי' מוחין דאימא שהם

בקירוב יותר וכנ"ל בענין יחז"ת שיש בה יתרון גם על יחז"ע דע"ה דיהו"ע היא במדר"י גבוה במאד ומ"מ הנה כולן נבלעו באחד כנ"ל שזהו רק בדרך בליעה כו' ואינה עבודה אמיתית שהוא בדרך בירור וזיכוך דוקא, ובעבודה ענין התפילין הוא לשעבד מוחו ולבו וכמ"ש בסש"ב פמ"א ליבטל וליכלל בחי' חכמתו ובינתו שבנפשו האלקית בבחי' חכמתו ובינתו של א"ס ב"ה המלובשת בד"פ בס' והי' כי יביאך דהיינו שלא להשתמש בחכמתו ובינתו בלתי להוי' לבדו (והוא שתהי' ההשגה וההתבוננות באלקות בהשגה רחבה) ז"ל ליבטל וליכלל בחי' הדעת שבנפשו הכולל חו"ג שהן יראה ואהבה שבלבו בבחי' דעת העליון הכולל חו"ג המלובש בס' שמע והי' אם שמוע והיינו כמ"ש בשו"ע לשעבד הלב והמוח, והוא העבודה בבחי' חב"ד שבנפשו עד שיבוא גי' ללב בחי' אהוי"ר בהתגלות הלב כו' והפגום בזה היינו שאינו מבטל בחי' חו"ב שבנפשו לאלקות להיות בבחי' השגה והתבוננות ולשעבד מוחו ולבו להוי' לבדו, אדרבא הוא נותן מוחו ולבו ודעתו בעניני העולם אם בריבוי התחכמות במי"מ כנ"ל או בהשגת הטוב של עניני העולם שבאמת אי"ז טוב כלל וכלל וכנ"ל להגשמי הוא מות דגם בעת היותו הוא כלה ונפסד, והחומרי הוא רע שעוד גרוע ממות כו', אבל הוא נותן דעתו בהשגת הטוב הגשמי כו', וממילא הוא עסוק ומוטרד בזה ונמשך אח"ז כו' או בד"כ בהשגת עניני העולם כמו להשיג ענינים הטבעיים וכדומה, שהמוח עסוק בענינים אלו כו', ועי"ז הוא נופל בתאוות הגשמיים בהתפעלות רשפי אש זרה בעניני חמדת הבלי עוה"ז בתאוות חומריים (וכדאי' בשם הרמב"ם ז"ל שהעוסק בחכ' חיצונית בחכ' הטבע וכדומה בשכל אנושי לבד לסוף הוא נופל בתאוות כו') שזהו עונש שריפה ברוחני, והו"ע שריפת הנפש ר"ל באש זרה דקליפה כו'.

קיצור. ימשיך בביאור ענין הפגם באות ה' ראשונה, שהוא ענין הכינה, ומצות תפילין, והעונש ע"ז שריפה, ענינם בעבודה.

כא) והנה כן עדין יש פגם ג' באות וא"ו דשם הוי' וכמו שאנו אומרים בוידוי דקשעהמ"ט אם פגמתי באות וא"ו של שמך הגדול הוי' בג' אותי' הוי' יו"ד חכ' ה' בינה וא"ו מדות, והן המדות דאהוי"ר שהן בהתגלות בלב, והיינו שגולדים מן השכל וההשגה דמות בינה כו' ובמצות הו"ע מצות ציצית, דציצית הו"ע התגלות, וכמו מציין מן החרכים, וכמא' אין ציצית אלא ל' יוצאי' שהוא בחי' ההתגלות, והיינו בחי' מדות שהו"ע הגילוי שלכן נק' בשם בנים וכמ"ש אם הבנים שמחה, דאם הוא בחי' בינה וכמ"ש אם לבינה תקרא ובינה מולידה הבנים שהם המדות וכמ"ש מי ברא אלה, דמי שהוא בחי' בינה ברא אלה, דאלה הם ופ"ו אמנם ציצית הו"ע המשכת המוחין למדות, והן בחי' מוחין דעיבור ומוחין דיניקה וכמ"ש במ"א וזהו ההפרש בין תפילין לציצית, דתפילין הן בחי' מוחין גדולות כו', ולכן סדר הליבשה הוא תחלה ט"ק שהוא בחי' עיבור ואח"כ ט"ג שהיא בחי' ניקה ואח"כ תפילין שהן בחי' מוחין גדולות כו' ועפי"ז יובן מה שהתפילין הן בה"א

ראשונה בחי' בינה והלא ידוע דענין התפילין הן המשכת המוחין לז"א וכמבואר בפע"ח שער התפילין בביאור מאמרז"ל הקב"ה מניח תפילין דהקב"ה בחי' ז"א מניח תפילין המשכת המוחין לז"א א"כ הרי המוחין דתפילין הן בחי' מוחין דז"א, ולמה הן באות ה"א ואות ה"א הוא בחי' בינה כנ"ל, אמנם לפי הנ"ל ניחא להיות שהן בחי' מוחין דגדלות וזבגדלות העיקר הוא בחי' המוחין והמדות הן מה שנגררים אחרי המוחין וכנ"ל בענין דמהתפשטות העילה בא העלול בדרך ממילא לשלימות העילה (ונת' דוהו בפנימי' המוחין והמדות והיינו בגדלות המוחין דוקא) שהן באו"א לגמרי מבחי' המדות הנולדים מן השכל, אבל ציצית הן בחי' עיבור ויניקה שהעיקר הוא המדות וע"ה שיש כאן מוחין ג"כ מ"מ הכל הוא שייך למדות בלבד ולא עצמות המוחין וזהו"ע הציצית שהן בחי' וא"ו דשם הוי' בחי' המדות והמוחין שלהם והגם דל"ב חוטיין הן ל"ב נתיבות חכ' וא"כ הן בחי' מוחין דחו"ב ואי' בסקה"י בשם כתהאריו"ל דהמשכת האור דציצית שבזוה"ב היו מבחי' חכ' דאימא שהוא בינה דאבא וציצית שבזוה"ג הן מבחי' בינה דאימא כו' הנה הכוונה הוא דהציצית הן המשכת המוחין אבל היינו שנמשכים להיות מוחין למדות כו' ועמ"ש בסידור ד"ה ועשו להם ציצית דד' ציצית היוצאים מן הד' כנפות הן גילוי בחי' ד' חיות המרכבה שהן ג' בחי' חג"ת ומל' בו' יעו"ש ובהגהות לדרוש הנ"ל מבואר דל"ב חוטיין דציצית הן המשכת בחי' כבוד עילאה אלא שנמשכים בבחי' כבוד תתאה ובהד' חיות כנ"ל, ולפ"ז מובן שהן בחי' מוחין אלא שזהו המשכת מוחין להיות לידת המדות כו' וזהו ההפרש בין תפילין שהן בחי' המוחין עצמיים וציצית זהו בחי' המולידים המדות שיהי' התגלות המדות כו' ולהיות שהעיקר בזה הן בחי' המדות כנ"ל לכן בד"כ הוא בחי' וא"ו דשם הוי' כו', והפגם בזה הוא שנפגמו ע"י המדות הרעות החומריות שאפי' שאין בהם איסור בתורה כתאוות אכילה שאוכל בתאוה שנק' אכילה גסה למלאות בטנם כהלעיטני דעשו כו' וכמו"כ בשארי תאות אף בהיתר שהוא בחוס גדול ככהמה ביותר כו' והאדם כשהוא עושה כמעשה בהמה ה"ה גרוע מבהמה והחי' שהן טבעים משא"כ האדם ה"ה שכלי וזה מעלתו האמיתי, דהנה יש מוטבע מורגש ומושכל ולהיות האדם מושכל ע"כ הוא צריך להתגבר על המורגש שהן המדות ומכש"כ על המוטבע ואם אינו כן ה"ה גרוע מבהמה וכן במדת האכזריות ורציחה לרדוף לחיי רעהו ולא לחוס על דל ואביון כלל וכה"ג דישנם בטבע בנ"א מדות רעות כאלו שהם טורפים ודורסים את זולתם כחיות טורפות ממש לעשות לרעהו רעה ח"ו ולשפוך דמו כמים שזהו בטבע תילדתן ומכש"כ מי שפוגע בכבודם המדומה שאז אין מעצור לרוחם כלל ועונש הרוחני לזה הוא הסייף בהרג והיינו להסיר הראש מן הגוף וענינו ברוחני' היינו מה שהובדל התפעלות ההשגה שבמוח מן הלב לגמרי דגם שמשיג את הענין האלקי בהשגה שבמוחו היטב ומתפעל ע"ז במוחו כו' או שנתאמת אצלו האמת בהודאה במוח כו' עכ"ז אינו נוגע ללבו כלל והיינו דכל מה שמכיר ומשיג באלקות אינו פועל עליו במאומה והולך אחרי תאוות לבו ככהמה כו' וה"ז ההיפך ממשנת"ל במצות ציצית שהוא המשכת המוחין אל המדות שיהי' הולדת המדות באהוי"ר

כוי וכאן אין הלב מתפעל כלל מההשגה שבמוח והיינו מצד התגברות המדות רעות אינם מתעוררים המדות אהוי"ר דנה"א כוי' וזהו הסיבה מה שיש כמה שעוסקים ושוקדים בהשגת אלקות ויודעים ומשיגים במוחם ומ"מ ה"ה נמשכים אחרי תאוות לבם ועושים מעשים מכווערים (בתאוות היתר) בלי מעצור לרוחם כלל והיינו מפני התגברות המדות חומריות דנה"ב על המדות דנה"א. עי"ז נפרד המוח מהלב אשר השגת המוח אינו פועל התפעלות המדות שבלב כלל כוי', ולזאת גם אם עוסק בהשגת עניני אלקות ומשיג אלקות היטב במוחו מ"מ ה"ה נמשך אחרי תאוות לבו כוי' וההשגה וההתכוננות שבמוח אינו פועל התעוררות הלב כוי'.

קיצור. יבאר ענין הפגם באות ו' שהוא ענין המדות ומצות ציצית (תפילין מוחין וגדלות, ציצית עיבור ויניקה), והעונש עי"ז הרג, ענינם בעבודה.

(כ) והנה הפגם הד' הוא באות ה' אחרונה דשם הוי' וכמו שאנו אומרים בהוידי' דקשעהמ"ט אם פגמתי באות ה"א אחרונה שבשמך הגדול הוי' בכיטול תפלה, דאות ה"א אחרונה היא בחי' מל' דשם הוי"ע התפלה וזהו התפלה הרי עיקרה בקבעומ"ש דוקא והפגם בזה הוא מהעדר קבעומ"ש בהעדר העבודה וביאור הענין הוא דהנה תפלה הוי"ע התחברות וכמו התופל כלי חרס שהפי' הוא שמדבק ומחבר וכן פעולת וענין התפלה לדבק ולחבר העולמות באוא"ס ב"ה שבוה ה"ה משלים הכוונה העליונה בברי"ע דנתאוהו הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים והיינו שע"י עבודת התחתונים הנה עי"ז יהי' המשכת אלקות בעולמות והיינו היחוד דהוי' ואלקים דבריאת העולם שהוא ע"י שם אלקים הנה ימשיך האור והגילוי דשם הוי' וזה בא ע"י התפלה שע"י עבודתו בתפלה לפעול בעצמו הקירוב והדביקות באלקות הנה עי"ז הוא פועל וגורם הזדככות החומריות בחלקו בעולם ועי"ז ממשיך גילוי האור העליון, והענין הוא דהנה בכל אדם כמו שהוא למטה הרי יש בו ב' מדרי' והוא בחי' מ"ה וב"ן דהאדם ה"ה כלול מהעליונים והתחתונים דנפשו ונשמתו מהעליונים וגופו מהתחתונים והם ב' מדריגות חלוקות זמין לגמרי ורחוקים בתכלית דגופו ה"ה נמוך יותר מן גוף הבע"ח דכתי' בהן תוצא הארץ נפש חי' והאדם הרי גברא מן העפר שהוא היסוד היותר גס שבד"י ונברא גולם ואח"כ הפיח בו הקב"ה נשמה אי"כ גופו גרוע מכל הבע"ח ונשמתו היא גבוה במעלה עליונה יותר וכמ"ש בסש"ב נשמות ישראל עלו במחשבה (דמח' היא בחי' חכ' ועלו במח' פנימי' החכ' כנודע בענין ש' ע"ב בחי' יושן וזקנה) וכדכתי' בנים אתם לדי' וכמו שהבן נמשך ממוח האב כך נשמות כל ישראל נמשכה ממחשבתו וחכמתו ית' דאנת הוא חכים ולא בחכ' ידיעה אלא הוא וחכמתו אחד, והאדם הוא כלול מב' המדרי' דהנפש לעצמו נק' נפש האדם והגוף לעצמו נק' בשר אדם ובהתחברותן נק' אדם שהוא כלול מבחי' מ"ה וב"ן וכדכתי' וורעתי את ב"י זרע אדם וורע בהמה שהוא הנה"א והנה"ב הנה הנה"א נק' זרע אדם לפי שנמשך מבחי' אדה"ע שעל הכסא והנה"ב היא זרע בהמה דשרשו מפני שור שמהשמאל ואומר עי"ז וורעתי כוי' והוא ע"ד ונשמות אני עשיתי שהן ב' נשמות מ"ה וב"ן דמ"ה

בגימ' אדם ובין בגימט' בהמה דהנשמה היא בחי' מ"ה ולכן ה"ה בבחי' אין וביטול בעצם מהותו דלהיותו אלקות בעצם ה"ה בבחי' אין כו' ויש בו טבע העלי' וכמ"ש רוח האדם העולה הוא למע' וכמ"ש רשפי אש שלהבת שהנהי'א הוא כמו הלהב שעולה תמיד למע' דאף שהוא קשור ואחוז בשמן ופתילה ומ"מ הרי יש בו העלי' לפי דאור הוא דבוק במאור כנ"ל כמ"כ הנהי'א היא תמיד בתשוקה לעלות וכמ"ש מקושר בגוף ונהי"ט ה"ה מעצמו מתלהב ומתלהט לעלות להכלל באלקות כו', הגם שהנשמות כבר יצאו ונפרדו מהכלים וכמ"ש באגה"ק סי' כ' ומכ"ש שהן מרוחקים מן הקו כו', וזה שהנשמות הן מרוחקים מן הקו הנה זהו גם בנשמות דאצי' כמש"ש מ"מ כללות הנשמות יש בהם טבע העלי' שבנשמות גם בנשמות דבי"ע לפי שהן מ"מ אלקות דגם נשמות דבי"ע הן אלקות בעצם מהותן (ונת"ל דמשו"ז הרי נש"י גם בהתלבשותן בגוף ונהי"ט ה"ה משיגים אלקות רק שהוא בבחי' ידיעת המציאות בלבד) ומשו"ז הרי יש בהם טבע העלי' וההתכללות, ויובן דטבע זו דעלי' הוא בנשמות יותר מכמו שהוא בבחי' אור למעלה, דהנה אור עם שהוא במעלה עליונה ביותר דאינו רק לפי אופן העצם בלבד אלא שהוא כמו העצם ממש דלכן אור השמש בהירי שהוא בדוגמת המאור וכנ"ל ומ"מ הרי האור בכללותו הוא רק הארה בלבד, וכל הארה אינו זה מה שאינו דומה אל העצם בלבד כ"א שאין בו מן העצם כלל, משא"כ הגשמה ה"ה חלק מן העצם, אלא שהיא רק מקצת מן העצם בלבד ועוד שהאור הרי התגלותו הוא ירידתו שהתגלות הרי הוא פועל מיעוט והשפלה וכנ"ל בענין דאור וזיו השמש כמו שהוא בעצם השמש ה"ה ביתר שאת ויתר עז, משא"כ הנשמות ה"ה מהות ועצמות מקורן ולהיות הנשמה ה"ה חלק אלק' ממעל הרי יש בהם טבע העלי' אל העצמות והנה"ב היא בחי' רוח הבהמה היורדת למטה בבחי' ישות ותומריות כו' וירדה הנשמה ונתלבש' בגוף ונהי"ב שיהי' בבחי' התחברות והתכללות והוא שהנהי"א עם היותו בבחי' עלי' למעלה (במכ"ש מן האור דאור עם היותו רק הארה בלבד ובכ"ז הרי יש בו טבע העלי' ומכש"כ נשמה שהיא חלק מן העצם דטבעה לעלות) ובכ"ז תהי' בבחי' ירידה היפך טבעה להתלבש בהנה"ב להחיותו ולהאירו כו', והנהי"ב יהי' בבחי' הביטול שיהי' כלי להנהי"א לקבל אורו ולחיות ממנו כו'.

קיצור. יבאר אשר תפלה ענינה התחברות, גוף ונשמה, נה"ב ונהי"א רחוקים ומי"ז ויבאר שטבע העלי' בנשמות הוא יותר מבאור.

בס"ד, שמח"ת תש"ז

ביום השמיני עצרת תהי' לכם, ואיתא בזהר ח"ג ק"ד ע"ב ביום השמע"צ תהי' לכם דהא יומא דא ממלא בלחודוי הוא, חדותא דילי' בהו בישראל כו' ומסיים שם והאי יומא יעקב הוא רישא לתודתא, והמובן הוא דשמע"צ הוא ממלא בחי' מל' והוא שמחה גדולה והשמחה היא רק בישראל ויעקב הוא ראש המשמחים והשמחים בשמחה זו, וצ"ל טעם הדבר, גם צ"ל מה ששמע"צ חלוק מכל המועדים שנק' חג המצות, חג השבועות, חג הסוכות ובשמע"צ אומרים שמע"צ החג הזה, עוד צ"ל למה בשמע"צ דוקא עושים שמח"ת דהי' ראוי יותר להיות בחגה"ש שהוא הזמן דמ"ת ויומא דקא גרים.

ולהבין כ"ז ילקה"ת משנת"ל דהאדם כלול מנשמה שהיא מהעליונים וגוף שהוא מהתחתונים וצ"ל בהתחברות והתכללות.

(ג) **אמנם** להיות הנשמה וגוף רחוקים זמ"ז ביותר ע"כ בהרכבה זו צ"ל מציגה נכונה שלא יהי' התגברות האחד על זולתו דהנשמה שהיא בבחי' מ"ה בחי' אין והגוף שהוא בין ה"ה בבחי' יש צ"ל מציגתן והרכבתן במדה נכונה דהרי יכול להיות כמה מניעות ועיכובים באופן הרכבתן, דהא' הוא כאשר הנשמה בשרשה הוא מבחי' אין ומ"ה במעלה יתירה וע"כ גם בירידתה למטה אינה מתעלמת בגוף ונה"ב שהנה"א היא בהתגלות ואין הכוונה בזה על נשמות הגבוהות שאינם נתפסים בגשם כלל, דנשמות אלו שאינם נתפסים בגשם גם הגשם אינו בבחי' גשם שיעלים ויסתיר על הנשמה כו', וכאן הכוונה בנשמות הנתפסים בגשם רק להיותם במדרי' גבוה ביותר בבחי' מ"ה ע"כ הגם שנתפסין בגשם מ"מ הנה"א הוא בהתגלות כו', והענין הוא דהנה באמת הרי האור דשם מ"ה אינו שייך שיתעלם ויסתתר להיות שהוא אור עצמי וכל אור עצמי אינו מקבל העלמות והסתרים כו', וא"כ הנשמה שהוא בחי' מ"ה והיא אור עצמי כו' הרי אינו שייך שתתעלם כו', ומה שהנשמה מ"מ מתעלמת בגוף ונה"ב זהו מפני שבחי' מ"ה שבה בא בהתעלמות כו', והנה גם כשהנשמה מתעלמת בנה"ב אי"ז שהיא מתעלמת בעצם דהאור שלה בעצם אינו מתעלם באמת וכמ"ש במ"א הפרש בין הניצוצות דתהו ובין הנשמות דניצוצות דתהו שנפלו בשבירה הרי נתעלם האור שלהם גם בפילתן בק"נ שאינן בבחי' אור כו' ומכ"ש בנפילתן בגק"ט שאין בהם טוב כלל דבאמת א"א שאין בהם טוב דא"כ במה הוא קיים אלא שהטוב אינו טוב והיינו שאינו בבחי' אור כלל כו' משא"כ בנשמות כמה שהנשמה נופלת ר"ל אפי' בגק"ט אינה מתעלמת לגמרי שלא תהי' בבחי' אור כלל כ"א היא מ"מ בבחי' אור רק שהיא נעלמה מאד בהלבושים דנה"ב ואינה שייכה לשום הרגש ענין אלקי והיא רחוקה מאד כו' אבל מ"מ אינה מתעלמת בעצם כו', ובהו יש חילוקי מדרי' בנשמות דאותן הנשמות שהן בבחי' מ"ה במדרי' תחתונה ה"ה מתעלמת יותר בגוף ונה"ב, ונשמות שהן במדרי' עליונה יותר בבחי' מ"ה אינה מתעלמת בהתלבשותה בנה"ב ואור

הנשמה היא בהתגלות יותר שנרגש בו ענין אלקי ומתפעל בזה והוא מה שתיכף יתפעל במוחו בגדולת הוי' ומתבטל להאין האלקי בנקל מאד שזהו משום דבחי' מ"ה דאדם שבנשמתו היא במדרי' עליונה ביותר. ואמנם גופו שהוא הנה"ט שנמשכה ע"י תאוות הזיווג דאו"א שנק' בהמה ששרשה מהיכלות דנוגה היא גסה ביותר והיינו בכל מדות רעות ובלי ביטול כלל כו' ואין לאור הנשמה שייכות אל הגוף ונה"ט כלל דהגם שמצד הנשמה הוא מתפעל מאד בענין אלקי ופועל בו הזוהר גדולה ומתבטל באמת כו' אי"ז נוגע אל הגוף כלל וכשבא לדבר תאוה לא יכול לכבוש רוח תאוותו כו', וכמו שרואין בכמה בני"א הפכים כאלו דבשעה א' הוא טוב לגמרי ובשעה הב' הוא להיפך לגמרי כו', והיינו שזה מצד הנשמה והוא אמת לפי שעה דכאשר מתעורר מצד הנשמה הוא טוב באמת כו' וזה מצד הגוף כו' עד שגם בומנים שהם עת רצון מלמעלה וכמו בעשי"ת שאז הוא קירוב המאור אל הניצוץ כו' ה"ה מתפעל מאד בנפשו בקירוב אמיתי לפי שעה ובהתעוררות גדולה אם שהתעוררות היא מתגלית בתנועה דקירוב והיינו להיות בבחי' קירוב בתומ"צ ומתפלל עם הצבור דוקא ועונה איש"ר בכל כחו ומרבה בתפלותיו ותחנונים בפסוקים דרחמים ומהדר במצוה ועושה זאת בתשוקה גדולה בעצמו וכן מתדבק אל לומדי תורה ומחבבן ביותר וזה כל שעשועי נפשו ועושה צדקה בגופו וטרחתו או שהתעוררות באה בתנועה דתשובה גדולה אמנם כ"ז ה"ז רק לפי שעה להיותה מצד התעוררות חנשמה בעצמה ואינה שייכה להגוף ונה"ט כלל.

קיצור. יבאר אשר הנשמה והגוף צ"ל במויגה נכונה, ולא הנשמה בביטול ביותר והגוף גס ביותר, ושייכים זל"ז שלא יהי' בעל הפכים: לא טוב ובהתעוררות תשובה.

(כד) והנה ההתעוררות תשובה יש לבאר על שני אופנים הא' שהתעוררות היא שלא טוב לו היותו למטה שאינו מוצא שום תענוג ונח"ר מהיותו למטה לביוש בגוף ונה"ב זה בשעת קירוב המאור (בזמן דעת רצון) דאז הרי נרגש בו האור עליון נעשה בו התעוררות זאת שלא טוב מהיותו למטה וצר לו מאד מזה, והוא חפץ ומשתוקק מאד להיות רק בבחי' עלי' והתכללות למע' כו' ואינו נותן חשבון לנפשו הן בהלא טוב שלו והן בהטוב שלו והיינו שאין לו חשבון בנפשו מפני מה לא טוב לו היותו למטה (פון וואס איז עם ניט גוט) דישינם כמה ענינים הגורמים הלא טוב שלו דיכול להיות מפני דנשמתו באה בבחי' צמצום בירידתה למטה שבהכרח שמתצמצם אורה בירידתה כו' (וכנ"ל שירידת הנשמה הרי בהכרח שיהי' בה צמצום דהגוף קטן מהכיל אור הנשמה כמו שהיא כו') וכ"ש בהכחות שלה שאין השגתה למטה דומה כלל כמו השגתה למעלה וכמו השגת הנשמות בג"ע כו' וזה הלא טוב לו כו', או הלא טוב הוא מההעלמות וההסתרים שלמטה ומהענינים הפכים כו', הנה צריך ליתן חשבון בנפשו מפני מה הוא הלא טוב שלו דבנתינת החשבון ה"ה סיבה להיות לו טוב דכאשר נותן חשבון לנפשו מפני מה לא טוב לו מהותו למטה, והנה אם הלא טוב שלו הוא מהצמצומים של הנפש ומזה שהכחות דהשגה ואהוי"ר אינם כמו היותם למעלה, הנה ע"ה

שזהו צמצום גדול במאוד והנפש כמו שהוא למעלה ה"ה במדרג' אחרת לגמרי, וכ"ש בכחות הנפש דהשגה הנה בירידתה למטה ההשגה היא מצומצמת ביותר ואינה בערך כלל לגבי השגת הנשמה בהיותה למעלה בראיית אלקות ממש שהוא בבחי' ראי' ובפרט בהעבודה דאהוי"ר הנה אהוי"ר דנשמה כמו שהיא למטה הרי אין זה מיני' ומקצתי' של אהוי"ר כמו שהיא למעלה דלמטה ה"ו בא ע"י עבודה ויגיעה גדולה ביגיעת נפש ויגיעת בשר ולוקחה מעניני בשר וכמו לאהבה את ה"א כי הוא חייך וכן ביראה דאי"ז בערך לגבי האהוי"ר כמו שהן בהנשמה בהיותה למעלה וא"כ הרי הצמצוי' הוא גדול במאד, ומ"מ ע"י נתינת החשבון לעצמו מפני מה לא טוב לו היותו למטה הנה עצם החשבון גורם הידיעה דלכל דבר יש תיקון ופועל עליו בדרך ממילא ההשתדלות בהיגיעה שתהי' השגת נפשו למטה כל מה שאפשר להיות בטוב יותר מאכין זיך בעסער ולהרחיב השגתו עכ"פ עוד זאת הנה ההרגש בהלא טוב (דער דערהער אין דעם ניט גוט) הי' גורם בו מציאות הטוב שבוה (עס מאנט אויף דעם גוט וואס אין דעם איז פראן) ואז הרי הי' מוצא היתרון שיש למטה והוא מ"ש וירם קרן לעמו בחי' המשכה עצמי' דתורה שזהו דוקא למטה ולא יש בהנשמה למעלה אור כזה ורק לאחר עבודתה למטה בלימוד התורה וקיום המצות הנה בעלייתה לג"ע יש לה זיו תורתן ועבודתן כו' ולמטה דוקא יש המשכה עצמי' דתורה שבא בהשגה ותופס בה בבחי' עצמיות כו', וכן אם הי' לו חשבון צדק בהלא טוב מההפכים ומהענינים ההפכים הרי הי' לו מזה מרירות עצומה המביאה תשובה אמיתית והיינו לתקן דרכו כו', וכאן הרי אינו מתעורר לתקן דרכו רק לצאת כו', והיינו מפני שאין לו חשבון מהלא טוב לו רק שלא טוב לו מה שהוא למטה בלא חשבון כלל כו', וכמו"כ אם הי' לו חשבון בהטוב לא הי' צר לו היותו למטה אדרבא הי' לו עונג מזה, ואז גם רצונו בהעלי' הי' בהדרגה ובאיזה מבוקש טוב כי ע"י הנחה ותנועה זו בנפשו בהטוב לו למטה, עיי' הי' העלי' ג"כ במבוקש טוב להיותה העלי' בבחי' קירוב ודביקות או בבחי' מסירה ונתינה (איבערגיגעבענקייט) אך באופן הנ"ל כשם שאין לו חשבון בעניני למטה כמו"כ גם חפצו ותשוקתו בהעלי' הוא בלי שום איזה מבוקש כלל, ואין לו בזה לא קירוב אמיתי וכ"ש שאינו בבחי' נתינה כנ"ל כי אין לו הרגש בענין העלי' שרוצה להיות בבחי' קירוב וכה"ג כ"א ההרגש וכל ענינו הוא שאינו רוצה להיות למטה וכל חפצו הוא לצאת, ובד"כ הוא שאינו רוצה להיות היסך טבעו והוא בבחי' מורגש שאינו רוצה להיות בהירידה כ"א להיות כטבעו לצאת ולעלות להכלל באלקות כו'.

קיצור. יבאר אופן בהתעוררות תשובה שלא טוב לו מהיותו למטה : (א) מפני צמצום הנפש וכחותי', (ב) מפני ההעלמות, צ"ל בחשבון ואז (א) יתקן דרכו (ב) ימצא הטוב.

(ה) והנה אופן הב' הוא שהתעוררות תשובה הוא שלא טוב לו מעניני הפרטים בסו"מ וע"ט וזה מביא אותו להתפעלות גדולה ביותר כו' כי מצד הנשמה באמת אינו יכול לשאת ולסבול (ער קען ניט פארטראגין

און קען ניט פארנעמען) את הענינים ההפכים מאלקות וע"כ הוא מתעורר בהתעוררות גדולה ביותר כו', אבל אי"ו בהרגש פנימי והיינו שאינו א פנימיות'דיגער דערהער כ"א א התפעלות'דיגער דערהער, וע"כ ההתפעלות הוא לא בהדרגה כ"א בהתעוררות גדולה ביותר הבא מצד הנשמה אשר מאד מאד לא טוב לו ואינו מוצא נוחם לנפשו כלל ואילו הי' ביכולתו לצאת מן הגוף הי' חפץ בזה מאד, אמנם זה לצאת מן הגוף אינו יכול ולכן חפץ הוא להשליך הכל מנגד ולהיות מופשט מכל עניני הגוף לגמרי ורק בזה ימצא נוחם לנפשו והיינו שברצון זה שנעשה אצלו בעת ההיא להשליך הכל כו', שבאמת הוא רק מדמה לבד שמדמה להשליך הכל מנגד כו' ובוה גופא ימצא נוחם לנפשו כו' וכ"ז הוא רק לשעתה ולכן כאשר יוצא מהתעוררות זאת יבא אל עניני הגוף ואינו מוצא בזה גם רושם מההתעוררות הקודמת, ובאמת באמיתית התשובה צ"ל כן להשליך חיו מנגד, אך זה הוא כאשר התשובה הוא מן הנה"ב דכאשר הנה"ב געשה צר לו מעניניו ורוצה להשליך הכל מנגד, הכוונה בזה על החומריות, כי הנה"ב אין בו הרצון לצאת לגמרי ניט לעבין כי טבעו הוא בבחי' ירידה כו', וע"כ מה שהנה"ב חפץ להשליך הכל מנגד הוא לצאת ולהשליך החומריות שלו, וזה טוב כו', וזה"ב בהנה"ב ע"י התלבשות הנה"א, דכאשר הנה"א מתלבש בהנה"ב ועובד בו עבודתו ומראה לו לדעת כל פרטי עניניו הלא טובים עד שנעשה לו צר מזה ובא לכלל תשובה, אמנם כאשר הנה"א רוצה להשליך הכל מנגד אי"ו ענין אמיתי כו' כי באמת הוא רוצה לצאת מן הגוף רק שאינו יכול וע"כ הר"ז בא ברצון להשליך הכל כו', אבל אין בזה הגבלה (משום שבהעלם לא זה בלבד הוא רצונו האמיתי) ה"ז בבחי' התעוררות לבד ואין בזה ענין אמיתי וע"ד תפסת מרובה לא תפסת מקצתה כו' וע"כ כאשר יוצא מההתעוררות ובפרט בהמשך איזה זמן מה אינו נשאר מהקודם מאומה, ואינו יכול לשלוט כלל על רוח תאוותו או שאינו חושב בזה כלל לשלוט על הטבעיות שלו כו' וזהו מפני שההתעוררות הי' מצד הנשמה לבד ולא הי' בבחי' שייכות אל הגוף (והיינו שהלא טוב הי' בהרגש פנימי, וגם לא יש הרגש הטוב הבא מן הגוף בקיום המצות בפועל וכה"ג שגם לימוד התורה וכל עשיית הטוב הן ע"י הגוף, שכל ההרגש הזה אין לו אז שירצה בזה) ואין להגוף חלק בזה שיתעורר גם הוא בתשובה, דכאשר ההתעוררות תשובה בהנה"א הוא מההרגש פנימי בהלא טוב בעניני הפרטים שלו שמצד הנה"ב (והוא כשעושה חשבון צדק בנפשו און מיט א שטארקע צוגיטראגניקייט) ה"ז פועל ביטול גדול בהנה"ב כו', וכידוע המשל מאמת המים כשסותמין אותה ה"ה שוברת את הסתימה (לבד מה שלוקחת את הסתימה אתה) וכמו"כ כאשר הנה"א הוא במיצר והסתר הנה"ב, הנה כאשר יוצא מהמיצר הזה, ה"ז שובר את החומרי' והעביות דנה"ב שמתבטל ממהות חומריותו כו', ובאמת צ"ל שגם הנה"ב יתפעל בתשובה (שזה עד"מ שהמים לוקחים אתם את הסתימה כו') והיינו לא רק שהנה"א צר לו מעניני הנה"ב ומההתעלמות כו', כ"א שהנה"ב יהי' צר לו מאד מעניניו כו', והיא אמיתית התשובה כשהוא בשניהם בנה"א ובנה"ב כו', ובנה"ב דוקא שייך ענין זה שצר לו כ"כ עד שאינו מוצא נוחם לנפשו כלל מפני שהוא החייב בזה, ועוד שהוא מן

הקליפה דהנה בנה"א באמת אינו שייך ענין זה שלא ימצא נוחם לנפשו, האי שהרי הוא אינו החייב בזה והעיקר מפני שהוא אלקות בעצם מהותו ובאלקות אינו שייך שפלות כזו (אזא ארָאפנעפאָלינקייט בייא זיך) והגם כי אמת הדבר שהמיצר והלא טוב מהענינים הלא טובים הוא בנה"א יותר הרבה מבנה"ב, אך זהו מפני שזהו היפך רצוה"ע לגמרי, וזהו מורגש בהנה"א ביותר כו', דגם בנה"ב צ"ל נרגש איך שהוא היפך רצוה"ע כו', אבל בנה"א להיותה אלקות ה"ז נרגש ביותר כו', ועוד זאת מצד טומאת נפשו כו', שהרי הנה"ב הוא מן הקליפה (וע"ה שמצ"ע היא מק"נ וע"י הענינים הלא טובים אפי' כשהן תאוות היתר ה"ה יורד ברע גמור, ומכש"כ באיזה חטא ועון ר"ל, מ"מ אי"ז דומה כמו בהנה"א כו') והנה"א ה"ה אלקות והרי טומאת נפשו נוגע מאד וכמ"ש בסש"ב דאין לך עלבון גדול מזה כו', שזהו בירידת נפשו, וכמו"כ מה שפעל בירידה למע' בבחי' גלות השכינה כו' וע"כ המיצר דנה"א הוא גדול מאד כו', אבל מ"מ אינו שייך בו שפלות זו (די ארָאפניפאלינקייט) שלא ימצא נוחם לנפשו כלל (שזהו כמו רקבון דעצבות כו') רק בנה"ב שייך שפלות זו מפני שהוא החייב בזה ומפני שהוא מהקלי' ע"כ המיצר שלו הוא שלא ימצא מקום לעצמו כלל כו' ובוה נשבר בעצם מהותו ע"ד שנשתנה ממהותו כו' (וע"ד מיני' ובי' לישדא בי' נרגא כו' וכנודע בבע"ת אמיתים שמתהפכים מן הקצה אל הקצה ומשתנים ממהות למהות אחר ממש כו' אבל כאשר התשובה היא מצד הנה"א בלבד (והיא באמת אינו אמיתית גם מצד הנה"א והיא במדמה לבד כו' כניל וזה בלבד מספיק דמשר"ז אינו פועל מאומה בתיקון דרכיו ומעשיו שמיצד הנה"ב כו' וגם מפני שאינו בבחי' חשבון בנפשו ולא בבחי' הרגש פנימי כו' כניל) אי"ז שייך להנה"ב כלל כו', וכמו"כ הוא ג"כ בעבודה בתפלה שיכול להיות התעוררות גדולה בתפלה מצד הנה"א (וזה ג"כ רק בבחי' מקיף כו') ואינו בבחי' שייכות כלל בהנה"ב כו' ולאחר התפלה אינו נשאר אפילו רושם מזה, וע"כ כאשר בא לאיזה דבר תאוה אינו יכול לכבוש רוח תאוותו וגם אינו חושב כלל לאכפ"י עצמו כו', דכאשר הוא בעניני הגוף אין להנשמה חלק בזה שתפעול על הגוף והטבעיות כו' דכשם שבהתעוררות לא יש חלק להנה"ב כמו"כ כשהוא בעניני עולם אין בזה חלק להנה"א כו' והיינו שאין להנשמה והגוף שייכות זל"ז וכל אחד מהם עומד על טבעו העצמי, הנשמה היא בבחי' אין ביותר, והגוף הוא בבחי' יש ביותר כו' (ושניהם אינם כפי הכוונה האמיתית כלל כו'), והנה האופן הב' הוא להיפך מן הקצה אל הקצה שגופו בחי' ב"ן בגימט' בהמה הוא בבחי' ביטול היש בקל מאד כמו מי שלבו רך כקנה לשוב בתשו' תמיד בהכנעה אמיתית וברוח גשברה מאוד וגם בעבודה שבלב בתפלה מיד יתפעל לבו הטבעי גם היא להיבטל לפני ה' יותר מהתפעלות אור הנשמה כו', דבהנשמה אין הענין נרגש כ"כ להיות בה בחי' הביטול באמת כ"כ והרגש הענין הוא בהגוף ונה"ט להיותו לב נשבר בעצם לכן כל ענין אלקי פועל בו הביטול והשפלות ביותר ואי"ז שהנשמה פועלת בהנה"ט רק מצד עצמו כו' (וההתפעלות הוא רק מכללות הענין כי אינו שייך לאיזה השגה פנימי' ופרטי' בהתרחבות הענין לפי שאין לו כלים לזה, דהיינו שהחושים שלו אינם לקבל איזה ענין בהתרחבות והתיישבות כי מכוון ובטל

הוא בכל הכחות כאלו אינם כו', ורק הרגש כללות הענין מספיק לו לפעול בו הביטול בהגוף ונה"ט להיותו כלי שבור בעצם כו') וכמו השפל בעצם, שאינו מוצא שום מעלה ומציאות לעצמו כלל (וכידוע ההפרש בין עניו לשפל דעניו הוא שהוא בבחי' מציאות ועי"ז הוא בבחי' ביטול בתכלית עד שאינו שום מציאות בעצמו כלל והשפל הוא בבחי' העדר המציאות לגמרי כו') וממילא בכללותו אינו בבחי' כלי כלל וה"ה כאלו אינו כו'.

קיצור. יבאר עוד אופן בהתעוררות תשובה שלא טוב לו מפרטים, אבל לא בא בהרגש פנימי ואינו שייך לנה"ב, ובעניני נה"ב אין פועל נה"א, עוד יבאר אופן שהתעוררות באה מצד נה"ט אבל הנה"ט אינו כלי לאור.

(כו) **והנה** שני האופנים, הן הא' דהתעוררות היא מצד הנשמה בעצמה והיינו באופן שאינו שייך להגוף כלל, והן אופן הב' דהגוף הוא בבחי' ביטול עד שאינו כלי אל האור כלל, שני האופנים הרי אינם כפי הכוונה העליונה בירידת הנשמה למטה שהכוונה הוא להאיר את הגוף לתקנו ולזככו ולהאיר חלקו בעולם כו' והיינו שכל עבודת הנשמה יהי' בבחי' שייכות אל הגוף ונה"ט וכמ"ש כי לי בני עבדים שעובדים עבודתם לזכך את הגוף ונה"ט כו' והן הן בעסק התורה והמצות דמעיקרא כי עביד אדעתי' דנפשי' עביד לזכך גפשו שהתו' נק' עוז ותושי' עוז שנותנת כח ועוז בהנה"א ותושי' שמתשת כח הנה"ב ועי' התשת כח הנה"ב הנה עי"ז מיתוסף כח בהנה"א וכן בקיום המצות הוא בכדי לקשר נה"ט לאלקות כו' וזה במדרי' הבינונים, דבצדיקים ענין קיום המצות הוא לאתתקנא רזא דשמי' דהיינו להוסיף אורות באצ"י אבל עבודת הבינונים בקיום המצות הוא בכדי לקשר את הנה"ב כו' וכנודע דמצות יש להם סגולה פרטית לקשר את הנה"ט כו' דכללות ענין המצות הוא ההתקשרות עם המצווה ע"י המצוה, דמצוה הוא צותא וחיבור דלעצמו ית' אי"ז נוגע כלל, וכמ"ש אם צדקת מה תתן לו ואם רבו פשעיך מה תעשה לו, וכמארז"ל מאי איכפת לו להקב"ה אם לשחוט מן הצואר או מן העורף וניתנו בכדי לצרף בהם את הבריות ונראה במוחש דאלו שהם שומרי התורה והמצוה זיינען זיי איינגעבונדען זיינען מוגדר בכמה פרטים בעניני הטבע והרגילות כו' וכן כל מצוה ומצוה פועלת חקיקה בהנה"ט דהלא יש עבודה פרטי' בכל מצוה כמו התפילין לשעבד את הלב והמוח כו' כנ"ל, וכמו אתרוג אל תבואני דגל גאון כו' וכה"ג בכל מצוה כו' והן בעבודה בהתבוננות אלקי יהי' בבחי' שייכות אל הגוף ונה"ט כו' והיינו שלא יתפעל בנפשו ביותר בהרגש הענין האלקי שבהתבוננות, ווארום פון דעם דערהער פון דעם הרגש אלקי וואס אין דעם ענין איז ה"ה בא לידי התפעלות יתירה ובבחי' הפשטה מהכחות הטבעיים, ואי"ז מענין עבודה פנימי הנרצית כלל, כ"א אדרבא עליו להשקיט התפעלות הנפש ולעצור בעד כחות הנפש שלא יתפעלו כ"כ ויהי' בבחי' הרגש יותר והיינו שיהי' בבחי' התיישבות יותר שאז ההתבוננות הוא בבחי' הנחה טובה ובבחי' הרגש פנימי ונרגש גם בכחות הטבעיים כו' ובכלל זה ג"כ שתהי' ההתבוננות בענינים השייכים להנה"ט והיינו בההארה אלקית שבאה בבחי' התלבשות

בעולמות כו', ושתהי' ההתבוננות בבחי' השגה ממש בלבושי השגה דוקא בכדי שיהי' השגת הענין גם בהשכל הטבעי כו' דאו נשלם הכוונה דשכלו הטבעי ממש הוא כלי לחכמתו ית' כנ"ל וכשם דחסד דרועא כמו"ש באצי' הי' כלי לאור העליון הנה כמו"כ שכלו הטבעי ממש הוא כלי לחכמתו ית' ובא בהתיישבות ובהרגש פנימי, ובאמת כאשר ההתבוננות הוא באופן כזה זה גופא מצעיר ומשקיט התפעלות הנפש מצ"ע כו' כי התפעלות הנפש עצמה הוא יותר בענינים נעלים באלקות וכאשר אינם בלבושי השגה כו', אמנם באופן הנ"ל והיינו דכאשר הנשמה אין לה שייכות אל הגוף הנה בד"כ אי"ו בהשגה גמורה וההתפעלות שלו אם שהיא התפעלות גדולה ביותר כנ"ל אמנם כל ההתפעלות הגדולה שלו (להיותה התפעלות ולא הרגש פנימי) היא רק מהכלל דכללות הענין כו', ואמית' העבודה הוא שתהי' ההתבוננות בבחי' התיישבות דוקא ובלבושי הטבע דאו הרי נרגש גם בשכלו הטבעי ממש כנ"ל, וכן בענין התשובה הוא שירגיש הלב הטבעי ריחוקו מאלקות ויהי' בהרגש פנימי ויהי' צר לו מאד מזה כו', ואם כי זה עושה כליון בנפשו בבחי' יציאה מגדר כלי, אמנם יציאה זו שפועל בו ההרגש (דער דערהער) דהלא טוב לו הרי אי"ו שזוהו הנוחם לנפשו וכנ"ל דשם הוא ההתפעלות הנפש אבל באופן הזה אינו כן כ"א זהו בבחי' תוקף הרצוא והצמאון לאלקות כו', או בדרך בריחה שבורח מהרע שנמשך ונמשך ביותר מיט אשטארקין ציא צוא אלקות אבל משו"ו דוקא געשה הסכם חזק בנפשו בקיום המצות ועסק התורה ובהילוך בדרכי הוי' ובזה דוקא ימצא נוחם לנפשו (וכן במה שצר לו למטה שיש אופן כזה בתשובה וכמ"ש במ"א בענין בצר להם שעוה"ז הוא מקום צר כו' כל מגמתו וחפצו להרחיב מקומו למטה דוקא וכמו הרחיבי מקום אהלך בהמשכת אוא"ס למטה ע"י עסק התורה ובזה ירחיב לו המקום וימצא עונג נפשו בזה כו') וכ"ז הוא מצד הנשמה שיהי' בבחי' שייכות אל הגוף כו', וכמו"כ הוא בגוף ונה"ט שיהי' בבחי' כלי אל אור הנשמה והיינו שיהי' בבחי' ביטול היש שעיי"ו יהי' כלי אל הנשמה, אבל ע"ז הנה הכוונה שלא יהי' בבחי' ביטול ביותר שאו אינו בבחי' כלי וכאילו אינו כו' וכנ"ל, והיינו דכאשר הבטול של הגוף לא יהי' מצ"ע (שזה שהגוף הוא כטבעו העצמי כו' כנ"ל) כ"א מה שהנשמה פועל בו הביטול ועושה אותו לכלי כו', והתחלה הוא מצד הגוף שהוא בבחי' כלי היינו שאינו בבחי' יש ביותר בבחי' הגסות כ"א הוא בבחי' ביטול היש כו', ואח"כ הנשמה פועל בו הביטול ועושה אותו לכלי ביותר כו', וזהו"ע התפלה שפועל התחברות דנשמה וגוף, ובכללות הוא מה שהתפלה פועלת ביטול בהנשמה ובהגוף שלא יהי' כמו טבעם העצמי הן בהנשמה שלא יהי' בבחי' אין ביותר ובבחי' הפשטה מהגוף וכן בעבודתו לא יהי' לעצמו שעיי"ו נעשה בבחי' אין ביותר כו' ובהגוף שלא יהי' בבחי' יש ביותר רק יהי' בבחי' כלי כו', וע"י העבודה בתפלה בהתחברות המ"ה וב"ן שבאדם הנה עיי"ו נעשה ואני תפלה דאני שהוא בחי' מל' היא בבחי' תפלה והתחברות שעיי"ו ממילא תושלם הכוונה שיהי' גילוי אלקות למטה דוקא.

קיצור. יבאר אשר הכוונה היא שהנה"א תאיר את הגוף ונה"ט, והם יהיו כלים אל האור, וזהו"ע התפלה.

ועפ"ז יש לבאר מ"ש ביום השמיני עצרת תהי' לכם דעצרת היא בחי' מלי' ונק' כן ע"ש היופי, דמל' הרי רגלי' יורדות לברר בירורים ועיי' עבודת הבירורים שזה נעשה ע"י העבודה דתפלה והיינו דוקא כאשר התפלה באה דוקא בהכנה מבערב בהעבודה דקשעהמ"ט או עליית המל' הוא בבחי' יופי ואז מאיר ומתגלה בה בחי' שמיני שהו"ע הבינה גם שמיני הוא לי' שמן יו"ד, יו"ד הוא בחי' חכ', ושמן יו"ד פנימי' החכ' דהבינה דוקא מאיר ומפרט הנקו' דחכ', ובוה יתרון הבינה על החכ' דההתרחבות שבבינה היא מפני שרשה הקדום שבעתיק דהתגלות עתיק הוא בבינה דוקא, ושמיני זה מתגלה בעצרת שהוא בחי' המל' העולה מבי"ע עם יופי הבירורים, דהנה בשמע"צ הוא זמן אסיפת כל האורות הנעלים דר"ה ועשי"ת ויוכ"פ וסוכות שהם בחדש השביעי דנק' שביעי שהוא מושבע (שובע) במצות אורות וגילויים כללים ובשמע"צ הוא זמן אסיפת הגילויים, ולכן נק' שמע"צ שמיני עצרת החג הזה ונבדל משארי המועדים דחג המצות וחג השבועות כו', דחג זה דשמע"צ הוא דכאשר מדרי' השמיני מתגלית בעצרת או הוא חג, ולכן או' ע"ז הוזה שהוא בחי' גילוי, דאינו דומה שמע"צ לשארי מועדים שהם בהעלם ושמע"צ הוא בגילוי, ולכן אז דוקא עושים שמח"ת שהו"ע ההמשכה עצמי' שע"י התורה היא גילוי חכ' עילאה למטה ממש, וזהו שא' בווהר ביום כו' לכם דהא יומא דא ממלכא הוא שהוא בחי' מל' חדוותא דילי' בהו בישראל, שהוא שמחת ישראל שהם מקדשי שמו ית' ביחוד גמור ויעקב דוקא הוא ראש השמחים בשמחה זו, דתורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב דמשה צוה לנו תורה דהמשכת תורה שהיא המשכה עצמי' הנה משה צוה חיברה לנו וכנ"ל דמשה פעל בנש"י דגם למטה בבי"ע יהי' איהו וחייוהי וגרמוהי חד כמו"ש באצ"י ממש אמנם זהו מלאנו ויעקב מלבר, דזהו מורשה קהלת יעקב שהם כללות ישראל בא להם זה בירושה, ולכן כל ישראל שמחים בשמחת התורה להיות כל ישראל יש להם חלק בתורה ואין בוה חילוקים כלל וכנ"ל דבההתקשרות שע"י התורה הנה בוה כל ישראל שווים להיות התורה היא האור וחיות דכל ישראל ולכן כל ישראל קשורים בתורה והוא המחי' אותם בפנימי' ממש.

בס"ד, ש"פ נח, תש"ז

צהר תעשה לתיבה ופירש"י י"א חלון וי"א אבן טובה ומאירה להם וצ"ל למה זה נוגע אם חלון או אבן טובה הלא העיקר הוא האור ומהו החילוק זה או זה ומהו הענין דחלון ואבן טובה ובתרגום אי' נהור תעביד לתיבותא, וצ"ל הלא האור הוא בריאה בידי שמים וכמא' ויאמר אלקים יהי אור וירא אלקים את האור כי טוב כו', ומה שייך העשי' באור דאומר נהורא תעביד לתיבותא, ובכללות הענין הנה הצלת נח הי' ענין נסיי רק שהי' מלובש

בדרך הטבע בבנין התיבה שבנה נח אותה ק"כ שנה בכדי שבמשך הזמן יעשו תשובה, ואמרו"ל אין הקב"ה בא בטרוני' (פי' בעלילה) עם בריותיו כלומר לתבוע מהם בלא התראה ועוד יותר כי גותן להם אפשריות זמן על התשובה ולזאת שהה נח בהבנין זמן מרובה בכדי שבמשך זמן זה יוכלו לשוב אבל ההצלה עצמה הו"ע נסיי וכן יובן מהא דאמרו"ל ע"פ בעצם היום הזה בא נח וכפרש"י ומבואר במד"ר א"כ לפי"ז יוקשה עוד יותר בענין האור של התיבה ואמר צהר תעשה לתיבה ואמרו"ל סנהדרין כ"ח אמר הקב"ה לנח קבע בה אבנים טובות ומרגליות שיהי' מאירים לכם כצהרים דוה שהוא בריאה בידי שמים דאור בידי שמים הוא למה זה הי' צריך לעשות בעצמו דוקא.

ולהבין כ"ז ילהק"ת משנת"ל דתפלה הו"ע התחברות דנשמה וגוף שיהיו במזיגה נכונה, שעיי"ו נעשה ג"כ התחברות העולמות באלקות.

(כו) והנה כתיב יודוך ה' כל מעשיך וחסידיך יברכוה ופי' יברכוה יברכו כה, דכה הוא בחי' מל' ויברכו כה הוא להמשיך גילוי אור בבחי' המל', וזהו בכח בחי' חסידיך דוקא, והענין הוא דהנה מבואר במ"א ההפרש בין תפלה לברכה, תפלה יכול כאו"א להתפלל ולבקש, וברכה הוא מי שיש ביכולתו לברך וכמו באברהם דכתי' והיה ברכה הברכות נתוגות לך שיהי' ביכולתו לברך, כי תפלה היא מלמטלמ"ע שהמתפלל הוא למטה מהדבר שמבקש והוא מבקש ומתחנן על הדבר ע"י הכנת גפשו לזה והוא ע"י העלאת מ"ן שלו בזיכוך וביטול גופו ונפשו, זה יש בכח כאו"א להעלות מ"ן, וכמ"ש והארץ נתן לבנ"א שניתן לכאו"א להתברר ולהוכיך בכח עצמו, וע"כ יש ביכולת כאו"א להעלות מ"ן היינו לתקן ולזכך א"ע להיות כלי (וכפי העלאת מ"ן שלו בהביטול שלו בתפלה לפי אופן זה היא ההמשכה) אבל המברך הוא שעומד למעלה מהדבר שממשיך ובכח ברכתו הוא ממשיך משרש ומקור כו' וע"כ אין זה בכח כאו"א רק מי שהוא במעלה ומדרי' זו שיש ביכולתו לברך ולהמשיך, אמנם בענין הברכות יש בזה ב' מדרי' שיש ברכה שהיא ההמשכה רק משרש ומקור ההשתל', וכמו ברכת יעקב לאפרים ומנשה שאמר ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו וגו' מפני שכן הוא בשרשו ומקורו ואין בכח הברכה לשנות מכמו שהוא במקורו, ויש ברכה שהיא בבחי' המשכת אור חדש וכמו ברכת כהנים יברכך הוי'. וגו' שהיא המשכת אור חדש ממש מעצמות שם הוי', והוא ע"ד ויגזור אומר ויקם לך שזוהו בדרך צווי שהו"ע הברכה שבכח הברכה הזאת לשנות מכפי שהוא בשרש ומקור ההשתל', וכדאי' בירושלמי פ"ג דתענית ה"י ע"פ זה מהו ת"ל לך, אפי' הוא (פי' הקב"ה) אומר הכין ואת אומר הכין דידך קיימא דידי לא קיימא כו' והיינו דגם אם ע"פ סדר השתל' צ"ל באופן אחר בכח הברכה היא לשנות, (ובכח התפלה היא ג"כ לשנות מכפי שהוא בסדר השתל' שז"ע התפלה להמשיך רצון חדש, אמנם יש כח זה גם בברכה ויש יתרון בברכה שממשיך ממדרי' גבוה יותר, דהרי כללות הענין מה שמשנה מסדר ההשתל' הוא לפי שההמשכה היא מלמעלה מסדר השתל' והרי בתפלה כ"ז בדרך מלמטלמ"ע היינו ע"י העלאת מ"ן שלו וברכה הוא שעומד למעלה ומצוה וממשיך, ע"כ ההמשכה היא מבחי' פנימי' ועצמי' וכמו שמבואר במ"א

ההפרש בין חוני המעגל והרשב"י ע"ה בענין ירידת גשמים כו', דחוני המעגל פעל הגשמים ע"י תפלה שזהו בדרך מלמטלמ"ע וע"כ אמר לא כך שאלתי אלא כך כו' עד שירדו כתיקונן והיינו ע"י הכנת נפשו, ורשב"י המשיך גשמים ע"י תורה שאמר דרוש ע"פ הנה מה טוב ומה נעים כו' שהן יחוד זו"ג כו' כדאי' בזהר אחרי דני"ט ע"ב, וזהו בדרך מלמע' למטה וכן ע"י הברכה ההמשכה מלמעלמ"ט שזהו מבחי' פנימי' יותר) וזהו ענין ברכת כהנים להמשיך אור חדש, וזהו כה תברכו, תברכו אותיות בכתרו והיא ההמשכה מפנימי' הכתר וכמ"ש בוח"ג קמ"ו ע"ב וקמ"ז ע"א דברכת כהנים היא המשכת יגמה"ר, ונודע דיגמה"ר הן בחי' פנימי' הכתר, וע"ז אמר כה תברכו ההמשכה בבחי' מל' הנק' כה, וזהו ג"כ ענין יברכו כה להמשיך בבחי' כה ההמשכה מפנימי' הכתר, ולכן כולל זה עם ענין ההודאה שאמר תחלה יודוך ה' כל מעשיך שההודאה היא בעצמות א"ס דוקא, ואומר ע"ז כל מעשיך שזה יש בכח כאו"א להודות בבחי' ביטול דהודאה ואח"כ אמר וחסדיך יברכוכה דהברכה היא באותו האור העצמי שבו היא ההודאה (וכמו ברכת כהנים היא אחר הודאה דוקא) אבל זה בכח בחי' חסידיך דוקא.

קיצור. יבאר אשר תפלה היא מלמטלמ"ע וברכה מלמע' למטה, ב' מדרי' ברכה א) המשכה משרשו, ב) המשכת אור חדש.

בח) וביאור הענין דהנה אי' בזהר ח"ג רכ"ב ע"ב איזהו חסיד המתחסד עם קונו ופי' בתיקונים עם קן דילי' דקן הוא מקום מושבו כמ"ש וישים בסלע קיניך כנשר יעיר קינו שהוא מקום מושבו וזהו ג"כ החסיד שמתחסד עם קונו, דקונו הוא בחי' ז"א דאצי', וכידוע בענין ברוך עושך ברוך יוצרך ברוך בוראך ברוך קונך שהם נגד ד' עולמות אבי"ע ונק' אצי' קנין לפי שאצי' הוא גילוי ההעלם וידוע דז"א דאצי' הוא סוף עולמות הא"ס, ובתיקונים שפי' קונו מל' קן הוא בחי' מל' והמתחסד עם קונו הוא ההמשכה לבחי' מל' דכתיב אתה הוא הוי' לבדיך את עשית כו' ואתה הב' הוא חסר ה' והם ה' הפרצופים שנחסרו ונתעלמו לצורך ההתהוות. והמתחסד עם קונו הוא שממשיכים בעבודתו, והנה להבין בעבודה הענין דאיזהו חסיד המתחסד עם קונו, וכן כללות הענין דחסידיך יברכוכה דיברכו בחי' כה דגם כה שהיא בחי' מל' תהי', בבחי' ברכה והמשכת אור חדש וזהו חסידיך דוקא דזאת הוא עבודת החסידים להתחסד עם קונו דקונו הוא מקום מושבו כנ"ל ובכללות הוא המשכת וגילוי נפשו בגופו, פי' לזכך ולברר גופו שיאיר ויתגלה בו אור נפשו וכן להאיר חלקו בעולם ע"י ההתעסקות והעבודה בתורה, דהנה תכלית כל דבר הוא העבודה בפועל שיהי' אור וגילוי בפועל ולא בכח בלבד וכמ"ש כי זה כל האדם, דאדם הוא בגימט' מ"ה כנ"ל הנה העיקר והתכלית שלו הוא שיהי' בבחי' זה והיינו גילוי דכל הכחות שיש לו הן כחות הגלויים והן כחות הנעלמים יהי' בהתגלות ממש בעבודה בפועל אמנם ע"ז כתיב את זלעז"ו עשה אלקים, דלעומת הזה היינו הגילוי דקדושה יש להבדיל הזה דלעומת והיינו הזה דקל"י, דכשם שבקדושה יש בחי' מדות מוחין ובחי' שהוא למעלה מן המדות והמוחין והוא בחי' מקיף

דקדושה וע"י העבודה התומצ' ובעבודה שבלב הרי באפשר להמשיך כל בחי' אלו בגילוי ממש דזהו"ע בחי' זה אשר צריך להיות עבודת כל האדם דגם בחי' המקיף דנשמה שהוא בחי' מקיף דקדושה יאיר לו בעבודה בפועל הנה כמו"כ הוא להבדיל בקלי' דישנו מדות ומוחין וגם בחי' שלמע' מהמדות והמוחין והוא המקיף דקלי' שהוא הוה דסטי"א שהוא הלעומת בחי' הוה דקדושה, ובכאו"א בפרט הם הנה"א ונה"ב, וההפרש ביניהם דהנה"א עיקרו בחי' המוחין והנה"ב עיקרו מדות, דהנה"א ה"ה חלק אלקה ממעל ממש ונת"ל דמעלת הנשמה שהיא בבחי' חלק מן העצם דמעלתה נעלית גם מבחי' האור דע"ה האור במעלה ומדרי' גבוה שהוא דבוק בהעצם ולכן ה"ה כמו העצם ממש ובכ"ז גדלה מעלת הנשמה שהיא חלק מן העצם ממש והוא שכלי בעצם מהותו כו', משא"כ הנה"ב עיקרו מדות וישו מוכיח עליו שנק' גה"ב כמו הבהמה שאין לה דעת ושכל כלל ועיקרה מדות בלבד ולכן גם מדות הבהמה הם מדות תקיפים ביותר להיות שאינם עפ"י השכל וכמו"כ הנה"ב שהוא בהמי ועיקרו מדות, וביאור דבר זה הוא, דהנה הנה"א הנה לבד זה היא חלק ממעל ממש שהוא חלק מן העצם, ונת"ל דמעלת הנשמה גדלה גם בזה שגם בירידתה הוא במהותה, דאינו דומה אל האור דאור עם שהוא כמו העצם ומ"מ בהתגלותו ה"ה מתמעט ויורד ממעלתו, משא"כ הנשמה אף בירידתה להתלבש בגוף ונה"ב ה"ה במעלתה וכנ"ל שהן בבחי' התגלות מקורן, הנה לבד זאת הרי המשכת הנשמות דרך התיקון דעיקרו מוחין, אבל הנה"ב שרשו מתהו דעיקרו מדות וכמבואר בענין ז' מלכין קדמאין, דההפרש בין תהו לתיקון דבתהו היו ענפין מתפרדין והוא היש ומציאות דמדות דתהו אשר כל מדה ומדה לא ה' ביכולתה לסבול המדה ההפכית ממנה וכמו החסד דתהו לא יכלה לסבול מדת הגבורה והגבורה לא סבלה מדת החסד ועוד יותר מפני תוקף מציאותן הנה כאו"א א' אנא אמלוך דוהו סיבת השבירה דוימלוך וימת שבתהו שהוא מפני הישות, וההתחדשות בתיקון הוא ההתכללות המדות שהם כלולים זמ"ז והעיקר הוא שההתכללות באה מפני הביטול וכמאמר לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארז דרך כקנה הוא מדות דתיקון וקשה כארז הם מדות דתהו, ובס"י א' תבנית רך ותבנית קשה דתהו הוא תבנית קשה ותיקון הוא תבנית רך לפי שהוא בחי' ביטול שהוא היפך הישות ומציאות והביטול שבתיקון הוא ע"י שם מ"ה דתיקון דשם מ"ה הוא בחי' חכ' כח מ"ה, ולכן משה שמדריגתו הוא מדרי' החכ' א' ונחננו מה בבחי' ביטול ובא גם בפועל בכל מציאותו להיות בבחי' ביטול ולכן והאיש משה (דוקא שהוא איש אלקי' ודיבר הוי' עמו פב"פ ובכ"ז) עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה מפני בחי' החכ' והביטול שבו דנת"ל דהעניו אינו שאיננו בבחי' מציאות כלל והיינו בהעדר המציאות (דזהו שפל בעצם כנ"ל) כ"א שהוא בבחי' מציאות אך עם זה הוא בבחי' ביטול במציאות בעצמו שאינו מוצא שום יתרון ומעלה בעצמו כלל וזה הוא המציאות שלו ולכן בכל אשר הוא עושה הוא בתוקף גדול אך בבחי' ביטול אל הדבר שהוא עושה וביטול זה הוא מבחי' החכ' דחכ' הוא ביטול, דכן הוא גם במדת כל האדם וכמא' כל גיא שוטה דהתנשאות וגסות ישות ומציאות הוא בא

מהעדר השכל ושטות, וכמו שנראה במוחש במדות בנ"א דעפ"י הרוב הגסי רוח הם שוטים פשוטים והשומה הוא גם הרוח ומציאות בעיני עצמו דזה מכריח את זה והא בהא תליא, משא"כ החכ' הוא בחי' ביטול והעדר הישות.

קיצור. התכלית הוא העבודה וגילוי בפועל, גם המקיף צריך להאיר, יבאר אשר נה"א עיקרה מוחין, נה"ב עיקרה מדות.

(כט) אמנם זה דחכ' ושכל הוא בחי' ביטול הוא רק בחכ' דקדושה, אבל חכ' דקלי' הוא ישות ומציאות וכמ"ש ראית איש חכם בעיניו כו' ואי' במדרש רבה בראשית פכ"ב א"כ אין יצה"ר מהלך לצדדים אלא באמצע פלטי' (רחוב גדול שרבים מצוים שם, מ"כ) ובשעה שהוא רואה אדם ממשמש בעיניו מתקן בשערו מתלא בעקבו (תולה עקבו למע' דרך גאוה לילך עקב בצד אגודל מ"כ) הוא אומר (היצה"ר אומר) הדין בידי (זה שלי) דחכ' דקלי' הוא בחי' ישות ומציאות וכל מה שיודע איזה ענין בשכל ה"ה מתגאה בו וכן בכל דבר וענין אף שהוא קל הערך הנה הוא מצד גודל ישותו הוא עושה זאת למציאות ומתנשא בו בגסות רוחו ויעזו בהויתו ובמציאותו, ולכן חכ' דקלי' נק' כהן מדין ל' מדון ומריבה וכמו שנראה במוחש דמי שהוא יש וגם הרוח הוא מריב ומתדין ער קריגט זיך בעד הישות שלו ובכל עת הוא בקפידא על כל האנשים וכולם אינם מוצאים חן בעיניו ואדרכא מתכעס וברוגז עליהם כי זה אינו נזהר בכבודו וזה לא הידר בכבודו ומכ"ש אם פשע איש בכבודו (וכנ"ל בענין הגסה"ר שהוא ע"ז ממש ר"ל) משא"כ חכ' דקדושה הוא בחי' ביטול דחכ' בכלל הוא בחי' ביטול ובתיקון הוא בחי' הביטול דמוחין שיהי' התגלות והנהגת המדות עפ"י השכל דמדות שהם עפ"י השכל ה"ה בבחי' ביטול ובבחי' חלישות, ולכן הנה"א דהמשכתו הוא דרך התיקון דעיקרו מוחין הוא ג"כ בבחי' מוחין, אבל תהו הוא בחי' מדות, ומדות תקיפים אינם עפ"י השכל כלל ולכן הי' בחי' השבירה, וכאשר נפלו בשבירה דנת"ל דנצוצות דתהו שנפלו בשבירה הרי התעלם בהם האור לגמרי (עד שכאלו אין בהם טוב כלל ונת' דמה שאין בהם טוב לפי שהוא בתכלית ההעלם עד כאלו אינו כלל) הנה מהתעלמות זו נתהוו הבהמות וחיות והנה"ב שבאדם דעיקרו מדות, ומ"מ הרי יש בו גם מוחין דהגם שהנה"ב שרשו מפני שור שמהשמאל שהוא גם גבורות קשות ובכ"ז הרי יש בו גם מוחין דהרי ידוע דשרשו מבחי' פני אדם שבפני שור ולכן הנה"ב הוא בציור אדם ויש בו מוחין ובפרטיות בהציור קומה דנה"ב, הוא נה"ב ויצה"ר, דהיצה"ר הוא המדות שבו דזהו כל מהותו שהוא מצייר ציורים רעים דלכן נק' יצר הרע, והנה"ב עם שהוא בהמי ומ"מ ה"ה נפש עכ"פ שהוא מדרי' המוחין שבו ובכללותו נק' נה"ב לפי שהמוחין הם מוחין של המדות ומ"מ ה"ה מוחין ויש בו עוד המקיף דלמעלה מהמדות והמוחין וכמארז"ל (יבמות קכ"ב) בבואה (צל) אית להו בבואה דבבואה (צל) לצל רש"י) לית להו דזה חלוק הקדושה להבדיל בין טהרה לטומאה מן הקלי', דבקדושה הרי יש ב' מקיפים מקיף דחי' ומקיף דיתידה שהוא בחי' מקיף ומקיף למקיף (ולכן הרוצים לקבל עליהם עומ"ש שלימה להיות כל דבריהם

מכוונים בכוונה פנימי' מכסים ראשם בשני מקיפים (כו'), משא"כ הקלי' להבדיל דאין להם אלא מקיף א' לבד, דהנה מקיף למקיף הוא ההתקשרות עצמי' ופנימי' והתקשרות עצמי' הוא רק בקדושה.

קיצור. חכ' דקליפה ישות, חכ' דקדושה ביטול, יבאר אשר גם נה"ב יש לה מוחין ומקיף שלמע' ממוחין ומדות.

ל) וביאור דבר זה הוא דהנה אנו אומרים חבוקה ודבוקה בך, טוענת עולך יחידה ליחודך, דחבוקה ודבוקה בך הוא בחי' מקיף דיחי', טוענת עולך בחי' מקיף דחי', יחידה ליחודך בחי' גר"ן, דמצד הנשמה הרי כאור"א חבוק ודבוק בעצמותו ית', וכמ"ש בנים אתם להוי' אלקיכם וכמו שהבן נמשך ממות האב כך כבי' נשמת כל איש ישראל נמשכה ממחשבתו וחכמתו, ולזאת בא גילוי זה בבחי' מקיף דחי' להיות טוענת עולך בקבועו"ש דהעיקר בנש"י הוא הקבלת עול דזהו מעלת ישראל במה שהקדימו נעשה לנשמע והוא מפני הקבלת עול בעצם דכן הוא גם בלימוד וההנהגה בכל יום בכל עתותיו הוא רק בקבלת עול זהו דראשית עריסותיכם תרימו להוי', דזאת הוא עבודת האדם דבקומו משנתו וכתוב חדשים לבקרים רבה אמונתך, דבבוקר בקומו משנתו ה"ה נעשה ברי' חדשה וזהו חדשים לבקרים דבכל יום ויום מרגיש האדם א"ע לברי' חדשה, הנה תהי' רבה אמונתך שיתגדל ויתרבה אמונתו בו ית' אשר יתן לו בכל המצטרך לו, וראשית עבודתו תהי' להרים תרומה להוי' בלימוד התורה בשעה קבועה כפי אשר יוכל שעה או שתיים יותר או פחות ויתפלל ואח"כ יתעסק בעניניו אבל קודם התפלה לא יעשה שום דבר מעניניו ועסקיו וזה יהי' אצלו בקבלת עול דהגם שקשה לו הדבר ולפעמים אפשר שיהי' לו איזה מניעות בזה, ובכ"ז יתחזק בכל מיני חזוק לקבל עליו עול מלכותו, וסבת דבר זה הוא מפני כי בנים אתם לה' אלקיכם, והמשל בזה מי שהוא בן חכם ה"ה יודע שאביו אוהבו ביותר וחפץ בטובתו, וגם זה יודע היטב אשר אביו יודע הכל ומבין הכל הרבה יותר ממנו באי"ע, ולזאת דמאחר שאביו יודע הרבה וחפץ בטובתו ואמר לו לעשות דבר זה בודאי הוא טוב ולכן הוא עושה זאת כמו שמצוה לו אביו, וכמו"כ הוא בנש"י דלהיותם בנים למקום לכן מקבלים עול מלכותו ית' בשמחה גדולה, וזהו טוענת עולך דישאל הם טוענים (כלו') נושאים) העול בשמחה אף שלפעמים יש כובד בדבר ויש כמה מניעות ועיכובים חלילה על לימוד התורה ושמירת המצוות, ובכ"ז הם לומדים התורה ושומרים המצוות שהם נושאים העול מ"ש בשמחה רבה, והמשל בזה כמו האחד שמצא אוצר גדול מסגולות מלכים כסף וזהב אבנים טובים ומרגליות אף שהוא איש פשוט ואינו יודע במעלת האבי"ט, וגם אין לו שום ידיעה בהיוקר והיופי שבמרגליות ורק שיודע בכללות שאבנים טובים ומרגליות הם דברים יקרי הערך וכשמצא האוצר הזה ולקח משם ונושא לביתו הנה אף שיהי' משא כבידה ביותר לא ייעף ולא יגע בזה אדרבא יגדל שמחתו מהעושר הנפלא כל אשר יכבד יותר משאו אף דלשעה היא מטריח בזה מאד מ"מ הנה כל אשר יגדל הכבידות בהמשא יגדל העונג שבו, וכמו"כ הוא בהקבלת עומ"ש

שבישראל דמאחר שמוחלט בנפשו דכאו"א מישראל דתומ"צ הם טוב הם טוענים עולך ית' בשמחה רבה, ומוה בא להיות יחידה ליחדך שהם מקדשי שמך בעשי' בפועל בקיום המצוות ובלימוד התורה שזהו קידוש שמו ית' שבא מבחי' היחי' שבנפש, וכמו שמפסיק באמצע היום להתפלל תפלת מנחה שגדלה מעלתה על תפלת שחרית וערבית דשחרית הוא בבוקר קודם הכל וכן תפלת ערבית הוא בערב אחר עבודת היום של האדם, ותפלת המנחה הוא באמצע העבודה שגדלה מעלתה בזה שמפסיק מכל עסקיו ונותק א"ע מעניניו ער רייסט זיך אפ מכל העסקים שלו להתפלל, והעיקר בזה הוא הרתיחה הפנימי' והתמימות דער קאך א טיפער א אמת'ער קאך עדיין לא התפללתי מנחה שזה בא מצד עצם פנימי' מהותו שהוא יהודי ער איז דאך א איד וצריך להתפלל מנחה וזהו בא בפשיטות ותמימות, וזהו יחידה ליחדך ליחדו ית' ולקדש שמו ית' בפו"מ והוא בא מבחי' יחידה שבנפש וזהו בקצרה חבוקה ודבוקה בכ' דהנשמה היא חלק אלק' ממעל ממש ונמשכה מעצמות א"ס ב"ה ולכן היא טוענת עולך ביחידה ליחדך שמקושרת לעצמותו ית' עד שהכל אחד ממש, שהחלק (כלומר הנשמה) הוא כמו העצם ממש וזהו מקיף למקיף ההתקשרות עצמי' דוהו רק בקדושה, ולכן בסט"א אין בחי' ומדרי' כזו כלל, דלהיות שהתקשרות זאת היא מצד העצם בלי שום מבוקש כלל מער ניט ויילע מיא איז קשור מיט א התקשרות עצמי', והמשל בזה כמו התינוק קטן דאף שאינו מבין כלל מהו זה אב ואין לו שום ידיעה בזה איך הוא אביו רק זה יודע בהרגש נפשו שהוא אביו ומכיר בו אף שאין בו שום דעת להבין בהתחייבות הבן לאביו ובקירוב האב לבנו והמסירה ונתינה שלו, הנה בכ"ז בהיותו קרוב אצל אביו הרי טוב לו דגם בעניניו הקטנים הנה בהיותו אצל אביו ה"ה שמח בשמחה גדולה, והוא רק מפני ההרגש דאב הוא טוב, וכמו"כ נש"י נקראים בשם נער וכמ"ש כי נער ישראל דאף הפשוטים שבישראל שאין בהם ידיעה ושכל בחיוב הבן לאביו וגודל יוקר הבנים אצל האב אך יודעים ומרגישים כי הוא יתברך אבינו אתה, הנה דבר זה בעצמו מספיק להם להיות חזקים בעבודתם ושמחים בכל עניניהם וגם אפילו אם ח"ו ישנם איזה העלמות והסתרים על לימוד התורה וקיום המצוות אינם נופלים מזה באיזה חלישות ח"ו שהרי יש לו אב, וכדאי' במד"ר שמות פ"א ע"פ ובנ"י פרו כו' אע"פ שמת יוסף ואחיו אלקיהם לא מת אלא ובנ"י פרו כו' מאוד שזהו תוקף בלי שום מבוקש כלל כ"א ההרגשה (דער גיפיל) וההחלט העצמית כי אבינו אתה, ואתה אבינו אל מעונו ואו הכל טוב דכ"ז בא מן ההתקשרות העצמית בחי' מקיף למקיף שהוא מקיף דיחידה דוהו רק בקדושה, ולהיותו התקשרות עצמיות, ולכן לא יש בקלי' וסט"א מדרי' כזו וזהו בבואה דבבואה לית להו אבל בבואה אית להו דמקיף א' הרי יש להם ג"כ והגם דמקיף דחי' הוא הרצון עצמי, וא"כ איך יש בהמנגד מדרי' כזו, אמנם להיות דמקיף דחי' שיש בזה איזה מבוקש עכ"פ (וכמשי"ת אי"ה) דוהו מול מחכים ויש בזה מבוקש והיא הידיעה והחכ' לכן גם בהלעומת יש מדרי' כזו והוא הצל ומקיף שלהם, וכמ"ש כי סר צלם מעליהם, וצריכים להסיר את הצל אבל עכ"פ יש להם צל ומקיף והגם דמקיף דקלי' הוא המקיף

דלבונה זכה הוא החיות שמקבלים מהקדושה, ומ"מ ה"ו הצל ומקיף שלהם, שהם מקבלים חיותם ממנו ורק שצריכים להסיר את הצל והוא ע"י העבודה בבחי' פנימי' בלימוד התורה וקיום המצות דכן כתיב לחמינו הם כי סר צלם מעליהם והוי' אתנו כו' דע"י שהוי' אתנו בעבודה ותיקון בקשעהמ"ט אז לחמינו הם בעבודת התפלה לפעול כי יסיר הצל מעליהם שלא יהי' מונעים ומעכבים על לימוד התורה וקיום המצות, וזהו איזהו חסיד המתחסד עם קונו דזאת הוא עבודתם לתקן ולזכך גופם שיאיר בו אור וחיות הנפש האלקית בגילוי וכן להאיר מקום מושבם באור התורה והעבודה.

קיצור. יפרש חבוקה ודבוקה בך התקשרות עצמי' מקיף דיחידה, טוענת וולך קבעומ"ש בשמחה מקיף דחי', יחידה ליחדך קיום התומ"צ, נר"ן ובא מצד יחידה, בסט"א בבואה דבבואה לית להו.

בס"ד, ש"פ וירא, תש"ז

כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת אחריו ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט, ופרשיי כי ידעתיו ל' חיבה כו', ולמה ידעתיו למען אשר יצוה לפי שהוא מצוה את בניו עלי לשמור דרכי, היינו תומ"צ, כי מצוה ל' צוותא והתקשרות, וזהו למען אשר יצוה התקשרות להמשיך אורו ית' בתחתונים, כי ע"י תומ"צ מוכך גופו ומקום מושבו, עד שנשלמה הכוונה העליונה שיהי' גילוי עצמות אוא"ס למטה.

(לא) **וביאור** הענין הוא דהנה אמרו"ל (יומא לט א) אדם מקדש א"ע מעט מקדשין אותו הרבה וכן להיפך אדם מטמא עצמו מעט מטמאין אותו הרבה, רק ההפרש הוא דהבא לטמא פותחין לו וכחפצו יעשה, כי הבחירה ביד האדם הוא לעשות כאשר יחפוץ, אבל הבא לטהר מסייעין לו בסיוע רב, והענין הוא דהנה ידוע דכל העלאה מלמטה גורם המשכה מלמעלה דזהו כלל ידוע דרות איתי רוח ואמשיך רוח דכל העלאה מלמטה גורם וממשיך המשכה מלמעלה כפי אופן ההעלאה דזהו הנק' באתעדל"ת אתעדל"ע דלפי אופן ההעלאה והאתערותא דילי' מלמטה כן יהי' הגילוי וההמשכה, אמנם כלל זה הוא רק באו"פ שהם אורות מוגבלים ובאורות המוגבלים הנה המשכה הוא במדה וגבול ולא יותר על המדה, ולכן כפי אופן ההעלאה כן תהי' ההמשכה והגילוי ונקודת ההשגה שבענין הזה הוא לפי דאור פנימי הם האורות המתלבשים בכלים והגם דהא בהא תלי' דלפי שהם אורות מוגבלים משריז ה"ה מתלבשים בכלים אמנם להיותם מתלבשים בכלים לכן ה"ה כלים ראויים לקבלת האור, ולזאת הוא העלאת מ"ן של האדם מלמטה דהעלאה הוא הזיכך והבירור שלו ולכן לפי"א ההעלאה דזהו ההכשרות

שלו שנעשה מוכשר לקבל את האור והגילוי, הנה לפי אופן זה הוא ההמשכה והגילוי, דכ"ז הוא באו"פ, אבל באו"מ הנה ההמשכה אינה לפי"ע ההעלאה דוקא והיינו שאינו באתעדלית אתעדל"ע כ"א שההמשכה אינה לפי"ע ההעלאה כלל, והגם שוהו ג"כ מדה במדה וכמא' במדה שאדם מודד בה מודדין לו, דע"ה שבה ממש מודדין לו ומ"מ הרי ההמשכה אינה לפי"ע ההעלאה והוא ע"ד שארז"ל (סנהדרין ק א) כל המרעיב עצמו על דברי תורה בעוה"ז הקב"ה משביעו לעוה"ב שנא' ירויון מדשן ביתך ונחל עדניך תשקם דעתיד הקב"ה ליתן לכל צדיק וצדיק מלא עומסו, ופריך בגמ' והא שמים בורת תכן ואיך אפשר לקבל מלא עומסו של הקב"ה וביאר ר' יהושע שיטת הגמ' וכי אפשר לומר כן (שיהא הקב"ה נותן לאדם מלא חפניו והלא אינו יכול לסבול כ"כ, רש"י) אדם נותן מלא עומסו לעני והקב"ה נותן לו מלא עומסו והלא שמים בורת כו', אלא דמדה טובה מרובה ממדת פורעניות, ומה בפורעניות נותן ברשעים כח לקבל, ומכ"ש במדה טובה שנותן כח בצדיקים לקבל טובתן דפי' לקבל טובתן הוא כדאי' בסש"ב פל"ו בענין התורה שנק' עון דנותנת כח כו', והנה מלא עומסו הוא ההמשכה מבחי' הכתר ושרשו מעיגול הגדול דהנה כל הגילויים שבעולמות הוא עפ"י מא' קו המדה דהו"ע הקו שעושה מדידה בעולמות, דישנם עולמות שעומדים בראשיתו של קו וישנם באמצעו וישנם בתחתיתו דהעולמות שהם קרובים אל הקו מאיר בהם האור והגילוי ביותר, והעולמות שהם רחוקים מן הקו האור אינו בגילוי כ"כ, ובכללות הוא האור המדוד ומוגבל לפי"ע העולמות, וזהו דשמים בורת תיכן דורת הוא ב' טפחים, וכמארז"ל ע"פ ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים דנטה הקב"ה ימינו וברא שמים ונטה שמאלו וברא ארץ, ומלא עומסו הוא ההמשכה דכתר ובשרשו עיגול הגדול שלמע' מן הקו, והגם דאומר ע"ז מלא עומסו מלא חפניו שהוא ידים שהם מדות הנה זהו רק מה שההמשכה הוא ע"י המדות דכל ההמשכה והגילוי שבעולמות הוא ע"י המדות דוקא וכמ"ש זכור רחמיך וחסידיך כי מעולם המה דכל מה שבא בהמשכה וגילוי בעולם הוא מהרחמים והחסדים שהם מדות, אבל אי"ז שהמדות הם כלים לזה והיינו שאינו בבחי' או"כ, והמשל בזה כמו הרמז דדבר חכ' שבא הרמז בהאצבעות הנה אף גם שבא ע"י האצבעות הרי אי"ז שהאצבעות הם כלים לזה דהנה נת"ל דבכח התנועה הרי יש בו כמה מדרי', כח המעשה כתיבה וציור ורמז, הרי אפי' הציור ג"כ אינו שמתלבש כח התנועה בידי ואצבעותיו ממש, ורק מה שעובר דרך אצבעות ידיו, דעיקר היופי שבציור הוא מה שעושה קוים דקים ביותר (שבזה דוקא ניכר אומן ידיו וזריות אצבעותיו ביופי מלאכתו) והוא נוגע ואינו נוגע כא', ומ"מ בא בהתלבשות מה, אבל הרמז אינו כלי כלל והוא מה דלא כלי (פי' דבר שאינו כלי) דהלא גם המשפיע עצמו אינו מרגיש בהתנועות והרמזים שעושה, ומ"מ ע"י הרמז הוא מתגלה, וזה מלא עומסו, ובכללות הוא גילוי אור הסוכ"ע ע"י בחי' ממכ"ע רק שהוא גילוי הסוכב ממש, א"כ ה"ז המשכה שאינו לפי"ע ההעלאה, וכן הוא בעבודה הפרט' דעבו' האדם, וכמו באה' דבכל מאדך, שע"י עבודה זו הרי נמשך בחי' מאד העליון, דמאד הוא בל"ג ומאד העליון הוא בחי' בל"ג

האמיתי, והמאד שבאדם אינו בליג אמיתי שהרי אומר ע"ז בכל מאדך דכל אדם ואדם המאד שלו, דמאד שלו אם דאצלו הוא בליג אבל בזולתו אינו עדיין בליג, ומ"מ הנה ע"י המאד שלו ה"ה ממשיך בחי' מאד העליון הבלגיג אמיתי שזוהו ההמשכה שאינו לפי"ע העלאה.

קיצור. יבאר אשר באו"פ ההמשכה היא לפי"ע ההעלאה, באו"מ אינו כן אף שגם בזה הוא באותה מדה שמדה, יפרש מארז"ל מלא עומסו דהיינו המשכה מהכתר דרך המדות וכמשל הרמז.

(לב) והנה המשכות האלו דמלא עומסו ובכל מאדך אם שאינם דומים להמשכה דאו"פ שהוא באתעדלית אתעדלי"ע והם המשכות שאינם לפי"ע ההעלאה ממש אבל הרי יש בזה איזה עובדות והכשירות מה שהאדם מכשיר א"ע בעבודה פרטי' בבחי' העלאה להמשכה זו, וכמו המרעיב א"ע על דברי תורה או שנותן מלא עומסו לעני, וכן האהבה דבכל מאדך שבאה אחרי שקדם לה האה' דבכל לבבך ובכל נפשך אמנם יש המשכות כאלו שבאים רק בהכנה כללית בלבד והוא דכאשר עשה הכנה טובה בנפשו הרי נמשך לו אור שאינו לפי"ע ההכנה שלו כלל, ומ"מ הרי הכנה צ"ל דבלא הכנה הרי לא יומשך לו האור, אמנם הנה ע"י הכנה הרי נמשך לו אור כזה שהוא למע' הרבה מכפי אשר הכין א"ע, וע"ז הוא שאו' אדם מקדש א"ע מעט מקדשין אותו הרבה דכאשר האדם יקדש א"ע מעט בקדושה וטהרה באיזה פרט מקדשין אותו הרבה מלמעלה כריבוי גדול ובכפל כפלים מכפי אשר העלה והכין מלמטה, והיינו דכאשר האדם ממשיך עליו קדושה באיזה פרט וכמו שלוקח לו לדרך ועבו' להיות דבוק באלקות ע"י התורה, והיינו דבכל עת ובכל זמן ובכל מקום יהי' מחשבתו קשורה ודבוקה באלקות, דדביקות זו הוא ע"י מחשבת התורה (ולכן הרי טוב וראוי שיהי' איזה דברי תורה חקוקים במוח זכרונו אשר תמיד יוכל לחשוב בהם) ובמילא הרי הוא נבדל ונפרש מעניני עולם הנה אף גם כאשר זה הוא אצלו בכפי' והכרח הנה מקדשין אותו מלמע' שיהי' באמת נבדל מהענינים החומריי', ובכל עניני הגשמי' יהי' דבוק ומקושר באלקות וזהו ג"כ דהבא לטהר מסייעין לו דכאשר בא האדם לטהר ע"א מעט מסייעין לו בסיוע רב מה שלא הי' בכח עצמו כלל להגיע לזה וזה נמשך מן המקיף דקדושה וטהרה לטהר את כל מי שחפץ והכין במעט לבו ומוחו, דהכנה זו הרי אינו ענין ההכשירות והזיכוך והוא רק מה שהכין לבבו לטהרה ולזככה בהכנה כללית או מטהרין ומקדשין אותו מלמע' לטהר ולקדש כוחותיו ביתר שאת ויתר עז מכפי אשר יוכל להגיע לזה בכח עבודת עצמו, וזהו"ע ההרהורי תשובה מה שנופלים להאדם פתאום שאינו יודע כלל מאין הגיע לו כזאת ולא הי' לו הכנה פרטית בזה כלל, דבאמת הרי ההרהורי תשובה באים מהכרוזים העליונים דלמע' מכריזין בכ"י כרוזים המעוררים על התשובה ועל התורה וכמא' שובו בנים שובבים וכמא' ב"ק יוצאת מהר חורב ומכרות אוי להם לבריות מעלכונה של תורה (דעל התורה העולם קיים וכאשר עולבין ח"ו את התורה אינו מאיר אור בעולם, ובפרט המעליבים את התורה אוי ואבוי להם כו') וכרוזים האלו פועלים התעוררות בהאדם, והתעוררות

זו בא בהתגלות בתנועות שונות, לפעמים מתגלית בתשובה ולפעמים בתנועה דלימוד התורה, אמנם זה דוקא כאשר יש הכנה כללית אצלו על זה, והיינו שחפץ בקרבת הוי' פי' שבכללותו הוא משתוקק וחפץ להיות מקורב להוי' ואינו חפץ בשום ענין ואופן להיות מרוחק ח"ו אז הכרוזים העליונים פועלים ההתעוררות לתשובה ולתורה, דהרי כן הוא בעסק התורה דכאשר חפץ מאד מאד להתעסק בתורה או מסייעין אותו מלמעלה שלא יהי' לו שום מניעות ועיכובים על לימוד התורה, דכאשר אינו משתוקק בלימוד התורה או הרי אם בטלת הרי יש לוך בטיילים הרבה שמזדמן לו עסקים וטרדות שונות להטרירו ולבלבלו אבל כאשר משתוקק וחפץ באמת במאד מאד להתעסק בתורה או הרי מלמע' מסירים ממנו כל ההעלמות וההסתרים ומסייעין אותו בסיוע רב אשר לא יהי' לו שום מניעה ועיכוב על לימוד התורה, הן ללמוד בעצמו והן ללמוד עם אחרים, אויף תורה איזו בא אים ניט פאראן קיינע מניעות ועיכובים ח"ו, ועוד יותר כי הסיוע מלמע' הוא שפותחין לבו ומוחו כפתחו של אולם להבין ולהשכיל כו' לעשות ולקיים דכתיב אליך הוי' אמרה נפשי דכל א' הרי יש לו חלק בתורה, ופותחים לבו ומוחו לחדש חידושים ועניני' בתורה שלא הי' יכול לעמוד עליהם מקודם כלל, וכידוע בענין מזל מחכים שהוא בחי' מקיף דחי' (וכמ"ש והחכ' תחי' כו') להחיות נפשו ולהאירה בחכ' התורה, אמנם זה בא ע"י הכנה כללית בנפשו שהוא חפץ מאד בעסק התורה והוא מסור ונתון לזה, וכנ"ל שבהתקשרות שבוה הרי בזה הנה כולם כל ישראל שווים, דבעצם לימוד התורה והשגת הענין הרי אפשר להיות חילוקי' בזה אבל בגוף ועצם ההתקשרות שע"י התורה בזה כולם שווים, ואז כאשר הכין א"ע בהכנה כללית כנ"ל הרי מאיר לו ונמשך בתוס' מרובה הן בלימודו בעצמו והן כאשר הוא בתומכי התורה בכח ובפועל בלימוד או בשמועה, וזהו החסיד המתחסד עם קונו לתקן גופו ולזככו שיאיר בו אור נפשו וכן עם קן דילי' מקום מושבו להאירה באור התורה והעבודה, וע"ז אר' כי זה כל האדם דהאדם שהוא בגימט' מ"ה מצד נפשו הנה זהו עיקר ותכלית ירידתה למטה שיהי' בבחי' זה והו"ע הגילוי לגלות כחותיו הפנימי' והנעלמים בעבודה בפועל ממש.

קיצור. יבאר אשר גם באו"מ צ"ל הכנה פרטית או כללית עכ"פ, ויביא דוגמא מהכנה כללית שע"ז פועלים בו הכרוזים העליונים, וכן מהכנה כללית ללימוד התורה.

לג) והנה לעומת בחי' הזה דקדושה יש לעומת זה והוא הזה דסט"א שהוא ג"כ המשכה לפי אופן מעשיו דכאשר האדם עושה איזה דבר איסור ר"ל אבל עשה זה באונס שהוא עפ"י התורה רחמנא פטרי' אשר כן הוא פסק הלכה גם בב"ד של מעלה דכאשר האדם אנוס באיזה דבר והוא שאונס הוא עפ"י חוקי התורה הוא פטור מהעונש וכן כאשר עשה בשוגג דאז אף שהוא דבר איסור, דהאיסור הוא מה שאסור וקשור בידי החיצוני' ר"ל מ"מ אינו נשקע בזה ח"ו והיינו שאינו פועל העלם והסתר בנפשו כ"כ ונקל לו לעשות תשובה. וע"י התשובה ה"ה יוצא מזה לגמרי וכמארז"ל (חגיגה ה א)

העושה דבר ומתחרט בו מוחלין לו מיד דכאשר עשה איזה דבר איסור ר"ל והוא לא ידע דהיינו ששגג או שהי' אנוס וכאשר נודע לו דבר אשמתו היה מתחרט בו חרטה גמורה ואז מוחלין לו מיד (כדאי' בתוס' סם) דביכולתו לצאת מזה לגמרי כו', אבל מי שהויד ח"ו וכ"ש מי שהוא נשקע בזה וכמו הממרק א"ע כו' (שבת לג א) פרש"י שם מפנה לבו לכך. ממרק א"ע ונשאר עיקום להתעסק בעבירות דבזה הרי הוא מטמא ר"ל נפשו באור מקיף דקלי' והוא כמארז"ל עבירה גוררת עבירה והוא היפך ומנגד לקדושה דכשם שבקדושה הרי מצוה גוררת מצוה, דמה שהמצוה גוררת מצוה הוא מבחי' המקיף דקדו' הנה כמ"כ המנגד לזה הוא מה שעבירה גוררת עבירה שבא מהמקיף דקלי' שגורר וממשיך אותו ביותר ר"ל אל החטא לחטוא יותר, והטעם בזה מפני שנתון לזה וכנ"ל בפרש"י דמפנה לבו לכך היה נתפס במקיף דקלי' לחטוא יותר ויותר וכמ"כ הוא הממשיך עליו הרהורי' רעים וכמארז"ל הרהורי עבירה קשי' מעבירה (וכפרש"י סם) דהקישוי הוא גם בפרט זה מה שמושך אותו ביותר חה"ע האו"מ דקלי' דכאשר האדם ח"ו מטמא א"ע גם מעט בהרהורים רעים מטמאין אותו הרבה מהיכלות הטומאה ומשם נשפע לו שפעת הרהורים רעים ומח"ו ביותר כו', והגם דכתיב אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן, ופרש"י אם ללצים הוא יליץ (בעצמו) ולענוים יתן חן (שמסייעין אותו בזה) וע"ז הוא דרשת רשב"ל הבא לטמא פותחין לו (בלבד) והבא לטהר מסייעין וא"כ מפני מה מטמאין אותו ר"ל מהיכלות הטומאה, אך טעם הדבר הוא לפי שקליפת הליצנות הוא קלי' קשה ביותר שהוא כלי ריקן ממש דאין בו לא מי התורה ולא עבודה שבלב כ"א נחשים ועקרבים וזה"ע הלץ שהוא דוחק לזה ושוחק מזה ומתלוצץ מכל הבא לידו דהגם שעושה כמה ענינים של שטות (דגם חכמת הלצים אינה חכמה אמיתי' כ"א התחכמות ומרמה הנק' א קלוגניקער רק שמפאר שטותו בכמה דברי הבל) והוא מפני אשר אין פחד אלקי' נגד עיניו דהלא לית אתר פנוי מיני' ומלא כל הארץ כבודו והוא אומר ומתעסק בדברי ליצנות שהעיקר בזה הוא זכות לבבו אשר לבבו פתוח לכל מיני רע דבעת התפשטותו והרחבת פיו ולשונו בהליצנות שלו אינו מבחין כלל בין דיבור נאה לדיבור מגונה בעצם ומנבל את פיו, דהליצנות בא מצד הקלות שבנפשו ומעוצם פתיחת לבבו לכל דבר בלתי מעצור לרוחו כלל ונק' אצולאזענע הארץ ער צולאזט די הארץ זייער און די הארץ איז אָפּען בלי שיעור ער הערט קיין זאך ניט און קיין ענין האַלט אים ניט אָפּ מזה, ולזאת נראה במוחש דבטבע הלצים אינם שייכים לענין פנימי צו א טיפּען ענין כי לבם ר"ל נתונה רק לזה, וגם בהיותם בינם לבין עצמם מוחם ולבם טרודים בכמה ענינים ודברים בטלים שאין בהם ממש וכל דברי צחות אלע גליכע ווערטלעך הן קבוצים במחז' וחושב בהם ומתענג במחשבתו בעונג גדול ונהנה בהנאה מרובה מכל אשר דבר בזה ומעמיק דעת איך לפאר צחותו וויא ער זאל אויסבעסערין הגלייכווערטלעך שלו אשר סוף סוף הוא שטות גמור וקלות הדעת שאין בהם שום ממש, וכן גם בהרהורים רעים דכאשר ממשיך על עצמו זה גם מעט הנה אח"כ נפולי' הרהורים רעים ומח"ו גם בשעה שאינו מכוון אליהם כלל ומבלבלים

אותו ומראים לו ענינים רעים ביותר ומטמאין אותו ר"ל עד שאינו יכול לצאת מהם ח"ו והוא ממשלת זדים ר"ל דחייבא מבלבלין להון ומובן הדבר שמאלקות (פון געטליכקייט) מתרחק לגמרי וזהו דכתי' ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם דעינא ולבא תרין סרסורי דעבירה דכאשר הולך אחרי עיניו והיינו דכאשר הוא ריק מדברי תורה והולך בשווקים ורחובות ועיניו רואות את הכל אז מיא איז פוסט פון תורה און זעהן זעט מען כל דבר חומרי באין שום מעצור לעיניו כלל הנה במילא אח"כ מהרהר בזה דכאשר העין רואה הנה הלב חומד כל מה שראה, והעצה היעוצה הוא דכא"א החפץ בחיים אמיתיים יהי' חקוק דברי תורה במוחו אשר בהולכו ברחובות עיר ובכל מקום שהוא יוכל לחשוב בהם ולא יהי' ריק ופתוח ועלול לכל רע וכמו הזונה שאסורה לבעלה כן אין מכניסין אותו למחיצתו של הקב"ה ונק' ח"ו נידוי למע' והיינו דניצוץ נשמתו נק' זונה שהיא אסורה ביחוד עליון האלקי אף גם בהתורה ומצות שלו והכוונה דגם מי שהוא בסוג יודע בתורה ומכ"ש שהוא מקיים את המצות הנה עי"ז שהוא מפנה לבו לעסוק בהרהורים לא טובים כו' אין מכניסין אותו כו' ולפעמים הרי אפשר חלילה שדוחין אותו בדחי' גדולה ועוד מטמאין אותו כו' דכ"ו הוא בא מהמקיף דקל' שהוא הלעומת דבחי' זה דקדושה, חוהו איזהו חסיד המתחסד עם קונו וזאת עבודתם לתקן ולזכך גופם שיאיר בו אור וחיות הנפש האלקי בגילוי והרע התגברות בחי' הזה דקדושה, וכנ"ל דמעלתו הוא בחי' מקיף למקיף בחי' התקשרות עצמי דנשמה דחבוקה ודבוקה בך, וזהו הרע החסיד שהוא לזכות את ישראל כדאי' בסנהדרין קי"א ע"פ ולקחתי א' מעיר (ופרשי' בסביל חסיד א' שבעיר) מוכה לכל העיר (וכדאי' בתוס' שם ק"י ב בדיה שבקי ר"ע) ושנים ממשפחה שע"י ההתעסקות בתורה ועבודה אדעתי' דנפשי' לזכך גופו שתאיר אור נשמתו הנה אז הוא מתחסד להוסיף אורות באצ' שהוא בחי' ק"ן כנ"ל ובא בגילוי אור ממש להאיר מקום מושבו באור התורה והעבודה.

קיצור. יבאר בלע"ז המשכה לפי מעשיו או ביותר מזה, ויפרש ענינם במדת הליצנות ובהרהורי עבירה.

לה) **והנה** בדי"כ המקיף דנפש הבהמית הן ביושבי אהל והן בבעלי עסקים הוא ההתקשרות בהבלי העולם בכלל ובתאוות העוה"ז גם בדברים המתרים בריבוי ביותר שע"י הנה הנהיב שהוא היצו"ר טובב ומקיף את הנה"א מכל צד ופינה עד שיתקשר בכל הענינים הגשמיים ביותר ונתפס גם בחומריות אשר בכל אלה ה"ה נתרחק מאלקות וע"ז הוא שהתפלל דוד הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי ולפעמים הוא אומר ומתפלל הושיעה נפשי משואיהם מכפירים יחידתי, והנה יחידתי אי' בתיקוני' מאי הוא יחידתי דא נשמתא דנשמתא הוא הרצון שלמע' מטעם ודעת שהוא בכלל דבחי' יחידה שבנפש, דהנה באר"פ מתחיל מן החכ' ולמטה, דחכ' הוא ראשית ההשתל' דאר"פ ולכן אין דעותיהם שוות אבל רצון הוא למע' מן החכ' שאין

בו התחלקות מדרי' כלל וכן במדרי' הנשמה אי' במד"ר חמשה שמות נקראו לה גרין חיי' ובוזהר כולל אותם בב' מדרי' גרין ונשמטא לנשמטא, הרי דחי' בכלל יחידה, והנה נגד בחי' זו דרצון העצמי יש גם בסט"א להבדיל ג"כ קלי' המנגדת אל הקדושה והוא תוקף ההתקשרות יתירה בהבלי העולם ובתאוות העוה"ז גם בדברים המותרים שאינם עפ"י השכל כלל, והוא דאינו גם עפ"י השכל הטבעי, וכמו עד"מ מי שאינו צריך לעסק מו"מ, דישנו לחם מן הארץ וישנו לחם מן השמים וכמו מי שעסקו בתורה ומלאכת שמים והדומה שמונו ופרנסתו הוא ע"ד לחם מן השמים וא"צ אל העסק ורק עוסק במסחר וקנין לפי שהוא בטבעו וחפצו אוהב להתעסק דוהו דבר הקשה, דמאחר שאינו מוכרח בזה ה"ה נכנס בזה ברצונו (וה"ה עושה את זה לענין ומציאות דבר דנ"ל בענין ע"ז ברוחניות) וממילא ה"ה מסור ונתון לזה, דאינו מוכרח כלל לזה ועושה זאת מפני חפצו ואהבתו שזה נגד השכל דהשכל הבריא אינו יכול לחייבו גם להסכים על ענין כזה וגם אפי' מי שהוא צריך אל העסק (והיינו דאופן קבלת חיותו הוא בבחי' לחם מן הארץ) הנה הטרדא וההתעסקות יתירה ובפרט רתיחת הדמים ה"ז נגד השכל לגמרי, ולפעמים וגם ע"פ הרוב ה"ז מקלקל יותר ולפעמים הוא רואה זאת במוחש ממש, ומכ"ש מצד השכל דנה"א שהוא מנגד לגמרי לזה דהשכל האלקי יכול להבין בענין העסק רק באופן ודרך עשיית כלי לברכת הוי' כנ"ל, דבנה"א הרי מונח כמו שהוא באמת בא עם לייגט זיך דאך אפ דער ענין וויא ער איז באמת דברכת הוי' היא תעשיר ובפרט עניני תאוות עוה"ז גם בדברים המותרים שזה לנגד הנה"א לגמרי כי שכל אלקי אינו יכול לעשות (ער קאן ניט פארטראגין) תאוה גשמי' ובשרי' וא"כ הוא נגד השכל האלקי, וע"פ שכל האלקי צריך לחדול מזה לגמרי, ובאמת הוא גם נגד השכל הטבעי ג"כ דריבוי התאוה ותשוקת הענינים הבשריים מחלישים גופו וסותר בריאותו, וישנם בהם כמה דברים שמביאים חלאים גוראים ר"ל שנחלש גם נפשו הטבעי מזה, ואשר ע"כ גם מצד נפשו ושכל הטבעי צריך לחדול מזה ולמעט בהם בכל האפשרי רק שאין בו כח ועוז לשלוט ברוחו ולעצור בעד הגברת רצונותיו הבאים מעצם תוקף התאוה והתשוקה של הרצון שלמע' מטר"ד של הנה"ב וכמו שנראה בזה בכמה ענינים במוחש ממש אשר ישנם כאלה שהם שקועים בענינים פרטים באכז"ש והדומה ומאכלים או במשקאות והדומה אשר זה נגד בריאותם ונגד טבעם וזה מציק לבריאותם והחלישים ביותר ויודעים בעצמם מזה כי זה מציק להם ובכ"ז אין ביכולתם לעמוד על עצמם לצאת מזה מפני עוצם תוקף ההתקשרות (דיא צוגעבונדינקייט) להענינים האלו אשר בא מתוקף הנה"ב בכח האוי"מ דקלי', והנה תוקף זה ה"ה מעלים ומסתיר על תוקף הנפש ככללותו לפי שהוא הגברת החומר על הצורה (והיינו הגברת הבין) שהוא הגוף על הנפש האלקי ועל כללות ענין השכל, דלבד זאת שאין לו שום ידיעה והשגה אלקי' דלזה אינו שייך כלל לפי שהכחות שלו נעלמים ונסתרים ביותר שהם החוחים והעוקצים דנה"ב שהם מעלימים ומסתירים על השושנה

הנה לבד זאת באמת מאביד גם כחותיו הטבעיים שאינו שייך לענין שכל כלל דטבע השכל וטבע המדות הם הפכיים זמ"ז לגמרי לפי דשכל ומדות הם חלוקים בעצם מהותם ולכן ה"ה מתחלקים גם בהתגלותן דשכל הוא מנוחה והתיישבות ומדות הם תנועה והתפעלות ולזאת מאחר שהשכל הוא בא בצירוף דמנוחה דוקא ולכן הבעלי שכל (אם שיש בהם מדות ג"כ אמנם המדות הם הנולדים עפ"י השכל) עפ"י הרוב הם מיושבים וענינים לעמוד ולהתעכב על דבר וענין א' זמן רב וכן הוא בכל דבר הן בענין ההשגה וכמו המתעסק בחכ' והדומה וכן בעניני העולם בעסק כל עניניהם הן במתון וממעטים בדיבור והדומה, ובעלי המדות הם בעלי תנועה והתפעלות ואינם מיושבים להתעכב על ענין א' ועניניהם מתחלפים בנקל ומרבים לדבר בכל דבר לפי דאין להם חוזה הדעת והשכל לשקוד על דבר והבעלי תאוה הם עפ"י הרוב בעלי המדות בעצם מהותן, זהו דכתיב לתאוה יבקש נפרד דהבעל תאוה ה"ה מפורז ומפורד בכחותיו כי חפץ בזה ומשתוקק לזה ואין מעצור לרוחו כלל ולכן הנה בטבע הבעל תאוה אינו שייך לשכל כלל ער פארשטייט ניט קיין ענין שכלי ואינו שייך להנהגת שכליים דכל הנהגותיו הוא עפ"י הרצון הדעיקר אצלו הם רצונותיו ובהם יחי' ויהגה תמיד וכל עשיותיו התחכמותו ועניניו הוא רק להביא רצונותיו לפועל וגם בדברים שהוא בעצמו יודע שזה נגד השכל הבריא ומ"מ עושה זאת לפי שהוא בעל רצון ותשוקה בעצם מהותו ומובן דלענין אלקי אינו שייך כלל שהכחות שלו הם מסורים ונתונים לתאוותיו דזהו גם כשעוסק בדברים המותרים ובפרט כאשר דבר תאוותיו הם בענינים לא טובים שבוה מטמא נפשו עד שאינו שייך גם להתעוררות בענין אלקי, דהנה בכאו"א הרי יש זמני התעוררות להתעורר לאיזה ענין והרגש אלקי דבוה יש הרבה דרגות באופנים שונים דלפעמים ההתעוררות במקצת ובהעלם והיינו שאינו פועל בו התעוררות ממש וזהו תלוי לפי"א ההתעוררות שבמקור נפשו וההתעוררות שבהארת נפשו אבל הבעל תאוה מעוצם תוקף רצון הזר דנה"ב שמקיף אותו מכל צד עד שאינו פועל בו שום התעוררות והוא שמעלים ומסתיר ח"ו גם על המקיף שבנשמה (והיינו המקיף דחי' כו') ובכל אופן עכ"פ נעשה הפסק ומחיצה בין המקור דנשמה והארת הנשמה שבגוף וכמ"ס כי עוונותיכם מבדילים ביניכם ובין אלקיכם דאלקיכם הוא האלקי שבנשמה וע"י העון שהוא העיוות והעיקום (שמגביר החומר על הצורה) נעשה מסך המפסיק וזהו שהתפלל דוד הצילה מחרב נפשי דחרב הוא לי' חורב יובש וחורבן ר"ל וכמו נהר יחרב ויבש שהתפלל דוד שלא יהי' לו מניעות ועיכובים על לימוד התורה, מיד כלב יחידתי דהכלבים עזי נפש המה המקיף דקלי' וכן התפלל השיבה נפשי משואיהם, דשואה פי' חורבן ושממה מכפירים יחידתי דכפירים הוא התוקף דנה"ב שנק' כפירים שיש בהם תוקף רב מהתגברות החיות שמקבלים מהקדושה, שבכח התפלה שהוא במדרי' ברכה כנ"ל לעורר ר"ר שיהי' בבחי' יחידה ממש והיינו שיהי' מיוחד ביחידו ש"ע ית' והיינו יחידה ליחד להיות מקדשי שמך בלימוד התורה וקיום המצות בפומ"ם ושלא יהי' ע"ז מניעות ועיכובים כלל דזה בכח התפלה דוקא שבאה אחרי העבודה דקשעהמ"ט.

קיצור. יבאר דהמקיף דנה"ב הו"ע ההתקשרות בתאוות עוה"י, שהוא נגד השכל גם שכל הטבעי, ועיי"ז אינו שייך לענין אלקי או גם להתעוררות וע"י התפלה מציל מכפירים יחידתו.

בס"ד, ה' כ' מר"ח תש"ז

ואברהם זקן בא בימים, ואי' בזהר כי צריך להיות כל הימים שלמים, והימים הם בחי' לבושים והם לבושי התורה והמצות שלומד ועושה בכל יום, והנה לפי"ז משמע דגם פה למטה הם לבושים להאדם, ולהבין זה יש להקדים תחלה משנת"ל דיש מקיף דלעו"ז והוא התוקף דנה"ב, גם נגד השכל, שמקיף אותו מכל צד.

לה) והנה בכדי לצאת מהתוקף דנה"ב שהוא ההתקשרות הנ"ל הוא אך ורק ע"י תוקף שבנפש והוא לעמוד בכח גדול נגד התגברות הרצונות של הנה"ב והיינו לעמוד בפו"מ לא בכח לבד דישנם כמה וכמה העוסקים בעבודה וכמו באחכפי' והדומה והוא רק בכח ולא בפועל ונעשה אצלם שינוים בזמן קצר לפי שחושב שבמעט זמן שפעל בעצמו הכפי' הרי עשה עבודתו ובאמת אינו כן כ"א צריכים לעמוד בכח גדול בפו"מ לצאת מן ההתקשרות הנ"ל והוא ע"י התגברות כח הנפש, דיש כח בנפש לעמוד חזק נגד כל דבר המונע ומעכב וכמארז"ל ישראל עזי' שבאומות, ישראל הוא הנה"א בחי' ישראל הרי יש בו כח לעמוד נגד כל המדות רעות והוא כח הנצחון שבנפש וכח המס"ג על קדושת שמו ית' ועל לימוד התורה דזהו ישנם בנש"י בעצם מצד הכח והעוז של ההתקשרות עצמי' הנ"ל דחבוקה ודבוקה כך למסור נפשו בפו"מ וכ"ש לכבוש דבר תאותו הרעה או להסיר כל המונעים ומעכבים ללמוד ח"ו ולהתעסק בעבודה ורק דכח ותוקף זה צריכים לעוררו ולגלות אותו והתעוררות אינו בא ע"י התעוררות רצון לאלקות בכלל (כי זהו אינו פועל עדין) כ"א ע"י שידוע היטב אשר כל הדברים האלו והיינו ההתקשרות בעניני העולם והעדר לימוד התורה והעדר התפלה כדבעי ח"ו עוקרים ח"ו את נשמתו מחיי החיים א"ס ב"ה ומורידה אותה לעמקי הקלי' עד שננטר ממנו כל אור והרגש אלקי או ער ווערט אפגעריסען פון געטליכקייט לגמרי ומשים לבו, ער לייגט צו דיא האַרץ און די קאַפּ פאַרשטיין דעם אמת פון דעם ענין או דער עיקר הכל איז געטליכקייט תורה ומצות און וויא ער איז זעהר ווייט דערפון און זעהט במוחש אז מיום אל יום ווערט ער אלץ גרעבער און גרעבער און עס ווערט אים אלץ פינסטערער און ער זעהט גיט קיין ליכטיגקייט וכמו"כ שהמניעות והעיקובים אשר ישנם על התורה ואלקות הן בפרט והן בכלל נעשה חושך ממש אשר כל או"א טרוד ומטרד

בעניניו ועסקיו הגשמי' ומן זיכוכ החומר ואור התורה נפשו חלילה עזובה וההיזק הגדול אשר יהי' מזה ח"ו בזה הנה ההתבוננות הלזו גופא תפעל בו התעוררות גדולה כזו אשר יתגבר כארי לעמוד ע"ע בתוקף וכח גדול לעצור בעד ההתקשרות שלו ולצאת מזה ולהסיר כל המניעות ועיכובי אשר על לימוד התורה וקיום המצות הן בעצמו והן בזולתו ויפעול ע"ע להתקשר בתורה בקביעות עתים ולקיים האמור ללמוד וללמד ושיהי' זה בהסכם חזק ובפ"מ בלי שום מניעה ועיכוב כלל וכן אם באפשר לו עפ"י התורה (דכתי' ושמרתם את נפשותיכם) לסגף א"ע יסגף ויענה עצמו בכדי להכניע את החומר דבהכנעת החומר אז הנה ממילא נשבר תוקף הרצון שלו עד שבא לידי זה שמאד מאד מיצר לו (עס ווערט אים זעהר איינג און ניט גוט) מריחוקו מאלקות ומתמרמר ע"ז במאד עד שבא לידי תשובה אמיתי' על העבר וכן יהי' עבודתו לעורר גם את זולתו ולקרב לבן לאביהם שבשמים בהתעוררות גדולה בלימוד התורה וההתעסקות בעבודה ובקיום המצות בפ"מ כפי אשר צוה ה' וזהו איזהו חסיד המתחסד עם קונו עם קן דילי, דקן הוא מקום מושבו כנ"ל, והיינו דזאת הוא עבודתו להתחסד עם קונו זה גופו לתקנו שיאיר בו אור הנפש כנ"ל וכן להאיר מקום מושבו באור התורה ובעבודה שבלב, והעיקר זה בהתעסקות גדולה אשר זה יהי' עסקו תמיד כל הימים בלי שום מניעה ועיכוב כלל וכמו המתעסק באיזה עסק גשמי אין זה נוגע הפרטי' בזה איך הוא מצד עסקו כ"א ענינו הוא שעוסק בענין הזה, כמו"כ המתחסד עם קונו זה עסקו להתעסק בתורה בעצמו ובזולתו ותכלית כל עניניו שיהי' דבר זה בפ"מ ולא בכח בלבד שלא יהי' לו ע"ז המניעות ועיכובים ויתן כל כחות נפשו להסיר המניעות ועיכובים מבית ומחוץ שלא יבלבלו אותו מעבודתו העיקרי' דענין החסידות הוא לזכות את ישראל (כדאי' ברש"י סנהדרין ק ב) וכמארז"ל (שם קיא א) ע"פ ולקחתי אחד מעיר (בשביל חסיד א' שבעיר מזכה כל העיר כולה) ושנים ממשפחה מזכין כל המשפחה כולה ותכלית ועיקר הכל הוא שיביא בפועל ולא בכח בלבד.

קיצור. יבאר אשר לצאת מתוקף דנה"ב הוא ג"כ ע"י תוקף הבא ע"י התבוננות פרטית, וצריך להביא בפ"מ.

לו) **ובזה** יובן מה שאמרו במשנה בכל מאדך בכל ממונך דלכאוי איזה שייכות יש לממון עם מדרי' האהבה דבכל מאדך דאהבה דבכל מאדך הוא המדרי' היותר גבוה במדרי' הנפש ומה שייך לומר בכל מאדך בכל ממונך, אך הענין הוא דהנה כתיב וצדקה תרומם גוי וגוי הוא הנפש הבהמית והוא הגוי שבכאוי"א, ולכן על הנה"א אנו מברכין שלא עשני גוי, ובישראל כתי' (שמואל ב' ז) ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ דלי בני' עבדי' שהם עובדי' בארץ בפ"מ דגם הגוי שהוא הנה"ב יעלה ויגיע לבחי' אחד והוא ע"י התורה ומצות ועבודה שבלב שע"ז גם הנה"ב שהוא גוי יבין וישיג כי הוי' אחד והיינו דבארץ הלזו הגשמי' יהי' היחוד דהוי' ואלקי' ביחוד' כמו שהוא ביחוד' דכקל"ח וזהו וצדקה שע"י עבודת הצדקה הרי נבדל ונפרש הנה"ב מן הרע הגמור ומרומם גוי שנתרומם כחותיו לבושי ומדותיו להיות

להווי', דהנה נת"ל דבמצות הרי יש בהם סגולה פרטי' לפעול גם בהנה"ב דהנה נת"ל שבפרטי' הציור קומה דנה"ב הנה היצה"ר נק' המדות שלו וציורו בתאוות כו' ונה"ב נק' המוחין שלו הנה ע"י המצות נעשה שינוי גם בהנה"ב בכללותו דהמצוות הן מ"ע והן מל"ת פועלים שבירה בהציור דנה"ב כי היצה"ר בטבעו בעל תאוה והבעל תאוה הנהגותיו ברצונות (כנ"ל) ער וויל ואינו מבין כלל זה שיהי' לו שיהי' דבר המגביל והמעציר והמצות הרי עיקרן ההעדרה שלא לעשות מה שהוא חפץ ולעשות גם מה שאינו חפץ וכמארז"ל אל יאמר אדם א"א בכשר חזיר אלא אפשי ומה אעשה כי אבי שבשמים גזר עלי דגם בדבר שהוא חפץ בהם אבל מונע א"ע מפני האיסור וכן במ"ע דאינו משתוקק לזה כ"א מקיימו מפני שהוא ציווי הווי' הנה עי"ז פועל שבירה כללית בהיצה"ר שמשנה מהותו לגמרי דהרי מהותו הוא שהוא בעל תאוה והבעל תאוה אינו עוצר ושליט ברוחו כלל אלא אדרבא כל הנהגותיו הן עפ"י רצונותיו ובקיום המצות הוא להיפך מזה לגמרי דעל כל דבר ודבר שבא לעשות הנה אינו מתחשב בזה שהוא חפץ בהדבר או שאינו חפץ בו כ"א בדבר שהוא מצוה לעשותו ה"ה עושה ודבר שנצטוה ע"ז שלא לעשותו אינו עושה, איז דאס ברעכט איבער דעם גאנצען ציור פון נה"ב, דאס הייסט עס מאכט אים איבער פון א בעל תאוה אויף א מקבל עול און ממילא פועל גם הגדרה בהנה"ב היינו בהמוחין שלו דתחלה בעת שהוא בעל תאוה יש לו ג"כ שכל וחכ' אמנם כל החכ' שלו הוא מה שמתחכם בהשגת רצונותיו אבל אחר אמיתית הידיעה והשגה בכלל ושכל אלקי בפרט (כנ"ל) ע"ז אינו שייך כלל, אמנם ע"י שבירת מהות היצה"ר פועל גם הגדרה בהמוחין שלו שמתחיל להבין דיש ענינים נעלים יותר מאכו"ש והדומה דעניני העולם דזה שהמצות פועלים גם בהנה"ב.

קיצור. יפרש וצדקה תרומם גוי נה"ב, המצות פועלים שבירה ביצה"ר מדות, והגדרה בנה"ב מוחין.

(לו) **ושרש** הענין הוא דהנה המצות הם רצוה"ע ונת"ל דהרצון הוא למעלה מהתחלוקת עדיין והיינו שנמשכים מעצמותו ית' ובא בגילוי בכל מצוה ומצוה בפרט ולכן אנו מברכים אשר קדשנו במצותיו דהמצות שרש המשכתן מקדש העליון דא"ס ב"ה, וירדו למטה מטה להיות לבושי' אל הנפש וכדאי' בזהר ע"פ ואברהם זקן בא בימים דאינון יומין עילאין שהן לבושי המצות, ומה שהמצות הם לבושי' אל הנפש הרי אי"ז שהם לבושים אל הנפש בגי"ע לקבל האור האלקי שבגי"ע לבד, כ"א הם ירדו למטה והם לבושי' אל הנפש, ונק' לבושי' מל' בחי' מקיפים שמקיפים את האדם מסוף ראשו ועד קדקדו, והיינו בכל הענינים שלו, וע"י קיום המצות שהם בגשמיות, הנה בכח האדם גם בהיותו בארץ הלזו הגשמי' להיות דבוק באלקות ממש, וזהו פעולת המצות גם בנה"ב דכתי' וימינו תחבקני, וכמו עד"מ לאדם שהוא מחבק את בנו ואוהבו האמיתי שמחבקו מאחוריו ומקרבו אליו בקירוב גמור להיות אתו עמו פב"פ בבחי' ימין, כך המצות דהתגלותן מרב חסד דאריך ה"ה לבושי' אל נפש האדם, שמחבקים ומקיפים אותו מאחוריו, והיינו גם הנה"ב

שלו, דגם הוא יהי' בבחי' התקשרות ודביקות באלקות, דזהו"ע מה שלובשים טו"ת קודם התפלה, דלבישת הטלית הוא המשכת או"מ העליון שיוכל הנה"ב לעלות בתפלה, דתפלה הוא לומר העריצים והוא להכרית החוחים והעוקצים דנה"ב הנ"ל שהם מעלימים על השושנה דנה"א כנ"ל, וזהו דוקא ע"י המשכת בחי' המקיף דקדושה, והנה עוד זאת דלבישת הטלית הוא להיות מגן מפני המנגד, דהנה שעת צלותא שעת קרבא, שהוא הזמן דהמלחמה האלקית, וכמו במלחמה גשמיות הרי צריכים מתחלה הכנה גדולה מכמה שנים, וע"י הכנה זו אפשר לחו"ם, ובעת המלחמה הנה או הוא זמן התגברות המנגד ביותר בתוס' כו', אשר ברגע אחת יכול לשרוף ולהזיק כל מה שטרח ע"ז הרבה זמן, אשר הדוגמא מזה יובן במלחמה האלקית בהעיר קטנה, דלאום מלאום יאמץ, דבעת זמן התפלה או הוא התגברות הנה"ב ביותר להשפיל את האדם במח"ז והרהורים וטרדות שונות, וכמו שנראה במוחש שבזמן אחר אינו מבלבל ואינו מטריד אותו כמו שהוא מבלבלו ומטרידו בעת התפלה וע"ז הוא לבישת הטלית להגן עליו מהחצים ואבני בליסטראות שלא יזוק בהם, אמנם יש חומה ומגן שמונע בעד המנגד שלא יוכל אפילו לזרוק חצים דמגן הטלית הוא או"מ שלא יזוק ואבני חומה זו תורה שע"י לימוד התורה ע"ז מחלישים את המנגד שאין בו כח לזרוק חצים וכדאי' במד"ר ע"פ פנו לכם צפונה אמרו ישראל אל הקב"ה אבינו יצחק מברכו (לעשו) על חרבך תחי' ואתה מסכים ע"י ואו' לנו הצפינו עצמיכם לאן נברח אמר להם הקב"ה ברחו לתורה והוא ע"ד דאי' בתד"א פ"י אם רואה שיטורים באים עליו ירוץ לחדרי תורה ויהי' היסורים בדילין ממנו שע"י לימוד התורה ממשיכים האו"מ דקדושה שמוקף מהאור העליון ותורה אור להאיר בקיום המצות בפו"מ וזהו"ע המצות שהם לבושים.

קיצור. יבאר אשר המצות הן לבושי הנפש גם למטה, ועל ידן גם נה"ב דבוק באלקות, טלית מגן בפני המנגד בשעת קרבא, תורה חומה.

לח) ובפרטיות הוא במצות הצדקה דמצות הצדקה הוא להחיות רוח שפלים הנה במדה שאדם מודד בה מודדין לו דלהיות שהוא מרחם על העני להחיות את נפשו ממתו רעב בגלל זאת מרחמים עליו בהתעוררות רחמים מרובים על נפשו (גם הבהמית) לרוממה משפלותה וטומאתה להיות כל רצונו גם של הנה"ב רק לה' לבדו דבזה מצות הצדקה חלוק משאר כל המצות הנה מצוה גוררת מצוה שיהי' גילוי המקיף דקא ע"י השמחה של מצוה דוקא לכן פושעי ישראל אם שהם מקיימי המצות מ"מ אין הם ממשיכים מאומה דעשיית המצות הרי צריך להיות חיות ועונג שיחפוץ עכ"פ בעשייתה ויהי' לו חיות בזה משא"כ מצות הצדקה להיותה להחיות רוח שפלים בפו"מ ע"כ ע"י דוקא ממשיך בחי' הר"ר ורק דצריך דקיום המצוה יהי' לפי שהוא ציווי הוי' ולא מפני שאינו תופס מקום אצלו להיותו עשיר או להתגדל ולהתייהר והדומה והעיקר שבמצוה זו שתהי' בהרגש פנימי וכמא' והמפייסו בי"א כו', והנה כל המצות נק' בשם צדקה וכמאמר וצדקה כו' להיות כי כל

המצות הנה קיומן כתיקונן הוא שיהי' בהרגש פנימי שזהו בחי' בכל מאדך ועי"ז הוא ממשיך בחי' מאד העליון וזהו"ע המתחסד עם קונו לקיים המצות כתיקונן בהרגש פנימי לכן בכל מאדך בכל ממונך דבצדקה הרי גפשו הוא גותן דהי' יכול להתענג בזה בתענוג גשמי והוא לוקח את הגשמי ומחי' זולתו לכן הנה עי"ז הוא ממשיך בחי' מאד העליון הבלי גבול האמיתי לכן עי"ז הקב"ה גותן לו מלא עומסו בברכה מרובה, והנה וצדקה תהי' לנו נא' אחר פרשיו' שמע ישראל כו' שהו"ע היחוד האמיתי דהוי' ואלקים שע"י קיום המצות כתיקונן גורם דמשפע יהי' אור שהם ב' מיני המשכות כנ"ל ועי"ז נעשה היחוד האמיתי דהוי' ואלקים ונשלם הכוונה העליונה וגם למטה בכי"ע יהי' איהו וחייהי וגרמוהי כמו שהוא באצי' דזהו תכלית השלימות והגילוי דאוא"ס ב"ה דגם בחי' שפע דנת"ל שזהו בחי' מל' שיוודת בכי"ע יהי' בבחי' אור והיינו להיות גילוי עצמות אוא"ס למטה ואז הוא יחוד אמיתי ותכלית העלי' בבחי' מל', וזהו צהר תעשה לתבה י"א חלון וי"א אבן טובה מאירה להם שהם ב' מדרי' דעליו' המל' הא' הוא חלון שהוא ההמשכה בס' השתל' זה בא בעבודה דהו"א יאיר בבחי' מל' אמנם עיקר העבודה הוא דלילה כיום יאיר והוא עליית המל' שהוא אבן טובה וזהו צהר אור תעביד לתיבות' דאמר רבינו ז"ל בש' הבעש"ט דתיבה הם אותיות התפלה וצהר תעשה לתיבה שצריכים לעשות שהאותיות יהי' מאירים והיינו כאשר הם באים בהרגש פנימי ובהתכוננות דהו"ע לטישת האבנים שיאירו וזהו שא' בבעה"ט צהר בגימט' לאור האבן דהאבן עצמו יאיר והיינו דהאותיות דתפלה יהי' בחיות גדול והוא ע"י העבודה בתורה ומצות ואז ה"ה נרגש בתפלה יעמאלט דערהערט זיך דאס בתפלה וזהו שא' בבעה"ט (ע"פ וירא אלקים) את האור כי טוב את האור בגימט' בתורה וגימט' תרי"ג שע"י התורה וקיום המצות אותיות התפלה מאירים, זה שארו"ל קבע בה אבנים טובות ומרגליות שיהי' מאירים לכם כצהרים והוא ע"ד להפך מנגע לעונג דזהו ע"י התפלה דוחסידיך יברוכה * אותיות היצר שע"י התפלה והתעוררו' ר"ר הנה ביכולתו להפוך ולפעול דגם הצר הצורר יהפך להיות רצה בעמך ישראל ולתפלתם שעה והוא ע"ד דאי' בילקוט ע"פ והי' אם שמוע תשמעו אל מצותי אשר אנכי מצוך היום אם אתם שומעים לשמור מצות (בקיום התורה ומצות) אתם מאירים כיום שנא' והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע.

בס"ד, י"ט כסלו, תש"ז

פדה* בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי, וארז"ל (ברכות ד"ח ע"א) כל העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הצבור מעלה אני עליו כאילו פדאני לי ולבני מבין האומות, דתורה נקראת שלום וכמ"ש או יחזק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי כל העוסק בתורה * משים שלום בפמליא של מעלה ושלום בפמליא של מטה, וגמ"ח ג"כ שלום שע"י הצדקה וחסד יעשה שלום בין איש לרעהו, וברבים היו עמדי זה המתפלל עם הצבור. והנה ג' דברים הנ"ל, הן הג' דברים שאמרו במשנה דאבות על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועבודה וגמ"ח, והיינו שע"י ג' דברים אלו הו"ע טוב ה' לקיוו היינו שממשיכים אותו ית' בבחי' קיון כו', והוא המשכת המוחין במדות, וזהו שהעולם עומד דעולם הוא בחי' ז"א ועמידת וקיום העולם הוא ע"י המשכת המוחין בהם כו', וכמ"ש שוקיו עמודי שש * מיוסדים על אדני פו, עמודי שש הן הששה מדות, מיוסדים על אדני פו הן המוחין כו', דלמע' אינו כמו למטה דלמטה היסוד הוא למטה מהבנין ולמע' היסוד למעלה מהבנין *. וזהו עיקר העבודה להמשיך בחי' המוחין וכמ"ש בפע"ח * והעיקר הוא להמשיך בחי' מוחין פנימיים ועצמיים כו' * וע"י המשכת המוחין בהמדות לא יש יניקת החיצונים מהמדות, שהרי מהמדות יכול להיות יניקת החיצונים וכמ"ש לא יחפץ * כסיל בתבונה כ"א בהתגלות לבו, וע"י המשכת המוחין לא יש אחיזה, וכידוע בענין נט"י * ששופכין מים על הידים דלהיות שמסופי האצבעות יכול להיות יניקה וכמ"ש בזהר * דבטופרהא אחידן וע"י שפיכת המים בחי' מי החכ' על הידים לא יהי' יניקה וכמ"ש במ"א, והמשכת המוחין הוא ע"י ג' דברים הנ"ל דעבודה היא העלאה מלמטלמ"ע וגמ"ח המשכה מלמעלמ"ט ותורה קו האמצעי, והענין הוא דעבודה הוא עבודת

פדה בשלום נפשי: המאמר נאמר ע"י כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בי"ט כסלו שנת תרע"ח ברוסטובדאן, נעתק במימיוגרף בראשית נשיאותו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, ובשנת ה'תש"ז ניתן — מכ"ק מו"ח אדמו"ר — ללמדו ברבים בקשר עם י"ט כסלו שנה זו, ומאו נודע בשם — פדה בשלום תש"ז *.

כ"ק מו"ח אדמו"ר חלק המאמר לפרקים והוסיף קיצורים לכל פרק. ובשנת תש"ז באופן שונה מאשר בפעם הראשונה.

כל העוסק: סנהדרין צט, ב. וראה לקו"ת ס"פ מסות.
 עמודי שש . . אדני פו: עיין ויקרא רבה ספכ"ה, תהלים להצ"צ יט, יא.
 למעלה מהבנין: במאמר רע"ח בא כאן בחצעי"ג: ועמ"ש בדה"ש ויטע אשל רע"ח.
 בפע"ח: להעיר מהקדמת פע"ח, שער תיקון חצות שם. ועוד.
 ועצמיים כו': במאמר רע"ח בא כאן: וכמ"ש במ"א בהביאור דצוקת פרונו.
 לא יחפץ: ראה לקו"ת במדבר צ, א.
 בענין נט"י: ראה סידור שער נט"י. דרך מצותיך מצות נט"י.
 וכמ"ש בזהר: ראה זח"ב רח, ב. ע"ח שמ"ט פ"ד, של"א פ"ב.

(*) בעת ההתועדות דש"ק מבה"ח כסלו ה'תשס"ז נאמר ג"כ מאמר זה.

הקרבנות, והנה עיקרי הקרבנות * הי' שחיטתן בצפון וכמ"ש ושחט אותו על ירך המזבח צפונה, דקדק"ד הי' שחיטתן בצפון כדאי' במשנה דפ"ה זבחים, וצ"ל והלא צפון הוא בחי' גבו' ולמה ק"ק שחיטתן בצפון דוקא, אך הענין * דצפון הגם שזהו בחי' הגבו' הנה גבו' הוא תגבורת החיות, וכמו גבורות גשמים שיורדין בגבו' הרי עיקר השפעת החיות הוא מהגשמים וכמ"ש כאשר ירד הגשם כו' והרוה את הארץ והולידה והצמיחה כו', וכן הדם שהוא גבו' הרי הדם הוא הנפש כו' דגבו' הוא תגבורת החיות, וז"ש ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה הרי דאריכת ימים הוא מבחי' הגבו' דוקא ואמרז"ל ע"ז כיון דאפליג * איפליג הרי שזהו חיות שבבחי' הפלגה לא כמו בחי' תיות התמידי, וזהו ג"כ דכל העלאה היא מבחי' הגבו' להיות דהעלי' צ"ל בתגבורת החיות דוקא והוא בבחי' רשפי אש שזהו דוקא מבחי' הגבו', דחסד הוא בבחי' קרירות ורשפי אש הוא מבחי' הגבו' דוקא ועי"ז דוקא הוא העלי' (דעלי') היא עבודה גדולה יותר מבחי' המשכה וכמא' העולם ארוף איז שווערער וויא אראָפּ וכמו שאנו רואין בחוש בעבודה דלחפוץ בגילוי אלקות למטה זהו בנקל יותר מבחי' עלי' והתכללות למעלה וכמו בענין קדוש וברוך כו'), וזהו דשחיטת הקרבנות הוא בצפון דוקא ועי"ז הוא העלי' בבחי' קדש הקדשים כו', וכמו"כ הוא בתפלה שכנגד קרבנות תקנו שצ"ל בחי' רשפי אש התשוקה והצמאון לעלות למעלה, וברשפי אש זה נשרף האש זר דנה"ב שנשרפין המח' והרהורין בישין, והרתיחות הדמים דנה"ב נהפך לטוב להיות בבחי' תוקף הרשפי אש דקדושה, דאותיות המח' והרהורין בישין צריכין שריפה לגמרי דבהם אינו שייך עלי' כנודע, והרתיחת הדמים דנה"ב יוכל לעלות כנ"ל, ושריפת האותיות הנ"ל הן בבחי' אש דקדושה שהוא אש אכלה אש * , ובמ"א מבואר * שמכבסים האותיות ומעבירין אותן ע"י דמעות וכמ"ש חומת בת ציון הורדי כנחל דמעה כו' הנה זהו ג"כ מים הבאים מבחי' אש הגבו' כו' דדמעות הן * מכיוון המוחין כידוע, ועי' העבודה בתפלה ברשפי אש בבחי' אש אכלה אש נעשה ריח ניחוח לה' כמו בקרבנות שנמשך עי"ז גילוי אוא"ס כמו"כ בעבודה דתפלה כו', וזהו דאי' בילקוט ע"פ והמים כו' מימינם ומשמאלם, משמאלם זה תפלה ונדחקו המפרשים בזה מפני מה התפלה היא בבחי' שמאל ופי' מפני שהתפלה היא רק חיי שעה, אמנם לפי הנ"ל מובן מה שהתפלה היא בחי' שמאל מפני שתפלה הו"ע עבודת הקרבנות שזהו בבחי' גבו' דוקא בחי' רשפי אש שעי"ז הוא ההעלאה.

עיקרי הקרבנות : כנראה הכוונה על קרבן התמיד. וראה תו"א כט, ג. שערי אורה ד"ה בכ"ה בכסלו סכ"א.
 אך הענין : ראה ג"כ אור התורה בראשית רמב"ב ואל"ף.
 כיון דאפליג : גטין כה, א.
 אש אכלה אש : ראה יומא כא, ב.
 ובמ"א מבואר : ד"ה ויעמוד העם, תרנ"ח ועוד. וראה תו"א כט, א וד"ה שמן וקטורת תרע"ז.
 דדמעות תן : ראה שערי אורה ד"ה וקבל היהודים פ"ה וי"ט.

קיצור. עיקר העבודה המשכת המוחין, והוא ע"י תורה עבודה וגמ"ח, ויבאר ענין קוק"ד בצפון, גבו', תגבורת החיות, העלאה רשפי אש דתפלה.

ב) ועוד יובן מה שהתפלה היא בחי' שמאל היינו בחי' שמאל דוחה שעזינ' שמאלו תחת לראשי, והו"ע משארז"ל אין עומדין * להתפלל אלא מתוך כובד ראש ופרש"י הכנעה ושפלות והוא ע"י היותו ממארי דחושבנא בפרטי הענינים שלו במחוד"מ, ועי"ז נשבר רוחו בקרבו בבחי' לב נשבר ונדכה ונעשה שבירת החומריות בכלל, ועי"ז הוא תחת לראשי שמתעלה לבחי' ראש דנשמה, וכידוע דנשמה * יש בחי' ראש ורגל שזוהו בחי' הנשמה המתלבשת בגוף שנק' רגל, ובחי' ראש דנשמה הוא עצם הנשמה שלמע' מהתלבשות בגוף, דבעבודה הו"ע רעו"ד בחי' רצון פשוט שלמעלה מטו"ד, וע"י שבירת החומריות מגיע לבחי' ראש דנשמה כו' וכמארז"ל כל המשפיל * עצמו הקב"ה מגביהו שע"י השפלות מגיע למעלה יותר, וענין הקב"ה מגביהו הוא כי בחי' רעו"ד * זהו שנותנים מלמעלה כנודע, והוא ע"י שמשפיל עצמו כו', זהו שארז"ל * על בנו של ריב"ל שא' עולם הפוך ראיתי עליונים למטה ותחתונים למעלה וא"ל ריב"ל עולם ברור ראית והיינו דמי שהוא תחתון למטה בבחי' הכנעה ושפלות ה"ה בבחי' מעלה וכמא' רב מתיבתא * מאן דאיהו רב איהו זעיר ומאן דאיהו זעיר איהו רב כו', וזהו שע"י שמאל דוחה הוא בבחי' תחת לראשי, וגם להיפך שע"י בחי' ראשי הוא בבחי' שמאלו, והיינו שע"י העבודה בבחי' ראש ומוחין וכ"ש בהעבודה דבחי' ראש דנשמה הוא בבחי' שמאל דוחה, וזה"ע שבשמו"ע אומרים סלח לנו אבינו כי חטאנו, דלכאוי' הי' צ"ל בתחלת התפלה ולמה בשמו"ע בתכלית הקירוב או' סלח לנו כו' אך הענין הוא דהנה כתיב * מצרף לכסף כו' איש כפי מהללו וכמו צירוף הכסף ע"י האש דכל שהשלהבת גדולה יותר נעשה הצירוף יותר, כמו"כ איש לפי מהללו לפי אופן ההילול והשבת שלו בבחי' רשפי אש בתפלה כן הוא הצירוף ויכוון הרע וכמ"ש הגו סיגים מכסף ויוצא לצורף כלי וכמו הכסף קודם הצירוף נראים גם הסיגים לכסף, וע"י הצירוף מתברר ומודכך הכסף ונעשה נקי מסיגים ופסולת, והפסולת נדחה לחוץ, כמו"כ הוא בעבודה, דקודם התפלה דרך איש ישר בעיניו דכשלא עבר עבירה ועוד קיים מצוה או עסק בתורה מדמה בנפשו שהוא קרוב לאלקות ובאמת כספך הי' לסיגים כו', וע"י העבודה בתפלה שבא במדרי' הקירוב ה"ה רואה איך שבאמת הוא מרוחק מאלקות. ואו נראה ונרגש אצלו גם דקות הרע המונעים ומעכבים אותו מלהתקרב, ולכן

אין עומדין : ברכות רפ"ה. — התיבה ושפלות אינה ברש"י (ואינה בהגות הצ"צ על ד"ה אין עומדין, שנדפסו בדמ"צ ח"ב רנ"ה, א). ובאה לתוספת ביאור ענין ההכנעה. ולהעיר מלקו"ת במדבר ע"א, ג. רמ"א בשו"ע או"ח סצ"ח סוס"א.

וכידוע דנשמה : תו"א פ"ה, ב. ועוד.

כל המשפיל : עירובין י"ג, ב.

בחי' רעו"ד : ראה לקו"ת במדבר ס"ז, ג. ועוד.

שאמרז"ל : פסחים ג, א.

וכמאמר רב מתיבתא : זתר ח"א קכ"ב, ב. ח"ג קס"ח, א (בשינוי הסדר).

דהנה כתיב : משלי כו, כא. וראה דרך חיים שע"י התפלה פמ"ו.

או אז סלח לנו כו', ולהיות שהוא בבחי' קירוב ע"כ ע"י שנרגש אצלו הדברים המונעים אותו, ה"ה נדחים מאתו, דבסדר העבודה הרי צריכים יגיעה רבה לברר ולוכך את הרע ולדחותו, אמנם בענין הזה להיותו בבחי' קירוב לאלקות, הנה ע"י שנרגש אצלו הריחוק ע"י הרע המונע אותו ומתמרמר ע"י שאו' בלב שלם סלח לנו כו' עי"ז נעשה דחיית הרע (והענין הוא להיות דוהו בעובדי ה' דבעבודתם ביררו וזיככו את החומריות שלהם, והרע הוא רק דקות הרע, דבסדר עבודה הרי הבירור נעשה בתפלה והוא שע"י פסוד"ז נעשה בחי' חקיקה מבחוץ וע"י ברכת ק"ש וק"ש נעשה החקיקה מבפנים כו' וכמ"ש במ"א * הענין באורך, וזהו איש לפי מהללו היינו לפי עבודתו בפסוד"ז וברכת ק"ש וק"ש, כן הוא הבירור שלו, וזה נעשה במשך הזמן ע"י שקידת העבודה כירוע ומבו' בכ"ד, אך משנ"ת כאן הוא שגם שבירר המדות טבעיים דנה"ב (שו"ע שנת"ל בענין הרשפי אש דתפלה שהוא אש אכלה אש) נשאר מ"מ דקות הרע המונעים אותו מלהיות בבחי' קירוב ממש, וע"ז נת' כאן דבעת היותו בבחי' קירוב דוקא נרגש אצלו הריחוק, וע"י שמתמרמר או על הרע נעשה ממילא דחיית הרע מאתו), וגם שע"י נעשה הקירוב יותר והר"ע ויצעקו אל ה' בצר להם היינו מן המיצר דהריחוק (הוא כפי' הא' הנ"ל בשמאלו תחת לראשי, רק שזהו במעלה ומדר' גבוה יותר), והענין דהנה בקרבנות ה' ג"כ בחי' שמאל דוחה והוא העבודה דתרומת הדשן, דהנה הדשן * הוא האפר והפסולת הנשאר מהקרבן, דהקרבת הקרבן הוא שהטוב עולה ונכלל למעלה ונעשה ריח ניחוח לה', והאפר הוא הפסולת הנשאר שבזה ה' תרומת הדשן, ובתרומת הדשן ה' ב' ענינים הא' מ"ש והרים את הדשן כו' ושמו אצל המזבח שה' נבלע במקומו, והב' מ"ש והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה כו', והיינו שגם בהפסולת יש חלקי הטוב שמתבררים ועולים כו' וכמו ביעקב דכתי' ויאבק איש עמו שהעלה אבק תחת כסה"כ, דאבק הוא דאשתאר מנורא והי' גם בזה בירור שהעלה כו', וכמו"כ הוא שבהפסולת הנדחה יש בזה טוב המתברר, והוא שע"י נעשה הצעקה והרשפי אש ביותר, ובמדר' פטריות בעבודה הו"ע המרירות והעצבות דמרירות הוא בחי' שמאל דוחה היינו שמדחה את עצמו ומשפיל עצמו וע"י נעשה תחת לראשי שזהו בחי' ימין מקרבת והו"ע ויצעקו אל ה' כו', ואח"כ ע"י המרירות יבוא לשמחת הנפש כו' כמ"ש בסש"ב פכ"ו ופלא, משא"כ העצבות היא אסקופה גדרסת לכל מיני רע ר"ל להיות שהוא כמיואש כו', וזהו ב' הענינים הנ"ל שהעצבות צ"ל בבחי' דחי' לגמרי, והטוב המתברר הו"ע המרירות שע"י נעשה הקירוב ביותר כו', וכמו"כ יש ב' ענינים בעבודה הנ"ל שנעשה דחיית הרע, ומ"מ יש בחי' מרירות מהריחוק שע"י נעשה אח"כ בחי' הקירוב ביותר כו' וו"ע העבודה שהיא העלאה מלמטלמ"ע כו'.

קיצור. תפלה נק' שמאל דוחה, מארי דחושבנא, וע"י נעשה תחת לראשי, עצם הנשמה, רעו"ד, ע"י ראשי נעשה שמאל דוחה וגם לדקות הרע, ויבאר ענין תרומת הדשן בעבודה, מרירות ועצבות.

וכמ"ש במ"א : ראה קונטרס העבודה בתחלתו. ד"ה טוב טעם תרס"ה.
דחנה הדשן : ראה ג"כ סידור ד"ה להבין ענין תרומת הדשן.

ג) אך הנה הקרבן הי' מקריב הכהן דוקא שהוא בחי' החסד, והיינו שצ"ל לאכללא שמאלא בימינא כו', דעיקר הכוונה הוא ההמשכה דוקא וכמ"ש לא לתוהו בראה אלא לשבת יצרה כו', והכוונה בהעלאה הוא שיהי' ההמשכה, וז"ע גמ"ח שהוא המשכה מלמעלה, ובכלל הו"ע המצות שהן המשכות וגילוי אלקות כו', וזהו שהמצות נק' שלוחים וכדאי' במד"ת * כבדו את המצות שהן שלוחי ושלוחו של אדם כמותו כו' דשליח הוא בחי' גילוי וז"ע רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא כמו האברים שבהם הוא המשכת החיות כמו"כ המצות הן המשכת גילוי אלקות ח"ע גמ"ח, וזה הי' מדרי' אברהם איש החסד שהמשיך גילוי אלקות למטה והו"ע שיהי' שם שמים מתאהב על ידך * וז"ש אלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק, והיינו בחי' אתעדל"ע לעורר אתעדל"ת ובחי' אתעדל"ע שאחר האתעדל"ת *, והתורה היא קו האמצעי שהיא ג"כ המשכה מלמעלה והיינו המשכת המוחין והן בחי' מוחין פנימיים ועצמיים כו', דהנה אמרו"ל תנאי * התנה הקב"ה עם מע"ב אם יקיימו את תורתו מוטב כו', וזהו כנ"ל דהתהוות העולם הוא מבחי' המדות, ותנאי כו' אם יקיימו תורתו דהיינו המשכת המוחין, אמנם במד"ר ובוהר דיקרא דיקרא סע"ב אי' עשרה עשרה הכף שעשרת הדברות מכוון נגד עשרה מאמרות כו', וידוע דע"מ הן ע"ס, וא"כ הרי בכריאת העולם הי' ג"כ בחי' המוחין, וא"כ מה"ע המשכת המוחין שע"י התורה אך הענין הוא דחכ' דמע"ב והו בחי' חיצוניות החכ' וכמו החכ' בעניני העולם, וכמו שיחת חולין של ת"ח צריכה לימוד דת"ח גם בשיחת חולין שלהם יש חכ' גדולה וצריכה לימוד, ומ"מ אינו דומה כלל להחכ' שלהם בתורה וכמו"כ הע"מ נק' * מילין דהדיוטא דלאו אורחא דמלכא לאשתעי במילין דהדיוטא וע"כ גם החכ' בזה היא בבחי' חיצוני, אבל החכ' דתורה היא בחי' חכ' פנימי שנמשך מבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו', וזהו שנמשך ע"י התורה שהיא קו האמצעי, דהרי ידוע דת"ת עולה עד הכתר היינו בבחי' פנימיות הכתר, וע"כ ע"י התורה נמשכים בחי' המוחין מבחי' עצמות א"ס כו', ולהבין ענין בחי' מוחין הנ"ל בעבודה, הנה ידוע דבכאו"א מישראל יש ד' אותיות הוי' וכמ"ש כי חלק הוי' עמו ומאחר שהן חלק ה' יש בכל או"א, וז"ש אנכי ה' אלקיך דשם הוי' הוא אלקיך שיש בכל נפש מישראל, וביאור ענין שם הוי' שבנפש הנה אנו אומרים נשמה שנחת בי טהורה היא אתה בראת אתה יצרת ואתה נפחת בי, וחשיב ד' מדרי' טהורה בראת יצרת נפחת והגם שארו"ל במד"ר חמשה שמות נקראו לה גר"ג ח"י, בכללות הן ד' מדריגות גר"ן ונשמה לנשמה כמ"ש בוהר, והם נגד ד' אותיות הוי', וטהורה היא זהו שרש הנשמה כמו שהיא באצילות, וכידוע שכל

וכדאי' במד"ת : ויגש עה"פ ואת יהודה. — להעיר מלקות ויקרא א, ג.
 על ידך : במאמר רע"ח בא כאן בחצעי"ג : עמ"ש בדי"ה אלה תולדות יצחק רע"ח.
 שאחר האתעדל"ת : במאמר רע"ח בא כאן בחצעי"ג : וכמ"ש בדי"ה הנ"ל.
 אמרו"ל תנאי : ראה שבת פח, א. ע"ו ג, א.
 הע"מ נק' : ראה זח"ג קמט, ב. לקו"ת ויקרא כה, ד.
 הנה ידוע : ראה עדכ"ו לקו"ת ר"פ ראה, ד"ה ועשית חג שבועות תרס"ו, ד"ה אריב"ל בכל יום תפריח. ועוד.

נשמה יש לה שרש באצילות, וכמאמר כל נשמתא הוה קיימא בדיוקנאה קמי' מלכא קדישא כו' דשרש הנשמה כמו שהיא באצילות הרי היא למעלה מהשגה, הנשמה הוא כמ"ש ונשמת שדי תבינם שהיא בחינת השגה באלקות כל אחד ואחד לפום שיעורא דילי', ונשמה לנשמה היא שלמעלה מהשגה, דבאצילות מאיר בחינת חכמה וכמאמר אבא עילאה מקנא באצילות, ואיתא בע"ח * בפ"י כולם בחכמה עשית דהיינו בחינת חכמה דא"ק, דאין סוף בהתלבשותו בבחינת חכמה דא"ק מתלבש בחכמה דאצילות ומאיר בכל עולם האצילות כו'. וחכמה היא בחינת ראי' והיינו שהנשמה כמו שהיא באצילות ה"ה רואה מהות ועצמות אלקות ועו"א מזליהו חזי כו'. וז"ע הרהורי תשובה שנופלים לאדם פתאום ואפילו רשעים מלאים חרטות שזוה מהכרוזים עלינו שמוכרזים על התשובה, וכמארו"ל בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרות אוי להם לבריות מעלבונה של תורה, דעצם הנשמה רואה הכרוזים ומוזה נעשה התעוררות תשובה בהנשמה שבגוף, והיינו דעצם הנשמה היא בחי' ראי' ממש באלקות כו' וכן הוא בנשמות הגבוהות יש בהם בחינת הראי' באלקות שזוה משרש הנשמה שבאצילות כו', ובכל אור"א הוא בחינת הביטול שלמעלה מטעם ודעת המושג, והוא התוקף שבנפש מישאל שאינו יכול להיות היסך רצון העליון, ומה שהוא רצון העליון ה"ה גמשך לזה בכל לב ונפש, שאין זה ע"פ טו"ד בהשגה והתבוננות אלקי ובהתעוררות אהבה ויראה דאו הרי מצד העבודה אינו רוצה בדבר ההיפוך מאלקות ורוצה באלקות, כ"א מצד עצם הנשמה אינו יכול להיות היפוך מאלקות דבשרש הנשמה שהיא רואה מהות אלקות ה"ה מתקשרת ומתדבקת באלקות ומוזה הוא שבא בנשמה למטה שאינו יכול להיות נפרד מאלקות והוא נמשך אל האלקות בקיום התורה ומצות, וגם זה הוא הביטול דהנחת עצמותו שהוא ביטול עצמי לא ע"פ טעם ודעת כ"א שהוא בטל בעצם (ער איז בעצם א' בטלדיקער), והיינו שהוא מניח עצמו ורצונו הטבעי והגופני לגבי רצון העליון מפני שהוא בטל בעצם, וזהו מ"ש משכיל לאיתן * האורחי, איתן הוא בחי' משכיל ומקור השכל היינו בחינת חכמה כו', ואיתן כמשמעו קשה והיינו שנתחזק מאד בכל אור"א מפני שזוה מעצם הנשמה, וגם פ"י קשה שהוא התוקף שבנשמה שלא להיות נפרד מאלקות וכמ"ש כי עם קשה עורף הוא וסלחת שזוה למעליותא שהן קשה עורף שלא להיות היפך ח"ו מאלקות, ויכולים לעמוד נגד כל מונע ומעכב מפני התוקף שבהם, וגם מפני הביטול דהנחת עצמותו, וכטבע הרך לעמוד בפני הקשה שזוה מצד ביטול מציאותו דמשום זה יכול לעמוד נגד כל דבר, (וויילע בא עם איז רעכט זיין ניט מציאות משום זה יכול לעמוד נגד הכל, ועי"ז מתבטל הדבר הנגדי והוא נשאר בקיום מציאותו), וגם איתן הוא לשון ישן וכמו בירת האיתנים בירחא דעתיקיא, והיינו שהנשמות אינם מחודשים כמו שארי נבראים וכמ"ש עם המלך במלאכתו ישבו במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים כו', דכל הנבראים גם מלאכים הם מחודשים י"א שנבראו בשני

ואיתא בע"ח : שער ג' — סוד אצילות — פ"א.

משכיל לאיתן : ראה ד"ה זה לרבנו הזקן — בקונטרס לימוד החסידות פ"ג.

וי"א בחמישי, כי התהוותם הוא מבחינת הדיבור, דעת לדבר ועת לחשות כו', אבל ישראל עלו במחשבה ופי' עלו במחשבה היינו במחשבה הקדומה דא"ק כו', זהו איתן לשון ישן, ופי' משכיל לאיתן האזרחי שלעתיד יזרח ויאיר מדריגה זו, דאו יתגלה בחינת הראיה דנשמה וכמ"ש כי עין בעין יראו כו'. וזה יהי' לימוד התורה דמשיח שיהי' בחינת ראיית המהות כנדוע, וזהו יו"ד דשם הוי' שבנפש היינו בחינת הביטול דחכמה.

קיצור. גמ"ח ומצות המשכה וגילוי, תורה המשכת מוחין פנימי, ויבאר יו"ד דשם הוי' שבנפש, ביטול דחכמה איתן דנשמה.

ד) וה' ראשונה דשם הוי' שבנפש הוא ענין השגה והתבוננות בגדולת אור אין סוף ב"ה, דהגם שבכל אר"א יש בחינת יו"ד דשם הוי' שהיא בחינת ביטול עצמי כו' מ"מ צ"ל גם בחי' ה"א שהוא השגה להתבונן בענין אלקי להיות מושג ונקלט במוחו, ולהתבונן איך שאני הוי' לא שניתי ואתה הוא קודם שנברא העולם ואתה הוא לאחר שנברא העולם מפני שהכל הוא רק הארה לכד כו', ויתרון המעלה שבהשגה הוא שזהו בתפיסא במח' ובכחות בבחי' פנימיות, משא"כ בחי' החכמה שאינה בבחינת תפיסא, ויש מעלה בחכמה בבחינת הביטול שהיא במדריגה גבוה ונעלה יותר שזהו הביטול עצמי, וצ"ל שניהם היינו שיהי' השגה באלקות וגם בחינת ביטול דחכמה שזה שומר ההשגה והביטול שבה כו' דכמו שנקודת ההשכלה שומרת את ההשגה שלא ילך בדרך עקלתון כו' כמ"ש במ"א, כן בחי' הביטול דחכמה שומר את ההשגה שתהי' השגה אלקית ויהי' בבחינת ביטול (וי"ל כמ"ש במ"א דעי' ביטול העצמי דנשמה משו"ז כל השגותיו הן בהטוב ובהעילוי דאלקות. ובלקו"ת בד"ה ראה כו' להתבונן ולהעמיק כו' כפי אשר יד שכלו ורוח בינתו מגעת וליבטל אליו ולדבקה בו במס"נ ממש בבחי' חכמה שלמעלה מטו"ד המושג כו', ולפי"ז י"ל שזהו שאחר ההשגה יבוא לבחינת הדעת, הכרה בהענין, שההכרה היא כאלו רואה והוא בהענין המושג, דהיינו שההכרה היא כפי שהשיג את הענין בבחינת בינה שבנפש), והוי"ו דשם הוי' שבנפש הוא כמ"ש וצדקה כנחל איתן פי' נחל איתן הוא התפשטות בחינת איתן במדות שבלב, דהנה לידת המדות הוא מן ההשגה והתבוננות, אך הוא לאחר שמתעלם גילוי המוחין, וכידוע דבעת שהמוחין הן בהתגלות ה"ה למעלה מהמדות רק לאחר שמתעלמת ההשגה או הוא גילוי המדות, וע"כ המדות הן במורגש ויכול להיות בזה אחיזה כו' דאת זה לעומת זה עשה אלקים שיש מדות רעות. ומאבה דקדושה יכול להיות אח"כ אבה זרה, אמנם יסוד אבא ארוך ומאיר גם כשמתעלמת ההשגה, והיינו כשיש בחינת ביטול העצמי דחכמה או לא יהי' מהמדות שום יניקה, היינו שלא יפול בהמדה ההפכית. וז"ע נחל איתן להמשיך בחינת הביטול דחכמה בהמדות כו', וה' אחרונה היא בחינת מלכות פה תורה שבעל פה קרינן לה, דהרי פי' וביאור המצות הוא בתורה שבעל פה באורך ורוחב בפרטי הענינים ומפני ריבוי האריכות יכול לשנות תוכן המכוון, וכמו עד"מ שלומד גמ' עם פי' רש"י ותוס' ועכ"ז יכול להיות שלא ידע נקודת האמת. ועל לשון החסידות הוא שבריבוי אריכות ההשגה וביאור שזהו בהלכות

גשמיים יכול לשכוח על הוי' נותן התורה, וצ"ל בזה הביטול דחכמה לידע את הוי' בלימוד התורה וידע שהיא חכמתו ורצונו ית'. וז"ע המשכת בחי' מוחין פנימיים היינו המשכת בחינת הביטול דחכמה שיהי' גם בהמדות ובעסק התורה דתורה שבע"פ ואזי לא יהי' בהם אחיות החיצונים. וזהו אמר הקב"ה כל העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הציבור מעלה אני עליו כאלו פדאני לי ולבני כו'. הקב"ה הוא בחי' ז"א דאצילות, בחי' המדות, ובניו הם גשמות ישראל שכולם בני מלכים הם בחי' מל' כו', ופדאני מבין האומות שלא יהי' ח"ו אחיזה בבחי' ז"א ומל' כו'. וזהו פדה בשלום נפשי שלום זהו תורה וגמ"ח ומתפלל עם הציבור הוא עמוד העבודה, שעי"ז פדאני אותי ואת בני בחי' ז"א ומל' שלא יהי' בהם שום אחיזה כו' ואז נמשך האור והגילוי רק למקום הראוי שהם גשמות ישראל.

קיצור. יבאר ה"א דשם הוי' שבנפש, השגה, ביטול והשגה, מעלתו וע"ז, ו' ה' שבנפש מדות ומל' תושבע"פ, ובכולן צ"ל המשכת מוחין פנימי, ביטול דחכמה, ועי"ז פדאני לי ולבני.

בס"ד, יום ב' פ' יתרו, י"ג שבט, תש"ז

יאצ"ט כבוד אמי הרבנית הצדקנית מרת שטערנא שרה נ"ע זי"ע

א) אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים. והקשה ר"י הלוי להרבאב"ע פארוואס זאגט השי"ת דעם טעם אשר הוצאתיך מארץ מצרים און ער זאגט ניט אשר בראתי שמים וארץ, וואס די וועלט באשאפונג איז דאך אַ גרעסערער וואונדער ווי די אותות ומופתים וועלכע זיינען געווען בשעת יציאת מצרים. באמת איז דאך דער גאַנצער ענין פון מופתים — וואונדערליכע זאכען — פאַר געטליכקייט קיין וואונדער ניט. אַ וואונדערליכע זאך איז נאָר שייך זאָגען באַ נבראים, וועלכע זיינען מוגבלים אין זייערע זאָכען, איז די זאך וועלכע איז העכער פון זייער הגבלה אין וועלכער זיי זיינען באַגרענעצט, איז דאָס אַ וואונדער. אָבער השי"ת געטליכקייט, וואָס ער איז ניט באַגרענעצט אין קיין זאך, אין סוף ב"ה ובלו גבול, איז דאך גאָר ניט שייך די זאך פון וואונדער כמ"ש היפלא מה' דבר, איז דאך קיין וואונדער קיין פלא ניט. אָבער נאָך דעם וואָס השי"ת האָט געטאָן אותות ומופתים במצרים, איז דאך צווישען וואונדערליכע זאכען, די פלאים פון בריאת העולם מעהר וואונדער ווי די מופתים פון מצרים, וואָרום די מופתים פון מצרים איז דאָס אַלץ מעהר ניט ווי אַ שינוי הטבע איבערגעביטען די נאַטור פון דער זאך, אָבער ניט עס איז באַשאַפען געוואָרען אַ נייע זאך, המים נהפכו לדם, אָדער אַ קיבוץ שקצים ורמשים, אַ צומישונג פון חיות טרופות אַלע

האָבען געטאָן זייער שליחות, אָבער דאָך איז דאָס ניט קיין גלייכעניש צו דעם וואונדער פון בריאת העולם, וואָס מה דלא הוה הוי, די זאָך פון התהוות הגשמיות מן הרוחניות הוא פלא גדול וכמאמר החוקרים היתהוות הגשמיות מן הרוחניות אין לך בריאה יש מאין גדול מזה, א"כ האָט דאָך דער פסוק געדאַרפט זאָגען אשר בראתי שמים וארץ וואָס שטייט עפעס אשר הוצאתיך מארץ מצרים.

ב) וביאור קושי' הר"י הלוי הוא, דהנה איתא במד"ר אלה תולדות השמים והארץ בהבראם אלה בזכות מי גבראו ובזכות מי הם קיימים, בזכות אלה שמות בניי, ואלה בזכות מי הם גבראו ובזכות מי הם קיימים בזכות אלה העדות והזקים והמשפטים, דבריאת העולם הוא בשביל התורה ובשביל ישראל, שוהו מ"ש בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, בראשית הוא ב' ראשית והתורה נקראת ראשית וישראל נקראים ראשית ובשבילים גברא העולם, דהנה נתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים, דכתיב שוקיו עמודי שש, מיוסדים על אדני פה, ואיתא במד"ר שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראותו, עמודי שש שנברא לששה ימים, מיוסדים על אדני פה אלו פרשיות' של תורה, דהתורה הוא קיום העולם וכמ"ש אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת, דבריתי הוא ברית התורה, ובשביל התורה גברא העולם, ואיתא בשל"ה דנהגו בכל תפוצות הגולה לקבוע שיעורי אמירת תהלות ולימוד התורה ברבים בשני זמנים קבועים, בבקר לחבר מרת לילה ביום והוא באמירת תהלות נעימות דוד מלך ישראל, ולימוד התורה ברבים בין מנחה למעריב, ועיקר הלימוד צריך להיות בדברי הלכה למען ידעו את המעשה אשר יעשו, און מען זאָל וויסען די גרויסקייט פון מקיים זיין אַ מצוה, און די האַרבקייט פון עובר זיין ח"ו אויף איין עבירה, און דאָס איז דער עיקר כוונה פון דעם לימוד התורה ברבים, אָלע אידען בכלל, און יעדער איד זאָל וויסען וואָס מען מוז טאָהן און וואָס מען טאָר ניט טאָהן, עס איז פאַראַן אַ סך אידען וועלכע וויסען ניט וואָס מען מוז טאָהן און וואָס מען טאָר ניט טאָהן, אַז מען וואַלט וויסען די גרויסקייט פון לייגען תפילין טראָגען ציצית, וואַלטען גאָר אַ סך דאָס טאָהן, מען איז זייער פאַרעמיהאראצות'עט געוואָרען מען ווייסט ניט די האַרבקייט פון ניט היטען טהרת המשפחה, מקוה, מען ווייסט ניט דעם זין פון דעם וואָרט כרת ר"ל, וואָס עס מיינט ר"ל ערירים יהיו, אָהן קינדער ר"ל, קראַנקע קינדער, קרענק אין קערפער, קרענק אין גייסט ר"ל דור אשר אביו ואמו יקלל, וואָס דאָס אַלץ איז ווייל מען היט ניט קיין אידישקייט, די סיבה אויף דעם איז ווייל מען לערענט ניט, לזאת עיקרי הלימוד ברבים צריך להיות בהלכה.

ג) והנה אנו רואים במחש כמה אנשים יראי אלקים שומרי תורה ומצוה שנכשלים בכמה ענינים מפני העדר הידיעה בפרטי דיני ברכות ודיני תפלה ובהמ"ז, ובפרט דיני שבת שהם פרטים מרובים, וישנם הרבה שנכשלים בזה, ובפרט ההמון שאינם יודעים רק מעט מזעיר, והרבה משומרי שבת הנה באיהו פרטים מחללים את השבת מפני העדר הידיעה, וע"כ עיקר

הלימוד ברבים צ"ל בהלכה בפסקי דינים למעשה דעל זה העולם קיים, דהתורה ניתנה למטה דוקא וכאשר מלאכים בקשו את התורה כמ"ש אשר תנה הודך על השמים, אמר להם משה כלום יצה"ר יש בכם, דרצון העליון הוא שיהי' עולם והעולם יהי' גשמי ובעולם זה יברא אדם בגוף גשמי ויצה"ר יסית את האדם להיות נמשך אחרי כל הענינים הגשמיים והתומרים, והאדם ילמד תורה ועי' לימוד התורה יקיים את המצות עשה ויזהר בכל הלא תעשה כמ"ש אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי דזה מה שהקב"ה ברא הארץ הוא בשביל האדם, וכמ"ש ואתנה צאני צאן מרעיתי אדם אתם אתם קרוים אדם, דמעלת האדם הוא מה שהשכל גורם מדות טובות, והיינו התגברות הצורה על החומר והוא עי' לימוד התורה, דבלימוד התורה אז הרי האדם יודע איך לקיים מצות וזהו אדם עלי' בראתי, דבריאת האדם הוא בשביל בראתי בגימט' תרי"ג, שיקיים את המצות. ואז הרי נשלמת הכוונה העליונה דבריאת העולם, דזהו בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ דמה שנברא העולם בשם אלקים שהו"ע הטבע הוא בשביל בראשית ב' ראשית דתורה וישראל. וזהו אם בחקותי תלכו כו' ונתתי גשמיכם בעתם, דהשומרי תורה ומצוה מגיע להם צרכי חייהם בגשמיות לפי שהם מקיימים את העולם, אי"כ הרי במ"ת שהוא תכלית כוונת הבריאה הי' ראוי שיאמר אשר בראתי שמים וארץ, ומפני מה אמר אשר הוצאתיך מאמ"צ, ועוד דהנה מסגנון הלשון אנכי הי' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מובן דלהיות כי הוי' הוא אלקיך, לזאת הוצאתיך מארץ מצרים, וצ"ל מה ענינו.

ד) והנה בריאת העולמות הי' באות ב' שהוא ברכה, וא' הוא היפך הברכה, אי"כ צריך להבין למה מ"ת נאמר הנתחל באות אלה דוקא, ולהבין כל זה, הנה ארז"ל באבות אריב"ל בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרות ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה, ופירשו המפרשים עלבון של תורה, דאס מען פארשעמט די תורה, און מען לערענט זי ניט, כן יש למעלה כמה כרוזים שונים שמכריזים ומעוררים על התשובה וכמא' שובו בנים שובבים, שובו שובו בית ישראל ולמה תמותו דתכלית כל הכרוזים האלו הוא בכדי שבני אדם ישמעו הכרחים ויתעוררו לעשות תשובה ולעזוב רוע מעלליהם ודרכיהם הרעים. דאס איז דער תכלית פון די כרוזים, אבער בני אדם הערען דאך ניט דעם בת קול און די כרוזים, איז וואס איז דער תועלת פון די כרוזים. והנה טעם וסבת הדבר מפני מה אין שומעים את הבת קול הוא ויילע דער גוף און נפש הבהמית פארשטעלען אויף דער נשמה וואס אין מענטשען, וידוע דלא כל הנשמה מתלבשת בגוף האדם ומה שמתלבש בגוף האדם הוא רק הארה ומקצת הנשמה בלבד, דלא כל הנשמה יכולה להתלבש בגוף האדם, כי הנשמה גבוה במעלה מן המלאכים העליונים וידוע המאמר ומלאך בשליש עולם עומד, שיש בזה ב' פירושים, א' שהמלאך הוא שלישי מן העולם והב' שהעולם הוא שלישי מן המלאך, ונשמה שהיא גבוה מן המלאכים מובן שהגוף קטן מהכיל את הנשמה, אי"כ מה שמתלבש בהגוף הוא רק הארה ומקצת הנשמה בלבד, אבל עצם הנשמה נשארת למעלה,

ועצם הנשמה מה שנשארת למעלה הרי היא רואה ושומעת הכרוזים העליונים, מה שבת קול יוצאת מהר חורב ומכרות ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה, וכן שאר הכרוזים שמכריזים לעורר את האדם על התשובה, ומוזה שעצם הנשמה שומעת את הכרחים העליונים ורואה אלקות במוחש, דהנה כשם שבהארת הנשמה הרי יש בה כחות דראי' שמיעה וכו' שהן כחות הנפש, הנה כן הוא גם בעצם הנשמה שיש בה הכחות דשכל ראי' ושמיעה כו' און אַלץ איז אין געטליכקייט. והנה מזה מה שעצם הנשמה שומעת הבת קול והכרוזים הרי זה מגיע גם בהארת הנשמה המלוּבשת בגוף האדם, אַז עס ווירקט אויך אויף דער הארת הנשמה.

ה) וזהו דכתיב וראיתי אני דניאל לבדי את המראה, והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה אבל חרדה גדולה נפלה עליהם וגו', וארז"ל (הובא בילקוט במקומו) אע"ג דאיהו לא חזי מזלייהו חזי, מזלייהו הוא עצם הנשמה, ועצם הנשמה שומעת את הבת קול ומוזה בא גם להארת הנשמה המלוּבשת בגוף האדם, וזהו ההרהורי תשובה שבאים להאדם פתאום, מיר זעהען אַז אַמאַל פאַלט איין דעם מענטשען אַ טראַכט פון תשובה חרטה האַבען אויף דעם עבר, און ווערען בעסער אויף להבא און דאָס אַלץ קומט איהם פלוצלונג אַהן הכנה, דהנה אנו רואים במוחש שיש ב' אופנים בסבות התשובה, הא' בהכנה והב' שלא בהכנה כלל, דהנה כאשר האדם מתבונן בתכלית היותו בעולם, אַז דער מענטש הויבט זיך אַן באַרעכענען, וואָס איז דער תכלית זיינער אויף דער וועלט, און הויבט זיך אַן גוט באַטראַכטען ווי דער שכל זיינער איז פאַרנומען גאַר אין זייער פשוטע זאַכען, אַז יומם וליילה טראַכט ער און טוט גאַר וואָס נוגע צו זיך צו זיינע גשמיות לקבץ הון ועושר ורודף אחר הכבוד, און באַטראַכט זיך אין אַלע זיינע מחשבות דבורים און מעשים, הן בענינים שהם בין אדם למקום, וויפיל ער האָט געזינדיגט אין אַזעלכע זאַכען וואָס ער ווייסט זיי ניט, כמאמר ידע אינש בנפשו, יעדערער ווייס דאָך באַ זיך (ווען ער וויל זיך ניט גאַרען, ווייס ער דאָך אויף ריכטיג) וואָס מיט איהם טוט זיך, אַלע זיינע חטאים עוונות ופשעים, און זיינע חטאת נעורים, ווען די בלוט איז באַ איהם צוקאַכט, און די האַרץ ברייט, און האָט זיך איבערגעגעבען גאַך זיינע רצונות אין גשמיות'דיגע זאַכען, און מצות השם איז באַ איהם געווען וואָכעדיג, און הן בדברים שבין אדם לחבירו, וואָס ער האָט דעם אַנדערען געטאַהן עוולות און שלעכטס, ווי עס שטייט ידיכם דמים מלאו, אייערע הענט זיינען פול מיט בלוט, וואָס מען רירט אַן דעם אַנדערען בפרנסתו, וואָס יענעם איז דאָס נוגע בנפש ממש, אַדער המלכין פני חבירו ברבים וואָס ער איז ווי אַ שופך דמים, און האָט דעם אַנדערען שלעכט געמאַכט, און געזאַגט שקרים און לה"ר ורכילות, אַלץ צוליב מאַכען זיך גוט אין גשמיות, עס איז דאָך מער ניט וויילע דער מענטש האָט זיך זייער ליעב דערפאַר געפינט ער פאַר זיך תירוצים און ווייזט גאַך אויף אַז ער איז גערעכט, אַבער באמת איז דאָס אַלץ מער ניט ווי פאַר אַנדערען, אַבער פאַר זיך אַליין ווייסט ער דאָך אַז דאָס אַלץ וואָס ער זאָגט איז שקר וכזב, און

ער איז דאך באמת אַ שלעכטער און אַ גראַבער מענטש. און אַנשטאָט דעם וואָס אַזאַ מענטשען קומט אַז מען זאָל איהם מרחק זיין (ביז ער וועט תשובה טאָהן און ווערען גוט) וויל ער נאָך כבוד, איז אַז ער באַרעכענט זיך באמת אין דעם איין מאָל און נאָך אַמאָל, קומט ער צו צום אמת, אַז עס ווערט איהם ניט גוט אויפן האַרצען און ער ווערט ביי זיך זייער צובראָכען פון דעם, און עס ווערט ביי אים אַ הסכּם והחלט גמור אויף ווערען גוט הן בהענינים שבין אדם למקום והן בהענינים שבין אדם לחבירו.

ו) והנה כל זה הוא התשובה שבאה ע"י ההתבוננות היינו ע"י הכנה, דער מענטש באַרעכענט זיך וואָס מיט איהם טוט זיך, באַרעכענט ווי אַ מענטש דאָרף זיין און באַרעכענט ווי ער איז, איז במילא אַט די התבוננות און אַריינטראַכטען אין דעם אמת, איז דאָס אַ הכנה צו דער תשובה וואָס קומט פון דעם. ולפעמים אנו רואים שהאדם מתעורר בתשובה פתאום בלי שום הכנה כלל, ווי עס טרעפט אַ מענטשען אַז גייענדיג אין גאָס, בשוקים וברחובות, זייענדיג צוטראַגען בעסקיו, און איז טרוד בעניניו, און אין מיטען טוט ער אַ זיפּץ פון טיפען האַרצען, אנהא העוברת אותו לרסיסים און טוט אַ טראַכט עד מתי וועט ער אַלץ אַזוי זיין ווי ער איז, און גלייך קומט איהם אויפן געדאַנק אַלע זיינע שלעכטע זאַכען, הן אין ענינים וואָס בין אדם למקום, און הן אין ענינים וואָס בין אדם לחבירו, און עס ווערט אים זייער ניט גוט פון זיך אַליין, עס ווייטיגט איהם די האַרץ, און ער טראַכט ביי זיך אַפּ מיט אַ פעסטען החלט אַז פון איצטער אָן ווערט ער אַנדערש, וואָס די התעוררות קומט מצד עצם הגשמה, דעצם הגשמה הרי רואה ושומעת הכרוזים העליונים דשובו בנים שובבים, הנה מזה בא התעוררות תשובה גם בהארת הגשמה המלוּבשת בגוף, דהנה טעם וסיבת הדבר מה שאיש ישראל יחטא ח"ו, דאָס וואָס אַ איד טוט ניט דאָס וואָס מען דאָרף מקיים זיין במצות עשה אַדער ער טוט ח"ו אַ עבירה, איז דאָס מצד איה סביבה, וואָרום אַהן אַ טעם וסיבה קען דאָס גאָר ניט זיין אַז אַ איד זאָל טאָהן וואָס מען טאָר ניט, עס שטייט כי חלק ה' עמו, דער עם ישראל איז עמו ית', און עמו איז אַ חלק משם הוי', הוי' למעלה מהגבלת זמן ומקום, אַ איד לעבט העכער ווי די הגבלה פון זמן ומקום, נאָר די סבה איז דער רוח שטות ווי די גמרא זאָגט אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות וואָס דער רוח שטות פאַרדעקט אויפן אמת, דער יצה"ר רעדט איין דעם מענטשען אַז ווען ער היט ניט אַפּ התורה והמצות איז ער ערדנו ביהדותו וואָס מיט דעם פאַרדעקט ער אויפן אמת, וואָס דער אמת איז, אַז מען היט ניט קיין תורה ומצות ווערט מען מרוחק פון געטליכקייט, ורק מפני הסתת היצה"ר אינו מרגיש זאת והוא מוטעה בעצמו אבל באמת פנימית לבבו שלם הוא, ולכן כאשר מכריחים ח"ו על ענין של כפירה דאז ה"ה יודע כי זה נוגע בכל היהדות שלו, מוסר נפשו ממש, אמנם בקיום התומיצ בכלל הרי היצה"ר מסית את האדם לעבור עליהם, ומי"מ הנה לעת מן העתים, אַז דער מענטש האָט אַ זכות, דאָן דערהערט גיכער די הארת הגשמה די התעוררות תשובה וואָס ווערט מצד די הכרזות פון בת קול און דער כרוז שובו בנים שובבים.

ז) וזהו אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, דהנה אלקיך הוא אלקה שלך, דער חלק געטליכקייט וואָס עס איז דאָ בכל אחד מישראל. וואָס שם אלקים בגימטריא הטבע הנקרא בל' העולם נאָטור, ובמ"ת האָט השי"ת געגעבען אידן דעם כת עליון, אַז אַ איד זאָל זיין העכער ווי די נאָטור, וזהו הוי' אלקיך, אַז הוי' שהוא הי' הזה ויהי' כאחד, והיינו מה שלמעלה מהזמן ומקום יהי' אלקיך. דאָס איז טבע ישראל מצד הנשמה. ועי"ז הוא אומר אשר הוצאתיך מארץ מצרים, אַז דורך דעם וואָס הוי' הוא אלקיך, הנה עי"ז הוצאתיך מאמ"צ. דהנה כתיב וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח, ויובן זה עד"מ בגשמיות כאשר האב רואה כי בנו אינו מתנהג בדרך הישר וצריכים להעמידו על האמת הרי יש בזה שני אופנים, הא' עי"י הקירוב, והב' עי"י הריחוק, דבאופן הא' הוא שמקרב את בנו בכל מיני קירוב להאכילו ולהשקותו ולתת לו בגדים טובים ועוד, והכל בשביל לקרב אותו עד שישמע לקולו ללכת בדרך הישר, ומובן שיש צער להאב להשפיע לבנו רוב טוב כזה שאינו מגיע לו כלל, אלא עושה זאת בשביל לקרב את בנו שילך בדרך הישר, אמנם כאשר האב רואה דגם זה אינו מועיל אז הנה אדרבה מרחק את בנו בכל מיני ריחוק שמגרשו מעל פניו ואינו נותן לו לאכול ולשתות עד אשר ידכא אותו ויכניע את רוע לבבו לשוב אל הדרך הישר ואז יקרב אותו, וככל המשל הזה יובן בעבודה, דהנה כתיב בנים אתם להוי' אלקיכם, וסוף כל סוף הרי כל נשמה ונשמה היורדת למטה להתלבש בגוף צריכה להשלים כוונת הבורא ית' ויתעלה, אידען מוזען תשובה טאָהן און וועלען תשובה טאָהן, שזהו וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח. אמנם אופן הקירוב והתשובה יש בזה שני אופנים, הא' הוא עי"י קירוב שנותנים להאדם פרנסתו בשפע שיוכל לקבוע עתים לתורה וללמוד דיני התורה והמצוה למען ידע את המעשה אשר יעשה בקיום המצות כהלכתן, ואם ח"ו באופן כזה אינו פועל בו הקירוב לאלקות ללמוד תורה אז הוא אופן הב' ח"ו בדרך ריחוק שמכניעים אותו ושולחים עליו יסורים ר"ל בהעדר הפרנסה, בהיזקות במסחרו ח"ו, ביסורי בית בבנים ח"ו או בחולאים שונים ר"ל כמ"ש תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם שע"י היסורים ר"ל באים לידי תשובה, והיא תשובה מעליתא, דכאמת הרי כל איש ישראל חפץ בתורה תשובה ומעש"ט, וכמאמר אמרו ישראל לפני הקב"ה רבש"ע חפצים אנו לקיים מצות אלא שאור שבעיסה מעכב, עיסה הוא הגוף, שאור שבעיסה תאוות הגשמיות שבהם מתלבש היצה"ר, ולזאת הנה עי"י היסורים ר"ל מחלישים את הגוף ח"ו ובמילא בא לידי תשובה, ולזאת החכם עיניו בראשו לבא לידי תשובה בסבת הקירוב.

ח) וזהו אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים שזהו מאמר הראשון דעשרת הדברות דבעמידת הר סיני ניתן הכה והעזו לישראל לצאת מכל המיצרים וגבולים שמעכבים את האדם מלקיים את התורה והמצוות. ולכן אומר אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים, שהתורה ומצות הם נצחיים בכל מקום ובכל זמן, ואל יעלה על דעת אדם לומר כי נשתנו העתים והזמנים או שיש חילוקים במקום, התורה ומצות הם רק בהזמן ומקום של

תורה. מצות התלויות בארץ או בזמן, שבת, מועדים, לילה יום, אבל לא הזמן ומקום של האדם ודעות בני אדם, ובמאמר הראשון דעשה"ד אומר אשר הוצאתיך מארמ"צ מבית עבדים להיות ידוע לכל אז יעדער אידען איז געגעבען געוואָרען די שטאַרקייט אָן אומעטום און אַלע מאָל קען מען און מען מוז היטען תורה ומצות. יעדער איד האָט בבח שטאַרקען זיך אויף אַלע מניעות ועיכובים וואָס מען מאַכט אויף לימוד התורה און קיום המצות כמאמר הידוע בכל דור דור עומדים עלינו לכלותינו והקב"ה מצילנו מידם, והאות הראשון דעשה"ד הוא אלף להורות שהלומד תורה על מנת לשמור לעשות ולקיים את המצות בפומ"מ בכחו להפך גם את הקללה לברכה כמאמר בא וראה כמה גדול כחן של עושי מצוה שמהפכין את הקללה לברכה.

●

בס"ד

מ"ם רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו. והנה צ"ל מהר"ע המים רבים דעליהם מתפלא ואומר דמים רבים לא יוכלו לכבות. דמהיכא תיתא לאמר דיהי' ביכולת המים לכבות את האהבה הלא אהבה היא מדה שבלב. ואינה בגדר כלל שהמים יכבו אותה. ומה בא להשמיענו דמים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, דמשמע מזה דמה שהמים רבים אינם מכבים את האהבה הוא פלא, ולא זו בלבד דמים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה כו' אלא עוד יותר הנה כה גדלה מעלת מדריגת האהבה דגם אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה הנה בוז יבוזו לו. וצ"ל מה ענינו. ועוד דהנה אהבה נקראת בשם מים וכמאמר זכור אב נמשך אחריו כמים. דאב הוא אברהם ונמשך אחריו כמים מה שנמשך באהבה לאלקות דאברהם הרי מדתו מדת האהבה והחסד שהיא אהבה הנמשכת כמים. וא"כ מה הפלא בזה מה דמים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, ואדרבה איך אפשר דמים יכבו את המים. אך הענין הוא דאיתא במד"ר (במקומו) מים רבים לא יוכלו לכבות. מים רבים אלו אוה"ע וכדכתיב (ישעי' י"ז י"ב) הוי המון עמים רבים כהמות ימים יהמיון וגו' את האהבה שאוהב הקב"ה את ישראל שנאמר (מלאכי א' ב') אהבתי אתכם אמר ה' וגו' דמאהבה זו שהקב"ה אוהב את ישראל הרי נקבעה האהבה בלב ישראל שהם אוהבים את הקב"ה. דכשם שהמים רבים דאוה"ע אשר כהמות ימים יהמיון לא יוכלו לכבות את האהבה של הקב"ה לישראל הנה כן המים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה שישראל אוהבים להקב"ה אלא עוד גם אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה זו שישראל אוהבים את הקב"ה, הנה בוז יבוזו לו. והנה מים רבים בעבודה הם טרדות ודאגת הפרנסה ומחשבות בני אדם בעניני עוה"ז גלל וכמ"ש רבות מחשבות בלב איש דבלב איש ואיש הרי ישנם הריבוי מח' שהם מבלבלים ומטרידים את האדם ביותר.

והם הם המייגעים את האדם ביותר (זיי פֿאַרמאַטערן דעם מענטשן). דהעיקר הוא מה שמטילים ספיקות בכל דבר ודבר. אם כה הוא או כה הוא. וזה מטריד מאד ומבלבל את נפש המשכלת עד שהוא תמיד מבולבל ומוטרד, ואין לו שום מנוחה כלל. וזה מכביד עליו יותר מכל כובד. דגם בדבר הכבד הרי יש לו מנוחה. וכמו באיזה זמן אשר יש לאדם איזה כובד ח"ו. אַ שווערע צייט. אבל יודע דבר ברור ומחלט הנה לא יוכבד לו כ"כ מאחר שיודע הוא דבר ברור ואין לך שמחה גדולה מהתרת הספיקות. הנה בהיתר הספק הרי יש לו מנוחה ודעתו מיושבת עליו ואין נפשו השכלית מתנענעת אנה ואנה. אבל הספיקות הוא שאינו יודע דבר ברור אם לעשות באופן כך או באופן אחר והיינו שהוא מסופק בהדבר ואינו יכול לשית עצות בנפשו איך יעשה והוא מוטרד מזה גופא, דלבד זאת שבעת שהוא עושה מלאכתו אין דעתו מיושבת עליו, ממילא הנה דבר מלאכתו אינו כדבעי, אלא עוד יותר אשר הטרדא והספיקות מבלבל אותו מלעשות מלאכתו ואינו עושה מאומה ואינו משיג צרכו וחסר לו בפרנסתו ומוסיף לו יגון על יגונו וכשם שהוא בגשמיות כך דע"י הספיקות והבלבול מתבטל ממלאכתו הנה כמו"כ הוא ברוחניות בהעבודה לתורה ותפלה הנה אם אין לו סדר קבוע ומיוחד הרי מתבטל ממלאכתו וחסרה לו פרנסת נפשו. והן המים רבים דריבוי מחשבות אשר בלב איש ואיש דשרש הענין בזה הוא כמאמר מרובים צרכי עמך ודעתם קצרה. דלהיות אשר דעתם קצרה לזאת הנה הצרכים המה מרובים. דהנה דעת הוא התקשרות ודעתם קצרה הפי' דאין ההתקשרות אמיתי כדבעי להיות וכמו בענינים גשמיים דכאשר דעתו רחבה והיינו שהוא מקושר אל האמת באשר הוא דכתיב וברכך הוי' אלקיך בכל אשר תעשה דידוע את האמת כמו שהוא שהעיקר הוא ברכת הוי', וזאת רק זאת תעשירי, ולא נצטווה אלא לעשות כלי אל הברכה העליונה והוא לעשות איזה עסק אשר העסק ההוא הוא כלי שישרה בו הברכה העליונה והכלי תהי' כלי טהורה והיינו שתהי' ע"פ התורה ואז צרכיו מועטים. דהלא הוא ית' הנותן כח לעשות חיל והוא אינו צריך אלא לעשות כלי בלבד להיות שהפרנסה היא לחם הארץ. וע"כ צריכים עשיית הכלי אבל אין לו שום יגיעה בזה ומכ"ש דאינו שייך שיהי' לו איזה טרדה ובלבול. אבל כאשר דעתו קצרה והיינו שההתקשרות שלו בהאמת אינו כדבעי ואז הרי צרכיו מרובים דהרי נדמה לו שצריך לסייע ח"ו בהשפעת הברכה והוא ההתעסקות שלו בעניני העסק ע"י יגיעה ותחבולות. ובמילא צרכיו לרגלי העסק מרובים ביותר והוא מוטרד ומבלבל מאד, דלא מיבעי דאין לו זמן על קביעות עתים לתורה אלא דגם אינו יכול להתפלל בזמנו ועתו ומכ"ש להתפלל במתינות להשמיע לאזניו מה שהוא מוציא בפיו לפי שנפשו מבולבלה עליו ומוטרד בהריבוי מחשבות.

קיצור. יקשה דאהבה היא מדה שבלב ואיך המים יכבו אותה. ועוד דאהבה נקראת מים ואיך מים יכבו מים. ויסביר דמים רבים הם או"ה אשר כהמות ימים יהמיון ובעבודה הו"ע טרדת הפרנסה בכלל וביותר הספיקות המבלבלים אותו ממלאכתו בגשמיות, וכן ברוחניות מפני כי דעתם קצרה לכן צרכיהם מרובים.

ב) והנה בכדי שיהי' דעת האדם בבחי' דעת רחבה הוא ע"י העבודה בתורה ותפלה. והעיקר הוא העבודה דתפלה. דהנה תפלה היא התקשרות וע"י העבודה בתפלה (גם באיש הפשוט שמתפלל ע"ד הפשוט כפי כחו) הנה מעורר רחמים להיות לו דעת רחבה. ועי"ז נעשים צרכיו מעוטים ונמשך לו ההשפעה העליונה במדה מרובה. וביאור הענין הוא דהנה בתפלה אנו אומרים אלקי עולם ברחמיך הרבים רחם עלינו ארון עווננו צור משגבנו כו'. והנה ברחמיך הם רחמים העצמיים דפנימיות ועצמות א"ס ב"ה. וזהו בקשת ישראל שהם מבקשים הרחמים העצמיים דעצמותו ומהותו ית'. וצ"ל מהו ענין בקשה זו בכלל ובפרט מה שאומרים הרבים דרחמיך הם רחמים עצמיים, וברחמים עצמיים דפנימיות ועצמות א"ס ב"ה איך שייך לומר רבים שהו"ע הריבוי. אך הענין הוא דהנה שרש ענין הרחמים הוא בחי' ומדריגה גבוה מאד נעלה. והנה יש ב' סבות שהם גורמים וממשיכים את הרחמים הא' הוא הרוממות דרוממות סבה לרחמים. וכמו עד"מ למטה אנו רואין דמי שהוא מרומם ומנושא הרי יש בו הרחמים על השפלים והעניים, וכל מי שהוא מרומם יותר הנה יש בו יותר הרחמים וכמו שר גדול ונכבד הרי יש בו רחמים יותר על השפלים והעניים מכמו בשר קטן והיינו דבשר קטן הרי אין בו הרחמים כ"כ על השפלים והעניים כמו שהוא בנמצא בשר גדול ומכש"כ המלך שהוא מרומם ומנושא על כל השרים הרי יש בו הרחמים עוד יותר גם מכמו בשר גדול דלהיות הרוממות וההתנשאות היא סבה לרחמים. אמנם יש עוד סבה לרחמים והוא מצד ההרגש דמי שהוא מרגיש את הזולת הנה מפני ההרגש שמרגיש כי חסר הנה ההרגש מעורר את הרחמים לרחם עליו דמי שאינו מרגיש את זולתו אינו מתעורר ברחמים על זולתו, רק דוקא כאשר מרגיש את זולתו, הנה הרגש זה מעורר בו את הרחמים לרחם עליו, והרגש זה הוא מצד החכמה והדעת דדעת הוא הרגש והמשכת הרחמים שמצד ההרגש הם הרחמים הבאים מצד החכמה והדעת ולכן מי שהוא בר דעת הרי יש בו רחמים יותר משא"כ מי שהוא קטן בחכמה אין בו רחמים כ"כ ובפרט חסרי דעה ר"ל שאין בהם רחמים והוא לפי שהרחמים באים מצד ההרגש. ולכן מי שהוא בר דעת יותר הרי יש בו הרגש יותר ולכן הוא מתעורר ברחמים אל הזולת ונמצא דיש כאן ג' ענינים. הא' הוא הרחמים בעצם שהוא בחי' ומדרי' גבוה מאד נעלה, וב' סבות הגורמים וממשיכים את הרחמים. הא' מפני הרוממות והב' מפני ההרגש דשניהם ה"ה סבה אל ההתעוררות והתגלות הרחמים.

קיצור. יבאר דע"י התפלה נעשה דעתו רחבה ובמילא צרכיו מועטים דתפלה הוא בקשת רחמים העצמיים. ויבאר ב' סבות הגורמים רחמים א) רוממות ולכן נמצאת בשר גדול יותר מבקטן וכש"כ רחמי המלך. ב) הרגש ולזאת הבר דעת רחמיו מרובים.

ג) והנה ב' סבות אלו המעוררים את האהבה והיינו דהסבה דרוממות והסבה דהרגש עם היות דשניהם הם סבה להתעוררות והתגלות הרחמים אבל הם בעצמם ה"ה הפכים זה מזה דענין ההרגש הוא בקירוב הערך דמי

שהוא מובדל ומרוחק הרי אי אפשר שירגיש את הזולת ובכדי שירגיש את הזולת ה"ה דוקא כאשר הוא בקירוב אליו. וא"כ ההרגש הוא בקירוב הערך. וענין הרוממות הוא בהבדלת הערך דוקא דזהו ענין מהות הרוממות מה שהוא מובדל ומנושא ואין שם ענין ההרגשה להרגיש את הזולת. וא"כ מאחר שנת"ל הדמשכת הרחמים הוא מפני ההרגש דוקא ולכן מי שהוא בר דעת גדול הרי יש בו ההרגש יותר. ובמילא הרי יש בו הרחמים יותר. וא"כ גילוי והמשכת הרחמים תלוי בהרגש דוקא. וא"כ צ"ל איך נמשך הרחמים ע"י הרוממות דהרי רוממות הוא הבדלת הערך ואין שם ענין ההרגש כלל. והפ"י הוא דלהיות הרוממות הוא הבדלת הערך איך נמשך מזה ענין הרחמים בכלל ועוד יותר דלא לבד שנמשך ממנו הרחמים אלא שהוא עוד סבה לרחמים. אך הענין הוא דהנה הרחמים שנמשך מצד הרוממות וההתנשאות אינו מטעם וענין ההרגש אלא להיות כי טבע המרום להיות נמשך אל השפל. וכמו שנראה במוחש בטבע בנ"א דמי שהוא מרום ומנושא ה"ה נמשך אל השפלים והעניים דוקא משא"כ באנשים נכבדים שהם בעלי מעלה ומדריגה ה"ה מרוחק מהם. והדוגמא מזה למעלה הוא דכתיב כי רם ה' ושפל יראה וגו' וכתוב מרום וקדוש אשכך את דכא ושפל הרוח וכמאמר כל תשמישי' דקב"ה במאני תבירין כו' וא"כ הב' סבות דרוממות והרגש המעוררים את הרחמים ה"ה הפכים זמ"ז. דהרגש הוא בקירוב הערך והרוממות בהבדלת הערך אשר לפי זה בהכרח לומר שגם הרחמים הנמשך על ידם ה"ה חלוקים באופן המשכתם. והיינו דיש הפרש אם המשכת הרחמים הוא בסבת ההרגש או דהמשכת הרחמים הוא בסבת הרוממות. והיינו דרחמים הנמשכים בסבת ההרגש ה"ה נמשכים לגדול במעלה ומדריגה כמו שהוא נמשך אל הקטן שהוא שפל במעלה ומדריגה והרחמים הנמשכים בסבת הרוממות ה"ה נמשכים אל השפלים דוקא אבל לא אל הגדולים במעלה ומדריגה דכאשר הרחמים הם באים בסבת ההרגש הנה בהרגש ה"ה יכול להרגיש את הגדול במעלה ומדריגה כמו שהוא מרגיש את הקטן במעלה ומדריגה. דבאמת הנה גם הגדול במעלה ומדריגה ה"ה חסר. אלא שהוא חסר בענין שהוא בערכו. אבל בערכו ה"ה ג"כ חסר. ולזאת הנה כשמרגיש את מחסורו הרי מתעורר ברחמים עליו ומתקרב אליו למלאות את החסר לו. אבל ברוממות הרי הרחמים אינו מצד ההרגש כי המרום אינו מרגיש לפי שהוא בהבדלת הערך. וכל ההרגש הוא מצד קירוב הערך. והרחמים הנמשכים מן הרוממות הוא לפי שטבע המרום להיות נמשך אל השפל. וכל שהוא מרום יותר הרי יותר נמשך אל השפל ביותר. וא"כ הרחמים הבאים מהרוממות הרי צריך להיות נמשך אל השפלים במעלה ומדריגה ולא אל הגדולים במעלה ומדריגה דהאמת אינו כן דגם הרחמים הבאים בסבת הרוממות נמשכים אל הגדולים במעלה ומדריגה כמו שהם נמשכים אל השפלים והעניים. ואדרבא הרחמים הבאים בסבת הרוממות ה"ה גבוהים במעלה ומדריגה מן הרחמים הבאים בסבת ההרגש דהרגש ה"ה בא בסבת החכמה והדעת. ולכן כל מי שהוא בר דעת יותר הרי ימצא בו ענין ההרגש יותר וחכמה ודעת הוא אור פנימי אור המתיישב בכלי, ורוממות הוא מצד כחות עצמיים דלמעלה מחכמה ודעת שהרוממות בא מצד

המקיפים ולא מצד כחות הפנימיים בלבד. וא"כ הרחמים הבאים בסבת הרוממות הם גבוהים במעלה ומדריגה לגבי הרחמים הבאים בסבת ההרגש וכל הגבוה יותר הרי ידוע דכולל יותר. וא"כ מובן דהרחמים שבאים מצד הרוממות ה"ה נמשכים גם אל הגדולים כמו שהם נמשכים אל הקטנים. דפנימיות הענין שבוה הוא דגם הגדול במעלה ומדרי' הוא נחשב לקטן ושפל במעלה ומדרי' לגבי המרומם והמנושא. ולכן נמשך הרחמים לכולם בשוה וכמו רחמי המלך שהם נמשכים לכולם בשוה דהמלך ה"ה מרומם ומנושא על כל השרים (ואינו רק מצד רוממות עצמו אלא גם אפילו מצד הרוממות וההתנשאות על עם. והיינו דגם כאשר הוא שייך אל העם ה"ה מרומם ומנושא) הרי הרחמים שלו הוא על השרים היותר גבוהים ונעלים כמו שהוא על העבדים היותר פשוטים. דהנה המלך הרי משכמו ולמעלה גבוה מכל העם דשכמו הן מוחין שבמדות והמלך משכמו ולמעלה גבוה מכל העם. דהמדות של המלך ה"ה גבוהים מהראש ומוחין דכללות העם ומכ"ש חכמתו ורצונו של המלך. ולזאת הנה הרחמים שלו נמשכים על השרים היותר גדולים כמו על העבדים הפשוטים.

קיצור. יבאר דרוממות והרגש הם הפכים דהרגש קירוב ורוממות הבדלה וריחוק ושניהם גורמים רחמים, דבהכרח דמצד ההרגש הרחמים על גדול במעלה וקטן שוה ומצד הרוממות הוא רק על השפלים וחסרים. ויבאר במעלת הרחמים שמצד הרוממות.

ד) **אמנם** לכאורה מפני טעם הכלל דטבע המרומם להיות נמשך אל השפל. וכל המרומם ומנושא יותר הרי נמשך אל השפל יותר הרי הי' צריך להיות דרחמי המלך יהיו על העבדים הפשוטים דוקא ולא על השרים בכלל ובפרט על שרים הגבוהים והנכבדים ביותר. והאמת אינו כן דכשם שהרחמים נמשכים על העבדים הפשוטים ביותר. הנה כמור"כ נמשכים גם על השרים הגבוהים והנעלים ביותר. וטעם הדבר הוא לפי דגם השר היותר נעלה ונכבד הוא כלא כאין ואפס לגבי המלך והראי' דביכולת המלך לעשות שר גדול לעבד פשוט ויכולתו לתת כבוד לעבד פשוט להגביהו ולרוממו להיות שר ופקיד. דלהיות המלך מרומם ומנושא על כל השרים ולכן הרי כולם השרים הגבוהים והעבדים הפשוטים שוים לגבי'. ומשו"ז הרי רחמי המלך נמשך לכולם בשוה והיינו שנמשך הרחמים על השרים הגבוהים כמו שנמשך על העבדים הפשוטים וכשם דעל העבדים הפשוטים ה"ה מרחם הנה כמור"כ ה"ה רואה חסרונו ושפלותו של השר ומתמלא עליו רחמים ואין זה מצד ההרגש, דכשם שבעבד אין זה מצד ההרגש לפי שמובדל ממנו הנה כמור"כ ה"ה מובדל גם מהשר היותר נעלה ונכבד אלא שהוא מצד הרוממות ולזאת כמו שנמשך הרחמים על העבדים הנה כמור"כ נמשך הרחמים על השרים. וא"כ היוצא מזה הוא דהרחמים הבאים בסבת הרוממות ה"ה נמשכים לכולם בשוה בדוגמת הרחמים הבאים בסבת ההרגש. והיינו דכשם שהרחמים הבאים בסבת ההרגש ה"ה נמשכים גם על הגדולים במעלה והוא לפי דגם הגדול במעלה ומדרי' ה"ה חסר רק שהחסרון הוא בערכו אבל בערכו הרי גם הוא

חסר ולזאת הרי הרחמים נמשכים על כולם. הנה כמו"כ הוא גם ברחמים הנמשכים מצד הרוממות שגם הם נמשכים לכולם בשוה רק דיש הפרש באופן המשכתן והרחמים הבאים בסיבת ההרגש הרי יש בהם חילוקים ואופני מדריגות דהרי אינו דומה חסרון הגדול לחסרון הקטן. והיינו דאינו דומה חסרון שר הגדול והנכבד מה שחסר לו דעם היות דבערכו ה"ה ג"כ חסר אבל חסרונו אינה בדומה כלל למחסור עבד הפשוט. ועוד דהרחמים באים בסיבות ההרגש הרי הכוונה ההרגש של המרגיש דוקא ולכן מי שהוא בר דעת גדול הרי יש בו ההרגש יותר דהכוונה הוא שהוא מכיר יותר ויותר בהחסרון אשר יחסר להאדם ההוא. וא"כ הרי החכם הנפלא והנעלה במאד שהוא בר דעת נעלה הרי אפשר הדבר אשר לגודל הפלאת חכמתו הרי יכיר וירגיש במחסור כזה אשר גם בעל החסרון בעצמו אינו יודע כלל ממחסורו ופעולת ההרגשה הזו הוא דע"י שמרגיש מחסורו ה"ה מתעורר ברחמים למלאות את החסר. וא"כ הרחמים הבאים בסבת ההרגש הרי יש בזה חילוקי מדריגות. וכללותם ה"ה רק עפ"י החכמה והדעת שהם אור פנימי אבל הרחמים הבאים בסבת הרוממות אין בהם חילוקי מדריגות שנמשכים לכולם בשוה ובאים מצד הרוממות דאינו בחי' אור פנימי כ"א אור מקיף, והגם דאור הרחמים הנמשכים מהמלך ה"ה באים לפי ערך פי' דבסדר המשכת הרחמים כמו שמשתלשלים מהמלך אל השרים והעבדים הרי בכללות הרחמים הם לפי אופן הראוי להטבת עניני המדינה והיינו דכאשר המלך הוא מעיין ומשגיח בטובת הנהגת המדינה ה"ה מעיין ומשגיח בטובת השרים והעבדים דזה טובת המדינה בכללות דזהו סדר המלוכה להיות ריבוי מדריגות בשרים גבוהים ונעלים שרים גדולים בינונים וקטנים ועבדים ועם הארץ אשר מכללות כולם נבנה המדינה לכל עניניו וכאשר המלך מעיין להיטיב הנהגת המדינה הרי הרחמים באים בסדר כללי שיהי' טובת המדינה. ונכלל בזה להיות ההשפעה ומילוי החסרונות לכאו"א לפי ערכו להשרים לפי ענינם ולהעבדים לפי מצבם. אמנם כ"ו הוא כאשר המלך מתלבש א"ע לעיין ולפקח בטובת המדינה בפנימיות אבל המלך כמו שהוא מרום ומנושא על כל השרים הרי מצד הרוממות שלו כולם שוים דעם היות דרוממות זו היא התנשאות על עם והיינו דאינו הרוממות וההתנשאות העצמי כ"א התנשאות על עם הנה הרחמים הבאים מצד הרוממות ה"ה על כולם בשוה דכשם שנמשך הרחמים על העבדים הפשוטים הנה כמו"כ ה"ה נמשכים על השרים הגבוהים והנכבדים.

קיצור. יבאר במשל רחמי המלך שהוא על כולם בשוה בלי הבדל עבד פשוט לשר היותר גבוה. ויבאר דרחמים הן הבאים בסיבת ההרגש והן הבאים בסבת הרוממות הוא על כולם בשוה. ורק דשל הרגש הוא מצד החכ' או"פ ויש בזה חילוקי מדריגות ושל רוממות הוא מצד העצמי ואור מקיף.

(ה) והנה ככל אריכות המשל הזה יובן גם במלכותא דרקייע שיש ב' בחי' ומדריגות באופני המשכת הרחמים העליונים דהן בעולמות העליונים והן בעולמות התחתונים הרי יש ב' אופני המשכת הרחמים הבאים מב'

סבות. הא' סבת הרוממות והב' סבת ההרגש דשניהם ענינם לעורר ולגלות הרחמים העליונים. והענין הוא דהנה כתיב ארוממך אלקי המלך ואברכה שמך לעולם ועד. אלקי המלך הוא בחי' מל' דאצי' שהוא מקור אל עולמות בי"ע וכמ"ש מלכותך כל עולמים דכל עולמים הנה התהוותם וחיותם הוא בחי' מל' ונק' המל' אלקי המלך שהוא בבחי' כח ויכולת ויש בזה ב' בחי' ומדריגות. הא' הוא הרוממות וההתנשאות דהנה אנו רואין דמדת וספי' המל' ה"ה נבדלת וחלוקה מכל המדות וספירות דאצי' דכל המדות וספירות דאצי' ה"ה בבחי' קירוב דוקא והשפעתן הוא השפעה בקירוב. וכמו מדת החסד דאצי' הוא השפעה בקירוב והוא ע"ד מדת החסד למטה שהוא השפעה בקירוב אלא דלמטה מדת החסד הרי רק מה שגורמת השפעה בלבד משא"כ מדת החסד כמו שהוא באצי' ה"ה עצמה נשפעת ונמשכת וכמ"ש מכלכל חיים בחסד שהחסד עצמו הוא מכלכל. וכמו"כ מדת הגבורה וכמו עד"מ מדת הגבורה למטה דעם היות דזהו השפעות הגבורות. ומ"מ הנה גם למטה ההשפעה דגבורה הוא השפעה בקירוב ומכ"ש כמו שהוא למעלה הנה מדת וספי' הגבורה היא בחי' תגבורת החיות וכמו"כ הרי כל המדות והספי' כמו שהן באצי' ה"ה השפעה בקירוב, משא"כ מדת וספי' המל' הרי היא חלוקה מכל המדות וספי' דאצי' שהיא בבחי' רוממות והתנשאות דוקא וכמו עד"מ למטה הרי מלוכה היא רוממות והתנשאות דוקא וע"י הרוממות הוא מלך, ולכן הרי מצינו כמה אזהרות בכבוד מלכות וכמארז"ל (סנהדרין פ"ב) אין רוכבין על סוס ואין יושבין על כסאו ואין משתמשיין בשרביטו ואין רואין אותו כשהוא מסתפר ולא כשהוא ערום כו' שתהא אימתו עליך דעיקר ענין המלוכה היא היראה ואימה. ולכן אמרו והוי מתפלל בשלומה של מלכות דאלמלא מוראה איש את רעהו חיים בלעו. ולכאורה הרי עיקר המלוכה הוא הנהגת המדינה וההנהגה בסדר והדרגה לעיין ולהשגיח בטובת המדינה והי' לו לומר דאלמלא הנהגתה והדומה. ולמה אומר דאלמלא מוראה אלא דלהיות עיקר ענין המלוכה הוא היראה והפחד דוקא וכאשר יש היראה הראוי' או אפשר להיות הנהגת המדינה בסדר ומשטר הראוי. והיראה באה מההבדלה והרוממות דוקא, וכל מי שהוא מובדל ומרומם יותר הרי אימתו ויראתו יותר וכמו המלך דכשהוא סגור בהיכלו ומרומם ומנושא ברוממות והתנשאות עצמו או אימתו ויראתו ביותר. ועד"ז יובן במדת וספי' המל' שהיא רוממות והתנשאות דוקא וכמ"ש המלך המרומם לבדו שבוה חלוק ונבדל מדת וספי' המל' מכל הספי' ומדות דאצי' דכל הספי' ומדות דאצי' ה"ה בבחי' השתל' עו"ע שהם בבחי' קירוב וערך זל"ז והיינו שהם השפעה בקירוב דעו"ע עם היות דהעלול אינו בדומה אל העילה וכמו שכל ומדות שהם עו"ע הרי המדות אינם בדומה כלל אל המוחין ומ"מ הרי בכל זה הנה העלול תופס את העילה ומשיגו במקצת עכ"פ דבעו"ע הרי יש בזה ע"ס הרי הג"ר של העלול תופס ומשיג בהז"ת של העילה עד כי הג"ר של העלול הרי יכולים להלביש את הז"ת של העילה ולכן הרי נקראים בשם השתל' וכמו שלשלת העשוי טבעות וטבעת התחתונה אחוזה ודבוקה בטבעת שקודם לה. ועם היות דרק ראש הטבעת התחתונה אחוזה בהטבעת הקדום לה וגם זה הנה היא נאחזת רק

בסוף הטבעת שקדום לה ומ"מ הרי הטבעת התחתונה אחוזה ודבוקה בגוף ועצם הטבעת שקדום לה. וכמו"כ הוא במדות וספיי דאציי שהם בהשתל' עו"ע והיינו שהם בערך זל"ו וההשפעה שלהם היא השפעה בקירוב. אמנם כ"ז הוא כמו שהיא באציי דאציי היא אצלו וסמוך היינו השפעה בקירוב. אבל מדת וספיי המל' הנה הכוונה היא להיות מלך על עם שהם עולמות נבראים ונפרדים ובכדי שיהיו עולמות בי"ע נבראים נפרדים ובטלים לאלקות הרי א"א להיות ע"י השתל' עו"ע דגשמי' ורוחניות הרי אין זה שהם רחוקים זמ"ז בלבד, אלא שהם הפכים זמ"ז. הנה ע"י השתל' עו"ע הרי יהיו לעולם בבחי' ומדרי' רוחניות ולא יהי' בבחי' מציאות יש. והכוונה הי' שיהיו עולמות בע"ג ובבחי' מציאות יש ויהי' ביטול היש, הנה בכדי שיהי' התהוות היש הוא בדרך בריאה יש מאין דוקא דביש מאין הרי מתהווה דבר מה שאינו בערך המהווה. וזהו מל' מל' כל העולמים דכל עולמים הרי התהוותם מבחי' מל' דוקא לפי שמדת וספיי המל' הרי חלוקה מכל הספיי שהיא בבחי' רוממות והתנשאות ולכן הנה ע"י ספיי המל' מתהווה נבראים בבחי' יש ומציאות שאינם בערך המהווה. אמנם הנה יש במדת וספיי המל' גם ההשפעה בקירוב והוא הדבר הוי' שמהווה ומחי' כל נברא ונברא בדרך פרט וכמ"ש בדבר הוי' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם וכתיב לעולם ה' דברך נצב בשמים שהדבר הוי' עומדת תמיד בשמים להוותו והוא חיותו. וזהו ההשפעה שבקירוב שבמדת וספיי המל' שהיא אור וחיות אלקי שמהווה ומחי' כל נברא ונברא בדרך פרט. וזהו ארוממך אלקי המלך ואברכה שמך לעולם ועד והם ב' הבחי' שבמל' דארוממך אלקי המלך הוא בחי' הרוממות והתנשאות שבמל' והוא ההשפעה בריחוק ואברכה שמך לעולם ועד היא ההשפעה שבקירוב שבמל' והיינו מל' דאציי. הנה כמו שנעשית כתר ועתיק לעולם הבריאה היא השפעה שבקירוב. אמנם עצם המל' דאציי כמו שהיא באציי ה"ה בבחי' רוממות והתנשאות שהוא מובדל ומרומם מעולמות בי"ע.

קיצור. יבאר דספיי המל' חלוקה מכל הע"ס דאציי שהם בדרך עו"ע. ולכן נקראים בשם השתל' אמנם התהוות הגשמי מן הרוחני הוא בדרך בריאה יש מאין ע"י ב' המדרי' שבספיי המל' א) השפעה בריחוק. ב) השפעה בקירוב.

ו) **והנה** מהב' בחינות השפעה שבמדת המל' הרי נמשכים ב' אופני רחמים הא' אור הרחמים וההשפעה שנמשך בכל עולם ועולם לפי ערכו בכלל ולפי מעמד ומצב של הנבראים דעולם ההוא וכמו בעולם הבריאה הנה בחי' מל' דאציי נעשה כתר ועתיק לעולם הבריאה ונמשך אור הרחמים וההשפעה לנשמות ומלאכים דעולם הבריאה וכמו תענוג הנשמות שנהנין מזיו השכינה המאיר בג"ע והם נהנין מההשגות שמשיגים באלקות, דכל השגה היא בבחי' פנימיות, ושרש התענוג הוא מגעה"ע דעולם הבריאה, שזהו מבחי' מל' דאציי שנעשית כתר ועתיק לעולם הבריאה. וידוע שבחי' עתיק שבכל עולם ועולם הוא התענוג דעולם ההוא וגילוי התענוג הוא מאיר ומתגלה בהג"ע דעולם ההוא. וזהו גילוי אור הרחמים וההשפעה שמאיר לנשמות

דנהינן מזוי השכינה וכן הגילוי אור דרחמים ושפע אור וחיות המלאכים שבכל עולם הוא מבחי' העתיקא. וכמ"ש לחם אבירים אכל איש ואמרז"ל (יומא ע"ה ב') לחם שמה"ש אוכלין אותו והוא המן דשרשו מבחי' טל. וכמ"ש וברדת הטל ירד המן עליו ואמרז"ל (שם) טל מלמטה וטל מלמעלה והמן באמצע דשרש המן שהוא לחם השמים הוא מהטל שהוא בחי' טלא דנטויף מעתיקא. וזהו הלחם דמלה"ש דענין האכילה הוא הוספת החיות וכמו עד"מ באדם למטה ע"י האכילה שאוכל הרי המאכל נהפך להיות כבשרו ודמו. וע"י זה נתוסף לו כח וחיות יותר לעבוד את בוראו. הנה כמו"כ הלחם למעלה הוא המשכת התענוג לנשמות ומלאכים. דע"י הנה נתוסף להם חיות פנימי יותר בעבודתם דהנשמות ומלאכים כמו שהם למעלה הרי עבודתם הוא באהבה ויראה ורצו"ש וכמ"ש והחיות רצוא ושוב. הנה ע"י המשכת התענוג הרי נתוסף להם חיות בעבודתם ואח"כ נמשך אור הרחמים וההשפעה לעולם שלמטה ממנו והיינו לעולם היצירה והוא שהאור והחיות מתצמצם יותר עד שיהי' לפי אופן הנבראים דעולם היצירה והיינו דמל' דאצי' ה"ה מתלבשת במל' דבריאה להיות כתר ועתיק לעולם היצירה והוא המשכת התענוג בבחי' אור וגילוי לפי אופן דעולם היצירה שיוכלו לקבל גם הנבראים דעולם היצירה, ובעולם העשי' הרי מתצמצם האור עוד יותר עד אשר בא לעולם הזה. הנה או אור הרחמים והשפעה העליונה באה בלבושי עשי' וכמ"ש וברכך ה' ככל אשר תעשה דהברכה וההשפעה העליונה באה בלבושי עשי' והיינו דמל' מלכות כל העולמים. דאור הרחמים וההשפעה דבחי' מל' דאצי' ה"ה נמשך לכל עולם ועולם לפי ערכו עד אשר נמשך לעוה"ז בא בלבושי עשי' במזון גשמי ממש להוריד גשמים ולהצמיח צמחים. וכן בשארי השפעות גשמיים כפי אופן הנבראים דעוה"ז. ויש גם שפלים ועניים ממש דאין עני אלא בדעת וגם להם הרי נמשך לחם חוקם בהשפעה מרובה ואין זה מצד עבודתם כלל והוא רק בחסד עליון וכמאמר הזן את העולם כלו בטובו בחן חסד וברחמים שהוא גילוי אור רחמים ושפע בחי' מל' דאצי' שבא ונמשך מעולם לעולם לפי ערכו ולפי אופן מעמד ומצב הנבראים דהעולם ההוא עד כי לעוה"ז בא השפע בלבושי עשי' ממש כפי מעמד ומצב הנבראים דעוה"ז בטוב גשמי דלחם ומזון גשמי'.

קיצור. יבאר דמב' ההשפעות דספי' המל' נמשכים ב' מיני רחמים. הא' ההמשכה בכל עולם ונברא לפי ערכו. ויבאר באופן וסדר ההמשכה דג' עולמות ב"ע עד כי גם לעוה"ז הוא ההמשכה לפי אופן הנבראים שבו.

(ז) והנה רחמים אלו הם הרחמים הבאים בסבת ההרגש וענין ההרגש הוא השגחה פרטית מה שהוא ית' יודע ומרגיש כל נברא ונברא בדרך פרט (ונת"ל דבהרגש הרי יש חילוקי מדריגות ומלוי המחסור הוא לפי אופן ההרגש של המרגיש דוקא) והנה ההשגחה פרטית הוא האור חיות של כל נברא ונברא בפרט. והיינו זה גופא דהוא ית' יודע ומרגיש כל נברא ונברא בדרך פרט הנה זה גופא זהו חיותו ממש, וכנ"ל במלכותא דארעא דכשהמלך מעיין ומשגיח בטובת המדינה הרי נמשך אור הרחמים שלו לכל

אחד ואחד בפרט דלהשרים נתמלא מחסורם במה שחסר להם ולהעבדים נמשך הרחמים במה שנוגע להם דאו דוקא הוא טוב הנהגת המדינה. דכאשר נתמלא להעבד במה שחסר להשר ולהשר במה שחסר להעבד הרי יתבלבל המדינה דכאשר המלך ימלא להעבד במה שחסר להשר הרי יהי זה יותר מהכלי קיבול שלו ויתבלבל. וכאשר ימלאו להשר במה שחסר להעבד הרי זה ולא כלום ועוד זאת שמורידו ממעלתו ויתבלבל סדר הנהגת המדינה, זרק דוקא כאשר נמשך לכל או"א לפי ענינו או הוא סדר והטבת המדינה. כמו"כ ההשגחה הפרטית היא ההמשכה לכל עולם ועולם לפי ערכו. וכן בכל נברא ונברא אשר בד"כ הוא האור דממכ"ע דהאור שלפי ערך וכמאמר מה הנשמה ממלא את הגוף כך הקב"ה ממלא את העולם. דאור וחיות הנפש הרי נמשך בכל אבר ואבר לפי ערכו כמו"כ האור וחיות האלקי מאיר ומחי' כל נברא ונברא לפי ערכו. אמנם הנה יש עוד אופן רחמים והוא הרחמים הבא בסבת הרוממות וההתנשאות אשר לפי המשל הנ"ל הרי הרחמים הבאים בסבת הרוממות היו צריכים להיות נמשכים על השפלים דוקא. וא"כ הרי דוגמתו במלכותא דרקיע דכאשר בחי' מל' הוא בבחי' רוממות והתנשאות הרי צ"ל המשכת הרחמים אל השפלים דוקא. והיינו כמו בעוה"ז ולא בעולמות העליונים דבריאה או געה"ע. אבל באמת אינו כן דגם הרחמים הבאים בסבת הרוממות ה"ה נמשכים גם בעולמות העליונים כמו שהם נמשכים בעוה"ז. דלהיות בחי' מל' מרומם ומנושא או גם עולמות העליונים דבריאה וגעה"ע כלא לגבי'. ולכן הרי נמשך גם בעולמות העליונים כמו בעולמות התחתונים וזהו אדם ובהמה תושיע הוי' דהרי האדם ה"ה גבוה במעלה ומדריגה מכמו הבהמה. אמנם זהו רק בהסדר דסדר השתל', דבסדר השתל' הרי האדם גבוה במעלה כו' אבל מצד הרוממות והתנשאות שזהו למעלה מענין השתל' הנה שם הרי אדם ובהמה הם בשוים ממש. והם הרחמים הנמשכים בסבת הרוממות וכמשל המלך שהוא מרומם ומנושא מכל השרים. דאו הוא המשכת הרחמים הוא לכולם בשווה דגם השרים הגבוהים ה"ה ג"כ חסורים וכשם שמרחם על העבדים הפשוטים למלאות מחסורם הנה כמו"כ הוא מרחם על השרים היותר נכבדים דגם הם חסורים ומרחם עליהם למלאות מחסורם.

קיצור. יבאר דרחמים אלו הוא ההשגחה פרטית לפי רצונו ית' בכל נברא בפרט. וכמשל המלך דלגבי' העבד והשר שוים. ומ"מ חלוקים במילוי צרכיהם והנמשל מזה הוא באור הממכ"ע. והב' הרחמים שמצד הרוממות דאדם ובהמה תושיע הוי'.

ח) והנה כל זה הוא הרחמים השייכים אל העולמות והיינו מבחי' מדת וספי' המל' שהוא מקור לעולמות. וכמשל המלך שהוא מרומם ומנושא על כל השרים ה"ה בערך העם אלא שמתנשא עליהם ובהתנשאות זו ה"ה מנהיגם. אבל בקשת נש"י הוא ברחמיך הם הרחמים העצמיים דפנימיות ועצמות א"ס ב"ה מה שלמע' מעלה מלהיות מקור למקור לעולם. וכמ"ש כי עמך מקור חיים, דגם מקור החיים ומקור התענוגים ה"ה רק עמך דטפל ובטל לך לעצמותך כו' ובוה הוא בקשת נש"י דברחמיך דוקא

שהם הרחמים העצמיים דפנימיות ועצמות א"ס ב"ה. והוא לפי דישראל עלו במחשבה דהפירוש מח' הוא מתה"ק דא"ק דבשרשו הוא פנימיות ועצמות א"ס ב"ה (אשר שם מקומם). וגם כמו שירדו למטה ה"ה חלק אלקי ממעל ממש וכמ"ש בנים אתם לה' אלקיכם וכמו הכן שנמשך מעצמות מוח האב כך כביכול נשמות כל איש ישראל נמשכה ממחשבתו וחכמתו ית'. וכוונת הירידה למטה הוא להשלים הכוונה העליונה בברה"ע הדכוונה הוא שיהי' עולמות בבחי' יש דוקא והנשמה תתלבש בגוף גשמי (ולא בגופות המלאכים) ותהי' למטה שיש מניעות ועכובים על תורה ועבודה. וזוה תהי' עבודתם להגביר הכחות דנה"א על הכחות דנה"ב. לזאת בקשתם של ישראל להיות גילוי רחמיק הרחמים העצמיים דפנימיות ועצמות א"ס ב"ה וזה גם כן רבים שהם רחמים מרובים דלהיותם בחי' רחמים עצמיים לכן באים בבחי' ריבוי דמפני פשיטות העצמיות ה"ה באים בהתגלות בריבוי דוקא דהנשמות מצד עצמן היינו מצד הפשיטות דא"ס ב"ה הרי כולם מתאימות. אמנם בירידתן למטה לברר בירורים ה"ה מתחלקים לריבוי מדריגות מארי תורה מארי עובדין טבין וכמו צדיקים ובעלי תשובה יושבי אוהל ובעלי עסקים, ולכן הבקשה היא שיהיו הרחמים עצמיים מתגלים בריבוי מדריגות והיינו לכאור"א לפי ענינו להבעלי עסקים לפי ענינם והיושבי אהל לפי עבודתם. והו"ע הנתינת כת ועונו לכאור"א להשלים הכוונה האמיתית. וזהו אלקי עולם ברחמיק הרבים דלהיות שהכוונה בעולם הוא שיהי' כלי לאלקות והיינו שיהי' המשכת העצמות דוקא ושיהי' בבחי' כלי דלא כמו במ"ת שהי' הגילוי מלמעלמ"ט כ"א ע"י העבודה והיינו שהעולם יהי' כלי אל העצמות דוקא והפועלים העוסקים בזה הם נש"י. לכן בקשתם היא ברחמיק הרבים שיהי' התגלות רחמים העצמיים ואז יתבטלו כל המניעות ועיכובים לפי דאו הרי דעתם רחבה ובמילא הרי צרכיהם מועטים דלאחר שנקבע בלב האדם האמת כמו שהוא דברכך ה"א בכל אשר תעשה וא"כ הלא צרכיו מועטים ויש לו זמן להתפלל במתינות ולקבוע עתים לתורה כי הלא ברכת ה' היא תעשיר. וזהו מים רבים לא יוכלו לכבות כו' דאו"ה לא יוכלו לכבות את האהבה של הקב"ה לישראל דאהבתי אתכם אמר ה' דהאהבה היא פנימיות ועצמות א"ס ב"ה ומאהבה זו נקבעה האהבה העצמיות דנש"י להקב"ה. אמנם היא אהבה מוסתרת וביכולת המים רבים דטרדא ודאגת הפרנסה לכבותה. וכמו שנראה במוחש דבזמן שאדם טרוד ביותר ה"ה נעתק (ווערט אפגעריסן) גם מעניניו העצמיים אמנם כל זה הוא כאשר דעתו קצרה אבל כאשר מתחזק בהעבודה דתפלה שאז הרי נעשה דעתו רחבה ואז הנה לא זו בלבד דמים רבים דטרדת ובלבול הפרנסה לא יוכלו לכבות את האהבה דנש"י להקב"ה לא אף גם אם יתן איש את כל הון ביתו דביתו הוא בחי' חכמה והון ביתו הוא מה שבדעת חדרים ימלאו הנה בוז יבוזו לו דבאמיתת העבודה בזה גדלה מעלת עבודת הבעלי עסקים גם על עבודת היושבי אהל. וזהו מים רבים דגלות לא יוכלו לכבות את האהבה העצמית דנש"י להקב"ה להיות כי עצמות הוא רק שהיא מוסתרת ונעלמת וע"י העבודה האמיתית בעבודת הבעלי עסקים מתגלה ונשלם הכוונה האמיתית כו'.

קיצור. יבאר דבקשת נש"י הוא רחמיך הרבים רחמים העצמיים ונקראים רבים שבאים מפשיטות העצמות. וזהו אלקי עולם דתכלית הכוונה הוא שבעולם יהי גילוי אלקות ע"י עבודה שלמטה דוקא לכן ברחמיך העצמיים רחם עלינו להיות דעתנו רחבה ואז יושלם הכוונה האמיתית בהבריאה בכלל ובבעלי עסקים בפרט.

אריב"ל בא וראה כמה גדולים גמוכי הרוח לפני הקב"ה שבשעה שביהמ"ק קיים אדם מקריב עולה שכר עולה בידו (ולא שכר קרבן אחר רש"י) מנחה שכר מנחה בידו. אבל מי שדעתו שפלה מעלה עליו הכתוב כאלו הקריב כל הקרבנות כולם שנאמר זבחי אלקים רוח נשברה. ופירש"י זבחי כל הזבחים במשמע. ולא עוד אלא שאין תפלתו נמאסת שנא' לב נשבר ונדכה אלקים לא תבוזה (סוטה ה' ב'). וצ"ל מהו המעלה דנמיכת רוח דלכאורה הרי מי שהוא בשפלות ונמיכות רוח יכול להסתעף מזה העצבות דזה נותן מקום להנה"ב שיתגבר על האדם לאמר לו מי אתה כי תקרב אל הקדש דלאחר שאתה בעצמך הנך יודע מי אתה (אז דו אליין ווייסט יא וואס דו ביסט, איז ווי וילסטו גאר לגשת אל הקדש). ואיך אתה מרהיב עוז לגשת אל הקדש. דבאמת אינו צריך להיות כן והוא עצת היצה"ר החפץ להפיל את האדם בבאר שחת, דממ"ג אם האמת ח"ו כן הרי יש עצה בתשובה וכמאמר אין לך דבר שעומד בפני התשובה ואם אין האמת כן ה"ה מבלבל אותו בעצבות כו' אשר משו"ז הרי צריך להיות ויגבה לבו בדרכי הוי' כו'. שצ"ל הגבהת הלב בכדי שלא יהי' בעצבות כלל. וא"כ מהו המעלה דנמיכת רוח דריב"ל אומר בא וראה כמה גדולים כו' הקב"ה והראי' בזה הוא שבשעה שביהמ"ק קיים אדם מקריב עולה שכר עולה בידו אבל לא שכר קרבן אחר. אמנם זה מי שדעתו שפלה הוא כאלו הקריב כל הקרבנות כולם ומהו ולא עוד אלא שאין תפלתו נמאסת דפ"י שתפלתו מקובלת דלכאורה דלמ"ד דתפלה במקום קרבן תמיד הנה מאחר דמי שדעתו שפלה הוא כאלו הקריב כל הקרבנות כולם הנה איך אפשר דתפלתו שהוא במקום הקרבן תמיד לא תתקבל, אלא הפי' הוא דיכול להיות אשר כל הקרבנות יקובלו, אבל תפלתו יכולה להיות שתהי' נמאסת ח"ו למעלה אז זיך תפלה אינו נמאס למעלה. אבל מי שדעתו שפלה אין תפלתו נמאסת ומתקבלת לרצון, והיינו עם היותה תפלת יחיד מ"מ מתקבלת כמו תפלת הרבים, דתפלה היא במקום התמיד והתמיד היו מקריבים משל צבור דוקא כמבואר ברפ"ד דשקלים. וזהו מה שאין תפלתו נמאסת דהגם שהיא תפלת יחיד ומ"מ מתקבלת לרצון כמו תפלת הרבים. והיינו כמאמרם ז"ל (יבמות ק"ה סע"א) כתיב בכל קראנו אליו וכתוב דרשו הוי' בהמצאו כו' ותירצו כאן ליחיד

כאן לצבור. והיינו דלצבור הוא בכל קראנו אליו אבל ליחיד הוא בזמנים מיוחדים. ושם ארז"ל יחיד אימת א"ר נחמן אלו עשרה ימים שבין ר"ה ליוה"כפ והיינו מפני כי בעשיית מאירים יגמה"ר ולכן גם ליחיד הוא נמצא. הרי ממילא מובן מזה דלרבים שהם בכל קראנו אליו, היינו כי הרבים ע"י תפלתם ממשיכים יגמה"ר הנה לזאת גם היחיד כשהוא בבחי' לב נשבר ונדכה תפלתו ג"כ אינה נמאסת וכמו תפלת הצבור שאינה נמאסת כמארז"ל (ברכות ח' א') מנין שהקב"ה אינו מואס בתפלתם של רבים שנאמר הן א"ל ככיר לא ימאס. וכמו"כ הוא תפלת היחיד כשהוא בבחי' לב נשבר ונדכה דוקא.

קיצור. יקשה במעלת נמוכי הרוח. דהלא מזה מסתעף נתינת מקום לפתיית היצה"ר שמשפיל את האדם. ובא לידי עצבות זיתרץ דמעלת נמוכי הרוח דתפלתן כמו תפלת הרבים.

(ב) **והנה להבין ענין מה שאין תפלתו נמאסת.** והוא דוקא כאשר הוא בבחי' לב נשבר ונדכה דוקא. ילה"ק תחלה להבין ענין התפלה דתפלה היא התחברות וכמו התופל כלי חרס שהו"ע החבור וההתאחדות. ולהבין ענין ההתחברות דתפלה הוא דעבודת התפלה הוא שיהי' התחברות ואו"ס בנאצלים ונבראים. דזהו עבודת התפלה וזה ממשיכים ע"י התפלה דוקא. וזהו דכתיב תפלה לאל חיי אל חיי הוא בחי' יסוד שנק' חי העולמים והיינו שהוא בחי' החיות של העולמות דכתיב ואתה מחי' את כולם אתה הן האותיות מא' עד תי"ו וה' מוצאות הפה והן האותיות דמל' בחי' דיבור העליון. וכתי' מלכותך מל' כל עולמים דכל עולמים הנה חיותם הוא מבחי' מל' אמנם עיקר האור והחיות הוא מז"א דהרי מל' לית לה מגרמה כלום. וכמו הלבנה שהיא מקבלת אורה מהשמש, וסיהרא ל"ל מגרמה כלום. הנה כמו"כ בחי' המל' מקבלת משמשא דז"א. ולכן עיקר האור והחיות אינו מבחי' מל' כ"א בחי' ז"א. וההשפעה היא מיסוד ז"א אך זהו בחי' הארה לבד שאין זה בחי' אורות עצמי' דאצי' רק בחי' הארה לבד. ובד"כ הנה כל הארה היא בחי' הארה נבדלת שהרי נה"י הם לבר מגופא דגופא דאילנא הם חב"ד חג"ת. ונה"י הם לבר מגופא שהן לצורך ההשפעה אל הזולת וכידוע דנו"ה הן כליות יועצות איך להשפיע דפי' וענין העצה דכליות יועצות הוא לשנות את השפע מכמו שהוא בעצמו. וכמו בהשפעת השכל הרי גם חיצוני' השכל השייך אל המקבל כמו שהוא אצל המשפיע ה"ה בדקות ובפנימי' הענין שמאיר בזה גילוי אור שהוא לפ"ע דקות שכל המשפיע שזהו למעלה עדיין משכל המקבל וצריך שיהי' בחי' שכל שאינו דק כ"כ ובא בענינים שהן לפ"ע המקבל וכמ"ש באגה"ק סי' טו הרי שבא השכל בהגשמה לא כמו שהוא בעצמו אצל המשפיע דהרי בכל דבר השכלה הרי יש עצם ההשכלה הפרטים שבו והבנת הענין שבא במשל ומליצה. הנה אצל המשפיע הוא בסדר מלמעלמ"ט. דתחילה הוא עצם ההשכלה אח"כ הפרטים שבו ואח"כ הבנת הענין במשלים וכמו שהוא משפיע את הענין והוא אל המקבל ה"ה להיפך דתחלה אומר לו המשל ואח"כ פרטי ההשכלה

ואז הוא יודע ומבין את עצם ההשכלה. ובוה גופא הנה משתנית ההשפעה שאינה כמו אצל המשפיע. וכמו"כ הוא בחי' נו"ה שהן כליות יועצות היינו המשכת אור האצ"י לא כמו באצ"י והיינו לא האור העצמי דאצ"י ולא כמו שהוא באצ"י כ"א שיתקבל בבי"ע כו'. וזהו השפעת היסוד וכמ"ש במ"א דהמשכת האור מבחי' ת"ת הוא לצורך האצ"י וההמשכה דיסוד הוא לצורך בי"ע כו'. וזהו שנק' חי העולמים כו'. ובשרשו הוא בחי' אור הקו הנמשך מאו"ס בעולמות להוות הנאצלים ונבראים ולהחיותם, דשרש המשכת הקו הוא מאו"ס שלפה"צ אך המשכתו הוא ע"י הצמצום בדרך דילוג והפסק הצמצום ובבחי' בקיעה וכמ"ד או יבקע אורך שזהו בקיעת הקו שבוקע חשך הצמצום וכמו בקיעת השערות כו' דהשערות הנה חיותם הוא ג"כ מהמוח שבראש רק דחיות המוח שנמשך בשערות הוא שבוקע את עצם הגולגולת ונמשך בהשערות הרי חיות זה הוא כלל לא כמו החיות שבאברים כו'. וכמו"כ הוא אור הקו שאינו מהות אור הראשון והגם שאינו מהות אחר מ"מ אינו מהות האור כו'. ולכן נק' חי העולמים וחי העולמים דחי העולמים בפתח הוא שמובדל מהעולמים וחי בצירי הוא ששייך להעולמים והיינו בחי' האור והחיות שמתלבש בתוך העולמות כו'. והאור הזה הוא מתמעט ממדרי' למדרי' דבמדרי' עליונות מאיר גילוי אור וכל שנמשך למטה מתמעט האור עד שהאור אינו מאיר בגילוי כו'. וזה תפלה לאל חי שיומשך תוס' אור בבחי' אל חי ע"י התפלה.

קיצור. יבאר מ"ש תפלה לאל חי שהוא יסוד המחבר וממשיך גילוי הז"א ע"י נו"ה שהן כליות יועצות שמשנים ההשפעה. ויסביר דבהשכלה יש א' העצם ב' הפרטים ג' ההבנה במשל. ובהשפעה הנה תחלה הוא א' המשל ב' הפרטים ג' העצם. ויבאר דוגמתו באצילות. ובשרשו הוא גילוי אור הקו ושרשו שנק' חי וחי.

ג) וביאור הענין הוא דהנה כתיב סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. דשמימה הם בחי' מקיפים העליונים והיינו בחי' העיגול הגדול שלפני הקו שנמשך משם תוס' אורות בהקו ואז יהי' גם למטה גילוי אור כו'. וכידוע בענין יהללו שמו במחול דמחול פירושו עיגול. והיינו דכאשר נמשך מבחי' המקיף בהקו אזי גם בהקו לא יש חילוקי מדרי'. דהנה ענין הקו הוא שמודד מדידת האורות והכלים ועושה מעומ"ט. ולכן הרי בהקו עצמו יש חילוקי מדרי', עליונו של קו אמצעיתו ותחתיתו של הקו. דהעולמות העומדים בקירוב יותר מאיר בהם אור געלה יותר וכן ממדרי' למדרי' עד דלמטה אינו מאיר האור אבל כאשר נמשך מהמקיף בהקו אז גם בהקו לא יש חילוקי מדרי' ונמשך הגילוי אור גם למטה כו'. וזה נעשה ע"י התפלה דנשי' למטה. דכללוי ענין התפלה היא ההתבוננות וכמארז"ל אם כיוון לבו יצא דענין התפלה הוא כוונת הלב כל חד וחד לפום שיעורא דילי' שזהו ההתבוננות באלקו' בכל א' וא' כפום מה דמשער בליבי' ועיקר ענין התפלה הוא דביקות והתקשרות נפשו באלקות דזהו מה שהעיקר בתפלה הוא הדעת וכמ"ש דע את אלקי אביך ועבדהו כו'. דענין הדעת הוא

ההתקשרות בהתבוננות עד שיהי' אצלו הכרת הענין האלקי ועל ידי ההכרה ה"ה נדבק ומתקשר בקשר אמיץ וחזק. וכמו התינוק כשמכיר את אביו ה"ה נדבק ונמשך אחריו בגעגועים גדולים עד שלא יוכל ליפרד ממנו כו'. וכמו בן ג' שנים הכיר אברהם את בוראו שנדבק עי"ז באלקות ונמשך אחריו עד מסירות נפש ממש. דעבודת אברהם אע"ה היתה בעבודה גדולה ובטרחה עצומה וכמ"ש ויטע אשל בכאר שבע ויקרא שם בשם הוי' אל עולם. א"ת ויקרא אלא ויקריא מלמד שהקריא אברהם אבינו לשמו של הקב"ה בפי כל עובר ושב (סוטה ד"י ע"ב) ופרש"י במקומו ע"י אותו אשל נקרא שמו של הקב"ה אלק' לכל העולם. דעבודה זו הרי היתה אצלו במס"נ ממש דהלך ונסוע הנגבה שהי' עסוק בנסיעות לפרסם אלקותו ית' בעולם. והתוכח עם מאמיני ההבל (ע' במו"ב ח"ג פכ"ט) והי' לו מס"ב על זה כי הי' בדורו של נמרוד דכתיב בי' הוא החל להיות גבור בארץ (להמריד כל העולם על הקב"ה) הוא הי' גבור ציד (צד דעתן של בריות בפיו ומטען למרוד במקום) לפני ד' (מתכוין להקניטו על פניו) על כן יאמר וכו' (על כל אדם מרשיע בעזות פנים יודע רבונו ומתכוין למרוד בו. יאמר זה כנמרוד גבור ציד) ובכל זה הנה עמד אאע"ה כנגדו והשליך נפשו מנגד ממש וכמארז"ל (ב"ב) עשר שנים נחבש אאע"ה שלשה שנים בכותא וז' בקרדו. וי"א איפכא. והכל מפני דבקותו והתקשרותו באלקו' כו' שהדבקות וההתקשרות הזאת הביאו לידי מס"ב בפומ"ש. וכמו"כ הו"ע התפלה להיות הדעת וההכרה באלקות ושיהי' דבקות והתקשרות נפשו באלקות כיתד חזק בל תמוט. ועי"ז כמים הפנים אל הפנים כן לב האדם העליון אל האדם התחתון להיות התחברות אלקות עם העולם והיינו שנמשך מבחי' אוא"ס שלמעלה מהקו תוס' אור בהקו להיות עי"ז התחברות וגילוי אלקות בעולם כו'. דהרי מהקו עצמו למטה הוא בחי' העלם האור שאינו מאיר בגילוי והגילוי הוא דוקא ע"י תוס' אור בהקו כו'. והוא ע"י הדבקות וההתאחדות דנש"י באלקות דכמים הפנים אה"פ הוא התאחדות אלקות שזהו ע"י התוספות אור מבחי' עצמות אוא"ס כו'.

קיצור. יבאר תפלה ממשך גילוי או"מ בפנימי. ויסביר דהקו עצמו יש בו מדריגות א) עליונו ב) אמצעו ג) תחתיתו. וע"י גילוי המקיף נמשך האור גם למטה והיינו דע"י ההתקשרות בהתבוננות נעשה הדבקות באלקות במס"נ ע"ד עבודת אאע"ה.

ד) והנה הגם דנש"י שרשם בבחי' מלי' דאצי' (היינו הנשמות למטה שרשם במלי' דאצי') שהיא סודכ"ד דאצי' ומ"מ מעוררים בחי' הא"ס שלפ"צ משום דנעוץ תחב"ס דסוף מעשה עלה במח' תחלה כו'. וכמא' במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים. דהיינו דוקא בנשמות המלוכשות בגופים כו' כמ"ש במ"א. וע"כ ע"י הדבקות שלהם בתפלה מעוררים בחי' תוס' מאוא"ס שלפ"צ באור הקו כו'. והנה ידוע דמלי' היא בחי' תפלה וכמו ואני תפלה והיינו מפני שמלי' היא בחי' שם וכמ"ש מלך שמו נק' עליהם וכמו שם האדם שאינו נוגע אל העצמות כמ"כ בחי' מלי' היא בחי' שם שבאין ערוך לגבי העצמות כו'. וזש"א ישתבח שמך לעד מלכנו שאפילו בחי' לעד שנתהוו

נבראים ועולמות עד אין קץ ושיעור וכמ"ש אלף אלפים ישמשוני וריבוי רבבן קדמוהי יקומון שזה גדוד א' ולגדודיו אין מספר הכל ישתבח רק שמך לבד כו', בורא קדושים ישתבח שמך שהן מלאכים וגשמות שנק' קדושים וקדושים בכ"י יהללון סלה בלי הפסק הנה כל ההילול והשבח שלהם הוא רק בבחי' שמך כו'. ובאמת גם ח"ע היא בחי' שם דחכ' למע' אינו כמו למטה דלמטה החכ' מכחות היותר נעלים שבנפש עד שהנפש נק' ע"ש החכמה נפש המשכלת. ולמע' בחי' חכ' הוא כעשי' וכמ"ש כלם בחכמה עשית כו', וזהו ג"כ בורא קדושים קאי על החכ' כמ"ש בלק"ת ד"ה את שבתותי תשמרו כי ההתהוות הוא מבחי' שמך וע"כ ישתבח רק שמך לבד כו'. ועיקר בחי' שם הוא בחי' מל'. וגם חסרון האור הוא בבחי' מל'. והיינו מה שאור הקו מתמעט ממדרי' למדרי' עד שבמדרי' התחתוני' לא יש גילוי אור הרי העיקר הוא בבחי' מל' כנודע. וע"כ המל' הוא בבחי' תפלה. וכמ"ש בפע"ה דהמל' מתחננת לז"א בעלה למלאות מחסורה כו', והיינו עליית המל' בבחי' עצמות אוא"ס להיות תוס' אורות בקו ועי"ז יהי' במל' בחי' גילוי אור כו'. אמנם אנו אומרים יחיד חי העולמים מלך דחי העולמים בחי' אור הקו הוא ג"כ מבחי' מל' בחי' מל' דא"ס שנק' ג"כ שם, וכידוע דאוא"ס הוא בחי' הארה ולא עצם דעש"ו נק' בשם אור וכידוע בענין אור ושפע. דאור הוא שאין בו מהעצם כו' ובפרט בחי' מל' שזהו בחינה אחרונה שבאוא"ס דבאוא"ס גופא זהו בחי' האור השייך אל העולמות שזהו שעלה ברצונו אנא אמלוך. ואין מלך בלא עם. וע"כ שיער בעצמו בכח מה שעתיד להיות בפועל כו'. אמנם ענין התפלה הוא להמשיך אור חדש. וזהו דוקא מבחי' אוא"ס שלמעלה משרש ומקור הקו כו'. דשרש ומקור הקו ה"ו העלם של הגילוי וא"כ גילוי זה אינו אור חדש מאחר שהוא העלם השייך אל גילוי כו'. ובהאור הזה הוא שהי' ההתעלמות שע"י הצמצום. וע"כ גם כשמאיר אין זה אור חדש מאחר שכבר האיר במקום החלל קוה"צ רק שע"י הצמצום הוא שנסתלק ונתעלם. וע"כ גם כשחוזר ומאיר אין זה אור חדש כו'. וכמ"ש במ"א. והמשכת אור חדש שע"י התפלה הוא שנמשך מבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה משרש ומקור הקו כו'. ועי"ז דוקא הוא שיהי' גילוי אוא"ס למטה כי משרש ומקור הקו מאחר שזהו בחי' ההעלם של הגילוי ויש שם השערה בכח על אופן ההשתל' וע"כ ההמשכה זו לא יהי' עדיין גילוי אוא"ס ממש למטה (ועמ"ש במ"א שזהו המשכת האבות שהמשיכו משרש ומקור ההשתל' והיו עיקר הגילויים למעלה כו') וכאשר נמשך תוס' אור בהקו מבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה משרש ומקור הקו ההמשכה היא למטה כו'. וזהו שהתפלה היא אליו ולא למדותיו. מדותיו הן הע"ס דאצי' ונכלל בזה גם האורות המתלבשים בהכלים כו'. וכן גם כללות האור נק' מדותיו דמדה הוא לבוש וכמו ולבש הכהן מדו בד וכללו' האור הוא בחי' לבוש לבד לגבי העצמות מפני שהתהוותו הוא בבחי' אין ערוך מן העצמות כו'. הגם שאינו בבחי' אין ערוך כמו הכלים מ"מ גם אור הקו הוא בבחי' אין ערוך שהרי אינו גילוי העצמות והמשכתו הוא ע"י הצמצום כו'. וע"כ נק' לבוש כמו הלבוש שהוא דבר בפ"ע מן האדם כו'. וכמו"כ גם בשרש ומקור הקו הוא בחי'

לבוש וכמ"ש שלמה לך קצין תהי' לנו, שבחי' מל' הוא בחי' לבוש דבשרשו הוא בחי' מל' דא"ס. וכמ"ש במד"ר מהיכן האורה נבראת מלמד שנתעטף הקב"ה בשלמה והבהיק כו' שנא' עוטה אור כשלמה והיינו בחי' מח' דאנא אמלוך שזה בחי' השלמה ולבוש שבו מתעלם האור ובוקע באור הקו כו' וכמ"ש במ"א הרי דהמח' דאנא אמלוך הוא בחי' לבוש וממילא גם האור המתעלם הוא בחי' לבוש כו'. והתפלה שהיא אליו ולא למדותיו היינו בבחי' עצמות ואו"ס שלמעלה מבחי' מל' דא"ס כו'.

קיצור. יבאר דסו"מ עבמח"ת, ע"כ בכח ישראל בתפלתם להמשיך אור חדש דמל' הוא הארה. גם ח"ע היא שם. ומל' דא"ס נק' ג"כ שם. ואין סוף הוא ג"כ שם התואר. והתפלה הוא אליו היינו העצמות שלמעלה משרש ומקור הקו. ולא למדותיו שהוא אור.

(ה) **אמנם** צ"ל ואיך האדם שהוא נברא ובע"ג מלוּבש בגוף ונה"ב יהי' בכחו ובעבודתו לעלות ולהגיע למדרי' נעלה כוונ' להמשיך בחי' העצמות דוקא. אך הענין הוא דהנה כתיב יהי חסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח. דהגם שהאדם הוא מוגבל. אמנם ע"י העבודה שלו בבחי' בל"ג (והגם דהבל"ג שבאדם הוא ג"כ גבול אבל אצל האדם הוא בל"ג) או נותנים לו הבל"ג שלמעלה שהוא בל"ג אמיתי והוא דוקא ע"י העבודה בעבודת התפלה. והענין הוא, דהנה ענין ההתחברות דתפלה מלמטה למעלה בעבודה בנפש האדם הוא התחברות נשמה המלוּבשת בגוף עם שרש ומקור הנשמה כו'. דהנה לא כל הנשמה מתלבשת בגוף ומה שמתלבש בגוף הוא רק הארת הנשמה. והראי' הוא מהמלאכים דאמרו מלאך בשליש עולם עומד, ויש בזה ב' פירושים, אם המלאך הוא שלישי מהעולם, או שהעולם שלישי מהמלאך (ושניהם אמת שזהו חילוקי' במדרי' המלאכים כו') ונשמה היא גבוה במדרי' מהמלאכים. והגוף קטן מהכיל את הנשמה. ומה שמתלבש בהגוף הוא רק הארת הנשמה בלבד. וביאור הענין הוא, דהנה א"א נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראת יצרת ונפחתה כו'. דהנשמה המלוּבשת בגוף היא בחי' בראת יצרת נפחתה שזהו בחי' גרין שבנשמה. וטהורה זו עצם הנשמה כמו שמושרשת בעצמות או"ס בחי' טה"ע כו'. דב' המדרי' דטה"ע וטה"ת באו"ס שלפניה בחי' טה"ת הוא ההשערה בכח בחי' מל' דא"ס וטה"ע הוא בחי' או"ס שלמעלה מבחי' מל' דא"ס כו'. וענין התפלה הוא לחבר נשמה המלוּבשת בגוף עם שרש ומקור הנשמה כו'. דכתיב סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. ואי' בזה סולם דא צלוחת ובמד"ר אי' סולם זה כבש המזבח שהקרבת ריחן עולה לשמים. והכל ענין א'. רק שבמד"ר מדבר בזמן שביהמ"ק קיים. ובהנה א' גם בזמן שאין ביהמ"ק התפלה היא במקום קרבן כו'. וכמו שהסולם מחבר המטה עם המעלה, דהן עליית התחתון אל העליון והן ירידת והמשכת העליון אל התחתון הכל הוא ע"י הסולם. וכמ"ש והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו כו'. כמ"כ ע"י התפלה הוא ההתחברות דנשמה שלמטה בגוף עם שרש ומקור הנשמה כו'. והענין הוא. דהנה כתיב ואהבת את ה'

אלקיך כו'. ויש בזה ג' פירושים. הא' בל' ציווי. דו זאלסט האַלט האַבן. הב' הוא לשון הבטחה סופך לבא לידי אהבה. דו וועסט האַלט האַבן. והפ' הג' שיהא שם שמים מתאהב על ידך. והנה האהבה היא מדה שבלב. ולכאורה איך שייך ציווי או הבטחה בזה. אך הענין הוא. דהציווי הוא על ההתבוננות שיתבונן בה' אחד איך שהוא ית' אחד. דאח"ד הוא א' ח' ד' דהח' והד' הם ז"ר וארץ וד"ר העולם, הם בטלים להא' א"ס ב"ה אלופו ש"ע וכי כולא קמי' כל"ח ממש להיות כי שרש ומקור ההתהוות הוא מהארה שאינו תופס מקום כלל לגבי העצמות דבי"ה הוי' צור עולמים ביו"ד נברא העוה"ב ובה"א נברא עוה"ז. דכללות העולמות מרוכ"ד עד סוכ"ד נכללים בהב' מדרי' עוה"ז ועוה"ב (ועמ"ש בלק"ת ד"ה ראו כי ה' נתן לכם) והתהוותם הוא מב' אותיות. והלא גם באדם למטה שהוא מוגבל ומ"מ מה תופס מקום ב' אותיות לגבי דבור שלו וכ"ש לגבי כח הדבור וכ"ש לגבי כח המח' וכ"ש לגבי עצם הנשמה כו'. ואי"כ כ"ש וק"ו דב' אותיות לגבי עצמות אוא"ס שאינו תופס מקום כלל וכלל. ואי"כ ה"ז כלא ממש בבחי' אין ואפס בהעדר תפיסת מקום דהעדר תפיסת מקום למעלה הוא שהדבר כאלו אינו כלל, וכמו בגדול שהקטן אינו תופס מקום אצל הגדול. והכוונה דאצלו הוא כאלו אינו (בא אים איז ער גלייך ווי ער איז גאָר ניט פראַן). ואין זה כמו חכם גדול וחכם קטן. שהחכם קטן אינו בערך החכם גדול ומשו"ז אינו תופס מקום אצלו. אי"כ הנה זה שהחכם קטן אינו תופס מקום אצלו הוא לפי שאינו בערך. אבל מ"מ אינו כאלו אינו לגמרי. ולכן החכם גדול שומע סברת החכם קטן רק שמראה לו ומסבירו שהענין עוד עמוק יותר מכמו שהוא מבין אותו. אבל קטן לגבי גדול הוא בהעדר תפיסת מקום לגמרי. והיינו כאלו אינו כלל. וזהו"ע כלא ממש דכללות ההתהוות מרוכ"ד עד סוכ"ד הוא בבחי' העדר תפיסת מקום כלל.

קיצור. יבאר דהאדם הגם שהוא גבולי. אמנם ע"י עבודתו הבל"ג ימשך העצמות ויסביר דהנשמה המתלבשת בגוף הוא רק הארה. וענין התפלה הוא א) לחבר הנשמה בשרשה ב) ליחד טה"ת בטה"ע. והוא ע"י ההתקשרות וההתבוננות דהוי' אחד. שמושג אצלו דכולא קמי' כלא.

ו) והנה כאשר האדם מתבונן בזה בהעמקת הדעת פעם שמים וששל עד אשר מבין את הענין בהשגה טובה ונקלט אצלו היטב, הנה ע"י התבוננות זאת נעשה ביטול הרצונות מן העולם, פ"י אָז וועלט און וועלט ענינים ווערט באַ אים זייער קאַלט עד כי לפעמים כאשר רואה בעצמו איזה הטי' לעניני עולם, וכן כשרואה בזולתו הטי' לעניני עולם, ובפרט רתיחה באיזה דבר מעניני עולם, ווי מען קאַכט זיך אין וועלט זאַכן, ועושים ח"ו את העיקר לטפל, הרי נבזה בעיני עצמו ונמאס ממש, וזולתו הג"ל הוא משוקץ ומתועב אצלו ממש דמאחר שהכל הוא כלא וכאין ממש ממילא נעשה ביטול הרצון מזה ועומד ברצון א' לה' לבדו, ותכלית חפצו ורצונו הוא רק בעניני אלקות בעסק התורה וקיום המצות כו'. וביטול זה נעשה ממילא מההתבוננות. כי לפי שכלו יהולל איש. דלפי אופן השכל כן יהי' התגלות המדות. דלכן נק'

חו"ב או"א ואהו"ר בן ובת דכאשר מתבונן היטב בענין הזה איך שכולא קמי' כל"ח ממש בהעמקת הדעת. דהנה נת"ל דתפלה הוא התבוננות. דההתבוננות שבתפלה אין זה ענין הידיעה והשגת הענין דזהו הלימוד שקודם התפלה. דקודם התפלה צריכים ללמוד ענין בפנימיות התורה והלימוד צ"ל בידיעה והשגה טובה. ואח"כ בעת התפלה מתבונן בו. וההתבוננות הוא בהסתכלות הדבר בהתקשרות בהענין ההוא כנ"ל שזהו"ע הדעת והעמקת הדעת פירושו שמכניס א"ע בהתקשרות. ער גראבט זיך איין אין דעם פערבונד וכמו בגשמיות כאשר האדם מקושר באיזה דבר ה"ה כולו בו כו'. כמו"כ הנה בהתקשרות זאת שמעמיק א"ע בזה עד שהענין אצלו בהנחה טובה נעשה ממילא הביטול מעניני העולם והאהבה לאלקות כו'. והנה אה' זאת היא ע"פ השכל והטעם. אמנם אית רצון ואית רצון שיש רצון שלמע' מטו"ד והוא רצון עצמי דעצם הנשמה שאינה באה מצד השכל והטעם כ"א מצד עצם הנשמה שמושרשת בעצמות א"ס ומצד עצם התקשרותה בעצמות כו' דכאשר מתגלה הרצון הזה הוא בבחי' יציאה מגדר הכלים לגמרי וביציאה מגדר הגבלה כו'. וכמו בגשמי' כשיש באדם רצון וחפץ עצמי הרי יכול לעשות כמה ענינים שאין השכל מחייב כלל כו'. דברצון שע"פ השכל לא יעשה דברים שאין השכל מחייב לעשותם. מאחר שהרצון הוא רק מפני חיוב השכל. הרי א"א שיעשה משו"ז דברים שאין השכל מחייב. אבל ברצון עצמי יכול לעשו' כמה דברים שהשכל מנגד להם. וכמו"כ בהתגלות הרצון העצמי דנשמה בחי' יחידה שבנפש יכול למסו"ג בפו"מ על קדוש השם ושימסור נפשו על התורה וקיום המצות. דבשביל קיום איזה מצוה יעמיד עצמו במס"נ ממש. והגם דכתיב וחי בהם זהו ע"פ החכ' אבל מצד הרצון העצמי יהי' במס"נ ממש. וזהו כי עם קשה ערף הוא. דעקשות הוא למע' מטו"ד וה"ז למעליותא דעי"ז נמשך יגמה"ר והעקשות הוא שלא לסור ימין ושמאל מן התורה דמה שאסור ע"פ התורה לא יעשה בשו"א ואינו מועיל שום דבר. ומה שצריכים לעשות ע"פ התורה הוא עושה ואינו נוגע לו שום מונע ומעכב כלל. ואפי' יהי' נוגע הדבר בחייו ממש. (דסבת דבר הקרירות לפעמים הוא מהטענה והדמיון כי עודנו ביהדותו ולבבו שלם עם ה' ותורתו ומצותיו ואם הוא בעצמו אינו מקיים המצות כו' הרי רחמנא לבא בעי. אבל בעקרו הוא שלם. והראי' שמתדבק בין עובדי ה' ויש לו המשכה אליהם כו' וכאשר בא דבר שאו אינו יכול לטעות בדמיונו כי עודנו ביהדותו הרי אז מתגלה פנימי' ונקודת לבבו ונראה וניכר כי לבבו שלם את ה' כו' באמת, אבל האמת הוא כי הטענה אשר עודנו ביהדותו כו' הוא דמיון כי מי שאינו מקיים את המצות כו' (וכו') וכל זה הוא מצד הרצון העצמי שישנו בכאו"א. ובמדר' האה' היא האה' דכשלהבת העולה מאלי' שעולה בבחי' רצוא בלי שום בחירה ורצון כו'. דהנה בהתבוננות איך שהכל הוא רק הארה לבד ובאין ערוך לגבי עצמות יהי' ג"כ הרצוא להכלל בעצמות אוא"ס כנודע ומ"מ אין זה שעולה מאלי' מפני שהוא ע"י ההתבוננו'. וההתבוננות הוא רק בההארות והגילויים איך שהן באין ערוך כו'. ולכן הוא בבחי' רצון עדיין שרוצה להכלל. וממילא אין זה שעולה מאלי' כו'. אבל בחי' רצון העצמי אינו בבחי' רצון כלל רק שעולה ורץ והוא בלי בחירה ורצון כלל כו'. והנה רצון זה היינו בחי' רצון העצמי הוא בחי' רצה"ע שנותנים להאדם בדרך מתנה מלמעלה.

כי אין זה בכח האדם לבא בכח עצמו רק שנותנים לו מלמעלה כו'. והיינו דכאשר יש תחלה הרצון התחתון שע"פ טו"ד, שמיגע א"ע בהתבוננות כנ"ל ובהתעוררו' אהוי"ר אוי נותנים לו מלמעלה בחי' הרצון שלמע' מטו"ד כו'. והתגלות זאת היא בתפלה. וזהו שהתפלה נק' סולם. וכשם שבסולם יש ד' שליבות. הנה כמו"כ הוא בסולם ההתקשרו' דתפלה והן ד' מדרי' שבתפלה נגד גרין ונשמה לנשמה. דעד ב"ש היא ההודאה בחי' נפש. וב"ש ופסוד"ז התפעלות המדות שהוא בחי' רוח. וברכת ק"ש וק"ש בחי' נשמה ואזי בא לבחי' הרצון העצמי הנ"ל כו'. ומדרי' זו היא אליו ולא למדותיו שזה מגיע בבחי' עצמות אוא"ס. ועי"ז נעשה ג"כ עליית המל' כמ"ש ארוממך אלקי המלך לרומם בחי' אלקי המלך בבחי' רוממות העצמות. וזה דתפלה היא התחברות והתאחדות כו'.

קיצור. יבאר דקליטת ההתבוננו' זו פועלת בהאדם קרירות וגיעול נפש לעניני העולם. ונעשה כל חפצו באלקו'. מעורר את הרצון עצמי שבנשמה עד שימסור נפשו על תו"מ. ובא ע"י הקדמת העבודה בתפלה שהוא סולם של ד' שליבות. (א) עד ב"ש. הודאה. נפש. (ב) פסוד"ז התפעלות המדות. רוח (ג) ברכות ק"ש וק"ש הבנה. נשמה. (ד) שמו"ע נשמה לנשמה.

(ז) ובוזה יובן הג' פי' דואהבת. הא' שהוא ל' ציווי זהו על העבודה דהתבוננות שייגע א"ע ביגיעת בשר ויגיעת נפש לעורר את האה' שע"פ טו"ד. דזהו בכח האדם להגיע לזה. והב' הוא ל' הבטחה דסופך לבא לידי אה'. והיינו דכאשר יש תחלה הרצון התחתון שע"פ טו"ד או נותנים לו גם הרצה"ע כנ"ל. ובהתכללו' שניהם או הוא פי' הג' ואהבת את כו' שיהא ש"ש מתאהב על ידך והוא להיות לאה' את ה' אלקיך שיהי' ש"ש מתאהב ע"י ש"ש הוא בחי' מל' ויהי' מתאהב בבחי' המשכה מלמעלמ"ט להיות גילוי אוא"ס במל', וזש"א וינחו בו כל ישראל מקדשי שמך שהם מקדשים השם כו'. דאתה קדוש ושמך קדוש. ועם היות דשמך קדוש מ"מ ה"ו באין ערוך לגבי קדושת העצמות. ונש"י ממשיכים מבחי' אתה קדוש בשמך קדוש דהיינו בשרש ומקור הראשון שהוא בחי' מלכות דא"ס להיות תוס' אור בקו ולהיות גילוי אוא"ס במלכות והוא על ידי עליית השם בבחינת עצמות על ידי התפלה. דאליו ולא למדותיו ממשיכים בחי' גילוי במלכות כו'. וזהו דהעבודה היא התחברות אוא"ס עם נאצלים ונבראים. והנה בהתחברות זאת הרי יש ב' מיני עבודה. הא' העבודה דתורה והב' העבודה דתפלה. דעבודה דתורה היא בחינת המשכה מלמעלה למטה, והעבודה דתפלה הוא בחינת העלאה מלמטה למעלה. אמנם כשם דבעבודה דתורה, הנה כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו, שצריך להיות תפלה גם כן, הנה גם בהעבודה דתפלה צ"ל הקדמה והכנה. והוא שיהי' לב נשבר ונדכה. דאו אין תפלתו נמאסת. דתפלה הוא התחברות. ואז דכאשר הוא לב נשבר ונדכה. הנה התחברותו ודביקותו באלקות אינה נמאסת. דיכול להיות גם ציור כזה שיהי' חפץ להתקרב ולהתדבק לאלקות ויהי' תפלתו נמאסת דאין מספיקין ח"ו בידו להתקרב לאלקות. והיינו מי שלומד ומתפלל כו' אבל מדותיו אינם כדבעי, פי' שהוא בעל ידיעה והשגה אבל יש בו גם מדות לא טובות ברכילות לה"ר וליצנות והדומה דאו

אין מספיקים בידו כו', ותפלתו והתחברותו היא נמאסת. וזהו דכתיב ובפרשכם כפיכם אעלים עיני מכם גם כי תרבו תפלה אינני שומע ידיכם דמים מלאו, פי' ובפרשכם כפיכם בהתגלות המדות שלכם. (דכפיכם הם מדות ובפרשכם כפיכם דבהתגלות המדות שלכם) אעלים עיני מכם מצד מדת הטוב שלמעלה מעלימים עין והוא ע"ד לא ראה עמל כו'. גם כי תרבו תפלה פי' גם אם אתם מרבים להתדבק אבל הדבקות שלכם הוא רק בידיעה והשגה ולזאת אינני שומע. פי' כי ההתחברות אינה מתקבלת. ולא זו בלבד מה שאינה מתקבלת הנה עוד יותר כי מאוסה היא למעלה. וטעם וסבת הדבר מה שהתפלה היא מאוסה מפני כי ידיכם דמים מלאו והיינו דמים תרתי משמע. הא' מה שנוגע בפרנסתו של חברו וכידוע בענין מו"מ באמונה. והב' שפיכות דמים. דרכילות לה"ר וליצנות שמתלוצץ מחברו דאזיל סומקא ואתי חיורא כו', וכאשר ידיכם דמים מלאו במדות לא טובות וגם רעות ח"ו אז גם כי תרבו תפלה והתחברות בידיעה והשגה. הרי תפלתו נמאסת שאין מספיקים בידו. להתקרב לאלקו. וראשית העבודה הוא שפלות וענוה ולהיות בבחי' לב נשבר. וזהו אריב"ל בא וראה כמה גדולים גמוכי הרוח לפני הקב"ה דעיקר הכל הוא העבודה בביורו וזיכוך המדות. אמנם בזה גופא הרי יש ב' מיני עבודה. בשעה שביהמ"ק קיים אדם מקריב כו'. שהוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט וגם עתה הרי יש עבודה זו שהיא עבודה דתו' דכל העוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה. אבל הוא דוקא כאשר יהי' ההקדמה דתפלה. דכל האומר אין לי אלא תורה אפי' תו' אין לו. אבל מי שדעתו שפלה או כאלו הקריב כל הקרבנות כולם ולא עוד אלא שאין תפלתו נמאסת כו'. דכשם דעבודה דתורה צריכה הקדמה דתפלה. הנה כמו"כ העבודה דתפלה צריכה הקדמה דלב נשבר ונדכה. דהרי יכול להיות שיהי' עוסק בתורה ותפלה ומ"מ להיותו ידיו דמים מלאו כנ"ל. דאז הרי התחברותו נמאסת למעלה כנ"ל. אבל מי שדעתו שפלה שהוא בבחי' לב נשבר ונדכה או תפלתו הוא דכא וקדוש אשכנ את דכא ושפל רוח וזהו כמה גדולים גמוכי הרוח לפני המקום. דעי"ז שהוא בבחי' לב נשבר ונדכה. או תפלתו מקובלת ופועל ישועות בנפשו ובחלקו בעולם להשלים הכוונה האמיתי' דנתאוהה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים ועי"ז געשה ההתחברות דאוא"ס בהנצלים והגבראים כו'.

קיצור. יבאר ג' פי' בואהבת א) ציווי והוא על ההתבוננות בהאהבה שע"פ טו"ד. ב) וקאי על התעוררות הרצון עצמי. ג) דש"ש מתאהב על ידך. ולכן ישראל הם מקדשי השם. בב' מיני עבודה. א) תורה ב) תפלה. וההכנה הוא לב נשבר דאז תפלתו מתקבלת.

בס"ד ליל ב' דפסח, תש"ז

מצה זו שאנו אוכלים על שום מה, על שום שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא וגאלם, וידוע הקושיא* ע"ז והלא מבעשור לחדש נצטוו בערב תאכלו מצות וא"כ למה תולה מצה זו במה שלא הספיק להחמיץ, גם אם הי' זמן להחמיץ אנו מחוייבים באכילת מצה מצד הציווי, וגם הלא נאמר ושמרתם את המצות שצריכה שימור וא"כ אין זה שלא הספיק להחמיץ דמה שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים דמשום זה לא הספיק להחמיץ הי' זה אחר חצות, והציווי דאכילת מצה הוא קודם חצות ונצטוינו ע"ז ושמרתם, ולהבין כל זה צ"ל מהו ענין המצה ופעולתה בנפש, דהנה בוהר איתא* דמצה היא מיכלא דמהימנותא שמחזקת את האמונה וכמ"ש ורעה אמונה, ואין הפי' שהאמונה היא הרועה כ"א שצריכים לרעות ולפרנס את האמונה, וכמ"ש בוהר פנחס* ההיא אמונה דלעילא יתון ויתפרנס מני' על ידך דזהו הטעם מה שמשא רבינו ע"ה נקרא רעיא מהימנא שהי' רועה את נש"י, דנש"י נק' אמונה להיותם מאמינים בני מאמינים שהאמונה היא מושרשת בלב נש"י, ומשה שהי' רועה את נש"י נק' רעיא מהימנא, וכמו כן הוא ענין ורעה אמונה שרועה ומפרנס את האמונה, וכן הו"ע המצה שנק' מיכלא דמהימנותא שמפרנסת ומחזקת את האמונה, וצ"ל מהו ענין האמונה ומה צריכים לחזק את האמונה הרי היא מושרשת בפנימיותן, ובכתבי האר"ז ל איתא דמצה היא בחי' קטנות אבא, ולכאורה ענין קטנות אבא זהו בחי' דאבא המלוכנים בנה"י דאימא כמו בכל המועדים, וא"כ מהו היתרון דמצה, ובאמת קטנות אבא הוא למטה במדרגה גם מנה"י דאבא, וכידוע בענין הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא, די הוא בחי' נקודה תחת היסוד, אם כן ה"ז למטה מבחי' נה"י, רק שבוה דוקא כל בחי' הגדלות דאבא משא"כ בבחי' נה"י, וצ"ל מהו"ע קטנות אבא שבוה דוקא כל הגדלות והעצמות דאבא, וגם דלכאורה זה סותר למ"ש בוהר דמצה היא מיכלא דמהימנותא, דאמונה היא למעלה מטו"ד וקטנות אבא ה"ז בחי' חכמה וטעם, ועם היות שזהו בחי' קטנות לבד מ"מ ה"ז בחי' חכמה, והנה מצות האמונה היא מפסוק אנכי הוי' אלקיך כמ"ש הרמב"ם בפ"א מהלכות יסוה"ת, וצ"ל מ"ש אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים ולא נאמר אשר בראתי שמים וארץ שזה פלא יותר דאותות ומופתים דמצרים היו יש מיש משא"כ בריאת שמים וארץ הוא יש מאין, גם מהו אומרנו מבית עבדים הרי יציאת מצרים זהו מבית עבדים, גם צריך להבין מ"ש אנכי הוי' אלקיך הלא אלקי כל הארץ יקרא ומהו אומרנו ה' אלקיך דוקא, ובמד"ר* איתא ע"ז אע"פ שאלקה אני לכל באי עולם לא יחדתי שמי אלא עליכם, וזהו אומרנו אנכי הוי' אלקיך שיחדתי שמי עליכם דוקא, ופי' יחדתי שמי היינו השם המיוחד

וידוע הקושיא : ראה לקו"ת צו ד"ה להבין כו' מצה זו. ד"ה מצה זו ה'תש"ה.

בוהר איתא : ראה זח"ב מא, א. זח"א קנו. זח"ב קפג, ב.

בוהר פנחס : רכה, ב.

ובמד"ר : שמות פכ"ט, ד. מכלתא משפטים כג, יו.

שהוא שם הוי' ששייך רק לנש"י בלבד, וגם ענין יחדתי שמי להיות בבחי' יחוד פנימי היינו בבחי' אחדות בנש"י וכן בהיחוד דק"ש אנו אומרים ה' אלקינו דכשם שלמעלה אומר אנכי הוי' אלקיך כמו"כ אנו אומרים הוי' אלקינו, וק"ש יש לזה שייכות לאנכי הוי', וכדאיתא במד"ר ואתחנן מהיכן זכו ישראל לק"ש ממתן תורה, אתה מוצא שלא פתח תחלה אלא בדבר הזה, א"ל הקב"ה שמע ישראל אנכי הוי' אלקיך, נענו כולם ואמרו הוי' אלקינו הוי' אחד, ולהבין ענין הוי' אלקיך והוי' אלקינו, הנה כתיב כי עם קדוש אתה להוי' אלקיך ובך בחר הוי' וגו' ופי' הבחתי דקדוש הו"ע הבדלה וכמו ואבדיל אתכם מכל העמים, דהיינו להיות מובדלים ומופרשים מענייני העמים שהן כל תאוות עולם הזה ולהיות מוקדשים לאלקות, וה"ז כענין קדושינו דקדושי אשה דהיינו ענין הבדלה והפרשה ושתיה' מוקדשת אליו, וכמו כן הו"ע כי עם קדוש אתה להיות מובדל מענייני העולם ולהיות מוקדש לאלקות, וו"ע קדשנו במצותיך דענין המצות הוא להבדיל מכל התאוות ומכל המדות רעות, וכמשארז"ל לא נתנו* המצות אלא לצרף בהם את הבריות, בריות בכלל הן נבראים דבי"ע ובפרטיות קאי על הנה"ב, ולא נתנו המצות אלא לצרף בהן את הבריות, ובע"ח איתא* דענין התומ"צ הוא לברר את הלבושים גם ענין המצות הוא לברר את הנר"ן שבנפש, כי בנר"ן שייך תערובות טו"ר וצריך בירור, דמצות יש להם סגולה פרטית להעלות הנה"ב ולקשרו באוא"ס ב"ה, וכמו"כ להיות גילוי אור אלקי גם בנה"ב וכמו להשיג בענינים שאינם בערך השגתו כלל וכמו באחדות הוי' וכה"ג, וזהו ענין הקדושה דמצות להבדיל מחומרי' ותאוות העולם ולקשר באלקות, וכמו בכוננת מצות תפילין לשעבד המוח הלב דענין השעבוד הוא ששייך רק לארון זה ולא לארון אחר, והיינו שמשעבד מוחו ולבו לאלקות ולא יהיו מוחו ולבו בשום ד"א כלל, וכן הוא בכל המצות וכידוע דכל מצוה יש לה סגולה פרטית לאכפיא לנה"ב, וזהו כי עם קדוש אתה להיות מוקדש ומובדל מענייני העולם ולהיות מוקדש לאלקות, עוד יש ענין בקדושה זו, כי הנה ידוע* שיש ב' בחי' אהבה, הא' האהבה שע"פ טו"ד, והב' האהבה שלמעלה מטו"ד, דאהבה שע"פ טו"ד היא ע"י ההתבוננות שבבחי' קירוב אל העולמות וכמו לאהבה את הוי' אלקיך כי הוא חייך כמו שהאדם אוהב חיי נפשו כמו"כ כשמתבונן איך שהאלקות היא חיי העולם בכלל וחיי נפשו בפרט ה"ה חפץ ומשתוקק באלקות להיות גילוי האור, ובפרט כאשר מתבונן באופן האור והחיות האלקי שבעולמות נעשה קירוב ודבקות נפשו בהאלקות, וכן בכל השגה והתבוננות בענין אלקי שמשיגו היטב ובהעמקת הדעת ה"ה נדבק באלקות, ולפעמים האהבה היא בבחי' רשפי אש, והיינו כאשר הוא בקירוב יותר ה"ז בדביקות וכשהוא בריחוק ה"ז כרשפי אש, וכ"ז הוא בהאור אלקי שבבחי' קירוב ושייך בזה השגה, אבל אה"ר היא שבאה ע"י ההתבוננות בעצמות אוא"ס איך שכל הגילויים בעולמות אפילו בעולמות העליונים הם רק הארה בלבד

כענין קידושו: ראה תניא פמ"ו. אגרת התשובה פ"א.

לא ניתנו: בראשית רבה רפמ"ד.

ובע"ח איתא: ראה תו"א פ' חיי שרה לשון אדמו"ר נ"ע בעצמו וש"נ.

הנה ידוע: עיין קונטרס העבודה פ"ה. ובכ"מ.

אבל עצמות אוא"ס קדוש ומובדל מהעולמות ולית מחשבה תפיסא בי' כלל אפילו מח' הקדומה דא"ק אינה תפיסא בי', ועי"ז נעשה תוקף הרצוא והצמאון להכלל בעצמות א"ס וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא הפצתי, ואהבה זו נקרא קדושה להיותה מקבלת מבחי' קדוש היינו מעצמות אוא"ס שקדוש ומובדל, וזהו כי עם קדוש אתה שיש בהם בחי' אה"ר שלמעלה מטו"ד שזהו זוקא בנש"י, וכידוע דההתחדשות בנש"י הוא ברצון שלמעלה מטו"ד שזהו בחי' האלקות שבנשמות, דשכל ומדות יש בכל אדם רק שבנש"י השכל ומדות הם גם כן אלקות, אבל עיקר ההתחדשות בנש"י הוא הוא בבחי' הרצון שלמעלה מטו"ד, וזהו כי עם קדוש אתה שיש בהם בחי' אה"ר שזהו בחי' קדושה, ובאמת שני הענינים הן הא בהא תליא, דפרישות מביאה לידי קדושה, דכשיש פרישות שז"ע זאבדיל אתכם מן העמים עי"ז יש בנפש התגלות בחי' אה"ר, דהנה אה"ר הנ"ל באה גם כן על ידי המצות, ועז"א גם כן קדשנו במצותיך, שהרי המצות הן רצון העליון ותר"ג מצות דאורייתא עם ז"מ דרבנן הן תר"ך עמודי אור בחי' כתר, והיינו שע"י המצות נמשך גילוי רצה"ע, ועי"ז מתגלה בנפש בחי' אה"ר שזהו ג"כ בחי' רצה"ע שלמעלה מטו"ד, וזהו דוקא כשיש פרישות מתאוות עולם הזה, שהרי פושעי ישראל גם כן מלאים מצות כרמון, ומכל מקום את פושעים נמנו שאין בזה שום המשכה וגילוי הלל, וכאשר יש פרישות או נמשך ע"י המצות גילוי רצון העליון, וזהו מה 'שהב' ענינים דכי עם קדוש אתה והוא הקדושה וההבדלה מעניני העולם, והקדושה בבחי' אה"ר הן תלויים זה בזה דכאשר יש ההבדלה מעניני העולם נמשך בחי' רצון העליון על ידי המצות ועי"ז מתגלה בנפש בחי' אה"ר.

קיצור. יקשה דעל מצה הלא נצטוו ומהו אומרו ע"ש שלא הספיק, גם מצה היא מיכלא דמהימנותא וגם קטנות אבא ולכאורה זהו סתירה זל"ז, ויתחיל לבאר ענין הקדושה שהוא הבדלה מעניני עולם הזה וגם קבלה מעצמות אוא"ס הקדוש ומובדל, שני הענינים נעשים ע"י המצות.

(ב) ולהבין בתוספות ביאור ענין הקדושה וההבדלה, הנה מצינו בתורה ענין ההבדלה גבי אור דכתיב וירא אלקים את האור כי טוב ויבדל אלקים בין האור וגו', ואיתא בירושלמי ובמד"ר הבדילו לעצמו או שהבדילו לצדיקים, וצ"ל מהו"ע הבדילו לעצמו וכי לאורה הוא צריך, דבשלמא הבדילו לצדיקים ניחא שזהו גילוי האור לצדיקים אבל מהו"ע הבדילו לעצמו, ויש להקדים בקצרה ענין אור א"ס, דהנה ידועי דא"ס אין הכוונה על עצמותו ית' שהרי אין לו תחלה וזהו מעלה יתירא על א"ס דכל שאין לו תחלה ממילא אין לו סוף כמאמר כל שאין לו תחלה אין לו תכלה, אבל א"ס אינו מחייב שאין לו תחלה דיכול להיות שאין לו סוף ויש לו תחלה, וזהו בשתי פנים, הא' בבחי' גילוי העצמות שהוא כמו העצם, דכמו שהעצם הוא א"ס כמור"כ הגילוי הוא א"ס, וא"כ הרי הגם שיש לו תחלה מאחר שהוא רק גילוי לבד מ"מ אין לו סוף, והב' גם במה שאינו גילוי העצמות יהי' בבחי' א"ס ברצון הבורא,

וכמאמר חזקים* כיום הבראם שהן בכחי' נצחי' עם היותם היום ונפסדים בעצם מהותם, וכמ"ש בפלח הרמון שכל קדמון נצחי ולא כל נצחי קדמון שרבים מן הנמצאים יהיו נצחי' ברצון הבורא ואין שום א' מהם קדמון, והנה ברצון הבורא ובכחו ית' יש ג"כ בנבראים דוגמא לאין לו תחלה והוא בהתהוות היש שנברא דבר שאינו נרגש בו מקורו כלל וכאלו מציאותו מעצמותו, והוא רק בכח העצמות לעשות התהוות כזאת וכמ"ש באגה"ק סי' כ' דעצמותו ית' שמציאותו הוא מעצמותו הוא לבדו בכחו ויכלתו להיות יש מאין ואפס המוחלט בלי שום עילה וסיבה אחרת קודמת ליש הזה, רק שהאדם להיותו בעל שכל מבין שא"א שיהי' מציאותו מעצמותו מאחר שהוא מורכב, ומבין שיש לו מקור המהוהו שהתהוות היא בדרך אין ערוך, וא"כ הרי יש בנבראים דוגמת ענין מציאותו מעצמותו, וידוע דהיש באמת אינו בכחי' מציאות כלל שה"ה התחדשות, וכל התחדשות דבר ה"ה רק כח המחדש, ועם היותו באמת לא בכחי' מציאות כלל ה"ה בתוקף המציאות דכאלו מציאותו מעצמותו, וזהו מהפלאים שבענין בריאה יש מאין שנברא דבר שבלי הרגש מקורו כלל היינו שאינו מרגיש כלל שיש לו מקור וכאלו נמצא מעצמו, ובאמת הוא לא בכחי' מציאות כלל ומ"מ הוא בתוקף המציאות שאינו מרגיש כלל את מקורו להיות בטל אל מקורו, והרי זה מה שיש בכח הבורא וברצונו ית' דוגמא בנבראים מענין מציאותו מעצמותו ומענין נמצא בכלתי מציאות נמצא, וזהו מפלאות הבורא ית' וית' שמו, אמנם כל זה הוא רק בדרך דוגמא, אבל אמיתת ענין מציאותו מעצמותו הוא רק בעצמותו ית', ואם כן אם היתה הכוונה על העצמות הי' צ"ל אין לו תחלה, אלא הכוונה היא על האור שיש לו תחלה ואין לו סוף, והענין הוא דהנה שם אור הוא להורות שאינו פועל שום שינוי בהמאור, שזהו הפרש בין אור ושפע, ששפע הוא שעושה שינוי בהמשפיע וכמאמר החוקרים* כל מניע מתנענע בעצמו וכמו בהשפעת השכל מהמשפיע אל המקבל הרי זה עושה שינוי במשפיע שהוא מוטרד ומוגדר בזה, שהרי לא תהי' השפעת השכל מעצמו כי אם כשמשפיע לו והוא מוגדר בזה, דבעת שמשפיע שכל זה א"א להשפיע שכל אחר והוא מוטרד איך להשפיע והוא ענין כליות יועצות איך להשפיע באופן שיתקבל אצל המקבל, וכמו על דרך משל במלמדים יש שהוא בעל פועל ויש שאינו בעל פועל עם היותו בעל שכל גדול יותר מהראשון, ולכאורה טיב הלימוד הוא במי שהוא בעל שכל גדול יותר וזה יכול ללמוד בטוב יותר, והראי' דכאשר יגדל התלמיד צריך למלמד גדול יותר, ואנו רואים בחוש שיש שעם היותו בעל שכל פחות מזולתו ומכל מקום הוא בעל פועל טוב שפועל בהתלמיד, אך הענין הוא שזהו מפני שיש לו חוש לכלכל דבריו ולסדרם באופן שיתקבלו אל התלמיד וגם יש לו ריבוי אותיות וריבוי ענינים במה להלביש את השכל שיהי' לפי"ע המקבל וז"ע. כליות יועצות איך להשפיע, והי' טרדה בהמשפיע איך להשפיע, ובאמת זה מוכרח בכל דבר שכל כי א"א שישפיע את השכל כמו שהוא אצלו שהוא שלא

וכמאמר חזקים: ראה ירושלמי ברכות רפ"א. מים רבים תרלי"ו פל"ג.
וכמאמר החזקים: מורה נבוכים, הקדמת ח"ב הקדמה ט.

בערך המקבל ובהכרח להביאו באופן כזה שיהי' בערך המקבל ושיהי' באופן כזה שיתקבל אצל המקבל, משא"כ באור שאינו עושה שום שינוי במאור, וכמו אור השמש שאין השמש מוטרד ומוגדר בזה ואינו נוגע בהשמש אם האור מאיר או שאינו מאיר כשעננים מסתירים, וכמו"כ הוא האור למעלה שאינו עושה שום שינוי והתפעלות ח"ו בעצמות וזהו לפי שהוא הארה לבד שאין בו מן העצם ע"כ אין עושה שינוי בהעצם, אמנם יש מעלה באור שהוא מעין העצם, וכמו אור השמש ואור הלבנה ואור הנר הרי כמו העצם כ"ה האור וא"א שיהי' אור הנר או אור הלבנה כמו אור השמש או שיהי' אור השמש כמו אור הלבנה, כי האור הוא מעין העצם, משא"כ בשפע שאין ההשפעה כמו במשפיע וכנ"ל שצריך לשנות את השכל שיהי' לפי"ע המקבל, וא"א שישפיע את השכל כמו שהוא אצלו, וכמו שרואים בחוש שבכדי להשפיע את השכל אל הזולת צריך להביאו בענין אחר לגמרי מכמו שהוא אצלו שבוה מתעלם האור ואין זה רק מה שמלבישו בכדי להביאו למטה יותר שהו"ע האורך שבשכל, כ"א מה שמביא בענין אחר לגמרי שמתעלם האור, וכמו בנסתר ונגלה שבתורה, והגם שהשפע היא גם כן לפי אופן המשפיע דמי שהוא חכם גדול בעצם הרי השפעתו הוא שכלי' נעלי' ביותר, הנה זהו רק לפי אופן המשפיע לא כמו המשפיע והראי' ממה שארז"ל שיחות חולין של ת"ח צריכין לימוד דלהיותו ת"ח גם בשיחות חולין שלו יש הרבה חכמה, ומ"מ ה"ה שיחות חולין שא"ז כמו עצם חכמתו, אבל האור הוא מעין המאור ממש, ולכן גם בהאור אין שום שינוי כמו שאין שינוי בהעצם, שהרי את השמים ואת הארץ אני מלא דלית אתר פנוי מיני', ואנו רואים בחוש שיש כמה מקומות בלתי נקיים ובלתי טהורים ומ"מ נמצא שם האור והוא טהור, וה"ז כמו אור השמש שמאיר בכל מקום והוא זך ונקי במקום האשפה כמו שהוא זך וטהור ע"פ המים, וכמו כן הוא באור הא"ס שנמצא בכ"מ גם במקום האשפה ובמקומות בלתי טהורים והוא טהור לגמרי בלי שום שינוי, וזהו ג"כ שנק' אור א"ס שהאור הוא בבחי' א"ס להיותו מעין העצם וכשם שהעצם הוא א"ס כמו כן האור גם כן א"ס ממש, וממילא מובן שמבחי' אור הא"ס א"א שיהי' מזה עולמות במציאות וגבול, דמאחר שהאור הוא בבחי' א"ס ממש כמו העצם איך שייך שיהי' מזה עולמות ונבראים בעלי גבול ובמציאות דבר, וגם שכללות האור הזה אינו לפעול דבר כ"א לגלות עצמותו, כי כל פעולה היא בבחי' נבדל מהעצם ואינה כמו העצם ממש והאור שהוא מעין העצם אינו לפעול כי אם לגלות עצמותו, ובכדי שיהי' מקור לעולמות הוצרך להיות הצמצום באור הא"ס בבחי' סילוק האור, ונמשך אור שענינו הוא לפעול פעולת התהוות ופעולת הגילוי בעולמות, והוא באמת לא מהות ועצמות האור הקודם כי אם הארה לבד שבאה ע"י הצמצום בבחי' מציאות אור ובמדה וגבול והוא הקו הנמשך מאוא"ס על ידי הצמצום שענינו הוא להיות התהוות הכלים והעולמות ולהאיר את העולמות כל עולם ועולם לפי"ע במדה וגבול באופן האור והגילוי והוא עיי"ז שבא במדה וגבול בעצמו שהוא קו קצר ומצומצם לפ"ע העולמות ויש בו מעלה ומטה, ועיי"ז נעשה ההגבלה בעולמות והוא אם מקבלים מעלינו של קו או מתחתיתו.

קיצור. יקדים דא"ס הכוונה על האור ולא על העצמות, דהוא אין לו תחלה שזוהו מעלה יותר, ויבאר הפרש דאור משפע שאינו פועל שינוי במאור והוא מעין העצם, ולכן גם בהאור אין שינוי במילא א"א להיות מציאות בע"ג.

ג) **אמנם** צ"ל והלא אור השמש ענינו גם כן לפעול לא לתאר את העצם וכמ"ש ויתן אותם וגו' להאיר על הארץ, ונתבאר דאור השמש הוא מעין העצם ומ"מ הוא לפעול, ואם כן צ"ל דגם האור שהוא בבחי' א"ס הוא לפעול, אך הענין הוא דהאור שבבחי' א"ס אין ענינו לפעול כי אם לגלות עצמותו, רק שבאור הזה יש גם כן בחי' עצם והתפשטות, ובחי' התפשטות האור הוא בבחי' שייכות לעולמות, ולכן התפשטות האור נקרא בשם רצון, שמו בגימט' רצון* והוא התפשטות האור, דרצון הוא בבחי' שייכות לאיזה דבר שרוצה בו, אך מה שהוא בבחי' שייכות אל העולמות א"ז שיהי' ממנו מציאות העולמות רק לא בבחי' מציאות, והענין הוא דהנה כללות ההפרש בב' מדריגות הנ"ל הוא שהאור המקור לעולמות בתחלת המשכתו הוא בבחי' מציאות אור, שהרי כל פועל דבר הרי הוא בבחי' מציאות, וע"כ בתחלת המשכתו הוא בבחי' מציאות אור ובא בבחי' מדה וגבול, והאור שלגלות עצמותו הוא בבחי' אין, והי' כמו ב' בחי' אין*, הא' אין של היש האמיתי, והב' אין של היש הנברא, דהאין הב' אינו בבחי' אין ממש שהי' מקור ליש והוא בבחי' לא דבר לגבי בחי' דבר, והאין הא' הוא בבחי' אין ממש, כמו כן ב' המדריגות שבאור, דאור בכלל הוא בבחי' אין, דהאור המקור לעולמות אינו בבחי' אין ממש, אבל האור שבבחי' גילוי העצמות ממש הוא בבחי' אין ממש, וע"כ גם בחי' התפשטות האור שבבחי' שייכות לעולמות הוא שהעולמות אינם בבחי' מציאות דבר, וכידוע בענין ברא ונבראו, דברא הוא התלבשות כח הפועל בנפעל שנעשה בבחי' מציאות, ונבראו הוא בדרך ממילא שא"ז במציאות דבר, וע"ד עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא, וכמו כן האור שלגלות עצמותו גם בהתפשטות האור הוא למעלה מציאות העולמות, ולכן גם כמו שהוא מקיף לעולמות הוא בבחי' א"ס ובל"ג, ובכדי שתהי' מציאות העולמות הוא ע"י הצמצום, וז"ע והבדילו לעצמו היינו שזוהו אור שלמעלה מגילוי בעולמות רק לעצמו וע"ד שארז"ל* לא הי' כדאי להשתמש בזהב ולא נברא אלא בשביל המקדש, זהב הוא בחי' בינה ולא הי' העולם כדאי דמקור העולמות הוא מו"ת שהמדות הן אל הזולת, אבל ג"ר הן למעלה מהעולמות כמו המוחין שהן לעצמן, וזוהו שלא הי' כדאי להשתמש בזהב שזוהו רק מה שלעצמו לא לזולתו, ולא נברא אלא בשביל המקדש בחי' הי' עילאה בינה, וכמו"כ הו"ע שהבדילו לעצמו היינו שזוהו גילוי שלעצמו ולא לזולתו כי אינו בערך העולמות, והנה כתיב מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך, והקשה בזה

בניח' רצון : מאורי אור מ, נה.

ב' בחי' אין : בארוכה עדין ראה תורת חיים ד"ה תפול עליהם (ע' תקלג ואילך).
תקעו — תרצ"ד (קינטרס פב. ס' המאמרים תשי"א) ס"ב ואילך. ושי"ג בהערה.
שארז"ל : בראשית רבה פט"ז, ב.

צפנת בקדמיתא והדר פעלת, אלא אע"ג דאתגנוז ב"י קיימין ב"ג בעלמא, כ"ה בזהר פ' פקודי דר"ך ע"ב, ובפ' אמור דפ"ה ע"א כ' ולא מנע לי בכל יומא דבי' מתקיים עלמא, והיינו שבכל יום ישנה המשכה מאור הגנוז שזהו אור שהבדילו לעצמו, והענין הוא דהנה כתיב ויקרא הוי' הוי' שיש ב' שמות הוי', הא' שם הוי' דהשתלשלות והוא האור הבא על ידי הצמצום שע"ז מורה שם הוי' דיו"ד הוא בחי' הצמצום הראשון שבאור א"ס ונשאר רק נקודה אחת, והוא האור כמו שבא בנקודת הרשימו, ובדרך כלל זהו בחי' החכמה שהיא ההמשכה מהע"ס הגנוזות במאצילן, וה' הוא התפשטות, ו' המשכה, ה' אתרוגה התפשטות, והיינו שם הוי' לשון מהוה, והב' הוא שם הוי' שלמעלה מהשתלשלות והוא שם הוי' שבהעלם שע"ז א' עד שלא נברא העולם ה' הוא ושמו בלבד, והיינו מה שעלה במח' ורצון להיות שם הוי' להוות, וכמ"ש בע"ח שעלה ברצונו הפשוט להאציל, וכמו על דרך משל באדם העושה מלאכתו כמו ציור או בנין הרי תחלה עלה במחשבתו ורצונו לעשות הדבר והדבר מצטייר במחשבתו, וכמו שהוא במחשבה ה"ז למעלה עדיין מהפועל ואחר כך בא לידי פועל כמו שהי' תחלה במחשבתו, וכמו"כ הוא למעלה דקודם שנאצלו ונבראו העולמות עלו תחלה במחשבה, וידוע דלא מחשבתי מחשבתיכם דלמטה הרי ממחשבה לא יהי' שום דבר אבל למעלה כאשר עלה במחשבה נתהווה הדבר במח' רק שאין זה שנתהווה במציאות, והוא הן בבחי' מחשבה הקדומה שאחר הצמצום וכמ"ש בזהר* כד סליק ברעותי' למברי עלמא ואי' בע"ח* שזהו במחה"ק דא"ק שעלה שם כל ההשתלשלות ונתהוו במחשבה זו שז"ע במחשבה אחת נבראו כל העולמות, וכמו"כ הוא באוא"ס שלפני הצמצום בבחי' עליית הרצון שעלה ברצונו הפשוט להאציל, ושיער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל וא"כ הרי כמו שיש הוי' בגילוי בסדר השתלשלות כמו"כ יש הוי' בהעלם בבחי' הרצון וענין ויקרא הוי' הוי' הוא שנמשך משם הוי' שברצון בשם הוי' שבסדר השתלשלות, והוא על ידי י"ג מדות וכמ"ש חנון ורחום הוי' שע"י חנון ורחום נמשך בשם הוי' דלתתא משם הוי' דלעילא, וזהו דלא מנע לי', שיש המשכה משם הוי' שבהעלם שהוא האור שנגנוז, ועז"א המחדש בטובו בכל יום, דפי' בטובו הוא מבחי' האור כי טוב היינו האור שהבדילו לעצמו, והוא ענין הטוב כי לא כלו רחמיך שע"י י"ג מדות הרחמים נמשך האור כי טוב, וזהו פעלת לחוסים בך דבחי' האור שהבדילו לעצמו מאיר הארה ממנו בהאור שבסדר השתלשלות, והנה ידוע מ"ש בזהר ע"פ עשרה עשרה הכף שעשה"ד מכוונים נגד עש"מ, והדבור אנכי ה"א הוא נגד המאמר יהי אור, כ"ה בזהר פ' ויקרא* והענין הוא דהנה פ"י אנכי ה"א, הוי' הוא בחי' האור דסדר השתלשלות הבא על ידי הצמצום להיות מקור לעולמות והוא ענין הוי' ל' מהווה, ואנכי הוא מהותו ועצמותו ית' אנכי מי שאנכי, והוא למעלה גם מבחי' שם הוי' שבהעלם שנת"ל שזהו בבחי' התפשטות האור, וכמו שנת"ל בענין אור הא"ס בבחי' עצם האור הוא למעלה

בזהר . . בע"ח : ראה זח"א כט, א, סו, ב. ע"ח ש"י פ"ב.
פ' ויקרא : יא, ע"ב בסופו.

מהעולמות לגמרי, והתפשטות האור הוא בבחי' שייכות עכ"פ אל העולמות, רק לא לבחי' מציאות העולמות, וזהו בחי' שם הוי' שבמחשבה ורצון, אמנם בחי' אנכי הוא בחי' עצם האור שלמעלה גם מבחי' שמו שבהעלם, וזהו שנק' אנכי לא בבחי' שם להיות שזהו למעלה גם משם הוי', וג"ז הוא בחי' הוי' רק שזהו למעלה משם הוי' השייך להתהוות אפילו בבחי' העלם הרצון, ואנכי הוי' הוא שנמשך בחי' הוי' דהשתלשלות מבחי' אנכי ממש בחי' מהותו ועצמותו ית', וזהו שהדבור אנכי הוא נגד המאמר דיהי אור שזהו האור שהבדילו לעצמו היינו אור הא"ס שלמעלה מבחי' שייכות אל העולמות, הנה אנכי הוי' הוא שהאור הזה נמשך ומאיר בשם הוי' דהשתלשלות, וזהו שא' ע"ז אשר הוצאתיך מארץ מצרים דהנה ידוע דכשם שיש מצרים בלעומת זה כמו"כ יש מצרים בקדושה והוא מיצר וגבול דסדר השתלשלות, וכמו מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה, בין כל רקיע כו' והיינו ההגבלה דעולמות בי"ע, אמנם כמו עולם האצילות הוא ג"כ בבחי' גבול שהרי הכלים דאצי' הן ודאי בחי' גבול וכמ"ש העה"ק והגבול הנמצא ממנו תחלה הן הכלים דאצילות, אך גם האור הוא בחי' גבול וכמשנת"ל דכללות הקו הוא שבא בבחי' מדה וגבול ובפרט ע"י הכלים ה"ה בבחי' הגבלה, וכמו כן גם המדריגות שלמעלה מאצילות הן ג"כ בחי' מיצר וגבול וכמ"ש במ"א בפ"י ויוסף הורד מצרימה, ויוסף הוא בחי' יסוד דא"ק והורד מצרימה, שנתלבש בבחי' המולות דונוצר ונקה להיות מקור לאו"א שהוא ענין קנה חכמה וקנה בינה, אם כן הרי זה גם כן בחי' מיצר וגבול ועל ידי בחי' מצרים דקדושה הוא בחי' מצרים דקליפה, דמאחר שיש בחי' מיצר וגבול יכול להיות העלמות והסתרים ומניעות ועיכובים שזהו בחי' מצרים דקלי', וכ"ז הוא באור דסדר השתלשלות שזהו שבא במיצר וגבול, אבל כשנמשך מבחי' אנכי בחי' עצמות א"ס בשם הוי' עיי"ז הוא היציאה מכל בחי' המיצר וגבולים שהרי בחי' האור שבבחי' התגלות עצמותו הוא בבחי' א"ס ממש כמו העצם, וכשנמשך בסדר השתלשלות או גם ההגבלה דסדר השתלשלות אינה במדה וגבול, וכמו מקום הארון אינו מן המדה, והוא שהמקום והזמן הם בבחי' בלי מקום וזמן, וזהו גם כן אשר הוצאתיך מארץ מצרים שמאיר בחי' אנכי הוי' ועיי"ז גם האור דהשתלשלות אינו בבחי' מדה וגבול, וזהו אשר הוצאתיך מארץ מצרים, וענין מבית עבדים הוא בחי' מצרים דקלי', וכאשר הוצאתיך מבחי' ארץ מצרים דקדושה ע"י גילוי בחי' אור העצמות נעשה היציאה מבחי' מצרים דקליפה, וזהו שא' אשר הוצאתיך מארץ מצרים ולא נאמר אשר בראתי שמים וארץ, דברה"ע הוא מהאור הבא ע"י הצמצום שהוא במדה וגבול שזהו בחי' מצרים, ויציאת מצרים הוא מהגילוי בחי' אנכי, אמנם עז"א לא יחדתי שמי אלא עליכם דוקא, וז"ש אנכי הוי' אלקיך דגילוי בחי' אנכי בהוי' זהו אלקיך דוקא לנש"י והוא מפני כי עם קדוש אתה להוי' אלקיך שהן מובדלים ומפורשים מעניני העולם עיי"ז נמשך להם האור שהבדילו לעצמו שלמעלה מהעולמות, וכמו כן ע"י הקדושה דבחי' אה"ר הנ"ל שהיא מבחי' או"א"ס הסוכ"ע, ונת"ל שזהו ג"כ ע"י הקדמת הפרישות מעניני העולם.

קיצור. יבאר ב' מדריגות באור, מקור לעולמות ולגלות עצמותו, באור לגלות עצמותו יש עצם והתפשטות, אנכי ושם הוי' שבהעלם, הבדילו לעצמו גם ההתפשטות ובכ"ז יש ממנו המשכה בעולם, וע"י אנכי הוי' יציאת מצרים דקדושה ומבית עבדים דקליפה.

ד) והענין דלהיות דענין אנכי ה' זהו שבחי' מהו"ע ית' יאיר בגילוי בהאור דסדר השתלשלות. ועוכ"ז הוא ע"י עבודת האדם בבחי' פרישות והבדלה מעניני העולם עי"ז נמשך מבחי' עצמות או"ס בבחי' סדר השתלשלות להיות היציאה מהמצרים וגבולים וזהו ג"כ ענין היחוד דק"ש שאנו אומרים הוי' אלקינו וגו', דהנה ידוע דהיחוד דק"ש הוא שהעולמות הם בבחי' ביטול במציאות דכולא קמי' כל"ה, ויחוד זה בכללות הוא בשם הוי' דוקא שו"ע הוי' אחד, והעיקר הוא בשם הוי' דלעילא שלמעלה מהשתלשלות להיות דהוי' זה הוא בחי' האור שבבחי' גילוי העצמות שזהו בבחי' אין ממש היינו בחי' האין דיח האמיתי, וע"כ גם בחי' התפשטות האור שבבחי' שייכות אל העולמות הוא שהעולמות הן בבחי' ביטול המציאות דכולא קמי' כל"ה, וזהו היחוד דק"ש והוא עיקר האמונה דנש"י שהרי בענין בריאה יש מאין גם חסידי אוה"ע מאמינים ויש שחקרו בזה באותות ומופתים, ועיקר האמונה דנש"י הוא בבחי' שם הוי' שלמעלה מהשתלשלות להיות דבחי' זו היא למעלה מהשגה ושייך בזה אמונה, וזהו האמונה בבחי' עצמות או"ס ואיך שהעולמות בטלים ומיוחדים לאו"ס, ועו"א מהיכן זכו ישראל לק"ש ממ"ת ממש"א אנכי הוי' אלקיך שזהו המשכת עצמות בבחי' ה' דהשתלשלות ועי"ז נעשה היציאה מהמצרים וגבולים שזהו הביטול דסדר השתלשלות וכל העולמות שבטלים ומיוחדים באו"ס ב"ה וזה עצמו ענין היחוד דק"ש, רק שכ"ז הוא לנש"י דוקא דכי עם קדוש אתה ע"כ זכו לגילוי זה, והנה נת"ל בפ"י יחדתי שמי שיהי' בבחי' התאחדות בבחינת פנימי', והיינו שאמונת היחוד דק"ש יהי' בבחי' הרגש פנימי בנפש, והענין דהנה אמונה זו ה"ה ג"כ בהשגה שו"ע ד"ע שהוא בחי' דעת, רק שא"ז בבחי' השגה גמורה ממש כמו ההשגה באלקות המתלבש בעולמות שיכול להיות בזה השגה גמורה, וזהו דאי' בפרדס בערך אמונה שהיא בב' מקומות בבינה ובמלכות, ולכאורה אינו מובן והלא בינה היא השגה ואיך היא אמונה, אך הענין דההשגה בזה אינה השגה גמורה, וע"ש שו"ע אמונת היחוד דק"ש, והוא פנימי' בינה שאינה בלבושי השגה ולא בבחי' תפיסא ממש בכלים רק בהרגשה והנחה בנפש (עס הערט זיך און עס לייגט זיך אין נפש) וזהו שנק' אמונה מפני שאינה בהשגה גמורה, ומ"מ הרי השכל מחייב ומכיר שהוא כן והאמונה היא ע"פ הדעת, דהנה באמונה יש ב' ענינים, הא' בחי' אמונה פשוטה שלמעלה מטו"ד והב' האמונה שע"פ הדעת, וי"ל שזהו מ"ש בפרדס שהאמונה היא בבינה ומל', דמל' היא בחי' אמונה פשוטה ובינה היא האמונה שע"פ הדעת, והנה האמונה צריכה פרנסה לפרנס את האמונה, דאמונה פשוטה ה"ה בבחי' מקיף ויכול להיות גנבא אפום מחתרתא רחמנא קריא, וצריכים לפרנס את האמונה שתהי' בהרגש פנימי,

והאמונה שע"פ הדעת ג"כ צריכה פלגוסה, היינו המשכת מוחין חדשים שנמשכים בכ"י, ושיהי' בגילוי ובהרגש פנימי בגילוי יותר, וז"ע יחדתי שמי שיהי' בהתאחדות יותר בנפש להיות בהרגש פנימי בגילוי יותר וז"ע משה רע"מ שהי' רועה ומפרנס לנש"י להיות בהם האמונה ביחוד ממש, וגם דהנה השגה הנ"ל זוהי בנשמות דורע אדם שבהם הוא היחוד דד"ע, אבל נשמות דורע בהמה אינן במדרגת ד"ע, ומשה המשיך בחי' ד"ע גם בנשמות דורע בהמה, וזהו ג"כ ענין מצה שהיא מיכלא דמהימנותא, דהנה מצה היא בחי' קטנות אבא שזוהו למטה מבחי' נה"י דאבא, והענין הוא דנה"י דאבא זהו בבחי' התפשטות האור דחכמה והיא בחי' היותר אחרונה עד שהיא בערך לבא לידי השגה דבינה, אבל קטנות אבא הוא כמו מהות אחר מבחי' החכמה, דקטנות אבא הוא בחי' לבושי המוחין שאינם בחי' המוחין (ובמ"א מבואר דגם נה"י הן בחי' לבושים, רק שזוהו בחי' לבוש שבערך האור וקטנות הוא בחי' לבוש שאינו בערך, וכמו אותיות הדבור והרמוז שית' בסמוך) ולהיות שזוהו מהות אחר הנה בזה דוקא כל בחי' הגדלות והעצמות דאבא, דהנה בחי' נה"י להיות שזוהו מבחי' החכמה אא"ל בזה בחי' העצמות, וכמו שבמדריגה אחרונה א"א להיות המדריגה העליונה, כי אי אפשר לקבל המדריגה העליונה וכ"ש שבהתפשטות א"א להיות בחי' העצמות, אבל בבחי' קטנות אבא בזה דוקא הוא כל בחי' העצמות רק שהוא בהעלם, והמשל בזה הוא כמו די לחכימא ברמיזא, דשכל עמוק שא"א להביאו באותיות הדיבור ה"ה מביאו ברמיזא והוא דאותיות הדבור הם בבחי' כלים אל השכל, לזאת מה שאפשר להתקבל בזה הוא רק האור שבערך הכלים, אבל שכל עמוק שלמעלה מכלים א"א להתלבש באותיות הדבור רק ברמוז להיותו לא בבחי' כלי בזה דוקא יכול להיות עומק ופנימי' השכל, וכמו"כ הוא בחי' קטנות אבא להיות שזוהו כמו מהות אחר יש בזה דוקא בהעלם בחי' הגדלות והעצמות דאבא, והנה חכמה היא למעלה מהשגה ורק בחי' יסוד אבא הוא שבא בהשגה דבינה, וג"ו הוא שעצם הנקודה היא למעלה מהשגה, ומדות שבחכמה הוא שאינן באות בהשגה וכידוע בענין שתק רבי, וכ"ש בחי' ג"ר דאבא ועצמות אבא שזוהו פנימי' אבא שכמו פנימי' עתיק דולא ידעתי הטעם, ומ"מ הרי בחי' החכמה היא בבחינת ידיעא עכ"פ לא למעלה מהטעם לגמרי, וע"כ מצה שהיא בחי' קטנות אבא ה"ה מחזק את האמונה, להיות שהיא במקום ששם האמונה היינו בחי' עצמות אוא"ס, ומ"מ היא בבחי' חכמה ע"כ ה"ו מחזק את האמונה להיות ביחוד והרגש פנימי בנפש, ונמצא מ"ש בוהר דמצה היא מיכלא דמהימנותא ובכתבי האריז"ל דמצה היא קטנות אבא אינם סותרים זה את זה אדרבא להיות מצה היא בחי' קטנות אבא שיש בזה בהעלם כל בחי' הגדלות והעצמות אבא דפנימי' אבא פנימי' עתיק ששם מקור האמונה ע"כ היא בבחי' מיכלא דמהימנותא להיות אמונת היחוד בבחי' גילוי הרגש פנימי, והענין הוא דהנה אריז"ל אין התינוק

שתק רב: ראה ד"ה כי מנסה — תש"ח (קונטרס נג) טפ"ו.
ולא ידעתי הטעם: ראה פע"ח ש' הק"ש פט"ו. ד"ה ויצא יעקב תרס"ו. קונטרס
לימוד החסידות פ"ג ושי"ג.

יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן, וענין הקריאה שלו א"ז ע"פ טעם והשגה רק בבחי' הכרה שמכיר את אביו, דהכרה יכולה להיות גם בלא השגה וכמו ידע שור קונהו, רק דשם הוא דעת הנקנה אבל ענין הכרת התינוק היא הכרה עצמית לפי שהוא מהותו ועצמו, ולכן ע"י הכרה זו נמשך אחריו בגעגועים גדולים וזהו ג"כ ענין מצה להיות הכרה עצמית באוא"ס ב"ה שז"ע יחוד הנ"ל להיות בבחי' אור פנימי, וזהו מצה זו שאנו אוכלין על שום מה היינו בחי' מה דחכמה שהוא עצמות אבא שז"ע בחי' מצה שמלוּבש בזה עצמות אבא, ומש"ו הוא שנצטוינו במצות מצה משום בחי' מ"ה המלוּבש בזה שעי"ז הוא בבחי' מיכלא דמהימנותא, ומ"ש על שום שלא הספיק להחמיץ עד שנגלה וכו' היינו גילוי בחי' זו דפנימי' אבא פנימי' עתיק, דבמצה ה"ז בהעלם שזהו שמלוּבש בקטנות, ומה שנגלה עליהם זהו בחי' הגילוי ואז לא הספיק להחמיץ דבחי' קטנות להיות שהוא בהעלם ע"כ צריך שימור מהחמיץ, דעם היות שיש בזה כל בחי' הגדלות מ"מ להיות שזהו בהעלם ע"כ נאמר ושמרתם את המצות וכשמאיר בגילוי או לא הספיק להחמיץ שגילוי זה ה'י' אחר חצות, ומה שנצטוו על אכילת מצה הוא קודם חצות, אמנם ההמשכה אחת היא שזהו בחי' עצמות אבא רק שזה בהעלם וזה בגילוי, וזהו מצה זו שאנו אוכלים על שום מה בחי' מ"ה דחכמה וע"כ היא מיכלא דמהימנותא שמפרנסת את האמונה, ועד שנגלה עליהם שמדריגה זו מאירה בגילוי ואז לא הספיק להחמיץ.

קיצור. ההמשכה מהמדריגה דהבדילו לעצמו ע"י העבודה בבחי' הבדלה מעניני העולם, וזהו היחוד דק"ש, וצ"ל בבחי' הרגש פנימי, יפרש ורעה אמונה הן באמונה פשוטה והן באמונה שע"פ הדעת, וזהו ענין המצה מיכלא דמהימנותא ע"י שהיא קטנות אבא, יתרץ קושיותיו.

בס"ד, שש"פ, תש"ז

אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' ויאמרו לאמר אשירה לה' וגו', וצ"ל מהו אומרו או ישיר דלכא"ו הול"ל וישר משה כמו ותשר דבורה, גם מהו ישיר לשון יחיד אחרי שאומר משה ובני ישראל הול"ל ישירו לשון רבים, ואינו דומה למ"ש בפ' חקת או ישיר ישראל דנשיי כולם במדריגה אחת די"ב שבטים הם י"ב גבולי אלכסון דז"א * דאצילות רק שבמדות גופא הן מחולקים, זה עובד באהבה וזה ביראה, אבל הכל הוא בבחי' המדות דז"א, משא"כ משה ובני ישראל שהיו במדריגות

י"ב גבולי אלכסון דז"א : ראה לקו"ת דברים כו, ג. אוה"ת ד"ה ויאמר לו יהונתן מ"ח. ובכ"מ.

מובדלות זמ"ז וכמ"ש שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבם, דכללות ישראל היו בבחי' רגל של משה, ומשה הי' בבחי' אנכי לגביהם, וכידוע שגם לגבי הזקנים הי' משה כדוגמת בחי' המאציל לגבי הנאצלים וכמ"ש ואצלתי מן הרוח אשר עליך, וא"כ הול"ל ישירו לשון רבים ומהו אומרו ישיר לשון יחיד, ומהו אומרו ויאמרו לאמר הרי אין זה לאמר לאחר, ומה הכפל לשון, גם מהו"ע אשירה לה' הלא כבר אמר ישיר וגו' את השירה הזאת מהו עוד אשירה לה', והנה כללות ענין קרי"ס הוא כמ"ש וידעו מצרים כי אני הוי', וצ"ל והלא לא נשאר בהם עד אחד, וכמ"ש"א ויכסו מים צריהם אחד מהם לא נותר, וא"כ מהו"ע וידעו מצרים וגו', ולהבין כ"ז ילה"ק משארז"ל על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי והוא ברית התורה וכתוב לנטוע שמים וליסד ארץ קאי על קרבנות וכמ"ש סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה ואמרו רז"ל סולם מוצב ארצה זה כבש המזבח וראשו מגיע השמימה שריח הקרבנות עולה לשמים ואמרו רז"ל אלמלא מעמדות * לא נתקיימו שמים וארץ, וכתוב וחסד ה' מעולם ועד עולם זהו עמוד גמ"ח, וצ"ל מהו"ע עמידת העולם וצ"ל ענין עמוד העבודה וגמ"ח, דהנה ענין הקרבנות הוא שיהיו מקריבין קרבן ע"ג המזבח והי' נכלל באש של מעלה וכמ"ש ותצא אש מלפני הוי' ותאכל את העולה ואת החלבים שזוהו המשכה מלמעלה למטה שנמשך אש מלמעלה שהקרבן נכלל בזה, ובוהר אי' * ארי' דאכיל קורבנין שהאש שירד מלמעלה הי' בדמות ארי', והנה אמרו"ל אע"פ שהאש יורד מלמעלה מצוה להביא מן ההדיוט, דהנה האש שירד מלמעלה בעבודה זהו בחי' אהבה העליונה הבאה מלמעלה שאין בכח האדם לבא לזה מעצמו וכמשי"ת, ועל זה נאמר עבודת מתנה אתן את כהונתכם שבאה בבחי' מתנה מלמעלה, וקודם לזה צ"ל העבודה באדם מכח עצמו, דהנה כל ההמשכות הבאות בבחי' אתעדל"ע מעצמו צ"ל תחלה עבודה שבאתעדל"ת אתעדל"ע, וכמאמר פתחו לי כחוד של מחט ואני אפתח לך כפתחו של אולם, דפתחו של אולם הי' חלוק מכל הפתחים שלא הי' לו דלתות, כל השערים היו להם דלתות חוץ מהאולם, וענין הדלת הוא שפותח וסוגר והיינו שבא ע"י אתעדל"ת דוקא, אבל פתחו של אולם לא היו לו דלתות שזוהו בחי' אתעדל"ע מצ"ע, ובכדי שאפתח להם פתח של אולם צ"ל תחלה פתחו לי כחוד של מחט מה שבאתעדל"ת אתעדל"ע, וכמו"כ הוא בספה"ע * דכתוב תספרו חמשים יום והלא אין סופרים אלא מי"ט יום, וידוע הענין בזה דשער הני' הוא למעלה מאתעדל"ת ובא בבחי' אתעדל"ע מצ"ע, ומ"מ אומרים ע"ז תספרו וגו' מפני שבא דוקא כשסופרים תחלה המ"ט יום, וכן הוא ביראה דכתוב ואתנם * לו מורא בחי' יר"ע כאשר וייראני בחי' יר"ת, וכמו"כ הוא באהבה עליונה שבאה לאחר שיש אהבה הבאה בעבודת האדם ויגיעתו בכח עצמו

זה כבש . . אלמלא מעמדות : ב"ר פס"ח יב. תענית כו, ב.
 ובוהר אי' : ראה זח"א ו, ב. לקו"ת במדבר יא, א.
 בספה"ע : לקו"ת במדבר יב, א.
 דכתוב ואתנם : מלאכי ב, ה.

ע"י ההתבוננות בגדולת הוי' כל חד וחד לפום שיעורא דילי' להלהיב לבו ונפשו לעבודת הוי', והוא שיתבונן בגדולת הוי' והגדולה זו מע"ב * בכריאת והתהוות העולמות איך מה רבו מעשיך הוי' ריבוי הנבראים שנתהוו עד אין קץ ואין שיעור ומה גדלו מעשיך גדולי הנבראים וכולם נתהוו במאמר וברוח פיו ברוך שאמר והי' העולם דבאמירה אחת נבראו כל העולמות, והתהוותם הוא בבחי' התחדשות דבר שז"ע בריאה יש מאין, וכידוע דעו"ע הוא שאינו בבחי' התחדשות כי כבר הי' כלול העלול בתוך עילתו בהעלם רק שנתגלה מההעלם אל הגילוי, אבל יש מאין הוא בבחי' התחדשות ממש וזה רק בחיק הבורא ולא בחיק הנבראים כלל, דענין עו"ע יש בנפש ג"כ כמו שכל ומדות, אבל ענין בריאה יש מאין לא יש בדוגמא כלל בנפש, והו"ע נפלא ביותר להוות יש מאין ואפס המוחלט ואינו מובן כלל איך היא התהוות כזו ורק הוא לבדו בכחו ויכולתו להוות, והתחדשות זו היא תמיד וכמש"א המחדש בטובו בכ"י תמיד מעשה בראשית דבכ"י ובכ"ע ורגע מחדש מאין ליש ובכ"י הי"ז ניכר וכמו שרואה האדם בעצמו דבליה מסתלק החיות ממנו ובבקר הי"ה כברי' חדשה (שמתחדש החיות ממקורו) וכמו"כ הוא בעולם שמתחדש בכל יום כמ"ש חדשים לבקרים, ובאמת כ"ה בכל רגע שמתחדש החיות ומתחדש הנברא מאין ליש, וכאשר יתבונן בכ"ז בהעמקת הדעת הי"ה מתפעל מאד בנפשו שהרי האדם מתפעל מדבר חדש, וכשיתבונן בהתחדשות זאת ובהפלאות הבורא בענין ההתהוות הי"ה מתפעל על אלקות ומתבטל לאלקות, ער ווערט איבערגעגעבן עי"ז צו אלקות להיות עסקו בעניני אלקות בקיום התומ"צ ובכל עניני אלקות, וזהו האש של הדיוט בחי' הרשפי אש והתפעלות הנפש באלקות הבא מכח עצמו ע"י יגיעתו בהתבוננות, ועל ידי זה באה האהבה העליונה שתתלהב ותתלהט נפשו כשלהבת העולה מאלי' בתוקף הרצוא ורשפי אש והוא התפעלות עצם הנפש שמתפעל ברשפי אש להכלל בעצמות אוא"ס וכמ"ש מי לי בשמים, דאהבה זו אינה באדם מכח עצמו רק באה מלמעלה, והענין דהנה אהבה זו היא בבחי' הרצון שבנפש שלמעלה מטו"ד, ולהיות התגלות הרצון אין זה בכח האדם, דשכל ומדות הוא בכח האדם להביא לידי התגלות וכמ"ש בסש"ב * דמוחו ברשותו של אדם להתבונן בו ככל מה שירצה, שע"י יגיעה יוכל לבא לידי השגה במוחו שישגי את האמת, כי בכחו הוא להביא התגלות השכל רק שצריך יגיעה לזה, ובפרט מחמת ההתלבשות בנה"ב צריך יגיעה גדולה, ומ"מ ע"י יגיעה יבין ושיגי את הענין, וכאשר ישיג בשכלו ממילא יהי' התגלות המדות שזוהו בחי' הרצון הבא ע"פ הטו"ד, אבל הרצון שלמעלה מהשכל א"א להביא בהתגלות, וכמו שרואים בחוש דאם יש רצון בהתגלות הי"ה רוצה ואם אינו רוצה אינו רוצה (או עס ווילט זיך ניט ווילט זיך ניט) ואינו מועיל השתדלות לגלות ולהביא את הרצון, (ובמ"א מבואר דהתגלות הרצון הוא ע"י הדעת הנעלם), וזהו מפני

שהכחות דשכל ומדות הם כחות פנימי' שבאים בהתלבשות ע"כ אפשר להביאם לידי גילוי, אבל הרצון אינו בא בהתלבשות וע"כ א"א להביא התגלות הרצון, וזהו דהאהבה העליונה א"א לאדם להביא בכח עצמו רק ע"י גילוי מלמעלה, וכמו בר"ה ועשי"ת שהעבודה היא בבחי' מקיפים שבנשמה שזהו ע"י הגילויים מלמעלה בקירוב אל הניצוץ וכמ"ש חשף הוי' את זרוע קדשו, שע"ז מתעורר בכל אחד ואחד הרצון שבנפשו, וכמו"כ הוא התעוררות אהבה העליונה ע"י הגילוי מלמעלה, וזה הוי' עבודת אהרן בהעלאת הנרות וכמ"ש בהעלותך את הנרות בחי' נר הוי' נשמת אדם שהמשיך גילוי אור מלמעלה להיות בחי' אה"ר הנ"ל.

קיצור. יקשה מהו אז ישיר וגו' לאמר, יקדים ענין הקרבנות שהי' אש שלמעלה ואש של הדיוט וענינו בעבודה שצ"ל אהבה על ידי התבוננות ואז באה האהבה העליונה, התפעלות עצם הנפש וגילוי רצון שלמעלה מטו"ד.

ב) והנה בעבודת הקרבנות יש ב' ענינים והם הקירוב דנה"א בב' בחי' אהבה הנ"ל, וההקרבה דנה"ב שיהי' נכלל באש שלמטה ואש שלמעלה, וכמ"ש אדם כי יקריב מכם קרבן מן הבהמה וגו' תקריבו דמ"ש מכם קאי על הנה"א, ואדם הוא בחי' אדם העליון והיינו בחי' אש שלמע' שע"ז נעשה הקירוב של הנה"א, ואחר כך מן הבהמה תקריבו הוא ההקרבה של הנה"ב, וכמ"ש בלק"ת ע"פ זה, ויש בזה ג"כ ב' אשות הנ"ל, והאש של מטה הוא האהבה שע"פ טו"ד דנה"א שזה נעשה בחי' אש להקרבת הנה"ב, שהרי הנה"א מלוכבש בהנה"ב דרשע מכתיר את הצדיק מכל צד ופינה שמעלים ומסתיר עליו, וכאשר הנה"א מתעורר באהבה הרי נעשה היציאה והתגלות הנה"א, ובוה גופא נעשה חלישות הנה"ב דלאום מלאום יאמץ כשזה קם זה נופל, וגם בהתפעלות הנה"א ושרוצה בעניני אלקות הרצון הוא גם בהנה"ב, שגם הנה"ב מבין הפלאת אלקות בענין ההתהוות, וכך צ"ל שגם השכל הטבעי יבין את הענין וע"ז נעשה התעוררות האהבה גם בהנה"ב, בכיטול המלאכים שאנו אומרים בברכת יוצר איך שהשרפים והאופנים אומרים קדוש וברוך דלכאורה מה צריכים לזה שהמלאכים אומרים קדוש הרי גם הנשמות יודעים ומבינים איך שהוא קדוש, אלא זהו בשביל הנה"ב להיות שהוא משמרי האופנים וע"ז ההתבוננות איך ששרשו ומקורו בטל ה"ז פועל הכיטול גם בנה"ב, ובפרטיות יש בזה גופא ב' בחי' אש הנ"ל, דההתבוננות בכיטול המלאכים הרי זה פועל הזזה בנה"ב שמסכים על הכיטול דנה"א והוא בבחי' חלישות בלבד וכשמאיר עליו ממש משרשו ומקורו נעשה כיטול פנימי בנה"ב, וזהו דמות אר"י דאכיל קורבנין גילוי שרשו ומקורו, וע"ז נעשה התכללות הנה"ב באש שלמעלה דנה"א היינו בבחי' אה"ר הבאה מלמעלה להיות אתהפכא חשוכא לנהורא, דהנה הנה"א כל ענינו בירידתו למטה הוא לפעול בנה"ב שהרי הנשמה עצמה א"צ תקון והאהבה שע"פ טו"ד היא שפועלת בנה"ב בחי' כיטול היש בלבד, שהרי האהבה שע"פ טו"ד היא שמתיישבת ונתפסת בלב, שהלב הטבעי מכסה עלי' ועם היות דהתיישבות האהבה שייכה בעיקר בבחי' אהבה הנמשכת כמים, משא"כ באהבה דרשפי

אש, מ"מ ה"ה נתפסת בכלי הלב ואינה בבחי' יציאה מגדר כלי וכלי הלב מכילה את האהבה וע"כ אינו מתבטל בזה לגמרי שישתנה בעצם מהותו רק בביטול היש לבד, אבל בהאה"ר הנ"ל שהיא בבחי' יציאה מגדר כלי שאין הלב הטבעי יכול להכיל את האהבה על ידי זה מתהפך חשוכא לנהורא שמתבטל לגמרי ומשתנה בעצם מהותו ונכלל ג"כ באלקות, והמשל בזה הוא כמו בהשפעת השכל מהרב אל התלמיד הרי שכל הרב הוא למעלה משכל התלמיד ובהשפעה זו גופא שמשפיע לו הרי הרב יודע בזה הרבה יותר ממה שהתלמיד יודע ומשיג בזה, ומ"מ כאשר משפיע לו במדה וגבול ובהתלבשות לפי"ע התלמיד הגה כשהתלמיד תופס את הענין בכלי מוחו מתגשמת אצלו ההשפעה מכפי שבאה בהשפעת הרב דלהיות שאצל הרב מאיר בזה אור שכלו כמו שהוא יודע את הענין ע"כ גם ההשפעה שבמדה וגבול ה"ז בבחי' דקות, וכשבאה בכלי המקבל ה"ז בא בהגשמה, אבל כאשר הרב משפיע לו את השכל לא בבחי' מדה וגבול כ"כ ומאיר בזה אור השכל יותר והוא בבחי' פנימיות השכל או אין ההשפעה מתגשמת אדרבא ה"ה מזכך את כלי התלמיד שיוכל לקבל אור שכל בדקות כמו הרב, וכמו"כ הוא שע"י האהבה העליונה דנה"א מתהפכא חשוכא לנהורא שהנה"ב נכלל ג"כ באש זה בביטול במציאות, והנה העבודה הזאת בבחי' הקרבת הקרבנות זוהי העבודה דתפלה שכנגד תמידין תקנו, והיכן מרומז בתפלה בחי' האש היורד מלמע' הנה זהו ענין ברוך אתה הוי' שאומרים בשמו"ע דפי' ברוך אתה הוא ע"ד מ"ש ברוך הוי' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם דאיתא בזהר * מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא, וכמו כן הוא ענין ברוך אתה הוי' שזוהי המשכה מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא, וביאור ענין עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא ידוע שזהו כענין ים ויבשה דארז"ל כל מה שיש ביבשה יש בים רק שהברואים שבים הם מכוסים בים שאינם נראים ונגלים, וברואים דיבשה הם נגלים, וברואים שבים אופן קבלת חיותם מהים הוא דוקא כשהם בתוך המים דדגים הפורשים מן הים מיד מתים, וברואים שיבשה הגם שמקבלים חיותם מן הארץ וכמ"ש ארץ ממנה תוציא לחם ה"ה מ"מ נפרדים מן הארץ ששט באויר או במים ואדרבא בתוך מקורם אינם יכולים לחיות, וכמו"כ נבראים דעלמא דאתכסיא הם בטלים ומיוחדים במקורם ואין בהם שום צד פירוד כלל והן מכוסים במקורם שאינם במציאות נגלה, וגם מצד האור הוא שמאיר שם אור כזה שאינו בערך גילוי לגבי העולמות, וע"כ גם הנבראים דשם אינם בבחי' מציאות להיות במציאות נגלה, אבל בעלמא דאתגליא הוא שהאור הוא באופן כזה שהוא בגילוי ונתהוו נבראים שהן במציאות דבר וע"כ הן בבחי' מציאות נגלה, וידוע דבנפש זהו כמו מחשבה ודבור דאותיות המח' הם מכוסים שאינם נגלים אל הזולת דכמה שיחשוב לא ידע הזולת מה הוא חושב, רק בעומק המחשבה ניכר שחושב דבר, משא"כ הדבור הם אותיות מורגשים אל הזולת וכל ענין הדבור הוא רק אל הזולת דלעצמו א"צ דבור רק בכדי שגם הזולת יעשה רצונו זהו ע"י הדבור והיינו מפני שבמחשבה מאיר אור השכל והמדות בגילוי לכן האותיות הן בבחי' דקות

ורוחני' שהן רק לעצמו, ובדבור מתמצצם ומתעלם האור וע"כ הן אותיות מורגשות, וכמו כן הוא למעלה דבחי' מחשבה הוא שנתהו נבראים שאינם בבחי' יש ודבר נפרד אלא בטלים ומיוחדים באלקות, ומבחי' הדבור נתהו נבראים שהן בבחי' זולת שנראים לנפרדים וגם הם יהיו בטלים ויעשו רצונו ית' שז"ע המלוכה דאין מלך בלא עם נפרד דוקא, וכך עלה ברצונו שיהי' ענין המלוכה שעלה ברצונו אנא אמלוך ויהי' ביטול דנבראים נפרדים, רק שהביטול הוא כמו שהנפרד בטל שזהו בבחי' ביטול היש לבד, וזהו שבמשה כתיב כבד פה וכבד לשון אנכי דבמשה כתיב כי מן המים משיתיהו שהי' נשמה דעלמא דאתכסיא רק שנשפל בעלמא דאתגליא ולהיות שהדבור הוא בחי' עלמא דאתגליא לכן הי' בבחי' כבד פה, דכללות נש"י הגם דישראל עלו במחשבה זהו כמו שהם במקורם אבל בירידתן למטה בבי"ע ה"ה בבחי' יש וכמאמר נשמה שנתת בי טהורה היא דבשרשה היא בבחי' טהורה בבחי' אצילות ואחר כך אתה בראתה וכו' שבאה בבחי' בריאה בבחי' יש נברא וה"ה בבחי' עלדאת"ג, משא"כ משה הי' גם למטה נשמה דאצילות ממש והי' למטה ג"כ בבחי' עלמא דאתכסיא, דהנה עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא הם אצילות ובי"ע, דבאצילות מאיר גילוי אור א"ס ושם הוא בחי' הדביקות והיחוד בתכלית וכמאמר איהו וחייהי חד ואיהו וגרמוהי חד דהכל הוא בבחי' היחוד שנק' עולם האחדות, אבל עולמות בי"ע הוא שומשם יפרד נבראים נפרדים ובאמת אין לך דבר שחוץ ממנו רק שנראים לנפרדים, והביטול שלהם הוא ביטול היש לבד, ובכללות בחי' עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא הן בחי' סוכ"ע וממכ"ע דמסוכ"ע ג"כ נתהו עולמות וכמ"ש עושה פלא שיש עולמות שהם מופלאים ומכוסים וכמו בגלגלתא תליסר אלפי עלמין, והן עולמות שאינם * בבחי' מציאות דבר, וממכ"ע הוא אור שנמדד לפי אופן העולמות ונתהו עולמות שהם במציאות דבר, וענין הברכה מעולם עד עולם הוא ההמשכה מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא והיינו שגם בעלמא דאתגליא יהי' הגילוי כמו בעלמא דאתכסיא, ויהי' בהם גם כן הביטול במציאות כמו בעלמא דאתכסיא, וזהו גם כן ענין הברכות דשמו"ע שהיא המשכה מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא ולכן הביטול דשמו"ע הוא בבחי' השתחואה דוקא שהו"ע ביטול במציאות שהראש והרגל שוים, דבק"ש או' שמע ישראל בחי' השגה שזה הביטול שעי"פ טו"ד, והביטול דשמו"ע הוא הביטול במציאות כמו בעלמא דאתכסיא, וזהו גם כן ענין עבודת הכהנים בהמשכת אש שלמעלה דהיינו גילוי אור א"ס להיות בנשמות למטה שהן נבראים דעלמא דאתגליא וגם בנה"ב יהי' הביטול כמו בעלדאתכ"ס ממש בבחי' אה"ר העליונה, אמנם עבודת הלויים היתה בבחי' העלאה מלמטה למעלה שזהו ענין השירה, דהנה קול ניגון הוא שעושה התפעלות הנפש, וכמו שאנו רואים כשמתבונן באיזה ענין בלא קול ניגון הגם שעושה איזה פעולה בנפש אין זו פעולה ניכרת היינו שלא יש בזה חיות והתפעלות, ובהתבוננות זו גופא כאשר משורר בקול שיר וניגון ה"ז בחיות רב ובהתפעלות גדולה, כי הניגון הוא תנועות וכל תנועה

מוליד חום והתפעלות והוא בבחי' עלי' ודבקות הנפש למעלה, וזהו כל בעלי • השיר יוצאין בשיר ונמשכים בשיר וקאי על המלאכים שע"י השיר הוא היציאה שלהם מגדר הגבלת כלים, כי גם המלאכים כלולים מגוף ונפש וכמ"ש עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לזהט שהגופים שלהם הם מב' היסודות אש ורוח, ויציאתם מהגבלתם הוא על ידי השיר וכן הנשמות שעלייתן בג"ע ממדריגה למדריגה הוא על ידי השיר, כי ג"ע הוא השגת אלקות וכל השגה היא הגבלה וע"כ העלי' שלהם והיציאה מגדר הגבלה הוא על ידי השיר, וכמ"ש בתו"א בד"ה יבל, וזהו שאי' בכתבי האריז"ל דמצוה לשורר בשבת להיות דבשבת הוא עליית העולמות וכמ"ש ויכולו השמים בחי' כליון ועלי' ה"ז ע"י השיר וכמ"ש בהוספות תו"א בהביאור דכי תשא, ונמצא דעבודת הלויים בשיר הוא העלאה מלמטה למעלה, דהנה עבודת הלויים הוא גם כן בבחי' עלמא דאתכסיא וכמ"ש ועבד הלוי הוא בחי' עלמא דאתכסיא רק שזהו העלאה מעלמא דאתגליא לעלמא דאתכסיא.

קיצור. יבאר פעולת ב' האהבות דנה"א על נה"ב, חלישות ושינוי המהות יפרש שבתפלה אש שלמעלה הוא אומרו ברוך אתה, המשכה מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא, יבאר ענינם, מחשבה ודבור, אצילות ובי"ע, סוכ"ע וממכ"ע, עבודת הכהנים ועבודת הלויים בהעלאה מעלמא דאתגליא לעלמא דאתכסיא.

ג) **ומעתה צ"ל ענין שירת הים שזהו גם כן העלאה רק למעלה הרבה משירת הלויים,** דהנה שירת הלויים היא העלי' מעלמא דאתגליא לעלמא דאתכסיא כנ"ל, אמנם בקרי"ס היתה התחברות דעלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא שזה ענין קריעת הים שהוא בחי' העלם דעלמא דאתכסיא וקריעת הים שנעשה ליבשה ה"ז התחברות עלמא דאתכסיא ועלדאת"ג, ובד"כ זהו בחי' מלכות דאצילות שנק' ים סוף סיפא דכל דרגין דאצי' שמכניס ומעלים בתוכו אורות דאצילות והיינו פנימי' המלכות, וכידוע בענין ים וארץ * דארץ הוא חיצוניות המלכות מקור דבי"ע וים הוא פנימי' המלכות המעלמת בתוכה את האורות דאצילות ועל ידי זה נעשה חיצוני' המלכות מקור לבי"ע וקרי"ס הוא שנתגלה בחי' העלם המלכות והיינו שנתגלה האורות דאצילות שזהו בחי' עלמא דאתכסיא, אמנם איתא במד"ר שכל המימות שבעולם נבקעו והיינו שנתגלה כל בחי' העלם גם מה שלמעלה מאצילות, והוא כי אצילות ה"ז גילוי דאור א"ס וכמאמר אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין דאפיקת מהעלם אל הגילוי, וכמ"ש בזהר * דע"ס דאצילות הן בגין דישתמודעון ביי', אבל כתר הוא בחי' העלם וסתום, ולמעלה יותר הוא בחי' האו"ס שלמעלה מהצמצום הראשון, דקודם הצמצום הי' או"ס ממלא מקום החלל, והצמצום הוא סילוק האור שנתעלם האו"ס ונמשך גילוי הקו שזהו רק הארה לבד ועצמות האור הוא שנתעלם בעיגול הגדול שלפני הקו, וגם דכללות האור שלפני הצמצום שהי' ממלא מקום

כל בעלי : לקו"ת דברים צח, א. וראה ג"כ קונטרס ע"ת תמוז תשי"ב ע' ז.
 ים וארץ : לקו"ת ויקרא יד, ב. שער האמונה ובכ"מ.
 וכמ"ש בזהר : חי"ב מב, ב. — הובא בע"ח ש"א בתחלתו.

החלל הוא בחי' העלם של הגילוי שבעולמות שה"ה למעלה מהגילוי בעולמות והגילוי הוא רק הקו בחי' הארה לבד, ובקרי"ס נבקעו כל המימות שבעולים היינו שנתגלה ההעלם גם בשרשו הראשון באוא"ס שלפני הצמצום, והוא התחברות עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא, ובאופן ההתחברות ידוע שיש ב' דיעות, דעת הזרה שהי' בבחי' העלאה מלמטה למעלה, דעלמא דאתגליא נתעלה בעלמא דאתכסיא וכמ"ש ובנ"י הלכו ביבשה בתוך הים דכמו שהיו ביבשה נבראים דעלמא דאתגליא הלכו בים העליון בחינת עלמא דאתכסיא, ודעת האריו"ל שהי' בבחי' המשכה מלמעלה למטה שז"ע לידת הנשמות דבחי' עלמא דאתכסיא האיר בגילוי בעלמא דאתגליא, והיינו כמו ב' המדריגות הנ"ל דכהנים ולוים בהעלאה והמשכה, כמ"כ היו ב' המדריגות דקרי"ס, ואם כן מובן דשירת הים היא במדריגה עליונה יותר, והיינו שגם עלמא דאתכסיא היא בבחי' עלי', וזהו שנאמר כאן השירה הזאת זאת היא בחי' מלכות וכמ"ש לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת, איש זה הקב"ה וזאת היא אשה בחי' מלכות הנק' כנס"י מקור נש"י המקבלת מבחי' איש, והיינו פנימי' המלכות שמקבלת ומעלמת בתוכה אורות דאצילות, והוא בחי' ים דמלכות, ועז"א את השירה הזאת דבחי' ים העליון דבחי' מלכות דאצילות היא בבחי' שירה ועלי', וכמאמר הזוהר * נהר"ת קארי תדיר לנהו"ע וכמ"ש אלקים אל דמי לך אל תחרש וגו', אמנם צ"ל איך שייך בחי' שירה במלכות שזה שייך בנבראים שהם בבחי' גוף ונפש, והשירה היא שיוצאים מגדר הגבלתם, אבל מלכות שהיא ספירה מע"ס דאצילות שהן אלקות ממש איך שייך שם ענין השירה, אך הענין דהנה איתא בת"ז איהו וחיהי חד איהו וגרמוהי חד, חיהי בחי' האורות וגרמוהי בחי' הכלים, דהנה מה שאנו קוראין חכמה וחסד הוא בבחי' הכלים והאור הוא בבחי' פשיטות ושוה בכל הכלים, ומה שנק' אור החכמה א"ז שהאור הוא בחי' חכמה רק שמהווה בחי' כלי החכמה ואחר שמתהווה כלי הוא מתלבש בתוכה ונק' אז אור החכמה מפני שנראה לפי מהות הכלי, וכמ"ש המשל ממים הנראים לפי גוון הכלים ובעצם הן בגוון פשוט, ונק' הכלים גם כן בשם גופין וכמאמר וכמה גופין תקינת לון כו' וכד אסתלק מינייהו אשתארו כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא וגו' דכד אסתלק מינייהו היינו בחי' האורות שבהכלים אשתארו הכלים כגופא, ועד"מ האדם בשעה שישן מסתלק ממנו החיות ונשאר רק קיסטא דחיותא כמו כן כאשר מסתלק האור מהכלים אשתארו כגופא בלא נשמתא רק בבחי' קיסטא דחיותא היינו בבחינת איהו שמתייחד עם גרמוהי, כי הנה * הכלים יש להם אור וחיות לבד האור המתלבש בתוכם, דהרי כל מציאות דבר יש בו חיות המחי' ומקיים אותו וכמו בגוף האדם הרי אנו רואים שגם בצאת הנפש מהגוף ה"ה בדמותו ובצלמו ואם הי' כל חיותו וקיומו מהחיות המתלבש בתוכו הרי בהסתלק הנפש הי' צ"ל אין ואפס ומה שמ"מ נשאר במציאותו ה"ז מהחיות שבגוף עצמו, וכן הוא בעץ שכורתין אותו ממקום גידולו שמסתלק ממנו הרגש נפש הצומחת וה"ה כדומם, ומ"מ ה"ה בצירורו בשלמות שזהו מהכח

וכמאמר הזוהר: ראה זחיב קמ, א. זחיא קעה, ב. עז, ב. פו, ב.
כי הנה: ראה ד"ה וכד אנת תסתלק בסידור ח"ב.

שמחי' ומקיים את הגוף המציאות, וכמו כן הוא למעלה בבחי' הכלים יש להם חיות בפ"ע, וזהו איהו כו', דהנה ממש"א איהו וחיהו איהו וגרמוהי מובן שהם ב' מדריגות דאל"כ הול"ל איהו וחיהו וגרמוהי חד ומאחר שאומר ב"פ איהו מובן שהן ב' מדריגות דעם היות שאוא"ס הוא פשוט בתכלית מ"מ ה"ה מתגלה בב' מדריגות, והיינו הכח לגלות עצמותו ית' והכח להוות יש ודבר שאינו כלל כמו העצמות, זהו איהו וחיהו דחיהו הוא בחי' מאור שזהו בחי' גילוי מן העצמות, שהרי האור שבבחי' א"ס ה"ה בבחי' גילוי העצמות ממש והאור שבא במדה וגבול עם היות שאינו גילוי העצם ה"ה מ"מ גילוי מן העצם, שהרי האור הזה הוא ג"כ שנמשך מאור א"ס הבל"ג והוא בבחי' גילוי מן העצם הדבוק בהעצם דמשו"ז הוא בבחי' אור, ובחי' איהו וחיהו הוא בחי' כח העצמות לגלות עצמותו ית', ובחי' איהו וגרמוהי הוא בחי' כח ההעלם והיינו כח העצמות להוות בחי' מציאות דבר שאין זה כמו העצמות וגילוי העצמות שאינו בבחי' מציאות כלל, ובד"כ זהו מה שאוא"ס הוא למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית, דזה שהוא למעלה מעלה עד אין קץ הוא בחי' כח ההעלם להעלים בעצמו ולהיות התהוות בחי' המציאות, ולמטה מטה עד אין תכלית הוא בחי' כח הגילוי לגלות עצמותו, ובחי' איהו שבגרמוהי זהו המחי' ומקיים את הכלים, והנה הדמיון מקיסטא דחיותא ה"ה מקצת החיות הנשאר בעת השינה ה"ז מהנפש המחי' את הגוף, (וכן הוא גם בצאת הנפש מן הגוף שנשאר מעט חיות וכמ"ש ונפשו עליו תאבל) ולפי"ז צ"ל למעלה שזהו גם כן מהאור המתלבש בהכלים, והאמת כן הוא שגם כאשר מסתלק האור מהכלים מ"מ נשאר רשימה ממנו, כי דבר שבקדושה אינו נעקר ממקומו לגמרי וכמ"ש והשמותי את מקדשיכם וארז"ל * קדושתן אע"פ שהן שוממים, ולכן בהכני"ס שחרב קדושתו עליו, דבהכני"ס נק' מקדש מעט כמ"ש ואהי' להם מקדש מעט, וקדושה זו אינה נעקרת לגמרי, וכמו כן הוא בבחי' האורות למעלה דגם דאנת אסתלק מ"מ נשאר רשימה, וזה גופא מה שהכח של הכלי מחי' ומקיים את הכלי הוא ע"י הרשימה שנשאר מהאור, דהרי ידוע דכח הכלי הוא בבחי' כח נעלם, ואינו דומה בחי' ההעלם דכח הכלי לההעלם מה שאור הוא בבחי' העלם, דכח הנעלם של הכלי הוא שאינו בבחי' חיות להחיות והאור מה שנשאר רשימה עם היות שהוא בבחי' העלם הנה בעצם ה"ה בבחי' חיות, ולכן חיות וקיום הכלי שמכח הנעלם של הכלי הוא על ידי הרשימה של האור, ולפי זה מאחר שהכלים הם בבחי' מציאות וגבול בבחי' חכמה וחסד, ובפרט כאשר יכול להיות ח"ו סילוק האור, ע"כ שייך בהם ענין השירה שהוא עליית הכלים להיות בהם גילוי אור ושיאיר ויתגלה בהם האור במדריגה עליונה יותר ובבחי' גילוי יותר והעיקר הוא בבחי' מל' וכידוע דעיקר הכלים הוא במלכות וגם האור המאיר בכלי המלכות אין זה בחי' עצמות האור דאצילות דלכן הוא בחי' שרש ומקור בי"ע שבאצילות ע"כ שייך בה ענין השירה, אמנם שירה הזאת ה"ה השירה במדרי' אלקות וה"ז למעלה הרבה

משירת הלויים שהיא שירת הנבראים לבד משא"כ שירת הים שנק' שירה הזאת הוא מה שהאלקות עולה בבחי' שיר, ובעבודה הוא בחי' השיר והרצוא דבחי' יחידה שבנפש שזהו בעצמות הנשמה ממש שלמעלה מבחי' אה"ר הנ"ל שזהו בבחי' מקיף דחי' שיש לה עכ"פ אחיזה בפנימי'. אבל מקיף דיחידה הוא שאין לו אחיזה בפנימי' כלל, וכמו הרשב"י ע"ה דבחד קטירא אתקטרגא ביי' אחידא ביי' להיטא בבחי' התכללות ממש, וכמ"ש בהוי' תתהלל נפשי בהוי' ממש, והוא ע"ד שבתשובה יש בחי' צעקת הקול וכמ"ש ויצעקו אל ה' בקול גדול ויש צעקת הלב וכמו צעק לבם וגו' וידוע דצעקת הקול הוא גם כן בחי' קול פשוט שא"א להתלבש באותיות הדבור והיינו מפני שזהו התפעלות המקיף דנשמה ע"כ א"א לבא באותיות וכלים ומ"מ הרי ביכלתו לצעוק מפני שזהו מה שמגיע במדריגה שיש אחיזה עדיין, אבל צעקת הלב הוא שאין בו כח לצעוק כלל מפני שמגיע בעצם הנפש, שאינו בבחי' אחיזה בפנימי' כלל, וכמו"כ באהבה דעצמות הנשמה שזהו בעצם הנשמה שאינה בבחי' אחיזה בפנימי' כלל, וכמו בחי' רצוא דתהו שהוא בבחי' מקיף תוקף הרצוא בבחי' עלי' והתכללות לגמרי, וכמ"ש במ"א בענין ר' עקיבא שנכנס בשלום ויצא בשלום שהי' בבחי' תוקף הרצוא דתהו ומ"מ יצא בשלום מפני הכוונה העליונה להיות שוב דוקא, גם י"ל שז"ע אהבה בתענוגים שלמעלה מבחי' אה"ר, והוא להתענג על ה' עד כלותה, וכמו במיתת נשיקין, ומ"מ גם בזה צ"ל שוב, ומיתת הנשיקה היא מלמעלה וכ"ז הוא בחי' שירת הים שהיא למעלה משירת הלויים.

קיצור. בקרי"ס הי' התחברות עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא עד שרשם הראשון, ובוה ב' דעות ע"ד עבודת הכהנים והלויים, וגם עלמא דאתכסיא בעלי' ויבאר שייכות שירה במלכות עליית הכלים, ובעבודה הוא ענין שירה ורצוא דיחידה, אהב"ת.

ד) וזהו מ"ש אתה הוא ה' לבדך, אתה הוא מדריגת הכהנים וכמ"ש אתה כהן לעולם, והו"ע וחסד ה' מעולם ועד עולם בבחי' המשכה מלמעלה למטה מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא, הוא, הוא מדרי' הלויים כמ"ש ועבד הלוי הוא בבחי' העלאה מלמטה למעלה, ובהגלות נגלות בחי' לבדך והוא כמ"ש ונשגב ה' לבדו ביום ההוא שזהו בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא או הוא בחי' שירת הים שנק' השירה הזאת, ובמדרי' זו משה ובנ"י הם שוים, דמשה הוא בחי' עלמא דאתכסיא ובנ"י למטה הן בחי' עלמא דאתגליא, ובקרי"ס שהי' גילוי עצמות אוא"ס שלמעלה מעלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא ולכן הפך ים ליבשה היו משה ובנ"י שוים לגבי מדרי' זו ולכן נאמר ישיר לשון יחיד, ובאמת היו בני ישראל בקרי"ס במדרי' משה וכמ"ש זה אלי כאו"א מראה באצבע זה אלי, שזהו כענין משה נתנבא בזה, שכ"ז הוא הגילוי דעצמות אוא"ס בחינת רוח קדים קדמונו ש"ע, ולכן נאמר ישיר לשון יחיד, וזהו או ישיר, או א' ז', הן שבעת ימי בראשית דבשרשן הן אור שבעת הימים ז"ת דעתיק, וא'

הוא למעלה מ'ז' והוא ג'ר דעתיק והנה בשבעת הימים הוא יום השבת ג"כ וא' למעלה מבחי' שבת וכמ"ש או תתענג על הוי', שבת הוא בחי' שבת להוי' ואז תתענג על הוי' למעלה משם הוי' וע"ד מילה בשמיני עד שיעבור עליו שבת א', וידוע דענין המילה הוא העברת הערלה שהן המסכים המעלימים ומסתירים והר"ע ומלתם את ערלת לבבכם, וע"י העברה זו מגיעים לבחי' קדה"ק וכמאמר באיזה זכות נכנס אהרן לבית קדה"ק וזכות המילה היתה נכנסת עמו דע"י העברת המסך שבמילה עי"ז נעשה גם העברת הפרוכת המבדלת בין הקדש ובין קדה"ק, וידוע דקדה"ק זהו בחי' ג'ר דעתיק וכמ"ש בלקו"ת ד"ה שבת שבתן, וזהו מילה בשמיני עד שיעבור עליו שבת א', וזהו ג"כ ענין או תתענג על הוי' וכמ"ש וקראת לשבת עונג שצריכים להמשיך לשבת בחי' עונג, דהגם שער החצר הפנימי הפונה קדים וגו' וביום השבת יפתח ומ"מ בחי' עונג הוא למעלה מזה וצריכים לקרא ולהמשיך בשבת, וזהו מעלת יוהכ"פ על השבת שנאמר ולקדוש הוי' מכוּבד שקדוש ומובדל משם הוי' דביוהכ"פ הוא גילוי בחי' קדש הקדשים, ובשבת הוא במנחה דשבת בחי' רעוא דכל רעיון, וזהו או ישיר גילוי בחי' או א' ז' כמו או תתענג ובבחי' זו ישיר משה ובנ"י בשוה, ומש"א ויאמרו לאמר הוא שניתן כח זה לדורות לנש"י להגיע לבחי' זו, והיינו על ידי ומלתם את ערלת לבבכם שעל ידי זה מגיעים לבחי' קדה"ק, וענין הכפל לשון הוא כמאמר כל עסקא דשבתא כפול מזמור שיר כו' ופי' מזמור שיר ליום השבת הוא שיום השבת אומר שירה, וכמ"ש בסידור עי"פ זה והר"ע שירה הזאת שהוא העלי' בקדש הקדשים, אשירה לה' הוא ההמשכה מלמעלה למטה והיינו שלאחר העלי' דבחי' השירה הזאת או היא ההמשכה מעצמות או"ס בשם הוי', ועי"ז סוס ורוכבו רמה בים, דהנה המכוון בקרי"ס הוא וידעו מצרים כי אני הוי' וענין ידיעה זו הוא כענין משם אוריךך נאם הוי', דהנה המצרים הגביהו עצמן לקבל ממדריגה עליונה דשם כחשיכה כאורה, אך זהו בבחי' חיצוני' בלבד דפרעה אותיות הערף * בחי' עורף ואחורים דא"א, אבל בפנימי' כתיב יאר הוי' פניו אליך דוקא, יאר פניו אתנו לנש"י, דוקא, ובקרי"ס שהי' גילוי ג'ר דעתיק שזהו פנימי' הכתר הרי משם ההמשכה היא בפנימי' דוקא, ואז גם החיצוני' נגרר אחר הפנימי' דבחי' חיצוני' המקיף נמשך ג"כ בשם הוי' היינו בחי' הפנימי' וע"כ משם אוריךך נאום הוי', וזהו סוס ורוכבו רמה בים רמה לשון השלכה, והיינו ע"י דאשירה להוי' שההמשכה היא בשם הוי' דוקא ע"כ סוס ורוכבו רמה, וזהו ענין על שלשה דברים העולם עומד, עולם הוא לשון העלם, ולהיות שהוא בבחי' העלם ע"כ הוא בבחי' שינוים, ובכדי שיהי' העולם עומד בבחי' עמידה וקיום דהיינו שיהי' המשכה מבחי' אני הוי' לא שניתי זהו ע"י ג' קוין דכהנים לזים וישראלים, כהנים בעבודתם, בחי' המשכה מלמעלה למטה שזהו קו הימין בחי' וחסד ה', ולזים בדוכנם העלאה מלמטה למעלה קו השמאל, וישראלים

דפרעה אותיות הערף : ל"ת להאריז"ל ר"פ שמות. — ולהעיר מפ' וישב שם. פרעה גי' עורף גם פרעה אותיות עורף. וראה שומר אמונים ויכוח א' סימן כא"כ ובמקומות שציינו. אשר אם אופן הלימוד בכגון אלו שונה. היז הוכחה שגם ענין הנלמד שונה.

במעמדם קו האמצעי דתורה וכמ"ש ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל, ובוה הוא עיקר ההמשכה וכידוע דקו האמצעי עולה למעלה מב' הקוין, והיינו שעולה בבחי' פנימי' הכתר, וזהו ישראל במעמדן שעל ידי זה הוא העמידה וקיום העולם, ולכן בקרי"ס שהי' הכנה למתן תורה הי' גם כן ג' קוין, דוהמים להם חומה מימינם ומשמאלם וישראל הלכו באמצע, וזהו אז ישיר משה ובנ"י, דבקרי"ס הי' גילוי בחי' או עצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא, והשירה היתה בבחי' השירה הזאת מה שעלדאתכ"ס עולה בבחי' שיר, (ובענין שיר ליום השבת כנ"ל) ולכן ישיר משה ובנ"י בשוה, ואשירה להוי' הוא ההמשכה מעצמות אוא"ס בשם הוי', ועי"ז סוס ורוכבו רמה בים בחי' גגוף למצרים, דהמשכה פנימי' הוא לנשי' דוקא.

קיצור. יפרש אתה הוא ה' לבדך בג' מדריגות דכהנים ליום ושלמעלה משניהם, ויבאר אז א' שלמעלה מו' בשרשן ג"ר דעתיק ולכן ישיר לשון יחיד משה ובנ"י שוין, לאמר הכח לדורות, אשירה לה' המשכה מבחי' עצמות ועי"ז סוס ורוכבו רמה בים.

בס"ד, ש"פ נצבים, ה'תש"ז

רשימה מכ"ק אדמו"ר (מהור"י"צ) נ"ע

אתם נצבים היום כולכם לפני הוי' אלקיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל טפכם נשיכם וגרדן אשר בקרב מחניך מחוטב עציך עד שואב מימך. והנה די פרשה לייענט מען אלעמאל פאר ראש השנה און היום איז מרמז אויף ר"ה, זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון, וואָס דאָמאלס זייגען אלע נשמות עולה לפני הוי' אלקיכם פון ראשיכם ביז שואב מימך, און דוקא כולכם זיי זאלען זיין לאחדים כאחד. איך האָב געהערט פון הוד כ"ק אדמו"ר הרה"ק, וואָס ער האָט געהאָט בקבלה מרבי לרבי, אָז דער אַלטער רבי — רבינו הזקן — ווען ער איז געווען אין מעזריטש האָט אים רבו — המגיד ממעזריטש — מגלה געווען ווער ער איז, אָז ער איז אַ נשמה חדשה דאָצילות בהתלבשות בגופו בגילוי, און אָז עבודתו איז מגלה און מבאר צו זיין את תורת הבעש"ט אין אהבת השם און אהבת ישראל, און מגלה צו זיין דעם דרך החסידות תב"ד, און, לכל לראש — גיט איהם איבער מורו המגיד ממעזריטש בשם מורו הבעש"ט — איז דער דרך העבודה אָז מען דאַרף מקרב זיין אויך אנשים פשוטים, ווייל מען דאַרף ליב האָבען אַ אידען ווייל ער איז אַ איד, און יעדער איד איז ירידת נשמתו למטה בהתלבשות בגוף גשמי צוליב מאַכען דעם מטה הגשמי פאַר אַ כלי צו אלקות.

און ווען דער רבי — רבינו הזקן — איז צוריקגעקומען פון מעזריטש

קיין וויטעבסק, וויטענדיג שוין ווער ער איז, אָז ער איז אַ נשמה חדשה און אָז באַ אים איז התגלות עצם הנשמה אין דער נשמה המאירה בגוף, האָט ער דאָן געזאָגט אין אַ תורה ברבים, גותנין עליו חומרי המקום שיצא משם וחומרי המקום שהלך לשם. אָז אַ איד גייט ממקום למקום, מעיר לעיר וממדינה למדינה איז גותנים עליו חומרי המקום שיצא משם וחומרי המקום שהלך לשם. חומר איז ענינו ענין המציאות, איז בירידת הנשמה למטה גותנים עליו מלמעלה חומרי המקום שיצא משם וחומרי המקום שבא לשם.

חומרי המקום איז דער פירושו, דער חומר פון דעם מקום, דער חומר איז די כוונה פנימית פון דעם מקום שיצא משם און די כוונה פנימית פון דעם מקום שבא לשם. חומרי המקום שיצא משם מיינט, די כוונה אין ירידת הנשמה משרשה ומקורה אין יש האמיתי, און חומרי המקום שבא לשם מיינט דאָס וואָס די נשמה דאַרף אויפּטאָן דורך עבודה אין תורה ומצות אין די ענינים הגשמיים פון דעם עולם שבא לשם, וואָס דורך עבודתו איז מען מעלה דעם חומר המקום, היינו שרש מציאות היש למקום שיצא משם די כוונה פנימית אין מציאות יש וואָס עס איז עולה אין עצמות אין סוף.

ווען אַ איד גייט ממקום למקום, זאָגט דער רבי, אָז אַ נשמה שבגוף גייט ממקום למקום, פון אין אַרט צום צווייטען, איז זיין הילוך בהשגחה פרטית. אַלע ענינים אין די עולמות זיינען בהשגחה פרטית ווי דער רצון העליון איז, נוסף עליהם די עניני האדם וואָס מען גיט דעם אדם דעם ענין הבחירה לבחור בטוב ולמאוס ברע.

די השגחה העליונה פירט די נשמה ממקום למקום, בכדי מברר צו זיין און מעלה צו זיין דעם מקום. אַ איד גייט ניט אַליין בבחירתו ממקום למקום. עצמות א"ס ב"ה פירט אַ אידען ממקום למקום, בכונה מיוחדת צו פועל זיין דעם עליית וברור המקום, דורך תורה ועבודה בקיום המצות.

חומרי המקום שיצא משם וחומרי המקום שבא לשם, חומרי המקום שיצא משם, זאָגט הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק, אין איינער פון זיינע שיחות הקדש בשנת תרנ"ו, אָז דער כללות ענין פון ירידת הנשמה בגוף איז דאָס וואָס די הארת הנשמה בירידתה למטה בהתלבשות בגוף איז צוליב אויספירען די כוונה עליונה דורך דעם הילוך ממקום למקום והתעסקות בתורה ומצות ועבודה שבלב, מיט דעם וואָס אַ איד גייט ממקום למקום, און אין אין אַרט דאָווענט ער און אין דעם צווייטען אַרט מאַכט ער אַ ברכה, איז מיט דעם פירט ער אויס די כוונה העליונה צו מברר ומעלה זיין דעם חומר המקום ווי עס איז עלה ברצונו ית'.

. . .

און דאָס איז די כוונה וואָס הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק האָט געזאָגט, אָז דורך דעם ווערט דער עילוי פון דעם אור עצמי פון דעם עצם הנשמה בשרש שרשה ווי זי איז מושרש אין עצמות און פירט דורך די כוונת הירידה. דער

עילוי איז די כוונה פון דער ירידה, און די עלי' פון דער נשמה, דורך קיום התורה ומצות ועבודה שבלב אין אלע ענינים הגשמי' דורך דער התפשטות הנשמה אין כחות הנשמה, איז משלים די כוונה פון דער ירידה.

באחת משיחות הקדש, באחד הטיולים בנאות דשא סערעכרינגא בקיץ תרנ"ט, הואיל הוד כ"ק אאמ"ר הרה"ק לבאר לי ענין הכוונה בירידת הנשמה בגוף צוליב דער עלית הנשמה וואָס ווערט דורך דער ירידה, און האָט מבאר געווען די מעלת עלית הנשמה וואָס ווערט דורך דעם, די ירידה איז אין מדרגת הנשמה און די עלי' וואָס ווערט דורך דער ירידה איז אין עצמות הנשמה.

הוד כ"ק אאמ"ר הרה"ק האָט דאָן מבאר געווען באריכות גדולה מעלת העלי' אין עצם הנשמה, היינו אין די מדריגות חי' יחידה, וואָס קומט דורך ירידת הנשמה, און מיט דעם האָט הוד כ"ק אאמ"ר הרה"ק מבאר געווען דעם ענין פון מאסר הוד כ"ק רבינו הזקן וואָס דורך דעם איז געווען התגלות עצם נשמתו למטה.

. . .

בקיץ תרע"ה האָט הוד כ"ק אאמ"ר מבאר געווען דעם ענין אַז יוסף ואחיו הם אצילות ובי"ע, יוסף איז אַ נשמה דאצילות בגילוי למטה בהתלבשות בגוף, יוסף אין מצרים איז דער מיין אין דעם, אַז יוסף וואָס נשמתו איז דער אור האצילות, חכמה דאצילות כמו שהיא באצילות איז ווי זי איז בשרש שרשה אין עצמות א"ס קומט זי לידי גילוי למטה אין חכמה דאצילות, איז אַט די מדרגת החכמה ווי זי איז מושרש בעצמות א"ס האָט באַ יוסף'ן מאיר געווען בגופו למטה בגילוי, אַז גייענדיק אין די מצרים'ער גאָסען האָט באַ אים מאיר געווען נשמתו דאצילות ווי זי איז מושרש בשרש שרשה אין עצמות א"ס ב"ה.

בדא"ח מבואר בארוכה בענין יוסף ואחיו שהם אצילות ובי"ע, הנה יוסף הכיר את אחיו והם לא הכירוהו, יוסף איז עצמות האצילות בשרש העלין בעצמות א"ס, ואחיו שרשם בבי"ע, הנה יוסף שהוא במדרגת האצילות אפילו בהיותו במצרים הכירם, דאצילות ענינה ענין ההכירות, אבל אחיו שהם במדרגת בי"ע לא הכירוהו, באַ יוסף'ן איז התפשטות אור נשמתו דאצילות היתה גם למטה במצרים בגילוי, ולכן הנה אחיו לא הכירוהו מפני שהם נשמות דבי"ע. נשמות דבי"ע האַבען ניט קיין הכרה אין מדריגות האצילות.

פאַרשטיין דעם ענין פון יוסף ואחיו במצרים אין עבודה, יוסף איז אצילות העלין ווי אצילות איז בשרש שרשה אין עצמות א"ס ב"ה, ואחיו בי"ע, אצילות הוא גילוי העצמי ובי"ע גילוי ההארה, עצמות האצילות אין בכל מקום שהוא איז דאָס עצמות, יוסף במצרים איז אַז דער גילוי העצמות איז דורך מצרים, מצרים וּבבוליים, עצמות האצילות ווערט נתגלה דורך דעם גילוי בי"ע, ובעבודה הי"ע מעלת העבודה על השכלה, כי כללות ענין ההשכלה

הוא שתהי' עבודה. והעבודה היא אריכות התפלה. והיינו דאָוונען מיט אַ דערהער אין דער התבוננות שקודם התפלה, און דורך דער התבוננות פון אַ חסידישער השכלה, וואָס די השכלה בריינגט די הבנה פנימית אָ דער עיקר איז די התפעלות המדות.

און דאָס איז דער מיין אָז התעוררות המדות מאַכט דעם עובד פאָר אַ משכיל, היינו אָז מען טוט אין השכלה צוליב עבודה איז שכרו, אָז מען פילט אַט דאָס וואָס מען פאַרשטייט, וכמאמר הידוע לא כל משכיל עובד וכל עובד משכיל. אָז מען פילט די עניני ההתבוננות, דאָס הייסט אָז די עניני ההתבוננות קומען אין אַ עבודה בפועל אין תיקון המדות. און דאָס איז דער פירוש עבודה מלשון עורות עבודים, אויסגעאַרבעטע פעל. אַ פעל איז בטבעה גראָב און שמעקט שטאַרק, ובעבודה ענינו אָז טוב הגשמי איז גראָב און שמעקט און די עבודה איז, פועל צו זיין דעם בירור וזיכוך הגוף ונה"ב. און דאָס איז דער דערהער אין דעם וואָרט כל עובד משכיל אָז מען פאַרשטייט אָז דער עיקר איז התגלות המדות, היינו העבודה פון תיקון המדות, און דער תיקון המדות פועלט די התגלות עצם הנשמה, כמבואר בענין העבודה שפועלת עילוי המחין.

. . .

באחת משיחות הקדש דקי"ן תרס"ג, הואיל הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק לבאר בזה, דההפרש בין אצילות לבי"ע הוא, אצילות איז אַ אור עצמי און בי"ע איז אַ אור מתפשט. אין עבודה איז דער הפרש פון אצילות לבי"ע משכיל און עובד. אַ משכיל האָט פאַרשטאַנד אין דעם ענין המדריגות דאצילות און אַ עובד האָט אַ דערהער אין די מדריגות דאצילות און פילט די מעלת ההרגש דבי"ע.

די מעלת העובד על המשכיל איז, אָז מען פאַרשטייט אָז דער עיקר איז התגלות המדות אין עבודה פון תיקון המדות, און דער דערהער פועלט די התגלות עצם הנשמה, כמבואר בענין מעלת העבודה שפועלת עילוי המחין, כמו ששמע הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק מהוד כ"ק אביו הרה"ק אאמו"ר מהר"ש שקבל מהוד כ"ק אביו הרה"ק אדמו"ר צמח צדק, ששמע הוא וחזתו כ"ק הרה"ק אדמו"ר האמצעי מהוד כ"ק רבינו הזקן בענין מעלת המחין על המדות, מוחין חב"ד פאַרשטייט, מדות פיהלט. באַ אַ חסידישען דאָוונער טראַגט זיך אַרויס דער מוחין פאַרשטאַנד אין אַ מדות געפילט.

באריכות גדולה מבאר הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק את מאמר המשנה וידעו ביחוד ששם הארון נגנו, ביחוד בבירור, אָז מען איז זיך עוסק אין מפריד זיין דאָס ווערעמדיקע פון דעם טוב, דורך עבודת התפלה, איז דער שכר אָז די ידיעה אין דער השגחה אלקית איז אַ בבירור/דיקע, און דאָס איז מעלת העבודה על ההשכלה, וואָס עבודה פועלט דעם עילוי עצם הנשמה.

הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק צמח צדק האָט דערציילט מה שקבל מחזתו

הד כ"ק הרה"ק אדמו"ר האמצעי מה שאמר בשם החסיד ר"פ רויזעס שאמר
מה ששמע מהוד כ"ק רבינו הזקן — בתורה ברבים קודם פטרבורג — אַ משכיל
פאַרשטייט און אַ עובד דערהערט.

אַ חסידישער דאָוונער, מבאר הד כ"ק אאמו"ר הרה"ק באחת משיחותיו
הק' במעלת התפלה בהתעוררות, איז אַ בעל עבודה, וואָס דאָס איז דער עיקר
ענין פון השכלה, אַז עס זאָל זיין התעוררות הלב בתקון המדות, והיינו אַז
די תפלה פון דער הארת הנשמה שבגוף איז מעלה דעם עצם הנשמה, און
דער עילוי איז אַז די הארה איז פועל עילוי העצם.

. . .

אַ נשמה איז דאָך אָנגעטאָן אין גוף דאָרף מען דאָך אויך האַכען
ענינים גשמיים, אויך עבודתה בתורה ומצות איז דאָך אין די ענינים הגשמיים,
זאָל השי"ת ממלא זיין הצטרכות כל אחינו בני ישראל בבני הדי ומזוני
בהרחבה, אַז די גשמיות זאָל זיין בהצלחה און זאָל זיין אַ כלי טובה צו די
רוחניות.

וכולנו, אתם ואנחנו ובני ביתנו יחיו, בתוך כלל אחב"י בכל מקום שהם,
נתברך בשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו

הוספה *

הפרקים כפי שנחלקו ע"י כ"ק חו"ח אדמו"ר בפעם הראשונה

- פרק א. פדה בשלום... שעי"ז הוא ההעלאה.
(בהוצאה זו — ע' 201).
- פרק ב. והנה עוד יובן... גבוה יותר).
(בהוצאה זו — ע' 203).
- פרק ג. וביאור הענין... עצמות א"ס כו'.
(בהוצאה זו — ע' 204 שורה 17).
- פרק ד. ולהבין ענין... עד גמירא.
(בהוצאה זו — ע' 205 שורה 25).

הקיצורים כפי שנכתבו בפעם הראשונה

יבאר כי תורה תפלה וגמ"ח הם ג' קוין. ע"י המשכת המוחין אז לא יהי' יניקה לחיצונים גם מהמדות. וזהו דקדק"ד שחיטתן בצפון שהוא גבורה, וע"י גבורת התפלה נשרף הרתיחה דנה"ב. וזהו"ע דמעות מכבסין.

יבאר כי תפלה היא בחי' שמאלו תחת לראשי, שע"י שהוא ממארי דחושבנא, נעשה שמאל דוחה להרע, ובא לבחי' ראשי, שרש הנשמה. מאן דאיהו זעיר איהו רב, שע"י הקדמת פסוד"ז ברכת ק"ש וק"ש, הנה אז בשמו"ע שנתקרב יותר אז הוא דוקא מרגיש חטאיו ואומר סלח לנו.

יבאר כי בקרבנות הי' תרומת הדשן, ובה ב' מדרי' הא' מה שנבלע במקומו, והב' שמוציאו לחוץ. ובעבודה הא' הוא מרירות שיש בו ענין ותכלית, והב' עצבות שצריכין לדחות לגמרי, וכהן איש החסד הוא המעלה את הקרבן ועי"ז נעשה המשכה וגילוי, והו"ע גמ"ח שאחר התפלה, וכן ע"י התורה הוא המשכת פנימיות המוחין, משא"כ במע"ב היא חיצוניות החכ'.

יבאר כי בכאו"א מישראל יש ש' הוי' שבנפש, שורש הנשמה כמו שהיא באצ"י רואה מהות אלקות ונשמת שד"י תבינם גם בנשמה המלוכש בגוף, והוא הביטול והנחת עצמותו, ער איז בעצם א' בטלדיקער שזהו הי"ד. ה"א ראשונה בינה השגה, ו' מדות שגם בהם יהי' הביטול דאיתן שבנפש, ה"א אחרונה לימוד תושבע"פ ולזכור את נתן התורה.

(* לדי"ה פדה בשלום תשי"ז (לעיל ע' 201). — הוספה זו נערכה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפסה בקונטרס קיט.

הערות* כ"ק אדמו"ר שליט"א

למאמרי תש"ר-תש"ן

תש"ו

זה היום . . . מאי מברך: מאמרים אלו הם מי"ט כסלו תרצ"א.
ומעין מבית הוי": מאמר זה הוא ד"ה זה דשנת תר"ץ.
ועבר הוי" . . . ויט משה: ראה ד"ה אלו דשנת תרע"ח.

תש"ז

אנכי הוי' אלקיך: נדפס בקונטרס מט.
מים רבים . . . אריב"ל כו' נמוכי הרוח: מאמרים אלו נדפסו בקונטרס
נר"ן.
מצה זו . . . אז ישיר: ראה ד"ה אלו דשנת עזר"ת. נדפסו בקונטרס קיז.

(* געתקו מרשימת מאמרי אדמו"ר מהור"י (נמצא בדפוס).

לזכות

שניאור זלמן בן אסתר
ווגתו חוה בת שרה ברכה
בנו יצחק מאיר בן חוה
בתו אסתר בת חוה
בנו נתן בן חוה
כלתו חנה רבקה בת רחל דוואשע
חתנו מנחם נחום בן גיטל
כלתו צבי מרים בת שיינא חוה
נכדו מנחם מענדל בן חנה רבקה
נכדתו שרה ברכה בת חנה רבקה
וב"ג יהושע בן עטא דבורה
נכדתו אסתר בת חנה רבקה
נכדו אברהם יהושע העשיל בן חנה רבקה
נכדו צבי הירש בן חנה רבקה
נכדתו נחמה דינה בת חנה רבקה
נכדו נתן בן חנה רבקה
נכדתו פריידא מלכה בת חנה רבקה
נכדו ישראל בן חנה רבקה
נכדתו גיטל בת חנה רבקה
נכדו שמואל בן חנה רבקה
נכדתו רבקה בת אסתר
ובעלה אהרן בן גיטל לאה
ובנם לוי יצחק
נכדתו שרה ברכה בת אסתר
ובעלה מנחם מענדל בן הארא רייזל
ובנם לוי יצחק
נכדתו מלכה בת אסתר
וב"ג אליעזר אלימלך בן אסתר רייזל
נכדתו חנה בת אסתר
נכדו אברהם יהושע העשיל בן אסתר
נכדו יוסף יצחק בן אסתר
נכדו נתן בן אסתר
נכדו שלמה בן אסתר
נכדתו רחל רייזל בת אסתר
נכדו שלום דובער בן אסתר
נכדו אברהם יהושע העשיל בן צבי מרים
נכדתו חנה בת צבי מרים
נכדו משה מרדכי בן צבי מרים
נכדתו אסתר בת צבי מרים
נכדתו דבורה לאה בת צבי מרים
נכדתו רבקה בת צבי מרים
נכדתו שטערנא שרה בת צבי מרים